

CENTRE D'ESTUDIS LOCALS

Lô Pervenir

PROSPECTIVA I FULL DE RUTA PER A LA
COMUNITAT MUNICIPAL

Memòria final de projecte

Responsable del projecte
Borja Pellejero Garriga

Alaior, maig 2011

Índex

Memòria

Informació bàsica	3
Presentació i objectius del projecte	4
Procés	5
Resultat	9
Valoració global del projecte	10
Exemples de parts del treball	12

Annex (documentació)

Estudi L'ò Pevenir	17
Línies d'acció comunitària (bloc III de l'estudi)	169
Carta de convit als participants dels grups de discussió	204
Carta de convit al taller de participació ciutadana	208
Nota als mitjans de comunicació	210
Díptic informatiu del taller de participació ciutadana	212
Document informatiu entregat als participants del taller	215
Presentació dels escenaris de futur	220
Graella de propostes	226
Fotografies dels grups de discussió i del taller	229
Article a la revista s'Ull de Sol (I)	231
Article a la revista s'Ull de Sol (II)	236

1. Informació bàsica

1. Dades del projecte

Denominació del projecte: “Lô Pervenir” (Alaior pervenir). Prospectiva i full de ruta pera la comunitat municipal

Data d’inici: 28 d’octubre del 2010

Data de finalització: 27 d’abril del 2011

Coordinador del projecte: Anselm Barber Luz

2. Dades del responsable del projecte

Responsable del projecte: Borja Pellejero Garriga

Telèfon: 645587174

Adreça electrònica: sarenalet@gmail.com

3. Documentació presentada a l’annex

- Estudi complert, incloent el document final de les línies d’acció comunitària.

Per a la realització dels grups de discussió:

- Carta de convit

Per a la realització del taller de participació ciutadana:

- Carta de convit a participar al grup de discussió
- Nota de premsa
- Díptic informatiu realitzat en motiu del taller de participació ciutadana
- Resum de les dades de l’estudi a entregar al públic assistent
- Presentació dels escenaris de futur en motiu del taller de participació ciutadana
- Graella amb les propostes per a la discussió

Per a la difusió de les línies d’acció comunitària a la revista s’Ull de Sol:

- Dades sobre Lô Pervenir (març)
- Línies d’acció comunitària versió reduïda (abril)

2. Presentació i objectius del projecte

Pel compromís del Centre d'Estudis Locals en la millora de les condicions de vida de la ciutadania del poble d'Alaior, va considerar la necessitat d'establir uns objectius comunitaris a llarg termini que guiïn les accions comunitàries del dia a dia. Amb aquesta òptica de les qüestions públiques de la comunitat pretén superar la visió a curt termini que tenen bona part dels projectes que es duen a terme, sovint condicionats per la durada dels càrrecs públics i privats, la necessitat de visualitzar d'immediat els resultats obtinguts de les decisions preses i per comoditat. Amb una visió de futur dels assumptes comunitaris, es pretén avançar-nos amb prou criteri a les necessitats actuals i futures d'Alaior mitjançant la convergència d'esforços i la creació de dinàmiques de gestió comunitàries eficaces. Aquest darrer punt esdevé clau tenint en compte que el benestar social dependrà cada cop més de petits marges d'eficiència de recursos, en què tenir el camí ben pensat esdevindrà determinant per al desenvolupament social i econòmic del municipi.

A partir d'aquest plantejament, fa uns anys es va engegar l'estudi de prospectiva *Lô Pervenir*. Com tot estudi de prospectiva, pretén analitzar la situació present i de la darrera dècada per tal d'entreveure les necessitats i els grans temes de futur. Només a partir d'aquest coneixement es poden elaborar els objectius que la comunitat ha d'assolir a llarg termini a fi de millorar el benestar social. Per aquest motiu, per la voluntat de convertir-se en una eina comunitària, la participació ciutadana és la raó de ser del present projecte. El seu desenvolupament posterior només tindrà futur si s'assumeix positivament per part dels diferents sectors socials i de la ciutadania, i per això és del tot necessari que les conclusions a les quals s'arribin siguin fruit de les propostes del poble i amb el major consens possible. En un context complicat com el que vivim actualment a causa de la redefinició de l'estat del benestar, de la crisi econòmica i de la desafecció política, pensem que aquest procés pot aportar quelcom nou a la ciutadania que ajudi a veure amb més optimisme el futur del nostre poble i a treballar en aquest sentit.

Aquesta idea no va poder prosperar per falta de recursos econòmics i humans. No obstant això, es van posar les bases per al seu desenvolupament posterior. A partir del

mes d'octubre del 2010, amb la possibilitat de contractar un tècnic amb finançament públic, es va poder engegar de nou i enllestir el present projecte.

Així doncs, d'acord amb els propòsits plantejats anteriorment, l'objectiu principal d'aquest projecte és:

- Establir les línies d'acció comunitària futures per al poble d'Alaior que siguin resultat del màxim consens ciutadà i que permetin millorar la cohesió, la sostenibilitat i el benestar general del poble.

Per a la consecució de l'objectiu principal se'n deriven d'altres també fonamentals per al seu correcte desenvolupament:

- Conèixer l'evolució social viscuda en els darrers anys i la situació actual a partir d'un replec de dades significatives dels diferents àmbits comunitaris.
- Conèixer les necessitats i els grans temes comunitaris del futur a fi de preveure diferents escenaris prospectius
- Realitzar un replec d'experiències comunitàries donades a Alaior o a altres indrets del món que ens ajudin o ens serveixin de model per a desenvolupar projectes comunitaris.
- Recopilar el màxim de propostes elaborades per partits polítics, associacions i ciutadans en els darrers 20 anys.
- Establir els mecanismes de participació ciutadana i els mitjans de difusió necessaris que permetin la consecució de l'objectiu principal.

2. Procés

2.1. Anàlisi descriptiva

El primer pas per al desenvolupament del projecte va ser realitzar un replec de dades existents en les bases de dades i en la bibliografia d'organismes públics i privats que ens permetés analitzar la situació actual dels diferents àmbits comunitaris (veure pàgina 12). L'anàlisi de les diferents variables es van agrupar en sis apartats, alguns dels quals es van desglossar per àmbits o temes, que són els següents:

- **Demografia**, principalment en relació amb les variables que tenen a veure creixement, estructura i composició, les quals tenen una incidència notable en els altres àmbits comunitaris.
- **Formació**, que inclou l'educació, la cultura, l'oci i els esports, ja que són els principals àmbits que incideixen de manera clara en el desenvolupament de les aptituds personals, intel·lectuals i socials dels ciutadans. La formació esdevé fonamental pel progrés social i econòmic de la comunitat.
- **Gestió comunitària**, centrat principalment en l'anàlisi de l'estructura de l'Ajuntament i dels espais de participació ciutadana. Respon a les necessitats d'aconseguir el màxim d'eficiència dels organismes municipals i representativitat democràtica.
- **Economia**, en el qual es tracten els diferents sectors econòmics (turisme, indústria, construcció, comerç, agricultura i economia social), la situació del treball i les finances públiques. Òbviament la generació d'activitat econòmica genera benestar social, però sovint és una font de problemàtiques socials i mediambientals.
- **Benestar social**, centrat en els col·lectius amb un major risc de trobar-se en situació d'exclusió social, als quals l'administració pública i la comunitat hauran de donar resposta. També es dedica un apartat al tema de l'habitatge davant les dificultats d'accedir-hi quan és una necessitat de primer ordre i un dret.
- **Medi ambient i territori**, que tracte els temes de recursos i sistemes naturals, la mobilitat i l'urbanisme. La sostenibilitat és essencial per mantenir la qualitat de vida i per mantenir una illa habitable per a les futures generacions

Es tracte d'un informe d'un poc més de cent pàgines, en el qual es tracten els àmbits esmentats presentats generalment a partir d'unes taules, un gràfic i una descripció i anàlisi.

2.2. Grups de discussió

Un cop realitzat el recull de dades, es van organitzar uns grups de discussió. Es tracte de reunions amb persones de diferents àmbits socials (partits polítics, professionals i associacions de diferents àmbits comunitaris de l'educació, de l'economia...) amb una visió formada

de la realitat municipal a partir dels seus coneixements i experiències professionals. La finalitat era valorar, a partir de les dades recollides en aquest projecte i de les que poguessin aportar els participants, la situació actual i discutir les línies futures d'acció comunitària per tal de millorar-la.

Es van portar a terme quatre grups de discussió, realitzades en quatre sessions de dues al llarg dels mesos de novembre i desembre de 2010, on es tractaren els temes següents: medi ambient, principalment recursos naturals i mobilitat; formació i participació ciutadana, posant especialment èmfasi en l'educació; benestar social; i economia, amb especial atenció al turisme i al futur parc BIT. Un cop finalitzats els debats, es va fer una ressenya de les aportacions dels diferents participants amb la finalitat que pugui ser consultat per les persones interessades (veure pàgina 13).

Per convocar als participants s'enviava una carta a cada una de les persones o entitats convocades, en la qual hi havia un document explicatiu, les dades replegades en el treball i un esquema que resumia els grans temes a tractar. La dinamització anava a càrrec conjuntament entre jo mateix, n'Anselm Barber i en Miquel Àngel Marquès.

2.3. Anàlisi prospectiva

Del replec de dades i de les aportacions dels diferents participants en els grups de discussió, es va realitzar de les variables més importants una anàlisi de l'evolució futura tenint en compte la seva evolució al llarg de la dècada passada i de la situació present (veure pàgina 14). Per això es va dissenyar un requadre per a cada variable, on s'indicava la tendència actual fruit dels darrers anys, la justificació, els factors de canvi

que podrien canviar la tendència actual, i el període analitzar. La finalitat era intentar preveure les tendències futures partir de les dinàmiques actuals.

No obstant això, l'evolució social no és quelcom determinat, sinó que depèn d'allò que la col·lectivitat fa i no fa, depenent també de la correlació de forces. Per aquest motiu, es van establir tres escenaris futurs possibles (veure pàgina 15) a partir de l'anàlisi prospectiva. És una eina que estableix tipus ideals amb una graduació de pitjor a millor, que ajuda a clarificar les tendències.

2.4. Taller de participació ciutadana

Després d'haver fet una anàlisi dels possibles futurs i d'haver recopilat les propostes extretes dels grups de discussió i de les experiències del Centre d'Estudis Locals, es va començar a preparar a principi del mes de gener les jornades de participació ciutadana. La nostra intenció era transmetre les

propostes que havíem considerat adients per arribar als objectius marcats i que el públic assistent pogués discutir-les; millorar-les, acceptar-les o rebutjar-les; i proposar-ne de noves. Aquesta fase conclouia el procés abans de la redacció de les línies d'acció comunitària.

Abans de la celebració d'aquestes jornades, es va realitzar un procés de difusió de tres maneres diferents. En primer lloc, es van realitzar i enviar unes cartes de convit a persones i a associacions compromeses amb el poble i que tinguessin opinions formades a fi d'assegurar-nos la participació del públic en les discussions. En segon lloc, es van imprimir uns tres-cents díptics informatius que es van repartir als llocs públics del poble i que s'adjuntaven a les cartes esmentades anteriorment. En darrer lloc, es va fer un escrit als mitjans de comunicació explicant el projecte i els dies que es realitzaven el taller de participació ciutadana. En motiu d'això em van fer una entrevista al diari Menorca i a la ràdio cadena Ser.

Les jornades de participació ciutadana, que van tenir lloc a finals del mes de gener, es van realitzar en dues sessions. La primera va ser informativa, en la qual es va explicar el projecte, la finalitat d'aquest taller i es van plantejar els tres escenaris de futur. A més es va repartir un resum de les dades més rellevants i algunes experiències comunitàries a altres indrets del món amb la finalitat que el públic assistent pogués reflexionar a casa. En la segona sessió, es van plantejar les propostes de cada un dels apartats, i s'anava discutint sobre la conveniència o no de cadascuna d'elles i se'n formulaven de noves.

Un cop acabat aquest procés, s'ha dut a terme la redacció d'aquest estudi i l'elaboració de les línies d'acció comunitària.

3. Resultat

El resultat d'aquest procés és un document de deu pàgines que consta dels següents apartats:

1. Explicació breu del projecte.
2. Les cinc grans qüestions de futur. Són els temes actuals i futurs que esdevindran claus al llarg d'aquesta dècada per al desenvolupament comunitari d'Alaior. En certa manera, és un resum molt breu de l'anàlisi elaborat en l'estudi, i serveix per emmarcar les línies d'acció comunitària.
3. Les línies d'acció comunitària. Consta de cinc grans objectius a assolir, i una sèrie d'apartats i subapartats que concreten les accions que es poden portar a terme (veure pàgina 15).

Les línies d'acció comunitària plantegen els objectius desitjats i algunes propostes a fi d'assolir-les. Està clar, però, que per les característiques i les limitacions temporal i de recursos humans d'aquest projecte no pot plantejar, en la majoria dels casos, la manera de desenvolupar des del punt de vista tècnic cadascuna de les propostes (només en uns pocs casos hi ha propostes basades en estudi que ja estableix els procediments). Per exemple, proposem crear consells municipals que emanin de la societat civil, però no concretem com motivar als agents socials adreçats a participar-hi, les qüestions legals necessàries, les entitats que els han de gestionar, etc.

Es tracta, doncs, de fer arribar les nostres propostes al conjunt d'agents socials i ciutadans a fi que se les sentin com a pròpies. D'aquesta manera, cadascú des dels seus àmbits, treballar en el sentit proposat per tal de fer-les factibles i dur-les a la pràctica. Per això s'ha dut a terme un procés de difusió. Fins a dia d'avui, s'han publicat els resultats a la revista s'Ull de Sol: primer les dades més significatives en el número del mes de març; i, després, les línies d'acció comunitària en un format resumit en el mes d'abril. A banda de la difusió a través de la revista local, es publicarà el document sencer en la publicació dels 10 anys del Centre d'Estudis Locals, previst que es reparteixi casa per casa durant els mesos d'estiu.

Per tant, aquest projecte constitueix un primer pas d'un treball més extens, complexa i constant al llarg dels anys que s'ha de donar en cada un dels àmbits comunitaris a fi d'aconseguir els propòsits plantejats.

4. Valoració global del projecte

La valoració personal d'aquest projecte respecte a mi és positiva. Primer de tot cal dir que és un projecte ampli, que tracta tots els temes comunitaris, per la qual cosa m'ha forçat a seleccionar la informació que havia de proporcionar. Per això he intentat triar aquelles dades que em semblaven més interessants i que servissin per extreure'n conclusions, deixant de banda la resta. Però aquest fet em plantejava alhora alguns dubtes, principalment fins a on havia d'arribar tenint en compte els objectius del treball. És a dir, si hagués pogut fer una recerca més exhaustiva, hagués canviat significativament les nostres propostes? Per com s'ha anat desenvolupament considero que no. En aquest sentit considero que alguns apartats o temes han quedat més complerts que d'altres, també tenint present la facilitat a l'accés de dades (per exemple les dades mediambientals estan més estudiades i publicades que no en el camp del benestar social o de la cultura).

El que m'ha resultat més interessant és la realització de grups de discussió i el taller de participació ciutadana. No havia convocat ni dinamitzat mai aquest tipus d'eines metodològiques, i crec que ha estat una experiència enriquidora des del punt de vista professional com personal pels punts de vista dels diferents participants expressats.

Crec que els objectius mínims proposats pel treball es van assolir, tot i que hi va haver aspectes millorables o que s'haurien de tenir en compte.

Respecte als grups de discussió, en primer lloc no van assistir algunes de les persones o entitats convocades. És una realitat que costa fer participar en aquests processos i és un punt difícil de resoldre, però també cal tenir en compte el dia i hora per tal de facilitar la seva assistència. En segon lloc, s'hauria d'haver controlat més el temps i potenciar més els torns de paraula per tal de què les persones més tímides també donin la seva opinió. Això sí, es va posar de manifest que hi ha persones que tenen més experiència que d'altres, la qual cosa també s'ha de ser flexible en la durada de les seves intervencions perquè pot aportar més. En darrer lloc, hagués estat convenient realitzar-ne una o dues més ja que després han sortit temes que han esdevingut importants i que no s'havien tractat suficientment anteriorment.

Respecte al taller de participació ciutadana, per una banda potser no va ser encertat del tot presentar els escenaris ja que podien resultar per alguns obvis o poc significatius. A més, tractar un tema tan ampli costa que arribi a ser significatiu pel fet que no et permet profunditzar gaire. Potser hagués estat millor posar de manifest les problemàtiques actuals i futures i fer una major recerca sobre experiències comunitàries realitzades a Alaior i a altres indrets per tal de parlar-ne. Crec que parlar d'experiències que s'han dut a terme pot engrescar més. De l'altra banda, el públic jove assistent va ser poc significatiu. És un col·lectiu que costa de mobilitzar en una societat com la nostra, però s'hauria de pensar maneres de fer-los partícips (conjuntament amb els adults o amb tallers específics).

Respecte a la incidència social que pot tenir aquest projecte, considero que el fet de seure'ns a parlar sobre cap a on hem d'anar per millorar la situació actual és un exercici positiu i imprescindible per al futur del poble i innovador a Menorca. Actualment bona part de les accions i polítiques que s'emprenen tenen una visió molt a curt termini i sectorial que, des del nostre punt de vista, no beneficia socialment. Així que és un exercici de participació ciutadana en un context no gaire favorable per a aquests tipus d'iniciatives, que intenta rompre amb aquesta tendència i establir uns objectius comuns a llarg termini i amb una visió de poble i d'illa.

Després s'ha de veure fins a quin punt les propostes s'assumeixen per part dels partits polítics, agents socials i ciutadans. En aquest sentit el Centre d'Estudis Locals pot constituir un agent que doni continuïtat a aquest projecte, proposant desenvolupar algunes de les propostes. Ara bé, tot i ser uns objectius mínims i potencialment desenvolupables en la nostra societat, reconeixem que alguns caldran molts esforços i treballs per portar-los a terme. Malgrat això, tal i com ens assenyala l'experiència de projecte anteriors del Centre d'Estudis Locals, com el Pla Jove o les Jornades d'història i patrimoni local, alguns dels propòsits s'arriben a materialitzar en major o en menor mesura. Creiem que les nostres propostes plantegen uns canvis necessaris que, com tots els canvis, comporten uns riscos però que els hem d'assumir per eixamplar els nostres horitzons i aconseguir una societat més cohesionada, sostenible i amb major benestar social.

5. Exemples de parts del treball

5.1. Exemple d'anàlisi descriptiva

APARTAT 1: DEMOGRAFIA

- **Creixement de la població**

El creixement de la població entre el període 1998 i 2009 a Alaior i en el conjunt de Menorca ha estat constant, tot i que les xifres són gairebé sempre lleugerament superiors en el conjunt de Menorca. De l'any 2000 fins el 2005 el creixement fou el doble respecte els darrers anys dels noranta, al voltant del 3 i el 4% cada any. A partir del 2006 el ritme de creixement davallà per sota del 2%, valor inferior respecte els darrers anys del noranta.

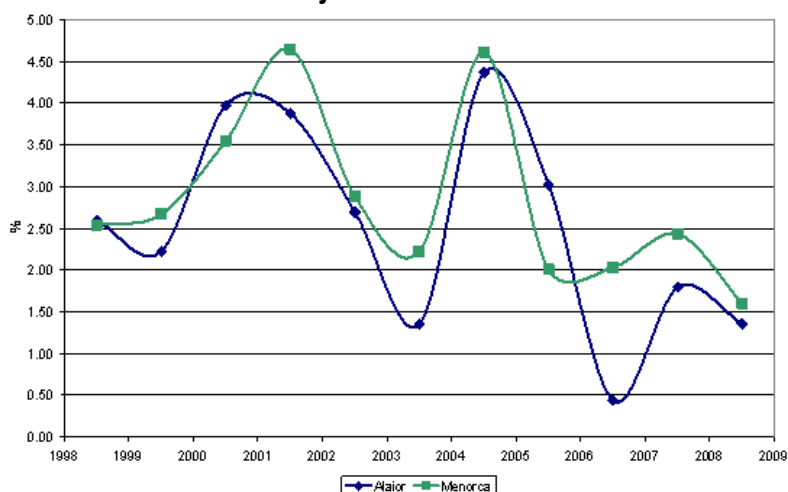
Alaior és el tercer terme municipal amb més habitants de l'illa. A molta diferència es troben Ciutadella i Maó, amb quasi 30.000 habitants. Es Castell i Sant Lluís es situen al voltant dels 8.000, Mercadal i Ferreries dels 5.000, i Es Migjorn Gran és el més petit amb 1.500 habitants.

Creixement d'Alaior i del conjunt de Menorca en números absoluts i relatius. Període 1998-2009.

Any	Població Alaior	Creixement relatiu	Població Menorca	Creixement relatiu
1998	7.046	2,6	69.070	2,5
1999	7.229	2,2	70.825	2,7
2000	7.390	4,0	72.716	3,5
2001	7.684	3,9	75.296	4,6
2002	7.982	2,7	78.796	2,9
2003	8.197	1,4	81.067	2,2
2004	8.308	4,4	82.872	4,6
2005	8.671	3,0	86.697	2,0
2006	8.933	0,4	88.434	2,0
2007	8.972	1,8	90.235	2,4
2008	9.133	1,4	92.434	1,6
2009	9.257		93.915	

Font: Padró de l'INE. Elaboració: CEL

Taxa de creixement d'Alaior i del conjunt de Menorca. Període 1998-2009.

Font: Padró de l'INE. Elaboració: CEL

5.2. Exemple de ressenya d'un grup de discussió

Per començar el debat, Anna Martí explica que els **col·lectius que més s'adrecen als serveis socials són les famílies i la gent gran**. Respecte la gent gran, considera que s'ha de posar atenció a aquest col·lectiu per l'increment demogràfic que s'espera. Ara bé, **hi ha bastants recursos i es pot dir que estan ben atesos**. En tema de famílies, hi ha hagut un augment en la demanda d'ajuts econòmics, ja sigui perquè han perdut la feina, no poden mantenir els seus infants, etc. També intercedim en el tema de lloguers, proporcionem aliments (que s'ha duplicat respecte els darrers anys), entre d'altres. No obstant, **hi ha situacions que no podem fer res**. A nivell insular hi ha unes prestacions mínimes des Consell per causes greus. En aquest sentit, l'any 2010 es va impulsar pla d'inclusió, que tenia la finalitat d'avaluar la gent que cobrava rendes mínimes per conèixer els seus perfils i com solucionar-ho. Però el final no es va poder

dur a terme. Pel que fa al tema **d'immigració, s'està estabilitzant**. S'ha de tenir en compte que ara bastants persones intenten retornar als seus països i que s'ha frenat la seva arribada. Tenim un projecte d'acollida del municipi, però que va adreçat a tota la població, sigui quina sigui el seu origen.

El moderador demana si hi ha hagut un increment de les **demandes socials** respecte fa quinze anys. Anna Martí explica que fa sis anys que hi és, però considera que **no hi ha hagut un increment fort**. Respecte a la immigració, no el considera un problema en sí mateix, ja que tenen les mateixes dificultats que la població autòctona. Hi ha altres immigrants que no tenen problemes socials i que estan ben integrats en la societat. El que succeeix és que, amb el temps, **la població s'ha tornat més individualista, per la qual cosa les xarxes socials són més minses**. La gent que ve de fora òbviament que té aquest problema quan arriba, però es resol amb el temps. Aquest és un factor que ajuda a l'exclusió social.

Júlia Álvarez considera que el problema principal és la **falta de qualificació**. Quan l'economia anava bé i la construcció estava en auge, no es notava. Amb la crisi es posa de manifest aquestes mancances. Ara bé, el problema de fons és **l'estructura econòmica**, que permet aquestes taxes elevades de precarietat i temporalitat laboral.

5.3. Exemple d'anàlisi prospectiva

Consum d'aigua

Tendència actual: Disminució

Justificació: La primera meitat de la dècada el consum d'aigua ha anat augmentat, però a partir de 2006 aquesta tendència s'ha invertit. Les polítiques de gestió, la conscienciació i la disminució de l'activitat econòmica en poden ser les causes.

Factors de canvi:

- El desenvolupament i model econòmic.
- Els hàbits de consum de la ciutadania i de les empreses.
- La gestió del sistema de distribució de l'aigua a fi d'evitar fuites.
- Les polítiques públiques per reduir-ne el consum.

Període analitzat: 2000-2008

Activitat industrial i de la construcció

Tendència actual: Disminució de l'activitat

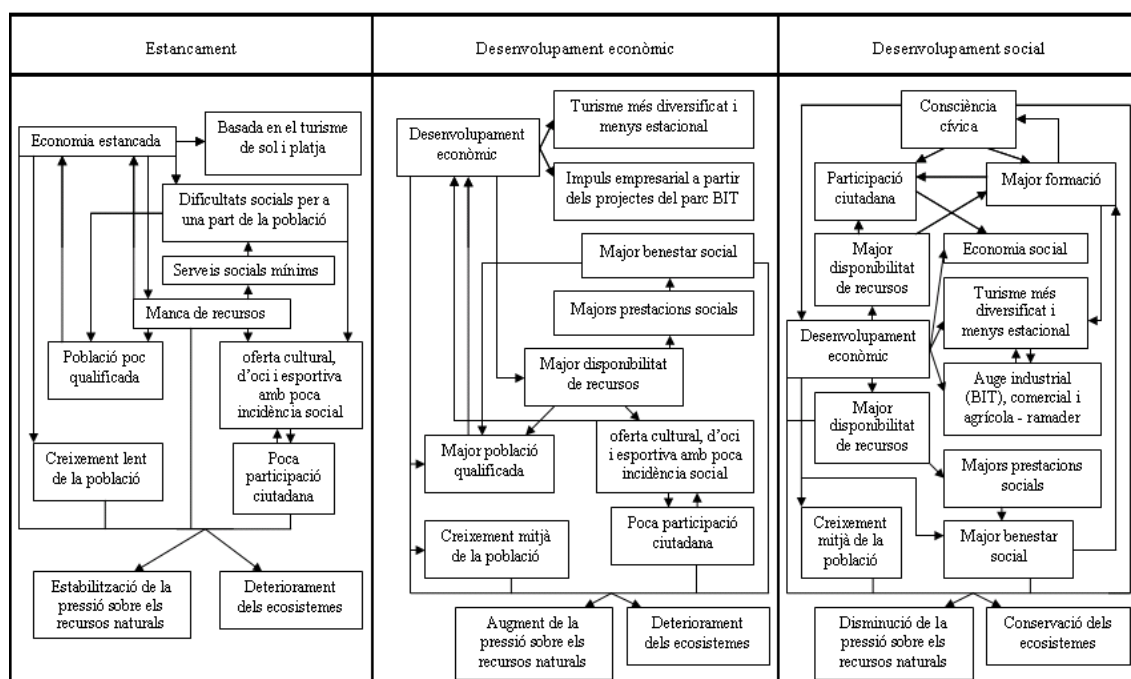
Justificació: A l'any 2008 hi havia un major número d'activitats respecte el 2003, però respecte al 2009 aquestes han disminuït com a conseqüència de la crisi econòmica.

Factors de canvi:

- Desenvolupament econòmic que incentivi la demanda interna.
- Recursos públics per promoure l'activitat constructora.
- Creació del parc BIT.

Període analitzat: Dècada de 2003-2009

5.4. Esquema dels escenaris de futur

5.5. Exemple de línies d'acció comunitària

- **La gestió compartida amb els ciutadans base de la gestió pública per sumar capital intel·ligent**
- **Creació d'espais de participació ciutadana.**
 - Establir consells municipals o de ciutat a totes les àrees de gestió, amb sessions regulars cada any i amb la participació dels agents socials. La finalitat

és fomentar el diàleg entre les diferents parts per establir accions comunitàries i fer-ne un seguiment. Especialment interessant seria que els consells emanessin de les entitats locals, ja que les qüestions a tractar no estarien condicionades pels interessos del govern.

- Establir fórmules de participació ciutadana per decidir sobre qüestions d'interès públic. Un exemple rellevant són els pressupostos participatius, on la ciutadania pot influir o decidir directament les partides pressupostàries dels seus ajuntaments. Uns vint-i-sis municipis de l'Estat espanyol tenen implantat d'una forma o altra aquest procés, entre ells ciutats com Sant Sebastià o Sevilla.
 - El temps és una qüestió cabdal per tal que els processos participatius tinguin èxit. Actualment, la manca de temps lliure a causa dels horaris laborals dificulta aquestes iniciatives, així com altres temes importants com la conciliació laboral i familiar. Per tant, davant la dificultat de racionalitzar les jornades laborals, es fa necessari cercar els moments més idonis a l'hora de realitzar processos participatius.
- **Sistemes de gestió dels serveis públics locals amb responsabilitat civil.**
 - Òrgans de gestió compartits entre Ajuntament i agents socials implicats. Un exemple en són les fundacions, on participen l'administració pública i entitats, com és la Fundació per a les Persones amb discapacitat de Menorca.
 - Concessions de serveis municipals a societats laborals i a entitats locals amb supervisió pública. Un exemple paradigmàtic és la cooperativa d'educadores Es Pouet per al servei de l'escoleta de 0 a 3 anys.

LO pervenir

Estudi de prospectiva per a Alaior

Centre d'Estudis Locals
Fòrum 3r Mil·lenni
Associació UNESCO

LÔ PERVENIR

Realitzat per:

Borja Pellejero Garriga

Coordinat per:

Anselm Barber Luz

Amb la participació de:

Miquel Àngel Marquès Sintes

CENTRE D'ESTUDIS LOCALS D'ALAIOR

Índex

Presentació de l'estudi	22
BLOC I: ANÀLISI DESCRIPTIVA DE LES TENDÈNCIES I DE LA SITUACIÓ ACTUAL DEL MUNICIPI D'ALAIOR	
APARTAT 1: Demografia	25
• Creixement de la població • Composició de la població • Estructura de la població	
APARTAT 2: Formació	34
Tema 1: Educació	35
• Nivell d'estudis • Escoles bressol • Educació infantil, primària i secundària • Formació per a adults	
Tema 2: Cultura	46
• Patrimoni arqueològic i arquitectònic • Centres d'ensenyament i difusió cultural • Activitats culturals programades	
Tema 3: Oci	49
Tema 4: Esports	51
APARTAT 3: Gestió comunitària	53
• Organització municipal • Convocatòries electorals	
APARTAT 4: Economia	58
Tema 1: Turisme	59
• Entrada de turistes i el seu perfil • Ocupació hotelera • Places hoteleres	
Tema 2: Indústria i construcció	68

Tema 3: Comerç i hostaleria	71
Tema 4: Agricultura i ramaderia	74
• Distribució de la superfície agrària • Situació de l'agricultura i la ramaderia • Agricultura ecològica • Població agrícola	
Tema 5: Economia social	80
Tema 6: Treball	81
• Afiliació al règim de la seguretat social • Demanda de treball i atur • Contractes laborals	
Tema 7: Finances públiques	89
• Pressupostos • Despeses pressupostades	
APARTAT 5: Benestar social	93
Tema 1: Col·lectius amb dificultats socioeconòmiques	94
• Prestacions socials generals • Persones grans • Població no qualificada • Població immigrant	
Tema 2: Habitatge	103
• Preu de l'habitatge • Preus de lloguer i propensió a viure-hi • Habitatge protegit i altres iniciatives • Capacitat d'allotjament	
APARTAT 6: Medi ambient i territori	111
Tema 1: Recursos i sistemes naturals	112
• Pressió demogràfica • Energia • Aigua • Residus • Distribució territorial, superfície protegida i boscos	
Tema 2: Mobilitat	126

• Lloc de treball o estudis i tipus de desplaçament • Transport privat i públic	
Tema 3: Urbanisme	132
• Classificació dels usos del sòl • Sòl urbà • Sòl urbanitzable • Sòl rústic • Distribució de la població en el terme municipal • Estat de les urbanitzacions	
Bibliografia	143
 BLOC II: PROSPECTIVA	
APARTAT 1: Anàlisi prospectiva	147
APARTAT 2: Escenaris de futur	164
 BLOC III: LÍNIES D'ACCIÓ COMUNITÀRIA	
Qüestions de futur	170
Línies d'acció comunitària	174
 ANNEX	
APARTAT 1: Ressenyes dels grups de discussió	180
APARTAT 2: Experiències comunitàries	194

Presentació

Pel compromís del Centre d'Estudis Locals en la millora de les condicions de vida de la ciutadania del poble d'Alaior, va considerar la necessitat d'establir uns objectius comunitaris a llarg termini que guïïn les accions comunitàries del dia a dia. Amb aquesta òptica de les qüestions públiques de la comunitat pretén superar la visió a curt termini que tenen bona part dels projectes que es duen a terme, sovint condicionats per la durada dels càrrecs públics i privats, la necessitat de visualitzar d'immediat els resultats obtinguts de les decisions preses i per comoditat. Amb una visió de futur dels assumptes comunitaris, es pretén avançar-nos amb prou criteri a les necessitats actuals i futures d'Alaior mitjançant la convergència d'esforços i la creació de dinàmiques de gestió comunitàries eficaces. Aquest darrer punt esdevé clau tenint en compte que el benestar social dependrà cada cop més de petits marges d'eficiència de recursos, en què tenir el camí ben pensat esdevindrà determinant per al desenvolupament social i econòmic del municipi.

A partir d'aquest plantejament, el present estudi pretén analitzar la situació present i de la darrera dècada per tal d'entreveure les necessitats i els grans temes de futur. Només a partir d'aquest coneixement es poden elaborar els objectius que la comunitat ha d'assolir a llarg termini a fi de millorar el benestar social. Per aquest motiu, per la voluntat de convertir-se en una eina comunitària, la participació ciutadana és la raó de ser del present projecte. El seu desenvolupament posterior només tindrà futur si s'assumeix positivament per part dels diferents sectors socials i de la ciutadania, i per això és del tot necessari que les conclusions a les quals s'arribin siguin fruit de les propostes del poble i amb el major consens possible. En un context complicat com el que vivim actualment a causa de la redefinició de l'estat del benestar, de la crisi econòmica i de la desafecció política, pensem que aquest procés pot aportar quelcom nou a la ciutadania que ajudi a veure amb més optimisme el futur del nostre poble i a treballar en aquest sentit.

Amb aquest propòsit s'ha realitzat tot procés que consta de cinc parts següents:

1. **Anàlisi descriptiva.** S'analitzen les tendències de la darrera dècada i la situació actual a partir del recull de les dades disponibles i de la bibliografia existent. S'han analitzat cinc apartats:
 - a. Demografia
 - b. Formació: educació, cultural, oci i esports
 - c. Economia: turisme, indústria, construcció, comerç, hostaleria, agricultura i ramaderia, treball i finances públiques
 - d. Benestar social: col·lectius amb dificultats socioeconòmiques i habitatge.
 - e. Medi Ambient i territori: recursos i entorn natural, mobilitat i urbanisme.
2. **Grups de discussió.** Consisteix a analitzar la situació present i futura del municipi i elaborar propostes. Per això, es van realitzar grups de discussió sobre diferents temàtiques, que van comptar amb la participació de persones amb una visió formada de la realitat municipal a partir dels seus coneixements i de l'experiència professional. Hi van assistir els representants dels grups següents:
 - a. Medi ambient: el regidor de Medi ambient i un membre del PSOE, de la CAEB, de l'OBSAM i del Grup de caminants d'Alaior
 - b. Formació i participació ciutadana: els regidors d'Esport i de Cultura, Educació i Participació ciutadana, i un membre dels Verds, del Consell Escolar de Menorca, de l'AMPA de l'institut i de Joventuts Musicals d'Alaior.
 - c. Benestar social: el regidor de Benestar social, la coordinadora de programes socials de l'Ajuntament, el responsable de la borsa d'habitatges del Centre d'Estudis Locals, i un membre del PP, EU i dels Verds.

d. Economia: el batlle, la regidora de Comerç, el gerent de l'àrea de dinamització turística de l'Ajuntament d'Alaior, i un membre d'EU, dels Verds i del PSM.

3. **Anàlisi prospectiva.** A partir de l'anàlisi descriptiva i de les aportacions de les diferents persones que participaren als grups de discussió, es va realitzar una anàlisi prospectiva. Per una banda, s'indica la tendència actual de les diferents variables emprades a l'anàlisi descriptiva. Per altra banda, es plantegen diferents escenaris de futur possibles a partir de la situació actual.
4. **Taller de participació ciutadana.** L'anàlisi i les propostes elaborades es traslladen a unes jornades de participació ciutadana per tal de discutir-les i elaborar-ne de noves.
5. **Línies d'acció comunitària.** Finalment es redacten les línies d'acció comunitària futures resultants d'aquest procés.

BLOC I

Anàlisi descriptiva

Apartat 1: Demografia

- **Creixement de la població**

El creixement de la població entre el període 1998 i 2009 a Alaior i en el conjunt de Menorca ha estat constant, tot i que les xifres són gairebé sempre lleugerament superiors en el conjunt de Menorca. De l'any 2000 fins el 2005 el creixement fou el doble respecte els darrers anys dels noranta, al voltant del 3 i el 4% cada any. A partir del 2006 el ritme de creixement davallà per sota del 2%, valor inferior respecte els darrers anys del noranta.

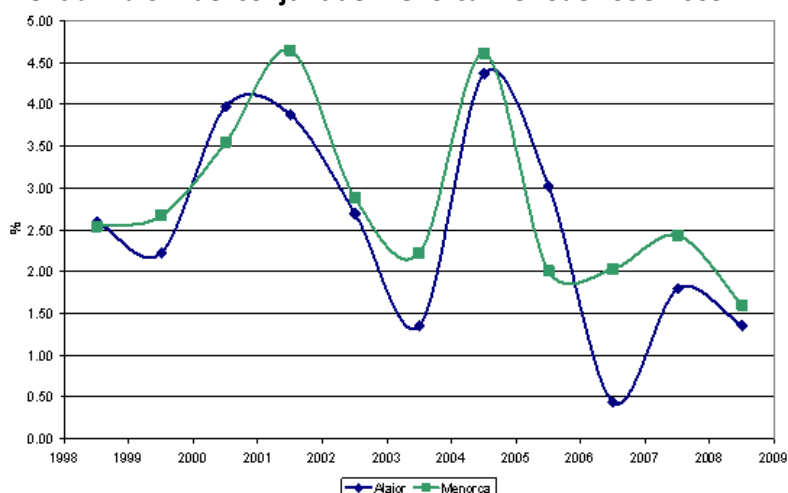
Alaior és el tercer terme municipal amb més habitants de l'illa. A molta diferència es troben Ciutadella i Maó, amb quasi 30.000 habitants. Es Castell i Sant Lluís es situen al voltant dels 8.000, Mercadal i Ferreries dels 5.000, i Es Migjorn Gran és el més petit amb 1.500 habitants.

Creixement d'Alaior i del conjunt de Menorca en números absoluts i relatius. Període 1998-2009.

Any	Població Alaior	Creixement relatiu	Població Menorca	Creixement relatiu
1998	7.046	2,6	69.070	2,5
1999	7.229	2,2	70.825	2,7
2000	7.390	4,0	72.716	3,5
2001	7.684	3,9	75.296	4,6
2002	7.982	2,7	78.796	2,9
2003	8.197	1,4	81.067	2,2
2004	8.308	4,4	82.872	4,6
2005	8.671	3,0	86.697	2,0
2006	8.933	0,4	88.434	2,0
2007	8.972	1,8	90.235	2,4
2008	9.133	1,4	92.434	1,6
2009	9.257		93.915	

Font: Padró de l'INE. Elaboració: CEL

Taxa de creixement d'Alaior i del conjunt de Menorca. Període 1998-2009.

Font: Padró de l'INE. Elaboració: CEL

Població dels termes municipals de Menorca. Any 2009.

	Població
Ciutadella	29.160
Maó	29.125
Alaior	9.257
Es Castell	7.892
Sant Lluís	6.997
Es Mercadal	5.292
Ferrerries	4.669
Es Migjorn Gran	1.523

Font: Padró de l'INE. Elaboració: CEL

El principal factor del creixement demogràfic és el migratori. A partir de les baixes i les altes anuals en el padró municipal¹, observem que el saldo migratori és, en tots els anys, positiu. No obstant, mentre que del 2000 al 2003 el saldo és quasi sempre superior a les dues-centes persones, a partir del 2004 es registren valors per sota d'aquesta xifra. Si ens fixem en la taxa de migració neta any rere any observem que, mentre Menorca té una taxa de creixement sempre negativa a partir del 2001, a Alaior té una taxa més irregular, obtenint taxes positives en quatre anys (entre els quals els darrers anys) i negatives en tres anys.

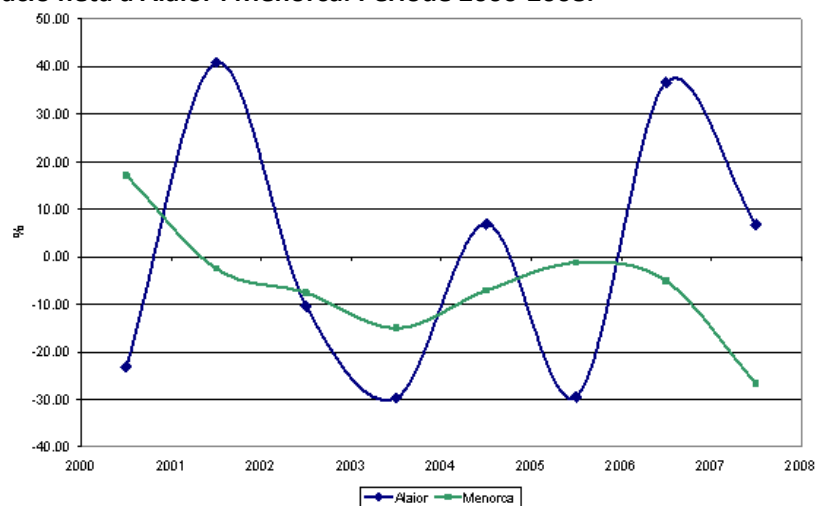
Immigració, emigració i saldo migratori a Alaior i Menorca. Període 2000-2008.

	Alaior			Menorca		
	Imm	Em	SM	Imm	Em	SM
2000	581	348	233	5.078	2.674	2.404
2001	492	313	179	5.663	2.847	2.816
2002	619	367	252	6.447	3.701	2.746
2003	670	444	226	6.840	4.300	2.540
2004	583	424	159	6.521	4.363	2.158
2005	579	409	170	6.713	4.709	2.004
2006	596	476	120	7.100	5.121	1.979
2007	614	450	164	7.507	5.630	1.877
2008	620	445	175	7.183	5.808	1.375

Font: IBAE. Elaboració: CEL

¹ Cal a dir que aquest indicador no té en compte totes aquelles persones que no es donen d'alta o de baixa en els padrons municipals (treballadors temporals, estudiants, persones en situació irregular, etc.).

Taxa de migració neta a Alaior i Menorca. Període 2000-2008.

Font: IBAE. Elaboració: CEL

En canvi, la incidència dels factors demogràfics naturals (natalitat i mortalitat) en l'evolució de la població és baixa, tal i com es pot observar en les xifres absolutes de naixements i de defuncions. Tot i així, Menorca té unes taxes de creixement natural lleugerament més elevades i constants que Alaior, entre l'1 i el 2‰. Un altre indicador que apunta en el mateix sentit és la fecunditat. En un període de sis anys, l'índex sintètic de fecunditat passà dels 1,37 l'any 2000 a l'1,2 fills per dona l'any 2006 (quan el mínim per garantir-ne el creixement natural és de 2,1 fills per dona). L'estil de vida i el cost econòmic que suposa la criança dels fills són dels factors més importants per entendre la baixa fecunditat de la població menorquina.

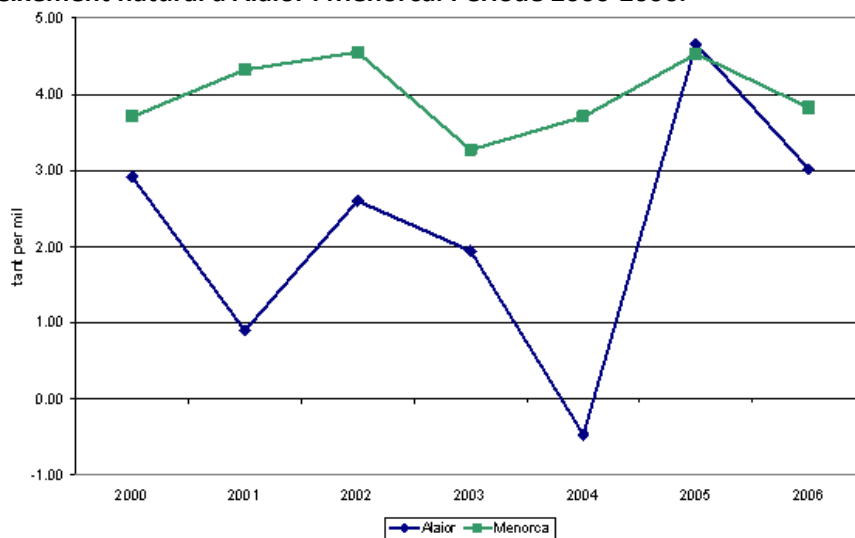
Naixements, defuncions i creixement natural a Alaior i Menorca. Període 2000-2006².

	Alaior			Menorca		
	Naixements	Defuncions	Creixement natural	Naixements	Defuncions	Creixement natural
2000	86	64	22	915	641	274
2001	75	68	7	848	515	333
2002	90	69	21	930	566	364
2003	89	73	16	938	670	268
2004	77	81	-4	947	633	314
2005	105	64	41	1.010	613	397
2006	89	62	27	949	607	342

Font: IBAE. Elaboració: CEL

² Les dades de població del 2006 per calcular la TCN són referents a l'1 de juny, establint aquesta com a la meitat de la població entre dos anys el 2006 i el 2007

Taxa de creixement natural a Alaior i Menorca. Període 2000-2006.

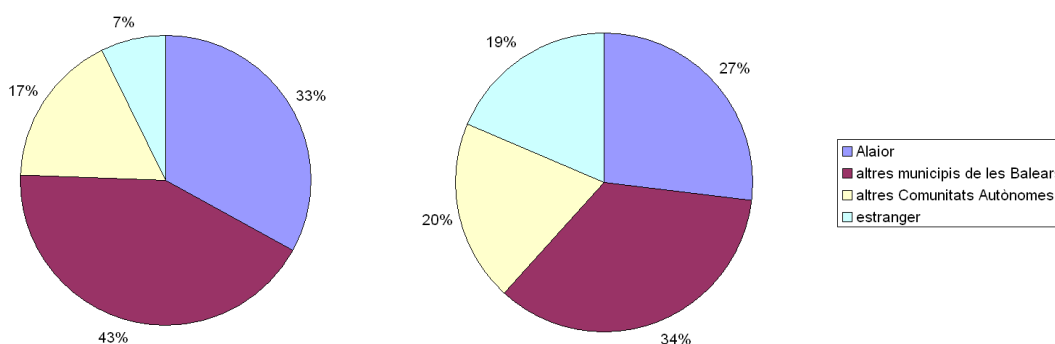

• Composició de la població

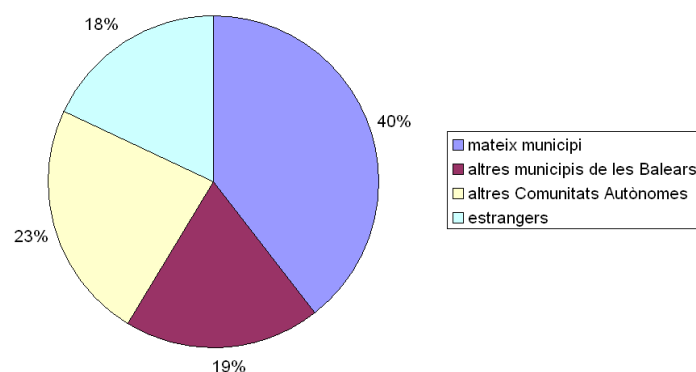
Per tant, el creixement de la població ha estat principalment conseqüència de la immigració. Però aquest fenomen demogràfic ha provocat un canvi en la composició segons el lloc d'origen, la qual cosa incideix en l'esfera social (convivència, llengua...). L'any 1998 teníem que un 33% de la població n'era originària, el 43% provenien d'altres municipis de les Balears, i el 17% d'altres Comunitats Autònomes. Un 7% eren estrangers, la majoria dels quals europeus (79%), seguits dels africans (16%) i dels sud-americans (6%).

Deu anys després tenim que el col·lectiu que ha crescut més amb un 12% són els estrangers i, de forma més minsa, els de les altres Comunitats Autònomes, amb un 3%. Entre els primers, tot i que la majoria són europeus (69%), ha augmentat la proporció de sud-americans (17%), mentre que la d'africans ha disminuït al 13%. En canvi, la proporció d'alaiorencs i de balears ha disminuït lleugerament.

Població d'Alaior segons lloc de naixement. Any 1998 i 2008.

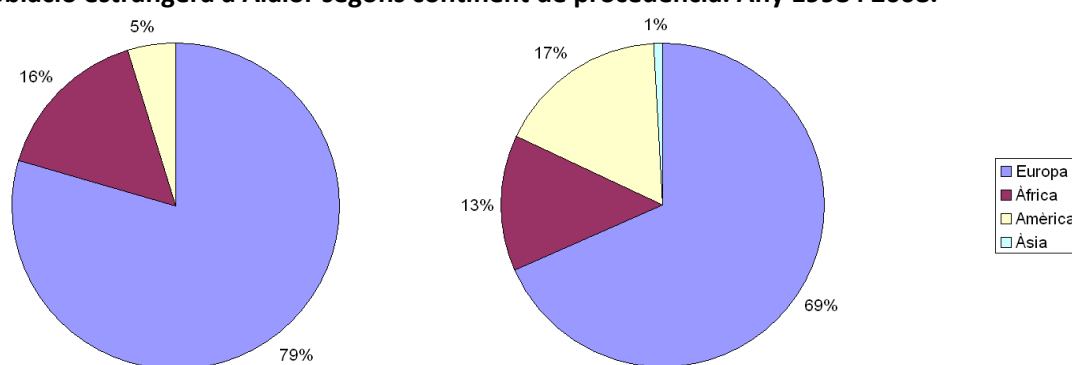

Població de Menorca segons lloc de naixement. Any 2008.

Font: IBAE. Elaboració: CEL

Població estrangera a Alaior segons continent de procedència. Any 1998 i 2008.

Font: IBAE. Elaboració: CEL

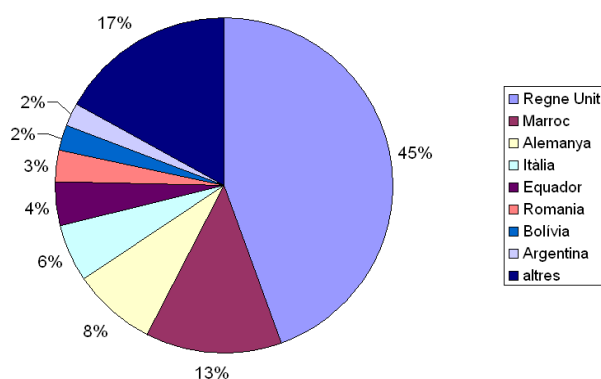
Si ens fixem en les nacionalitats que componen el col·lectiu d'estrangers a l'any 2008, quasi la meitat són britànics. Els marroquins són el segon col·lectiu més nombrós amb un 17%, seguits dels alemanys i italians amb un 8 i un 6% respectivament. Per sota del 4 % trobem la majoria de les nacionalitats sud-americanes, de les quals destaquen l'equatoriana i la boliviana.

No obstant, hi ha diferències significatives en la composició de la població segons la procedència d'origen, que porta implícites unes conseqüències socials. En no poder disposar de dades per grups d'edat segons nacionalitat a Alaior, hem agafat les dades per a les Illes Balears, que reflexen el comportament migratori de les diferents nacionalitats a Alaior.

Si ens fixem en l'estructura de la població per sexe i edats de la població britànica (principal nacionalitat europea, però que es pot extrapolar a nacionalitats com l'alemanya o l'italiana) a les Illes Balears, veiem que és una població adulta i vella. La població compresa entre els 40 i els 65 anys representa gairebé la meitat de la població. Així doncs, és una població que decideix immigrar a edats tardanes, amb o sense fills, per treballar o passar la jubilació per raons personals i climàtiques.

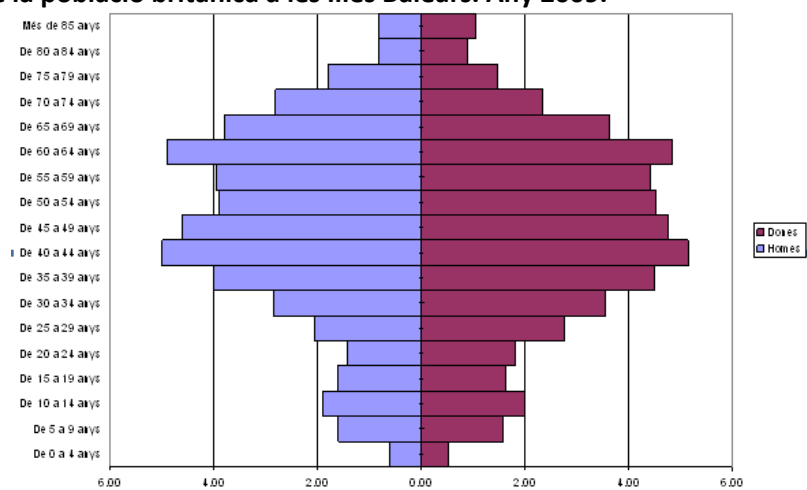
En canvi, gran part de la població de l'Amèrica del Sud i del Marroc és jove, compresa entre els 20 i 40 anys. La diferència entre les dues poblacions és que, mentre la marroquina és majoritàriament masculina, la sud-americana és lleugerament femenina. Aquest fet s'explica per la diferència de rols entre sexes en les seves comunitats d'origen. Però en comú tenen que la raó del projecte migratori és econòmica, atrets per l'oportunitats de treball que s'oferia a Alaior a causa del desenvolupament econòmic. Aquest col·lectiu ocupa generalment els segments laborals més baixos de la nostra societat, per la qual cosa són més vulnerables en èpoques de crisi. Aquest punt es tractarà més àmpliament en l'apartat d'exclusió social.

Població estrangera a Alaior segons nacionalitat de procedència. Any 2008.

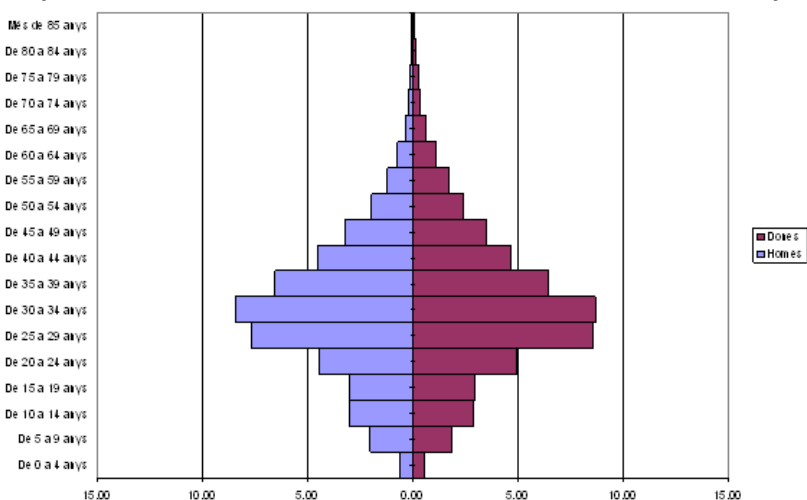
Font: dades de l'IBAE. Elaboració: CEL

Estructura de la població britànica a les Illes Balears. Any 2009.

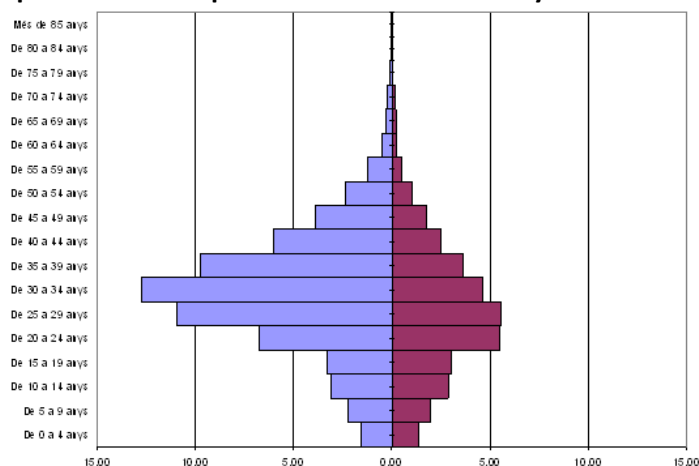
Font: Explotació estadística del padró de l'INE. Elaboració: CEL

Estructura de la població de l'Amèrica del Sud i Central a les Illes Balears. Any 2009.

Font: Explotació estadística del padró de l'INE. Elaboració: CEL

Estructura de la població marroquina a les Illes Balears. Any 2009.

Font: Explotació estadística del padró de l'INE. Elaboració: CEL

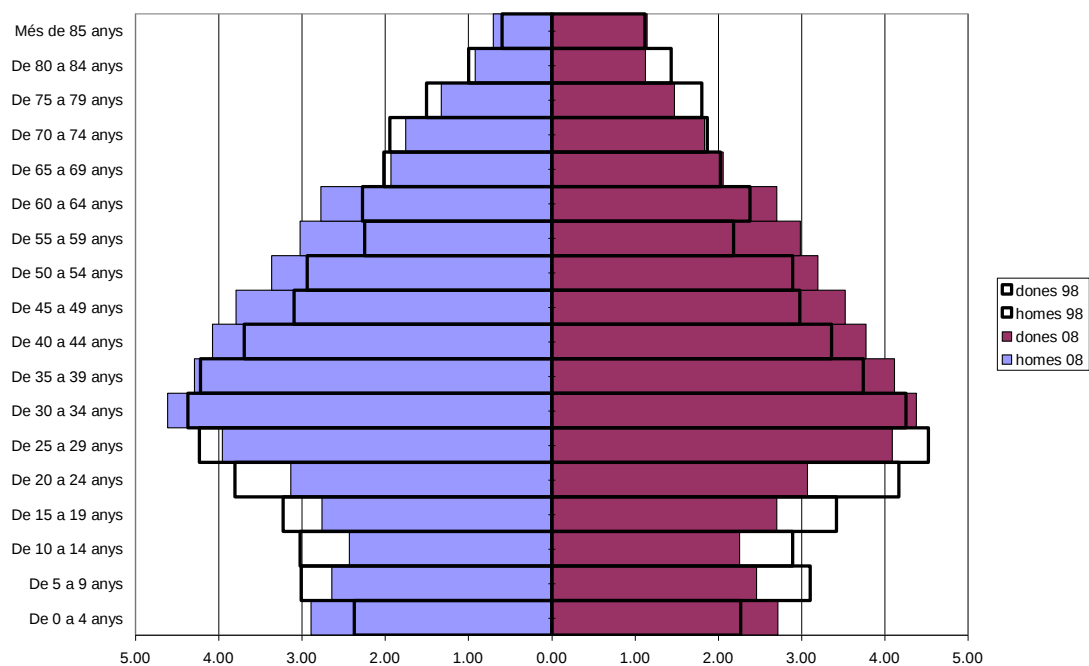
- **Estructura de la població**

Els diferents fenòmens demogràfics abans comentats tenen el seu efecte en l'estructura de la població d'Alaior. A causa de la baixa fecunditat i de l'arribada d'immigrants en edat de treballar, ha fet incrementar en un 2% a l'any 2008 la proporció de població adulta respecte deu anys anteriors. Dintre de la població adulta (de 15 a 65 anys), la proporció de persones entre els 40 i els 65 anys del 41,2% al 47,2% en el mateix període de temps. Per tant, més que parlar d'envelliment seria de maduresa³, és a dir, població adulta de més de 40 anys. Aquest fenomen es reflexa en els següents indicadors: l'índex de dependència total ha disminuït com a conseqüència de l'increment de la població adulta, mentre que l'índex d'envelliment augmenta de manera poc significativa. Menció especial a l'índex de sobreenvelliment que, tot i que l'increment poc significatiu en números percentuals, indica una tendència consolidada en l'augment de persones majors de 85 anys.

Si comparem l'estructura d'Alaior amb la de Menorca a l'any 2008, veurem que no hi ha diferències significatives, tret d'una major proporció de població compresa entre els 25 i els 39 anys en el conjunt de Menorca a causa d'una major immigració (principalment a Maó i Ciutadella). L'índex de dependència total i d'envelliment demostren aquest fet.

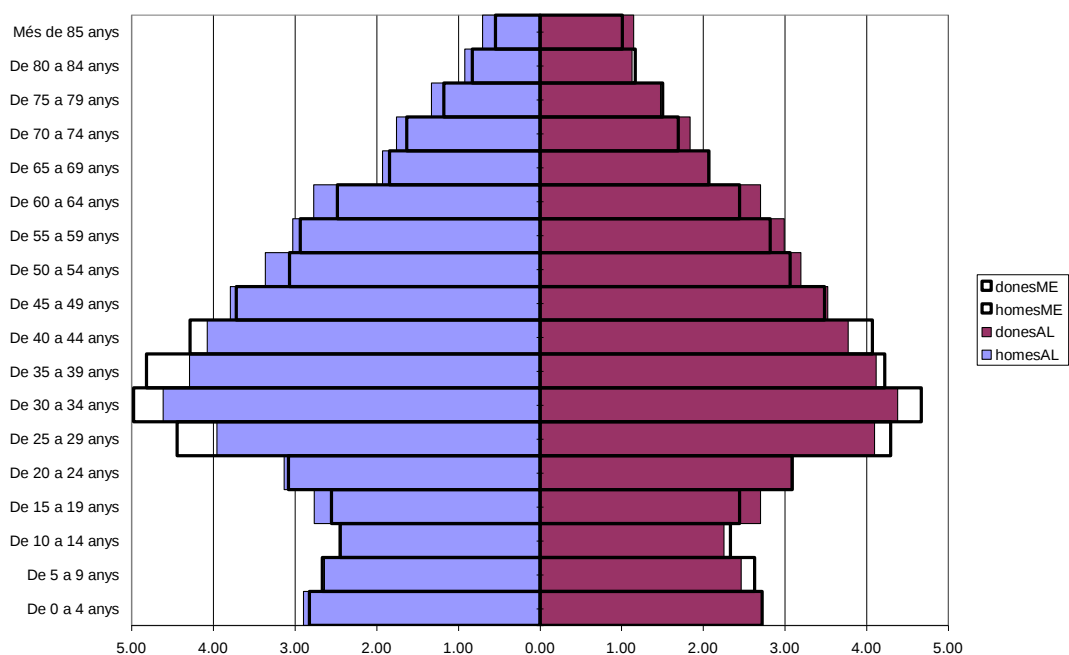
³ Pérez, Julio (2002): *La madurez de las masas*.

Estructura de la població d'Alaior per sexe i edat. Any 1998 i 2008.

Font: Padró de l'INE. Elaboració: CEL

Estructura de la població d'Alaior i Menorca per sexe i edat. Any 2008.

Font: Padró de l'INE. Elaboració: CEL

Proporció de població jove, adulta i gran a Alaior. Anys 1998 i 2008.

	Alaior				Menorca			
	1998		2008		1998		2008	
	Població	%	Població	%	Població	%	Població	%
Jove	1.175	16,7	1.406	15,4	11.360	16,4	14.424	15,6
Adulta	4.792	68	6.423	70,3	47.690	69,0	65.573	70,9
Gran	1.079	15,3	1.304	14,3	10.020	14,5	12.437	13,5

Font: Padró de l'INE. Elaboració: CEL

Índex de dependència total, d'envelliment i sobreenvelliment a Alaior i Menorca. Anys 1998 i 2008.

	Alaior		Menorca	
	1998	2008	1998	2008
I dependència total	0,47	0,42	0,44	0,40
I envelliment	0,91	0,92	0,88	0,86
I sobreenvelliment	0,11	0,13	0,11	0,12

Font: Padró de l'INE. Elaboració: CEL

Apartat 2: Formació

Per formació entenem l'aprenentatge en continguts i aptituds dels ciutadans que permeti desenvolupar-se humanament en el sí de la comunitat. L'educació és dels àmbits formatius més importants. Per una banda, s'ensenyen unes aptituds i uns continguts que doten a la persona de capacitat crítica i d'eines per desenvolupar-se en el seu entorn. De l'altra banda, dóna d'una qualificació per desenvolupar certes tasques laborals, molt important per a una economia que vulgui ser productiva. Per a aquesta finalitat és tan important la dotació d'infraestructures i de personal qualificat com la implicació social per donar major contingut i rellevància al sistema educatiu, que és el que es tractarà a continuació.

Però l'aprenentatge es produeix més enllà dels àmbits estrictament educatius, especialment en la cultura, l'esport i l'oci. Són tres àmbits de naturalesa diferent on s'aprenen aspectes diferents: la cultura desperta els sentits artístics i científics, l'esport implica una activitat saludable pel cos, i l'oci ocupa el nostre temps lliure en activitats que poden ser molt diverses. En comú, com l'educació, desenvolupa les nostres capacitats per relacionar-nos amb els altres (sempre i quan siguin activitats col·lectives). Per això cal considerar cadascun d'aquests àmbits necessaris per a la formació dels ciutadans.

A més, cal observar aquests àmbits des de la perspectiva econòmica. Ja hem dit que és important per a una economia productiva tenir població qualificada en relació als seus llocs de treball. Però la cultura i l'esport també es poden tractar des d'aquesta perspectiva, especialment per la seva importància com a productes turístics. L'Organització Mundial del Turisme preveu que el turisme cultural creixerà més que la resta de tipologies⁴. Així que són àmbits cabdals per al desenvolupament d'una comunitat.

⁴ Iryna Kravets i Patricia de Camargo: "La importancia del turismo cultural en la construcción de la identidad nacional". Revista Cultur, núm 2 jul/2008, pàg. 4

Tema 1: Educació

• Nivell educatiu

Respecte l'any 1991 el nivell d'estudis ha augmentat, però entre els anys 2001 i 2006 ha disminuït⁵. Els que no tenen estudis o de primer grau s'han incrementat un 15%, essent la meitat de la població. A Menorca també s'incrementa però en menor mesura. En canvi, la població que disposa d'una formació de 2n o 3r grau disminueix. Així, a l'any 2006 els que tenen estudis de segon grau representen 43%, mentre que els que tenen estudis universitaris són el 4,5%. En comparació amb la resta Menorca, la xifra dels que tenen estudis de segon grau és similar, mentre que la població universitària és un 5% menor.

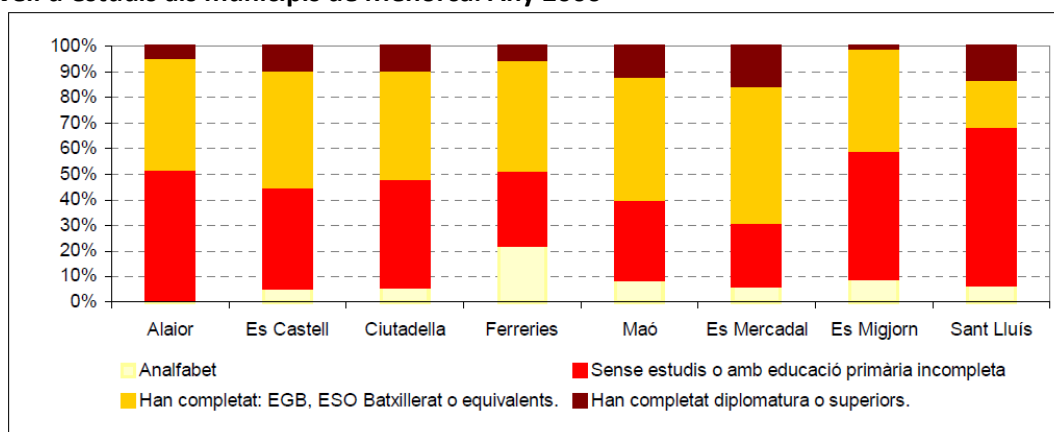
Tres són les possibles explicacions d'aquest fenomen. En primer lloc, l'elevada taxa d'abandonament. Segons l'*Informe del sistema educatiu a les Illes Balears* del curs 2006/07, a l'any 2005 les Illes Balears fou la segona Comunitat Autònoma de l'estat amb la taxa d'abandonament més elevada, del 40%, deu punts superiors de la mitjana estatal. La conjuntura econòmica favorable que ha viscut Menorca durant la darrera dècada feia possible la incorporació dels joves al mercat laboral sense necessitat de qualificació. En segon lloc, un sistema de valors basat en la falta de consciència respecte la importància de la formació i en la recerca de beneficis immediats. En darrer lloc, el fenomen de la *fuita de cervells*, és a dir, aquelles persones que marxen del municipi per falta de treball qualificat.

Nivell d'estudis a Alaior i Menorca. Anys 2001 i 2006.

	Alaior			Menorca		
	1991	2001	2006	1991	2001	2006
Analfabet	3,1	8,4	1,1	1,7	8,7	6,8
Fins a 1er grau	58,6	39,6	50,9	54,1	37,8	38,6
2n grau	34,5	46	43,4	38,7	45	42,7
3er grau	3,8	6	4,5	5,4	8,5	11,3

Font: Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular, informe 2008, OBSAM, i cens del 2001 de l'INE. Elaboració: CEL

Nivell d'estudis als municipis de Menorca. Any 2006

Font i elaboració: Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular 2008, OBSAM

⁵ Les dades del cens de 1991 i del padró municipal de 2006 emprades per l'OBSAM es calculen a partir de la població de deu anys, mentre que al cens de 2001 aquesta queda incorporada.

- **Escoles bressols**

L'escolarització dels infants entre 0 i 3 anys a Alaior és entre el 40 i el 50%. La matriculació en les escoles bressols es va incrementar significativament (un 7,5%) en el curs 2007/08 respecte el curs anterior, i es mantingué estable en el curs següent, amb la meitat total de la població de 0 a 3 anys escolaritzada. Al curs 2009/10 disminuï el número de matriculats fins el 44,7%, tot i que no es pot confirmar pel fet que la xifra es refereix al número de preinscripcions.

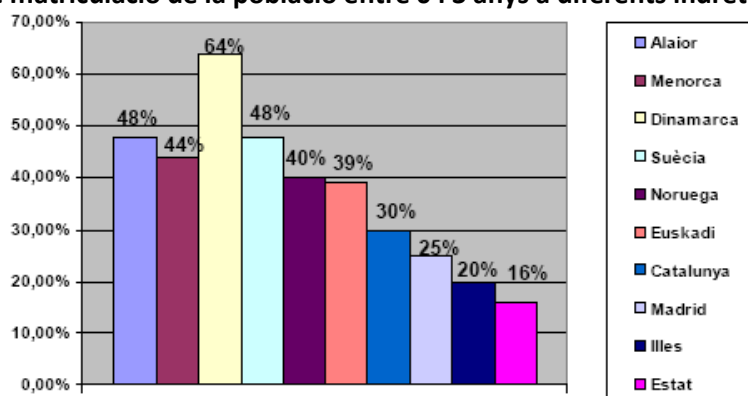
Matriculació de la població entre 0 i 3 anys a Alaior. Cursos 2006/07-2009/10.

Edats	06/07	07/08	08/09	09/10 ⁶
0-1 anys	16	16	17	4
1-2 anys	62	52	74	63
2-3 anys	80	96	80	88
Total	158	164	171	155
Població total 0-3 anys ⁷	327	325	342	347
% escolaritzat	43	50,5	50	44,7

Font i elaboració: *Estudi de l'educació a Alaior* (2009)

Significatiu és el gràfic següent, que ens mostra el percentatge d'escolarització dels infants de 0 a 3 anys en els diferents nivells administratius (a Alaior, a Menorca, a les Illes Balears i a l'estat espanyol), en algunes Comunitats Autònomes de l'estat espanyol i en diversos països nòrdics europeus. Alaior té un 48% d'aquesta població escolaritzada, valor semblant en el conjunt de Menorca. Si ho comparem amb les Illes Balears o amb l'estat espanyol, veiem que aquests tenen una taxa d'escolarització menor que la menorquina, amb uns valors del 20 i 16% respectivament. En canvi, les xifres assolides a Menorca són més comparables amb les dels països nòrdics, els quals es caracteritzen per tenir un estat del benestar més desenvolupat. Dels països nòrdics assenyalats, Dinamarca és el que destaca més amb un 64%, però Suècia i Noruega tenen el 48% i 40% respectivament, una taxa d'escolarització que s'aproxima a la menorquina.

Percentatge de matriculació de la població entre 0 i 3 anys a diferents indrets. Curs 2006/07

Font i elaboració: *Estudi de l'educació a Alaior* (2009)

⁶ Les dades del 2009/10 poden variar el mes de setembre, només representen les preinscripcions per l'any que ve.

⁷ Dades obtingudes del padró.

- **Educació infantil, primària i secundària**

El número de matriculats als centres d'ensenyament d'Alaior en els cursos 2000/01 i 2008/09 és el mateix, mentre que a Menorca s'incrementa un 16%. Per nivells, l'educació infantil i primària s'incrementa, però en menor mesura que Menorca. Una de les explicacions més raonables és el menor creixement demogràfic respecte altres municipis (especialment Ciutadella i Maó). En canvi, el número de matriculats en l'ESO, batxillerat i formació professional disminueix. A Menorca només disminueix lleugerament en l'etapa de l'ESO, mentre que en el batxillerat i en els cicles formatius augmenta.

Matriculació global a Alaior i a Menorca. Cursos 2000/01 i 2008/09.

	2000/01	2008/09	Variació alumnes	Variació percentual
Alaior	1.236	1.235	- 1	- 0,08%
Menorca	11.679	13.57	+ 1891	+ 16,19%

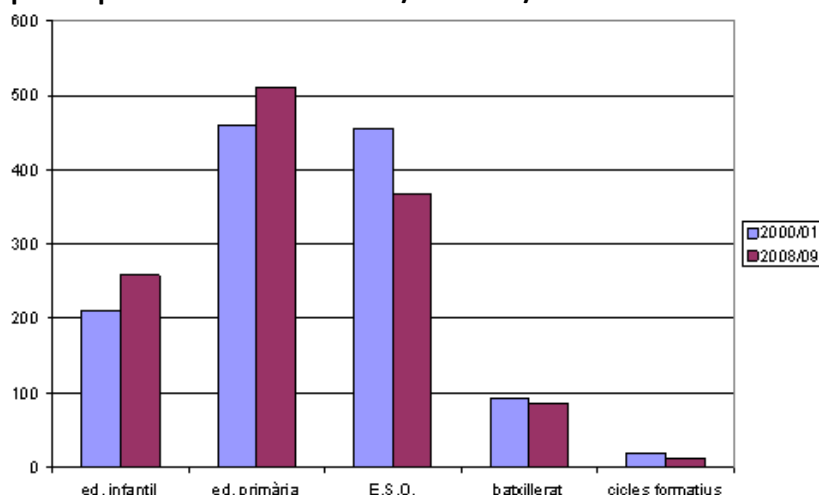
Font i elaboració: *Estudi de l'educació a Alaior* (2009)

Matriculació per etapa a Alaior i a Menorca. Cursos 2000/01 i 2008/09.

Curs	2000/01		2008/09		Variació alumnes		Variació percentual	
	Alaior	Menorca	Alaior	Menorca	Alaior	Menorca	Alaior	Menorca
Ed. infantil	210	2.251	258	2.926	+ 48	+ 675	+ 22,8%	+ 30%
Ed. primària	460	4.700	511	5710	+ 51	+ 1010	+ 11%	+ 21,4%
ESO	455	3.444	366	3.302	- 89	- 142	- 19,5%	- 4,1%
Batxillerat	92	765	85	830	- 6	+ 65	- 6,5%	+ 8,5%
Cicles formatius	19	519	12	802	- 7	+ 283	- 36,8%	+ 54,5%

Font i elaboració: *Estudi de l'educació a Alaior* (2009)

Matriculació per etapes a Alaior. Cursos 2000/01 i 2008/09.

Font: *Estudi de l'educació a Alaior* (2009). Elaboració: CEL

La ràtio és un factor important en la qualitat de l'educació, ja que les ràtios baixes permeten una major atenció a cada alumne. Entre els cursos 2004/05 i 2007/08 la ràtio dels centres públics augmenta lleugerament en l'educació infantil i primària, mentre que en l'educació secundària augmenta tres punts. El resultat és que, en el darrer curs, les ràtios es

situen en el 22,6 en l'educació infantil i primària i en 20,9 en l'educació secundària. La ràtio de l'educació primària i infantil és semblant a Menorca, mentre que en secundària continua amb valors per sota. En canvi, els centres concertats tenien en el curs 2004/2005 unes ràtios molt més elevades en comparació amb la pública. No obstant, cap al curs 2007/08 s'ha aconseguit una davallada significativa. Així, en l'educació infantil i primària és de 20,4 alumnes per aula, mentre que l'educació secundària és de 24,7. En el conjunt de Menorca s'ha produït el mateix fenomen, tot i que en menor grau.

Ràtio d'alumnes per aula segons titularitat del centre i nivell educatiu. Cursos 2004/05 i 2007/08.

	Públic				Concertat			
	Ed. Inf. i Primària		Ed. Secundària		Ed. Inf. i Primària		Ed. Secundària	
	2004/05	2007/08	2004/05	2007/08	2004/05	2007/08	2004/05	2007/08
Alaior	22	22,6	17,9	20,9	24,8	20,4	29,2	24,7
Menorca	22,9	22,4	21,9	23,7	26,1	24,2	25,5	25,3

Font: Informe 1/2009 sobre la situació educativa de Menorca, CIME. Elaboració: CEL

Referent a l'estat de les instal·lacions dels diferents col·legis per part del professorat, Es Pouet és el que està millor, seguir del Miquel Guàrdia. En menor mesura però també amb xifres positives és considerat la Salle. La suficiència d'aules i l'estat mobiliari són els aspectes més criticats. En contraposició, el col·legi Inspector Comas és el més mal considerat en les quatre variables. El més greu és que tots els professors estan d'acord en què no hi ha suficients aules. Però a més, en la resta de les variables la majoria del professorat (entre el 40 i el 80%) manifesten la seva preocupació per les mancances del centre.

Percentatge de professorat segons centre d'ensenyament que considera adequat o molt adequat d'educació l'estat del seu centre. Any 2008.

	Es Pouet	Miquel Guàrdia	La Salle	Inspector Comas
Estat físic del centre	100	100	85,7	20
Suficiència d'aules	91	80	71,4	0
Estat mobiliari aula	100	100	71,4	40
Pistes i dimensions dels patis	100	60	85,7	20

Font: Anàlisi estadística de la percepció sobre l'educació. Elaboració: CEL

Finalment, un percentatge elevat d'immigrants dificulta el procés d'integració d'aquests alumnes a nivell didàctic i lingüístic. Per aquest motiu és desitjable que no hi hagi massificació per atendre les necessitats individuals dels nouvinguts. En el curs 2008/09 el percentatge en l'etapa infantil i primària és del 14,4% i en l'ESO del 16,7%. En canvi, es redueix significativament la proporció d'immigrants en l'etapa postobligatòria, essent tan sols del 6,3%. Si ens fixem en el número d'immigrants per titularitat del centre, veiem que la gran majoria d'aquests es troben en la pública. D'un total de 182 immigrants en el curs 2008/09, tan sols 14 es troben als col·legis concertats.

Còmput d'immigrants per etapes. Curs 2008/09.

Total infantil i primària	Immigrants	%
789	114	14,45
Total ESO	Immigrants	%
365	61	16,71
Total postobligatòria	Immigrants	%
111	7	6,31

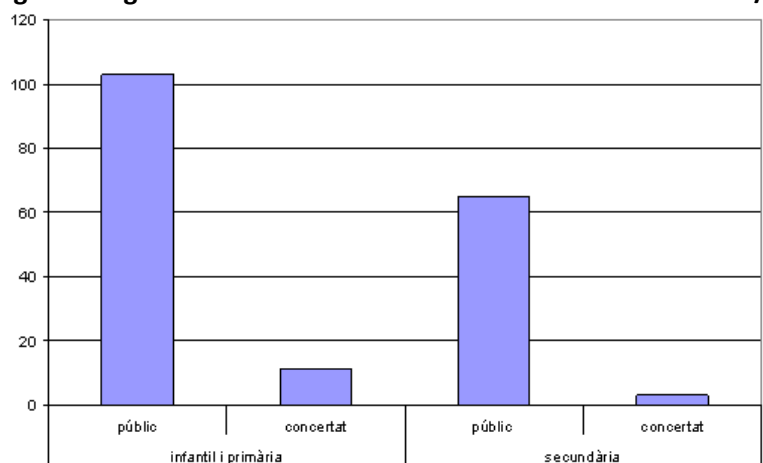
Font i elaboració: *Estudi de l'educació a Alaior* (2009)

Còmput d'immigrants per centre i etapes. Curs 2008/09.

Centre	Infantil	Primària	ESO	Batxillerat	Cicles formatius	Total centre
CC La Salle	4	7	3	0	0	14
CP Inspector DR, Comes Camps	25	77				102
IES Josep Miquel Guàrdia			58	2	5	65
Total	30	84	61	2	5	182

Font i elaboració: *Estudi de l'educació a Alaior* (2009)

Número d'immigrants segons cicle educatiu i titularitat del centre. Curs 2008/09.

Font: *Estudi de l'educació a Alaior* (2009). Elaboració: CEL

- **Satisfacció respecte l'ensenyament primari i secundari i implicació familiar en l'aprenentatge dels fills**

La tasca educativa no només és una qüestió d'infraestructures, sinó que també és important la implicació de la comunitat educativa, de les famílies i del conjunt de la societat. En general, observem un nivell de satisfacció elevat respecte la situació de l'ensenyament. Només una part destacable de l'alumnat de batxillerat i cicles formatius (quasi un 30%) està poc satisfet. Aquestes dades contrasten amb les opinions expressades en la reunió del CEL sobre educació. Van considerar que la situació educativa en el conjunt de Menorca està estancada, principalment per la manca d'implicació de la comunitat educativa, de les famílies i del conjunt de la societat. En aquest sentit, a més de millorar en el tema de les infraestructures, seria necessari innovar per a respondre a les noves necessitats socials i establir una relació més estreta entre sistema educatiu i societat.

Nivell de satisfacció en % dels pares i alumnes sobre l'ensenyament. Any 2008.

	Alumnes			Pares	
	Primària ⁸	ESO	Batxiller i cicles formatius	Pouet	Primària i secundària
Molt satisfet	68,1	38,3	11,8	73	26
Satisfet	27,5	57,4	58,8	27	68,3
Poc satisfet	3,3	4,3	29,4		5,7

Font: Anàlisi estadística de la percepció sobre l'educació. Elaboració: CEL

La implicació de les famílies en l'educació dels fills és un element clau. Que els eduquin en uns determinats hàbits d'estudi i els recolzin en el seu aprenentatge són elements importants. En primer lloc, una manera que tenen les famílies per millorar el sistema educatiu és a partir de l'AMPA. Més de la meitat dels pares hi pertanyen. En canvi, són més pocs els qui assisteixen a les reunions. El 28% dels pares que porten el seus fills a l'escoleta hi van sempre o normalment, mentre que en l'educació primària i secundària són un 49%.

Percentatge de pares membres de l'AMPA. Any 2008.

	Escoleta	Infantil, primària i secundària
Sí	61,5	59,3
No	38,5	40,7

Font: Anàlisi estadística de la percepció sobre l'educació. Elaboració: CEL

Taula: Percentatge de pares que assisteixen a les reunions de l'AMPA. Any 2008

	Escoleta	Infantil, primària i secundària
Sempre	12,5	19,5
Normalment	12,5	29,3
A vegades	31,3	17,1
Mai	43,8	26,8
NC		7,3

Font: Anàlisi estadística de la percepció sobre l'educació. Elaboració: CEL

En segon lloc, la majoria dels pares assisteixen sempre o normalment a les reunions convocades pels tutors. En el mateix sentit opinen el professorat, ja que la majoria es mostra satisfet o molt satisfet. Respecte a la comunicació entre centres i pares, la majoria dels pares i del professorat es mostren satisfets o molt satisfets.

⁸ La pregunta formulada als estudiants de primària consistia en avaluar el grau de satisfacció en el professorat, enlloc de l'ensenyament en general. No obstant, trobem que es pot fer equivalent.

Nivell d'assistència dels pares en % a les reunions amb els tutors. Any 2008.

	Pouet	Primària i secundària
Sempre	77	80,5
Normalment	19	11,4
A vegades	4	6,5
Mai		1,6

Font: *Anàlisi estadística de la percepció sobre l'educació*. Elaboració: CEL

Nivell de satisfacció del professorat en % de la resposta dels pares a les reunions. Any 2008.

	Pouet	Primària i secundària
Molt satisfet	45,5	47
Satisfet	54,5	47
Poc satisfet		6

Font: *Anàlisi estadística de la percepció sobre l'educació*. Elaboració: CEL

Nivell de satisfacció en % del professorat i dels pares en la comunicació dels pares amb els centres. Any 2008.

	Pouet		Primària i secundària	
	Professors	Pares	Professors	Pares
Molt satisfet	36,4	77	35	30,9
Satisfet	63,6	23	65	65,8
Poc satisfet				3,2

Font: *Anàlisi estadística de la percepció sobre l'educació*. Elaboració: CEL

En darrer lloc, la majoria dels alumnes de primària consideren que els seus pares els ajuden normalment. En menor proporció, una quarta part manifesten que reben ajuda a vegades. En canvi, des de la visió dels pares aquests percentatges són diferents. El 35% dels pares diuen que els ajuden normalment i el 37% a vegades. També és significatiu que el 19,5% dels pares consideren que ajuden als seus fills sempre que, des de la visió d'aquests, és del 7,7%. De forma més general, la majoria dels alumnes d'ESO i batxillerat consideren que reben molt o bastant de suport.

Nivell d'implicació dels pares en % en els deures dels seus fills, segons els alumnes de primària i els pares de primària i secundària. Any 2008.

	Alumnes primària	Pares primària i secundària
Sempre	7,7	19,5
Normalment	57,1	35
A vegades	23,1	37,4
Mai	12,1	8,1

Font: *Anàlisi estadística de la percepció sobre l'educació*. Elaboració: CEL

Nivell de suport en % que perceben els fills per part dels pares en els estudis. Any 2008.

	ESO	Batxiller
Molt	66	52,9
Bastant	25,5	35,3
Suficient	4,3	11,7
Poc	2,1	
Gens	2,1	

Font: *Anàlisi estadística de la percepció sobre l'educació*. Elaboració: CEL

A nivell de professorat, assenyalar que la majoria estan satisfets o molt satisfets en l'equip directiu.

Nivell de satisfacció del professorat en % respecte l'equip directiu. Any 2008

	Pouet	Primària i secundària
Molt satisfet	45,5	58,8
Satisfet	54,5	41

Font: *Anàlisi estadística de la percepció sobre l'educació*. Elaboració: CEL

- **Formació per a adults**

Atès a l'elevada població adulta amb una baixa qualificació, l'oferta educativa per aquest segment de la població esdevé important. Són diferents els recursos educatius existents per a aquest segment de la població. En primer lloc, la seu universitària de la UIB, una institució que permet seguir la formació dels joves que han acabat secundària a l'illa i dels adults. Des de la seva fundació en el curs 1997/98, el número de matriculats ha anat creixent, passant del 56 en el primer any als 267 en el curs 2007/08. Cal a dir que el creixement ha estat, en general, progressiu. En aquests onze anys d'existència, s'han arribat a oferir fins a 12 estudis. En el darrer curs 2007/08 se'n van oferir nou.

Número d'alumnes matriculats a la seu universitària d'Alaior per especialitats. Cursos 1997/98-2007/08.

Especialitat	97/98	98/99	00/01	00/01	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08
Mestre Educació Infantil	56	85	86	65	53	32	15	,	,	,	27
Ciències Empresarials	,	25	60	78	79	80	85	76	78	88	90
Tècniques en Telemàtica i informàtica	,	,	16	8	,	,	,	,	,	,	,
Mestre Llengua Estrangera	,	,	,	20	28	27	17	5	,	,	,
Complements de formació Infermeria	,	,	,	,	8	8	1	10	5	,	,
Infermeria	,	,	,	,	,	24	44	54	56	57	44
Psicopedagogia	,	,	,	,	,	,	17	21	11	3	1
Mestre Educació Especial	,	,	,	,	,	,	,	27	51	62	47
Dret	,	,	,	,	,	,	,	,	10	15	22
Graduat en Ciències Policiaques	,	,	,	,	,	,	,	,	11	25	21
ADE	,	,	,	,	,	,	,	,		5	5
Educació Social Online	,	,	,	,	,	,	,	,	5	3	10
Total alumnes matriculats	56	110	163	171	168	171	179	193	227	258	267

Font i elaboració: Indicadors bàsics de l'OBSAM.

És interessant destacar que les proves d'accés a la universitat per a majors de 25 anys ha anat creixent en els darrers anys, passant de les 26 persones matriculades a les 42.

Persones matriculades a les proves d'accés a la universitat per a majors de 25 anys. Període 2005-2009.

2005	2006	2007	2008	2009
26	28	31	36	42

Font i elaboració: *Estudi de l'educació a Alaior* (2009)

En segon lloc, l'Escola d'Adults és un programa educatiu que ofereix un ventall ampli d'activitats per als adults, que les podríem classificar en tres tipus: les destinades a aconseguir el títol de secundària, a augmentar o complementar la formació (informàtica, idiomes, etc.), i a activitats de lleure o d'oci (excursions, cuina, etc.). El percentatge de la població d'Alaior que s'acull en aquest tipus d'activitats representa quasi el 3%, xifra inferior assolida a Menorca, on en el curs 2007/08 representà el 4,9%.

Dels 263 matriculats en el curs 2007/08, els cursos oficials que tingueren més sol·licituds foren els de l'educació secundària per a adults i el de català per a les proves de la Junta

Avaluadora. També foren bastant sol·licitats el curs per a ensenyances inicials i el d'informàtica.

Població matriculada a les activitats ofertes a l'Escola d'Adults a Alaior i Menorca. Cursos 2006/07 i 2007/08.

	Alaior		Menorca	
	2006/07	2007/08	2006/07	2007/08
Població total	8.933	9.133	88.434	92.434
Població matriculada	266	271	4.949	4.509
%	2,97	2,97	5,59	4,87

Font: Informe 1/2009 sobre la situació educativa de Menorca, CIME. Elaboració: CEL

Cursos de l'escola d'Adults a Alaior. Curs 2007/08.

Cursos oficials	Matriculats
Ensenyances inicials	48
Educació Secundària per adults	63
Català per a les proves de la Junta Avaluadora	59
Castellà per a estrangers	24
Informàtica i internet	41
Anglès	28
Total	263

Font: Informe 1/2009 sobre la situació educativa de Menorca, CIME. Elaboració: CEL

En tercer lloc, els cursos del pla de formació del Consell Insular de Menorca estan dirigits principalment a persones en situació d'atur, amb l'objectiu d'oferir-los una formació continuada en diferents matèries. La participació en aquests cursos ha anat augmentant, tot i que en el curs 2008/09 s'assoleixen unes xifres bastant baixes en comparació amb els darrers cursos.

Participació dels ciutadans d'Alaior als cursos de formació del Consell Insular de Menorca. Període 2001/02-2008/09.

2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
30	37	38	76	54	103	91	62

Font i elaboració: Estudi de l'educació a Alaior (2009)

En darrer lloc, destacar la Universitat Oberta per a Majors, que realitza cursos i activitats per a persones majors de 55 anys. És una manera per a les persones grans de seguir aprenent i participar de la vida social comunitària. El nombre de matriculats en aquest programa va creixent constantment.

Número de matriculats a la Universitat Oberta per a Majors. Cursos 2003/04-2008/09.

2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
31	33	38	43	49	60

Estudi de l'educació a Alaior (2009)

Tema 2: Cultura

• Patrimoni arqueològic i arquitectònic

Alaior compte amb un patrimoni arqueològic i arquitectònic destacat en el conjunt de Menorca. Segons la Revisió del pla general d'ordenació urbana d'Alaior del 2008, hi ha catalogats en el municipi 220 béns d'interès cultural. Els jaciments arqueològics són els que atreuen més visitants. El poblat de Torralba d'en Salord és la més visitada, al voltant de les 28.000 visites anuals, tot i que ha patit un lleuger descens a l'any 2006 i 2007 respecte el 2004. La Torre d'en Galmés és la segona més visitada, amb una tendència a l'alça, havent l'any 2007 19.500 visites. Finalment, les restes de So Na Caçana es mantenen al voltant de les 3.000 visites. Constitueixen, doncs, unes restes arqueològiques d'alt interès, només superada per la Naveta des Tudons, a Ciutadella.

Número de visites a poblats talaiòtics dels termes municipals d'Alaior, Ciutadella i Maó. Període 2004-2007.

		2004	2005	2006	2007
Alaior	Torralba d'en Salord	29.635	21.848	28.970	27.299
	Torre d'en Galmés	16.037	13.223	15.859	19.545
	So Na Caçana	1.913	3.495	3.238	3.229
Ciutadella	Naveta des Tudons	0	0	33.122	49.485
Maó	Trepucó	0	15.328	15.670	19.248
	Talatí de Dalt	8.692	6.743	9.829	11.232

Font i elaboració: *Context socioeconòmic de Menorca 2009*, OBSAM

• Centres d'ensenyament i difusió cultural

Alaior disposa dels equipaments culturals mínims per satisfer les demandes culturals bàsiques, que són les següents⁹:

- Un museu en el poblat de Torralba d'en Salord.
- Tres sales d'exposicions: la del Cercle Cultural d'Alaior, la Galeria Arantza & Cia, i la de Sant Diego. Altres sales emprades per a tal fi, però que no poden ser considerades com a exposicions són el teatre de La Salle i la sala multifuncional del col·legi Dr. Comas.
- No hi ha teatres i/o auditoris, tot i que altres edificis acullen aquestes funcions, com són: les esglésies de Santa Eulària i de Sant Diego, el Centre cultural d'Alaior, el poliesportiu municipal, o el teatre de La Salle.
- L'escola municipal de música que, en el curs 2008/2009, disposà de 170 matriculats, 42 més que en el curs 2005/06. S'ha de dir que hi ha més matrícules que alumnes pel fet que s'apunten a diverses activitats. Llenguatge musical, piano, flauta, guitarra, cant, violí i cor juvenil són algunes de les activitats que oferta. El centre disposa de quatre aules, sense insonoritzar, més alguna en el centre socio-cívic de Santa Rita, dedicada a música moderna. A més, disposen d'un auditori, tot i que en algunes ocasions se'ls hi queda petit.
- Centre de gravat, que es va obrir l'estiu del 2010.
- La biblioteca. Segons les estadístiques de la Xarxa de biblioteques de Menorca, Alaior disposava un fons a l'any 2008 de 14.715 documents, quasi mil més que a l'any

⁹ Font: Inventari d'equipaments culturals de Menorca del CIME. Any 2001

anterior. Això significa passar de 1,54 a 1,61 documents per habitant, la qual cosa s'ajusta per poc a les directrius de l'IFLA, que estableix que les col·leccions de les biblioteques públiques haurien de disposar d'entre 1,5 i 2,5 documents per habitant. A l'any 2008 el 17% dels habitants d'Alaior era soci i es van prestar 8.600 llibres.

Socis de la biblioteca d'Alaior. Anys 2007 i 2008.

	Socis 2007	% habitants	Socis 2008	% habitants
Alaior	1.053	11,7	1.616	17,7
Menorca	12.317	19,9	15.235	24

Font: Xarxa de biblioteques de Menorca, estadístiques 2008. Elaboració: CEL

Evolució del nombre de préstecs de llibres, àudio-visuals, documents electrònics i publicacions periòdiques a la biblioteca d'Alaior. Període 2001-2008

	Núm. préstecs
2001	6.611
2002	6.877
2003	8.773
2004	6.499*
2005	6.499*
2006	6.499*
2007	5.540
2008	8.604

Font i elaboració: Indicadors bàsics de l'OBSAM

*Nota: Dades estimades a partir de la mitjana de les dades dels anys anteriors

- **Activitats culturals programades**

Per les dimensions del present treball no s'ha pogut realitzar un estudi a fons de les activitats programades per l'Ajuntament i per les diverses entitats. Aquí només s'esmenten, a tall d'exemples, les activitats programades per a l'estiu de l'any 2009 per a la regidoria de cultura de l'Ajuntament i les entitats. Som conscients de la major complexitat d'aquest tema, com per la seva importància econòmica o per la influència que exerceixen en aquest camp Maó i Ciutadella com a centres de consum cultural.

Hi hagué un total de 83 activitats a Alaior i 12 a Cala en Porter, sense incloure les activitats pròpies de les festes patronals. La majoria d'activitats foren concerts, 25 a Alaior i 5 a Cala en Porter, amb varietat extensa d'estils, com clàssica, jazz, flamenc, de cantautor, brasilera, tradicional, músiques del món, llatina, entre d'altres. A més, cada setmana hi havia un conta contes, balls a sa plaça, el mercat de nit i la projecció d'una pel·lícula o documental. A Cala en Porter, es realitzaren els mercats artesans. Finalment, també es realitzaren 6 exposicions (fotografia, pintura, escultura i de Mans Unides), 6 espectacles (eqüestre, dansa, patinatge i infantil), i 5 xerrades o presentacions de llibres. Per tant, una quantitat i diversa d'activitats destacable, tenint en compte l'oferta cultural d'altres municipis.

Número d'activitats d'estiu dintre del programa Estivalia d'Alaior. Any 2009.

	Alaior	Cala en Porter
Juny	8	2
Juliol	30	3
Agost	34	4
Setembre	11	3
Total	83	12

Font: Programa Estivalia 2009, Ajuntament d'Alaior. Elaboració: CEL

Número d'activitats d'estiu per tipologies dintre del programa Estivalia d'Alaior. Any 2009.

	Alaior	Cala en Porter
Exposicions	6	
Balls a sa plaça	10	
Concerts	25	5
Contacontes	8	
Pel·lícula	10	
Mercat de Nit	10	
Espectacle	6	1
Xerrades, presentacions...	5	
Altres	2	
Mercat artesà		6

Font: Programa Estivalia 2009, Ajuntament d'Alaior. Elaboració: CEL

Tema 3: Oci

Al llarg de la dècada passada s'han desenvolupat una sèrie d'iniciatives per part de les administracions públiques i la societat civil per incrementar l'oferta d'oci per als joves. No obstant, o bé varen ser ofertes puntuals o ja no existeixen. Una iniciativa que tingué una certa participació fou el programa impulsat pel Consell Insular "Fora Hores", que es creà l'any 2003 i durà fins el 2006. Era una oferta d'oci nocturn que consistia en la realització d'una sèrie d'activitats. En canvi, no tingué gaire èxit la Carpa Jove que organitzà l'Ajuntament l'estiu del 2008, amb una participació del 2% dels joves d'Alaior.

Actualment, l'única oferta d'oci disponible tot l'any amb una certa participació és el casal "Es Bot". Creat pel Centre d'Estudis Locals l'any 2002, va dirigit a joves d'edats compreses entre els onze i els setze anys i constitueix un lloc de trobada on els joves participen activament en l'organització de les activitats sota l'observació d'alguns monitors. Finalment, les activitats d'estiu que organitza l'Ajuntament és la que té més participació, amb un 36%.

Participació en les activitats d'oci programades per l'Ajuntament. Any 2008.

	%
A cap	51
Programa fora hores	8,5
Carpa Jove	2,1
Activitats d'estiu	36,1
Altres	2,1

Font: Anàlisi estadística de la percepció sobre l'educació a Alaior. Elaboració CEL

De les activitats no programades, la major part dels joves prefereixen estar amb els amics i veure la televisió. Altres activitats assenyalades són passejar, anar al cinema o al teatre, llegir i informàtica.

Activitats que realitzen ocasionalment els joves d'Alaior. Any 2004.

	%
No fer res	13,2
Passejar	35,9
Fer esport	22,8
Aficions/bricolatge	21
Bars	22,8
Cinema/teatre	31,7
Estar amb els amics	42,5
Veure la TV	40,7
Estudiar	24
Llegir	31,7
Informàtica	27,5
Associacionisme	7,8
Política	1,2
Videojocs	9,6
Excursionisme	10,8
Formació	20,4

Font: Tendències actuals i futures dels joves d'Alaior. CEL 2004

Malgrat la manca d'ofertes d'oci, el nivell de satisfacció entre l'alumnat, els pares i el professorat és bastant elevat. Al voltant de tres quartes parts del professorat des Pouet, dels pares i dels alumnes de secundària es mostren satisfets. En canvi, els alumnes de batxillerat i els pares dels alumnes des Pouet són els que es mostren més insatisfets.

Nivell de satisfacció de les opcions d'oci entre el professorat, pares i alumnes de secundària i batxillerat. Any 2008.

	Opcions d'oci		
	Satisfet	No satisfet	Ns/Nc/P
Professorat Pouet	64	36	
Professors			
Pares Pouet	34,6	65,4	
Pares	76,4	23,6	
Alumnes secundària	63,9	36,1	0,8
Alumnes batx.	17,7	82,3	

Font: Anàlisi estadística de la percepció sobre l'educació a Alaior. Elaboració CEL

Tema 4: Esports

El número de persones que practiquen esport dintre de l'oferta esportiva a Alaior oscil·la entre les 1.500 i 1.700 persones, que representen al voltant del 18% de la població. Segurament aquestes xifres són més elevades, ja que no inclouen les persones que fan esport per compte propi (córrer, excursions, etc.). A més, s'ha de tenir en compte totes aquelles persones que practiquen algun esport a altres municipis, per la qual cosa la xifra podria ser superior. Entre els joves, el 79% dels estudiants de secundària practiquen esport en l'oferta esportiva d'Alaior, mentre que els que cursen batxillerat només són el 35%. A nivell de Balears, els joves són els que realitzen més activitat física, però el percentatge disminueix a mesura que avança l'edat, especialment a partir dels vint anys.

Total de la població que practica esport dins l'oferta esportiva del municipi. Període 2005-2008.

	Practicants esports	Població total	%
2005	1.539	8.671	17,7
2006	1.615	8.933	18,1
2007	1.583	8.972	17,6
2008	1.668	9.133	18,3

Font: *Estudi de l'educació a Alaior* (2009). Elaboració: CEL

Percentatge d'alumnat de secundària i batxillerat que practica esport dintre de l'oferta esportiva del municipi. Any 2008.

	Sí	No
Secundària	79	21
Batxillerat	35,3	64,7

Font: Anàlisi estadística de la percepció sobre l'educació a Alaior. Elaboració CEL

Gràfic: Realització d'activitat física per sexe i edat a les Illes Balears. Any 2007.

	Edat			
	16-24	25-44	45-64	≥ 65
Home	76,9	57,1	55,2	54,6
Dona	54,3	54,9	61,9	48,6
Total	65,8	56,0	58,5	51,2

Enquesta de salut 2007 de les Illes Balears. Govern de les Illes Balears.

Són diverses les entitats esportives existents: futbol, bàsquet, hípica, voleibol, dos de petanca, tennis, gimnàstica rítmica, bàdminton, automodelisme, patinatge, escacs, billar, petanca (cala'n Porter), aikido, kung-fu, ciclisme, tennis taula, dos d'ensinistrament de cans i futbol 7. No obstant, només els clubs de futbol, de bàsquet, de tennis i d'hípica superen el centenar d'usuaris.

Clubs esportius a Alaïor i número d'usuaris. Any 2008.

Clubs	usuaris
CE Alaïor	330
CB Jovent d'Alaïor	248
CC Tennis Alaïor	240
Club hípic Alaïor	158
Club patinatge Alaïor	55
Club tennis taula Alaïor	44
CP. Cala'n Porter	37
CC. Alaïor/Billar	28

Font i elaboració: *Estudi de l'educació a Alaïor* (2009)

En els mesos de juliol i agost, coincidint amb les vacances escolars, l'Ajuntament organitza unes escoles d'estiu on es realitzen activitats pels més petits. És una oferta que ha tingut força participació, essent cada cop més els inscrits. Si a l'any 2001 eren un centenar, a partir del 2005 va superar les dues-centes persones.

Finalment, pel que fa al grau de satisfacció, quasi tres quartes parts del professorat, dels pares i de l'alumnat de batxillerat estan satisfets en el foment de l'esport. Aquesta proporció disminueix en relació a les instal·lacions esportives, especialment entre els pares.

Grau de satisfacció per part del professorat, pares i alumnes de batxillerat de les escoles i institut d'Alaïor sobre el foment de l'esport i les instal·lacions esportives existents. Any 2008.

	Satisfacció amb el foment			Instal·lacions esportives		
	Satisfet	No satisfet	Ns/Nc/P	Satisfet	No satisfet	Ns/Nc/P
Professorat Pouet	100			64	36	
Professors	72,7		27,3	72,7	18,2	9,1
Pares Pouet	69,2	30,8		50	50	
Pares	69,9	26,9	3,5	42,2	53,7	4,1
Alumnes batx.	70,6	29,4				

Font: Anàlisi estadística de la percepció sobre l'educació a Alaïor. Elaboració CEL

Apartat 3: Gestió comunitària

La gestió comunitària fa referència als diferents àmbits socials on, mitjançant els seus mecanismes i les seves funcions, prenen decisions sobre l'administració dels afers públics. L'Ajuntament i els seus òrgans participatius és l'àmbit més destacat, ja que té la funció d'administrar els afers públics a partir de les persones elegides pel poble i del funcionariat. Però la gestió comunitària va més enllà de l'Ajuntament, i es dona en molts altres àmbits socials més o menys específics: als centres educatius, a les entitats sense ànim de lucre, a les associacions empresarials, a les iniciatives de participació ciutadana, etc. Fins i tot es dona en certa manera als àmbits privats, com les empreses, ja que tenen una repercussió social.

Així doncs, és un tema transversal on la implicació dels ciutadans i dels agents socials en cadascun dels seus àmbits i en espais comuns esdevé imprescindible. En els anteriors i posteriors apartats hem fet i farem referència sobre dinàmiques de gestió en diferents àmbits que conformen la societat. Per aquest motiu en aquest apartat ens centrarem en les dinàmiques de gestió pròpies de l'Ajuntament i en la participació ciutadana. En concret, per una banda el personal que porta a terme l'administració de les competències municipals i les seves formes de gestió. De l'altra banda, els nivells de participació ciutadana en les eleccions governamentals com a forma de legitimació i de confiança cap aquests.

- **Organització municipal**

L'equip de govern actual s'organitza en set regidories, de la següent manera:

- Batlle, hisenda, policia, PGOU, brigada d'obres.
- Benestar social i Esports.
- Fems, Neteja viària, Platges, Parcs i Jardins, Cementiri.
- Cultura, Educació i Participació Ciutadana.
- Obres menors, Obra Pública, Personal, Protecció Civil i Llicències d'activitats.
- Festes, Cooperació, Comerç i Mercats.
- Joventut i Medi Ambient.

L'Ajuntament té en plantilla aproximadament de 130 treballadors, la major part d'aquests distribuïts de la següent manera¹⁰:

- Administració General
 - Secretari
 - Dos tècnics assessors,
 - Divuit administratius,
 - Arxiver,
 - Notificador,
 - Telefonista.
 - D'aquests, quatre estan destinats a atenció ciutadana, dos dels quals en reserva per si alguns dels altres dos falla mentre realitzen altres tasques.
 - Altre personal contractat temporalment, a mitja jornada, etc., per a qüestions més concretes. Per exemple, assessor lingüístic.
- Comptabilitat
 - Tres administratius
 - Tresorer

¹⁰ Font: Entrevista amb el regidor de personal José M. Falagán

- Interventor
- Urbanisme
 - Enginyer
 - Arquitecte
 - Arquitecte intermedi
 - Inspector d'obres
 - Dos administratius
 - Dos advocats
- Serveis Socials
 - Psicòleg
 - Sis titulats mitjans
 - Sis treballadores familiars
 - Administrativa
- Cultura
 - Tècnic en cultura
 - Quatre administratius
 - Tècnic en biblioteca
 - Professors de música depenent de la demanda, tres o quatre
- Esports: sis entre conserges, manteniment...
- Treballadors de la neteja: cinc
- Polícies: vint-i-vuit, que pugen a trenta-quatre en els mesos d'estiu.
- Brigada d'obres: quinze

Esmentar que Cala'n Porter disposa d'un policia, que realitza altres tasques de les estrictament policiaques; i un administratiu, que es desplaça sovint un dia per setmana; i un assistent social, també dies concrets.

Pel que fa a les formes de gestió, la majoria d'aquestes es realitzen directament des de les diferents àrees que disposa l'Ajuntament. En canvi, en quatre àmbits té contractades empreses per a la seva gestió: l'aigua, els fems, el geriàtric i l'escoleta (aquesta a través d'una cooperativa).

Finalment, en els darrers anys s'han creat espais i iniciatives municipals per a la participació ciutadana. Principalment, destacar els consells municipals en algunes àrees de gestió de govern, com en esports i joventut, i les consultes ciutadanes per part de l'Ajuntament sobre afers municipals concrets.

- **Convocatòries electorals**

L'abstenció en totes les convocatòries electorals ha anat augmentant al llarg de les dues darreres dècades, tot i que s'observa una estabilització en les tres darreres convocatòries electorals de cadascun dels nivells administratius. A les municipals, autonòmiques i estatals partíem d'un 20% d'abstenció a finals dels anys vuitanta. Entre 1995 i 1999 és quan es produeix l'augment més significatiu, arribant al 30%, i s'estabilitza en aquest percentatge al llarg de la dècada de 2000. Menció a part les eleccions a nivell europeu que, tot i seguir un comportament similar que les altres, sempre ha tingut valors per sobre. En les darreres

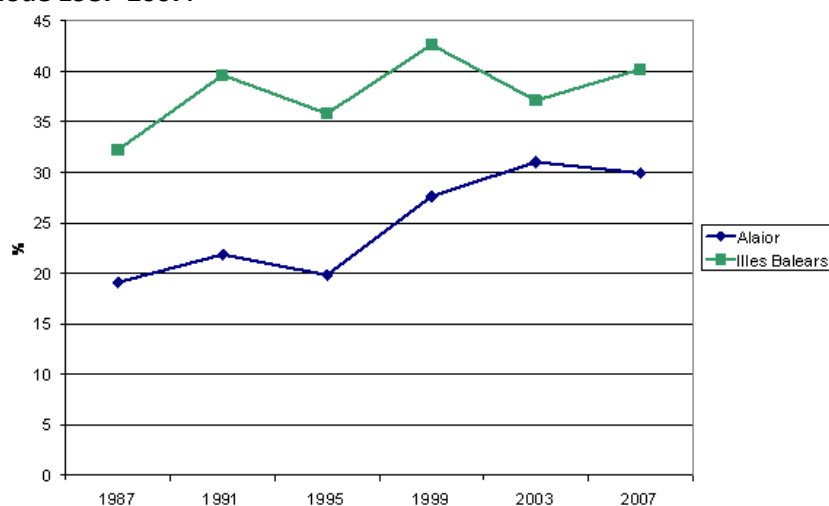
eleccions de 2009 es va arribar al punt màxim del 60%. Així que l'augment de l'abstenció pot indicar una certa desconfiança o desinterès cap a l'administració pública, en el nostre cas cap a l'Ajuntament.

Abstenció, vot en blanc i vot nul a les eleccions municipals d'Alaior i al conjunt de tots els municipis de les Illes Balears. Període 1987-2007.

	Alaior			Illes Balears		
	Abstenció	Vot en blanc	Vot nul	Abstenció	Vot en blanc	Vot nul
1987	19,1	0,9	1,1	32,2	1	1,3
1991	21,9	0,6	0,8	39,6	1	0,6
1995	19,8	1,1	0,7	35,8	1,3	0,6
1999	27,6	1,3	1,6	42,6	1,8	1,2
2003	31	1,5	1,2	37,1	1,6	0,7
2007	29,9	1,8	0,8	40,2	1,8	0,8

Font: Ministeri d'interior espanyol. Elaboració: CEL

Abstenció a les eleccions municipals d'Alaior i al conjunt de tots els municipis de les Illes Balears. Període 1987-2007.

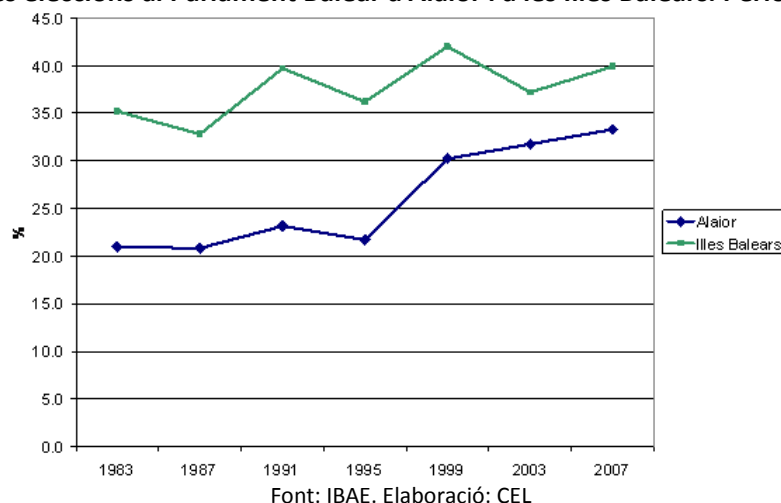
Font: Ministeri d'interior espanyol. Elaboració: CEL

Abstenció, vot en blanc i vot nul a les eleccions al Parlament Balear a Alaior i a les Illes Balears. Període 1983-2007.

	Alaior			Illes Balears		
	Abstenció	Vot en blanc	Vot nul	Abstenció	Vot en blanc	Vot nul
1983	21,0	0,6	0,9	35,2	0,6	1,5
1987	20,8	0,8	0,7	32,8	1,0	1,2
1991	23,1	0,5	0,5	39,7	1,0	0,6
1995	21,7	1,2	0,6	36,2	1,4	0,6
1999	30,2	1,6	0,9	42,0	1,9	0,8
2003	31,8	1,1	0,7	37,2	1,7	0,7
2007	33,3	1,2	0,6	39,9	2,1	0,6

Font: IBAE. Elaboració: CEL

Abstenció a les eleccions al Parlament Balear a Alaior i a les Illes Balears. Període 1983-2007.

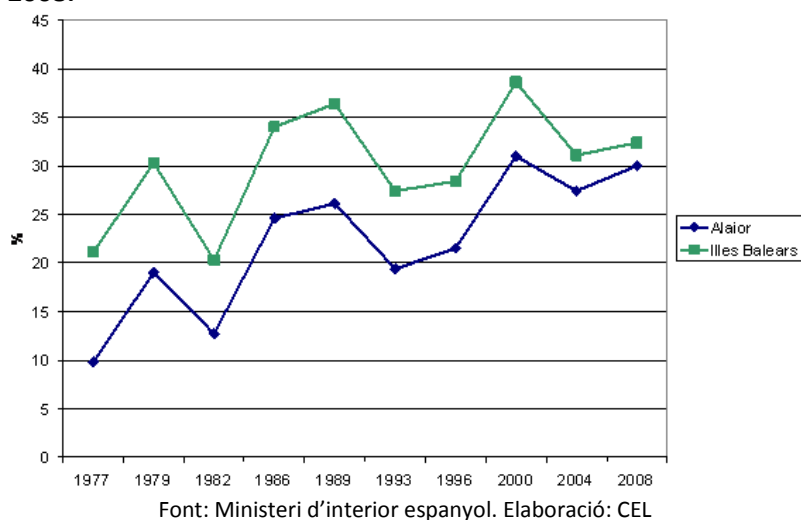

Abstenció, vot en blanc i vot nul a les eleccions al Congrés de Diputats a Alaior i al conjunt de les Illes Balears. Període 1977-2008.

	Alaior			Illes Balears		
	Abstenció	Vot en blanc	Vot nul	Abstenció	Vot en blanc	Vot nul
1977	9,8	0,2	1,4	21,1	0,4	2
1979	19	0,06	3,6	30,3	0,4	4,6
1982	12,7	0,4	5	20,3	0,6	4,2
1986	24,6	0,9	2,7	34	0,7	2,2
1989	26,1	0,7	1,5	36,4	0,9	1,2
1993	19,4	0,7	1,4	27,4	0,8	0,6
1996	21,5	0,9	1,1	28,4	1	0,6
2000	31	2	1,2	38,6	1,6	0,7
2004	27,4	1,8	1	31,1	1,9	0,7
2008	30	1,2	1,7	32,4	1,3	0,8

Font: Ministeri d'interior espanyol. Elaboració: CEL

Abstenció a les eleccions al Congrés dels Diputats a Alaior i al conjunt de les Illes Balears. Període 1977-2008.

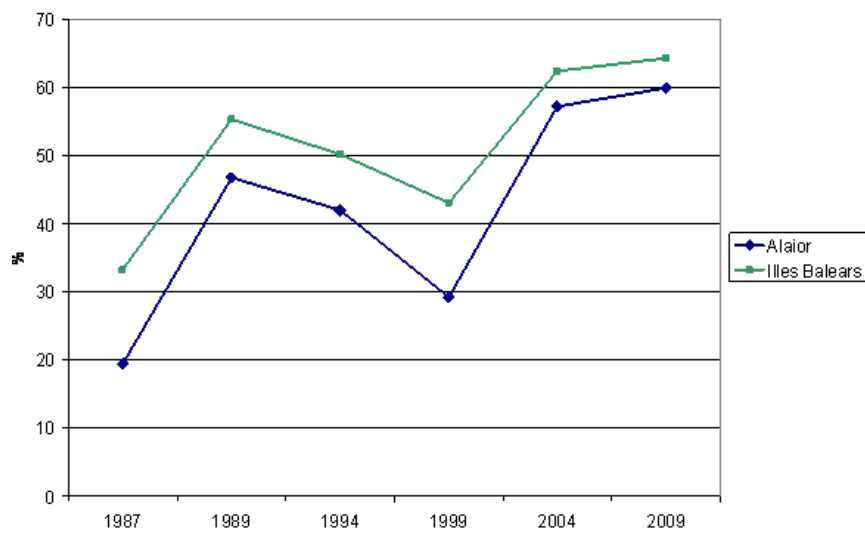

Abstenció, vot en blanc i vot nul a les eleccions al Parlament europeu a Alaior i al conjunt de les Illes Balears. Període 1987-2009.

	Alaior			Illes Balears		
	Abstenció	Vot en blanc	Vot nul	Abstenció	Vot en blanc	Vot nul
1987	19,4	1,5	1	33,2	1,2	1,3
1989	46,7	1	1,2	55,3	1,5	1,2
1994	42	1,3	0,5	50,2	1,2	0,4
1999	29,2	2,8	1,4	43	2,2	1,9
2004	57,2	0,6	0,1	62,4	0,6	0,3
2009	59,9	1,2	1,1	64,3	1,8	0,8

Font: Ministeri d'interior espanyol. Elaboració: CEL

Abstenció a les eleccions al Parlament europeu a Alaior i al conjunt de les Illes Balears. Període 1987-2009.

Font: Ministeri d'interior espanyol. Elaboració: CEL

Apartat 4: Economia

Segons l'anàlisi de Miquel A. Casasnovas, *el període 1975-1995 ha estat marcat per la crisi dels sectors tradicionals (indústria manufacturera i ramaderia bovina), mentre que el sector serveis, en especial el turístic i les activitats directament relacionades amb aquest (construcció i comerç) han experimentat un fort creixement. Menorca deixa de ser industrial i es converteix en una illa bàsicament turística* (Casasnovas, 2006). Aquest s'ha convertit en el model de desenvolupament econòmic predominant de tots els municipis de l'illa, que ha generat anys de fort creixement econòmic i taxes d'atur baixes.

Aquest panorama econòmic entra en crisi a partir del setembre del 2007. L'economista Michael Kratke l'analitza com una crisi del sistema financer dels països industrialitzats que afecta a la resta dels sectors econòmics. Per l'autor constitueix la crisi més profunda des de fa vuitanta anys i convertint-se, d'aquesta manera, en la quarta gran crisi del sistema econòmic capitalista des del segle XIX. La convergència d'un model econòmic basat en la dependència dels països turístics emissors i en algunes característiques pròpies, especialment l'especulació immobiliària i l'auge de la construcció, ha fet que la crisi afectés durament a Menorca.

Malgrat que el model de desenvolupament econòmic i la crisi sigui compartida per tots els municipis de Menorca, Alaior té unes característiques pròpies, especialment la importància del sector industrial. És potser, per això, que sigui una de les economies municipals que aguanta millor aquesta situació, tal i com reflexa l'augment en l'índex d'activitat econòmica.

Índex d'activitat econòmica als municipis de Menorca. Anys 2003 i 2009.

	Activitat econòmica 2003	Activitat econòmica 2009
Alaior	12	20
Es Castell	8	6
Ciutadella	52	47
Ferrerries	5	6
Maó	86	75
Es Mercadal	4	8
Es Migjorn	1	3
Sant Lluís	9	11

Font: Anuari econòmic d'Espanya de la pàgina web de La Caixa. Elaboració: CEL

Distribució sectorial del PIB municipal. Any 2003.

	Primari	Indústria	Construcció	Comerç	Hostaleria	Altres serveis	Total
Alaior	3,3	24,5	10,4	17,5	11	33,3	100
Menorca	2,6	15,5	10,4	14,2	16,59	40,99	100

Font: Canvis recents en l'estructura econòmica de Menorca a Jornades sobre els 15 anys de la reserva de biosfera de Menorca. Elaboració CEL

TEMA 1: Turisme

Del 2002 al 2008 l'índex turístic d'Alaior ha disminuït, com en la majoria dels municipis de l'illa. No obstant, Alaior continua essent el tercer municipi amb un pes major de l'activitat turística, amb valors semblants a Sant Lluís. Aquest fet no indica que l'activitat turística hagi disminuït, sinó que ha perdut pes en relació a la resta de municipis de l'estat. Tot i així, posa de manifest la influència de la crisi en aquest sector.

Índex turístic dels municipis de Menorca. Anys 2002 i 2008.

	Turístic 2008	Turístic 2002
Alaior	127	165
Es Castell	18	30
Ciutadella	700	736
Ferrerries	19	32
Maó	59	58
Es Mercadal	70	99
Es Migjorn Gran	45	55
Sant Lluís	157	176

Font: Anuari econòmic d'Espanya de la pàgina web de La Caixa. Elaboració: CEL

- **Entrada de turistes i el seu perfil**

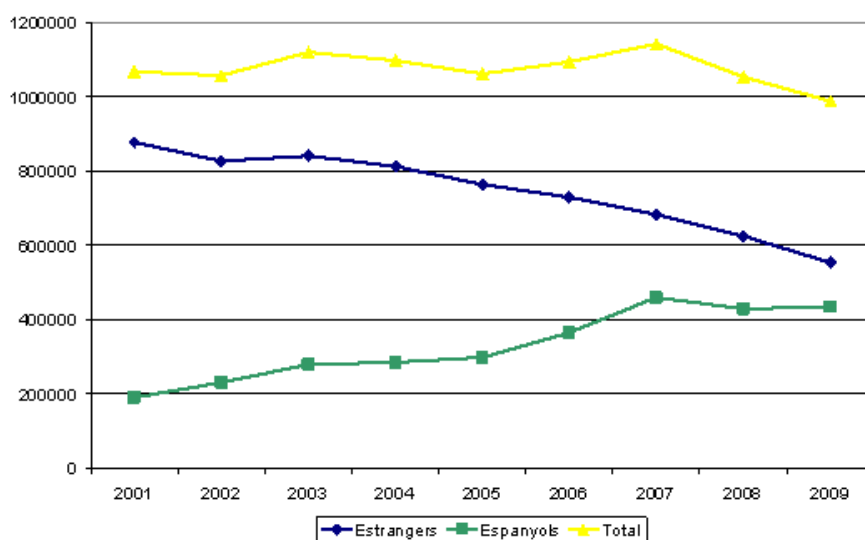
El número d'entrades de turistes per via aèria i marítima entre el 2001 i el 2008 ha oscil·lat entre 1.000.000 i 1.150.000. Només en el darrer any es va situar per sota del milió de visitants, essent el pitjor any de la dècada passada. Pel que fa a la procedència, el turisme espanyol ha anat creixent mentre que el turisme estranger ha anat disminuint. Si el primer representava a l'any 2001 el 17,8%, al 2009 va passar a representar el 43%.

Entrada de turistes per via aèria i marítima a Menorca. Període 2001-2009.

	Estrangers	Espanyols	Total
2001	876.627	190.472	1.067.099
2002	826.488	230.192	1.056.601
2003	840.780	278.424	1.119.193
2004	811.948	285.140	1.097.090
2005	763.368	297.641	1.061.009
2006	729.001	364.538	1.093.539
2007	682.461	459.042	1.141.403
2008	623.987	428.578	1.052.565
2009	553.582	434.089	987.671

Font: INESTUR. Elaboració: CEL

Entrada de turistes per via aèria i marítima a Menorca segons procedència. Període 2001-2009.

Font: INESTUR. Elaboració: CEL

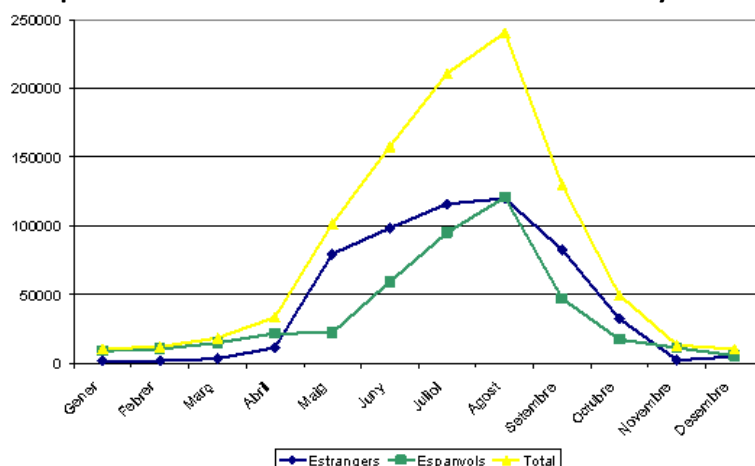
Si ens fixem en l'arribada de turistes per mesos a l'any 2009, veiem com el turisme menorquí és estacional. Les xifres més importants s'assoleixen de maig a setembre i, més especialment en els mesos de juliol i l'agost. La resta de mesos no superen els 50.000 visitants. Durant la temporada baixa, els turistes són principalment espanyols, mentre que als mesos de temporada alta predominen els estrangers.

Entrada de turistes per via aèria i marítima a Menorca segons procedència. Per mesos any 2009.

	Estrangers	Espanyols	Total
Gener	1.628	9.013	10.641
Febrer	1.576	10.438	12.014
Març	3.458	14.843	18.301
Abril	11.439	21.876	33.315
Maig	79.446	21.995	101.441
Juny	98.375	59.268	157.643
Juliol	115.944	94.995	210.939
Agost	119.913	120.645	240.558
Setembre	82.496	47.200	129.696
Octubre	32.363	17.330	49.693
Novembre	2.193	11.031	13.224
Desembre	4.751	5.455	10.206
Total	553.582	434.089	987.671

Font: INESTUR. Elaboració: CEL

Entrada de turistes per via aèria i marítima a Menorca. Per mesos any 2009.

Font: INESTUR. Elaboració: CEL

Si ens fixem en el perfil del turista que ve a Menorca, a l'any 2009 la majoria tenen entre 25 i 44 anys. El grup d'edat amb menys visitants són els que tenen més de 64 anys, que no superen el 10%. No hi ha diferències significatives entre illes. Pel que fa a l'allotjament escollit més de la meitat trien hotels o altres complexos turístics, tot i que el percentatge d'allotjament en lloguer és bastant significatiu (21,6%). Aquesta és la gran diferència amb la resta d'illes, on predominen els turistes allotjats a complexos hotelers. Finalment, el 60% viatge sense paquet turístic, xifra semblant a Eivissa i Formentera i superior respecte a Mallorca. Afegir que, amb dades de l'Observatori del Turisme del Govern Balear, la despesa mitjana diària per turista a l'any 2010 a Menorca fou de 108 euros, xifra lleugerament inferior respecte al conjunt de les Balears amb una mitjana de 116 euros.

Edat dels turistes per illes. Any 2009.

Edat	Menorca	Mallorca	Eivissa i Formentera
Menys de 25	26,6	22,8	26,3
Entre 25 i 44	40,2	37	42,9
Entre 46 i 64	23,7	28,4	22,8
Més de 64	9,4	11,7	7,9

Font: INESTUR. Elaboració: CEL

Tipus d'allotjament escollit pel turista per illes. Any 2009.

	Menorca	Mallorca	Eivissa i Formentera
Hotels i complexos turístics	58,4	72,6	70,2
Allotjament en lloguer	21,6	7,4	11,1
Allotjament en propietat	7	8,1	6,3
Allotjament de familiars i amics	9,9	9,5	10,4
Altres	3,1	2,4	2,1

Font: INESTUR. Elaboració: CEL

Si viatge amb paquet turístic o sense per illes. Any 2009.

	Menorca	Mallorca	Eivissa i Formentera
Amb paquet turístic	40,1	49,5	41,1
Sense paquet turístic	59,9	50,5	58,9

Font: INESTUR. Elaboració: CEL

A nivell d'Alaior, les enquestes realitzades l'any 2008 indiquen un nivell de satisfacció de 8 (d'una escala del 0 al 10), que concorda amb les expectatives generades, que era de 8,1. Les zones turístiques són les que tenen una major satisfacció per part del turista (8,2), mentre que el casc urbà d'Alaior té una valoració no tan bona de 7,5. Els elements més ben valorats a les zones turístiques són la conservació, la neteja i la informació, mentre que els menys ben valorats són les hamaques i les ombrel·les. A Alaior es valora positivament la conservació, la informació i el mercat de nit, mentre que el menys ben valorats són la senyalització i els serveis.

Gairebé la meitat dels turistes enquestats eren espanyols. La segona nacionalitat més important eren els britànics, amb un 27%, i amb proporcions inferiors els italians amb un 7%, els alemanys amb un 5%, i el 6% la resta de nacionalitats. D'aquests, el 40% són repetidors, i el 28% acudeixen cada any. El 40% dels turistes vénen amb la seva família, i el 32% amb parella. En quan a l'allotjament, el 41% s'hospeden a apartaments i el 26% a hotels, xifra similar al conjunt de Menorca.

Finalment, és ben sabut que l'activitat turística es concentra principalment als nuclis turístics. Només un de cada quatre turistes visita el casc urbà. Un dels principals motius de la visita és la recomanació i el coneixement, però només un de cada cinc turistes empra el servei d'informació turística. El 33% dels visitants són Alemanys, seguit dels espanyols amb un 33%, dels italians amb un 23% i dels britànics amb un 19%.

Nivell de valoració i expectatives mensuals dels turistes del terme d'Alaior. Any 2008.

	Maig	Juny	Juliol	Agost	Setembre	Octubre
Valoració	7,9	8,2	7,9	7,7	7,9	7,6
Expectatives	8,3	8,4	8	8	8,1	8,1

Font: S'Ull de sol, núm. 221. Elaboració: CEL

Nivell de valoració dels serveis del nucli urbà d'Alaior per part dels visitants. Any 2008.

	Alaior
Mercat de nit	3
Neteja	3
Comerços	2,7
Relació qualitat preu	2,7
Bars i restaurants	2,6
Horaris	2,5
Visites culturals	2,4
Informació turística	2,3
Aparcaments	1,7

Font: S'Ull de sol, núm. 221. Elaboració: CEL

**Nivell de valoració dels productes i serveis per part dels turistes de Son Bou i Cala'n Porter.
Any 2008**

	Son Bou	Cala'n Porter
Seguretat	3,16	3,15
Allotjament	3,01	2,79
Transport públic	2,71	2,56
Comerços	2,66	2,55
Bars i restaurants	2,61	2,63
Elements aquàtics	2,56	2,72
Relació qualitat preu	2,25	2,4
Hamaques i ombrel·les	2,05	1,89

Font: S'Ull de sol, núm. 221. Elaboració: CEL

- **Ocupació hotelera**

L'INESTUR presenta les dades hoteleres dividides en dos sectors: En el primer sector, presenta les dades conjuntes de Maó, Es Castell i Sant Lluís (a partir d'ara zona 1), més es Mercadal per separat (zona 2); i, en el segon sector, presenta les dades conjuntes d'Alaior, Es Migjorn, Ferreries i Son Bou (zona 3), més Ciutadella per separat (zona 4).

Tenint en compte això, la zona 3 és la tercera en ocupació amb un 60% a l'any 2009. Si ho comparem amb les xifres obtingudes a l'any 2006, veiem que són més negatives en tots els sectors. Però la zona que ha patit més la caiguda és la zona 3, que perden quasi un 20% de mitjana, amb xifres sempre inferiors en tots els mesos.

Ressaltar dues diferències més entre aquests dos anys. Per una banda, la zona 2 passa de tenir tancada tota la planta hotelera de novembre a març a l'any 2006 a tan sols només en el mes de gener a l'any 2009. En aquests mesos, la planta hotelera que va tenir oberta va obtenir una ocupació elevada, al voltant del 80% (en l'excepció del mes de desembre). De l'altra banda, la zona 1 ha tingut a l'any 2009 una taxa d'ocupació hotelera durant la temporada baixa major que a l'any 2006, mentre que la zona 4 ha disminuït. Aquests resultats no es deuen a què hi hagi una menor planta hotelera oberta. Al contrari, la tendència en el conjunt de Menorca és la d'augmentar, tot i que amb valors que no superen el 10%.

Taxa d'ocupació hotelera per sectors. Per mesos any 2009.

	Sector 1		Sector 2	
	Maó Es Castell Sant Lluís	Es Mercadal	Alaior Es Migjorn Gran Ferreries Son Bou	Ciutadella
Gener	48,2			25,9
Febrer	57,9	77,9		13,9
Març	67,3	87,8		71,1
Abril	39,7	92,6	19,6	72,2
Maig	36,1	35,9	36,9	53,4
Juny	45,7	56,6	61,5	68
Juliol	71,8	79,1	77,5	82,5
Agost	78,8	80,4	91,8	93,4
Setembre	55,2	53,8	63,2	69
Octubre	42,4	43,3	29,3	40,7
Novembre	61,4	98,6		76,7
Desembre	58,4	16,1		18,2
Total	56,7	65,4	60,1	70,6

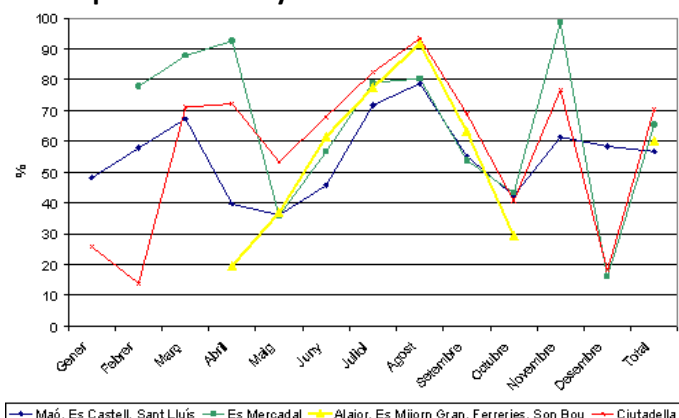
Font: INESTUR. Elaboració: CEL

Taxa d'ocupació hotelera per sectors. Per mesos any 2006.

	Sector 1		Sector 2	
	Maó Es Castell Sant Lluís	Es Mercadal	Alaior Es Migjorn Gran Ferreries Son Bou	Ciutadella
Gener	45,6			24
Febrer	49,7			47
Març	44,3			86,6
Abril	46,5	99,1	24,3	78,2
Maig	44,2	38,4	75,3	53,8
Juny	68,7	78,6	93,8	75,6
Juliol	69,3	92,5	94,7	89,3
Agost	87,6	95,5	99,5	99,7
Setembre	65,4	61,1	57,9	69,6
Octubre	44,1	65,1	52,8	44,8
Novembre	52,9			70,2
Desembre	55,7			69,2
Total	62,7	71,7	79,7	72,9

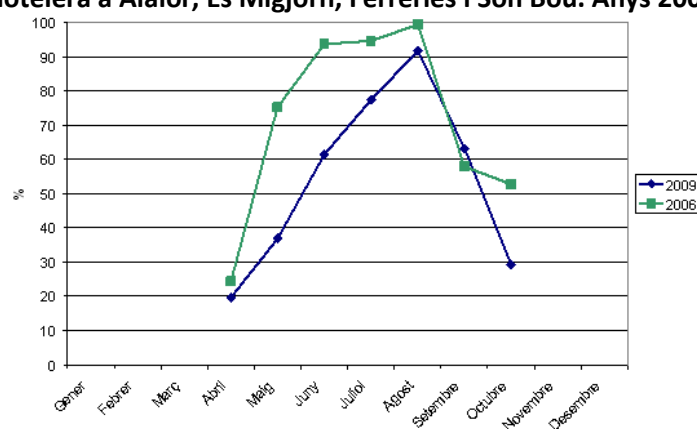
Font: INESTUR. Elaboració: CEL

Taxa d'ocupació hotelera per sectors. Any 2009.

Font: INESTUR, Elaboració: CEL

Taxa d'ocupació hotelera a Alaior, Es Migjorn, Ferreries i Son Bou. Anys 2006 i 2009.

Font: INESTUR. Elaboració: CEL

Percentatge de la planta hotelera oberta. Per mesos període 2005-2009.

	2005	2006	2007	2008	2009
Gener	0,8	2,2	1,6	2	2,4
Febrer	6,8	2,8	3,3	3,8	4,9
Març	5,7	5,4	4,4	8,5	8,4
Abril	8,1	10,1	12,3	10,9	18,6
Maig	94,1	99,1	91,8	91,8	85,4
Juny	100	100	100	100	96,7
Juliol	100	100	100	100	99,5
Agost	100	100	100	100	100
Setembre	93,5	100	98,8	99,8	93,5
Octubre	78,5	81,8	88,9	66	53,1
Novembre	4,6	5,2	3,1	8,3	8,3
Desembre	0,8	1,2	2,1	1,8	2,6

Font: INESTUR. Elaboració: CEL

- **Places hoteleres**

L'increment del número de places hoteleres a Alaior i a Menorca a l'any 2009 respecte del 2003 és el mateix, d'un 2%. Així doncs, a l'any 2009 Alaior disposa de 6.702 places hoteleres, repartides entre 37 establiments, la qual cosa representa el 13,5% de les places en el conjunt de Menorca.

En la distribució de les places hoteleres, la major part corresponen a apartaments turístics de dos claus (n'hi poden haver fins a quatre) i a hotels de tres estrelles (fins a cinc), de la mateixa manera que Menorca. Les dues juntes, i amb valors semblants, representen el 47% del total. Altres tipus d'allotjaments destacats són els hotels apartaments de 4 estrelles i el càmping turístic de primera (únic a Menorca), amb 940 i 939 places respectivament.

Amb tot, Alaior disposa de sis modalitats diferents d'allotjaments de les catorze que existeixen: apartament, càmping turístic, hotel, hotel apartament, hostal, i hostal residència. En canvi no disposa de les següents: agroturisme, casa d'hostes, ciutat de vacances, fonda, hotel residència, hotel rural, pensió, residència apartament i turisme d'interior.

Evolució de les places hoteleres a Alaior i Menorca. Anys 2003 i 2009.

	Alaior		Menorca	
	Places hoteleres	Increment %	Places hoteleres	Increment %
2003	6.413		47.319	
2009	6.705	2	49.826	2

Font: INESTUR. Elaboració: CEL

Distribució del número de places turístiques per tipus d'allotjament a Alaior i a Menorca, i el percentatge d'Alaior respecte el total de Menorca. Any 2009.

	Alaior	Menorca	%
A LI	517	7.468	6,9
A 2LI	1.625	9.524	17,1
A 3LI	446	4.109	10,9
CT P	939	939	100
H 1	44	175	25,1
H 3	1.505	8.981	16,8
HA 3	564	3.594	15,7
HA 4	940	4.698	20,0
HS1	29	147	19,7
HSR 1	48	387	12,4
HSR 2	48	224	21,4
Altres	0	9.580	0
Total places	6.705	49.826	13,5
Total establiments	37	358	10,3

Font: INESTUR. Elaboració: CEL

NOTA: Categories dels allotjaments:

A- Apartament turístic: establiment que presta servei d'allotjament sense servei de menjador i que disposa, per estructura i serveis, de les instal·lacions adequades per a la conservació, l'elaboració i el consum d'aliments a totes les unitats d'allotjament. Classificació: 1,2,3,4 claus (LI).

CT- Càmping turístic: espai delimitat, dotat i condicionat perquè s'ocupi temporalment, amb capacitat per a més de 10 persones que volen fer vida a l'aire lliure, i que utilitza com a allotjament tendes de campanya, caravanes o altres elements similars. Classificació: luxe (LUXE), de primera (P), de segona (S) i de tercera (T).

H- Hotel: establiment que presta serveis turístics d'allotjament i de menjador, amb serveis complementaris o sense que, per estructura, no disposa de les instal·lacions adequades per a l'elaboració i consum d'aliments dins de la unitat d'allotjament. Classificació: 1,2,3,4,5 estrelles

HA- Hotel apartament: establiment que, a més de prestar serveis turístics d'allotjament i de menjador, amb serveis complementaris o sense disposa, per estructura i serveis, de les instal·lacions adequades per a la conservació, l'elaboració i el consum d'aliments en totes o algunes de les unitats d'allotjament. Classificació: 1,2,3,4,5 estrelles.

HS Hostal: establiment que facilita al públic, tant el servei d'allotjament com el de menjador, amb subjecció o no al règim de pensió completa, a elecció del client, amb excepció dels hostals de residència: classificació: 1,2,3 estrelles.

HSR- Hostal residència: hostal que pot facilitar el servei d'esmorzar i els propis de cafeteria però, en aquest darrer cas, els serveis han de ser facultats amb independència als d'allotjament. Classificació 1,2,3,4 estrelles.

Tema 2: Indústria i construcció

Alaior és el tercer municipi amb un pes industrial més gran a Menorca, amb una diferència notable respecte als municipis més petits. És més, Alaior és el municipi amb un creixement més elevat d'aquestes activitats entre el 2004 i el 2009 amb un 11,6%. Malgrat això, respecte el 2008 el número d'activitats ha disminuït com a conseqüència de la crisi econòmica.

Si distingim les activitats industrials de les que estan relacionades amb la construcció, veiem que els dos tipus d'activitats estan equilibrats. En canvi, a la resta de municipis les activitats de la construcció són molt superiors a les industrials. Aquest fet suposa una avantatge, ja que indica que l'economia està més diversificada.

Índex industrial dels municipis de Menorca. Any 2008.

	Industrial
Alaior	23
Es Castell	5
Ciutadella	41
Ferrerries	6
Maó	59
Es Mercadal	6
Es Migjorn Gran	2
Sant Lluís	8

Font: Anuari econòmic d'Espanya de la pàgina web de La Caixa. Elaboració: CEL

Número d'activitats industrials i industrials relacionades amb la construcció. Anys 2008 i 2009, i variació en % a l'any 2009 respecte el 2004.

	Activitats industrials		Activitats industrials: construcció		Total		Variació 04/09 %
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	
Alaior	174	151	183	177	357	328	11,6
Es Castell	34	32	130	126	164	158	-9,4
Ciutadella	292	271	349	338	641	609	-7,6
Ferrerries	60	57	92	88	152	145	7,8
Maó	217	199	505	491	722	690	-3,7
Es Mercadal	34	34	160	154	194	188	2,6
Es Migjorn Gran	12	9	66	64	78	73	4
Sant Lluís	30	29	203	198	233	227	-14,3

Font: Anuari econòmic d'Espanya de la pàgina web de La Caixa. Elaboració: CEL

De l'activitat industrial (excloent les relacionades amb la construcció), la més important és la manufactura amb 132 activitats de les 174 totals. Les indústries de transformació de metalls i de mecànica de precisió compten amb 19, seguides de les d'extracció i transformació de minerals, energia i derivats i de la química, amb 16. Les dedicades a l'energia i l'aigua són 7.

Comparant-ho amb la resta dels municipis, podem destacar dos fets importants. Per una banda, la marcada diferència en el número d'activitats industrials (tret de les dedicades a l'energia i l'aigua) respecte altres municipis més semblants demogràficament, com Sant Lluís i Es Castell. De l'altra banda, Alaior supera en número a Maó en les indústries d'extracció i

transformació i manufactures, fet rellevant si pensem que Maó quasi triplica la població d'Alaior.

Tipus d'indústria (exclosa la construcció) dels municipis de Menorca. Any 2008.

	Energia i aigua	Extracció i transf. min.energ i deriv.; ind.quim	Indústries transf. de metalls; mec. precisió	Manufactures
Alaior	7	16	19	132
Es Castell	4	3	6	21
Ciutadella	11	24	48	209
Ferrerries	3	0	8	49
Maó	11	10	80	116
Es Mercadal	12	6	9	7
Es Migjorn Gran	4	0	1	7
Sant Lluís	5	7	3	15

Font: Anuari econòmic d'Espanya de la pàgina web de La Caixa. Elaboració: CEL

Pel que fa a l'activitat de la construcció, el número de llicències d'obra a Alaior entre el 2000 i el 2003 fou al voltant de les 200. A l'any següent es produí una davallada destacada, situant-se en les 149 llicències, xifra que s'ha mantingut bastant estable fins el 2007. La majoria de les llicències en el període 1998-2005 foren per a construcció nova.

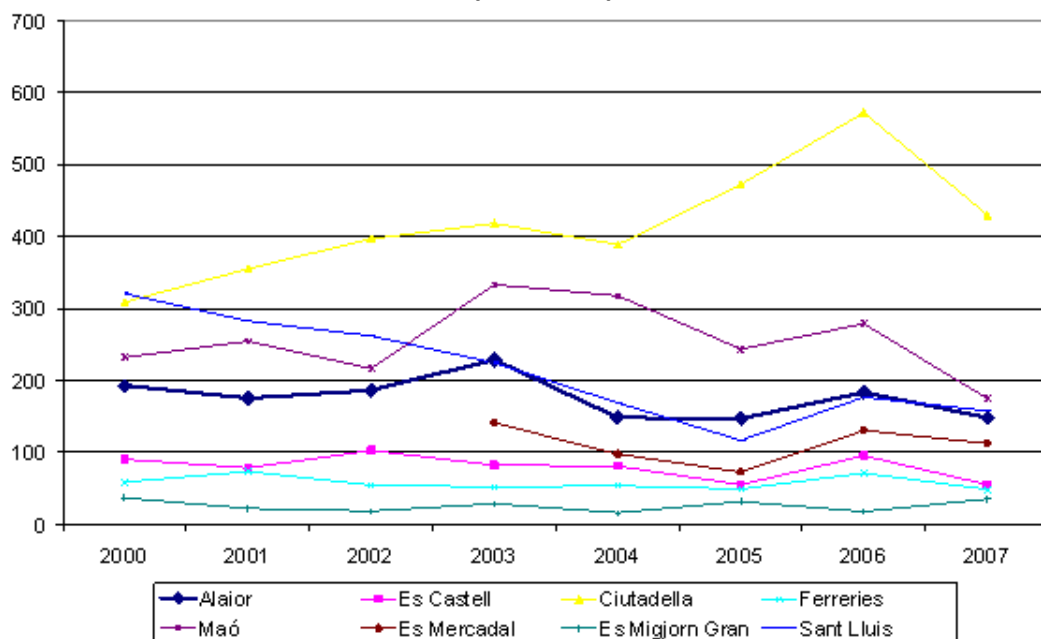
Comparant-ho amb la resta de municipis, veiem que a l'any 2007 és el quart amb més llicències d'obres, per sota de Ciutadella, Maó i Sant Lluís. La seva evolució en comparació amb altres municipis és diferent tot i que, de forma general, es constata una disminució en els darrers anys fruit dels límits de l'expansió urbanística i de la construcció.

Evolució de les llicències d'obra major, tant nova com de reforma, als municipis menorquins. Període 2000-2007.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Alaior	193	176	187	229	149	147	184	149
Es Castell	91	79	103	83	81	56	96	56
Ciutadella	309	355	397	418	389	472	572	430
Ferrerries	59	74	55	53	54	50	72	49
Maó	232	255	217	333	318	244	279	175
Es Mercadal				141	98	73	131	113
Es Migjorn Gran	37	23	19	29	17	32	18	36
Sant Lluís	321	283	262	225	169	117	177	158

Font i elaboració: *Context socioeconòmic de Menorca 2009*, OBSAM

Evolució de les llicències d'obra als municipis menorquins. Període 2000-2007.

Font i elaboració: Context socioeconòmic de Menorca 2009, OBSAM.

Número de llicències d'obres concedides a Alaior, segons si són de nova construcció o de rehabilitació. Període 1998-2005

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Nova construcció	39	54	43	30	38	39	39	29
Rehabilitació	152	194	150	146	149	190	110	118
Total	191	248	193	176	187	229	149	147

Font i elaboració: Indicadors bàsics de l'OBSAM

Tema 3: Comerç i hostaleria

Alaior és el tercer municipi amb més activitat comercial, tant majorista com minorista. Maó i Ciutadella són els municipis amb més comerços, mentre que la resta tenen una activitat molt menor. L'activitat majorista a Alaior compte amb 48 activitats a l'any 2009, que representa un 9% més respecte a l'any 2004. En canvi, l'activitat minorista, que compta amb 208 activitats, ha disminuït en un 27%, xifra de les més elevades de Menorca.

Número d'activitats comercials majoristes i minoristes als municipis de Menorca. Anys 2008 i 2009, i variació en % a l'any 2009 respecte el 2004.

	Majoristes			Minoristes		
	2008	2009	Variació 04/09 %	2008	2009	Variació 04/09 %
Alaior	48	48	9,1	221	208	-27
Es Castell	15	14	15,4	86	81	-26,4
Ciutadella	105	104	5	866	780	2,1
Ferreries	9	9	0	97	96	-22
Maó	157	154	8,3	1.102	1.020	2,9
Es Mercadal	6	6	-14,3	117	108	-28
Es Migjorn Gran	0	n.d.	0	40	36	-18,2
Sant Lluís	18	18	80	114	110	-16

Font: Anuari econòmic d'Espanya de la pàgina web de La Caixa. Elaboració: CEL

De l'activitat comercial majorista a l'any 2008, la major part està relacionada amb matèries primeres agràries (alimentació, begudes i tabac) amb 27, seguida de la tèxtil, confecció de calçat i articles de cuir, amb 10. La resta es reparteixen les onze activitats restants. Comparant-ho amb la resta de municipis, en matèries primeres agràries i altres té un major número d'activitats respecte els més petits, però lluny de Maó i Ciutadella. En canvi, en el tèxtil, confecció de calçat i articles de cuir té un número semblant a Ciutadella i arribar a superar a Maó.

Tipus d'activitat comercial majorista dels municipis de Menorca. Any 2008.

	Matèries primeres agràries	Tèxtil, confec., calçat i art. Cuir	Altres
Alaior	27	10	16
Es Castell	11	1	9
Ciutadella	48	15	54
Ferreries	7	1	2
Maó	62	6	107
Es Mercadal	5	0	1
Es Migjorn Gran	0	0	0
Sant Lluís	11	0	10

Font: Anuari econòmic d'Espanya de la pàgina web de La Caixa. Elaboració: CEL

De l'activitat comercial minorista, la major part està dedicada als sectors no relacionats amb l'alimentació, amb 135. Les relacionades amb l'alimentació són 43, mentre que aquest mateix número està repartit entre altres tipologies de comerços minoristes.

Comparant-ho amb altres municipis, Alaior supera en número a les poblacions amb menys habitants, però està lluny de les activitats desenvolupades a Maó i Ciutadella. En canvi, Alaior és el segon municipi que disposa d'altres tipologies de comerços minoristes.

Tipus d'activitat comercial minorista dels municipis de Menorca. Any 2008.

	Alimentació	No alimentació	Mixta i altres
Alaior	43	135	43
Es Castell	29	48	9
Ciutadella	271	557	38
Ferreries	35	50	12
Maó	301	739	62
Es Mercadal	29	68	20
Es Migjorn Gran	19	17	4
Sant Lluís	31	65	18

Font: Anuari econòmic d'Espanya de la pàgina web de La Caixa. Elaboració: CEL

Pel que fa a les activitats de restauració i bars, Alaior és el tercer municipi amb més activitat, seguida de prop pes Mercadal i Sant Lluís. Aquesta xifra és un 3% superior respecte el 2003, essent dels municipis amb un menor creixement, tret de Ferreries i Es Migjorn Gran que disminueixen.

Activitats de restauració i bars als diferents municipis de Menorca. Anys 2008 i 2009, i variació en % a l'any 2009 respecte el 2004.

	2008	2009	Variació 04/09 %
Alaior	93	93	3,3
Es Castell	60	60	3,4
Ciutadella	270	271	26,8
Ferreries	21	21	-30
Maó	270	271	9,3
Es Mercadal	86	87	11,7
Es Migjorn Gran	12	12	-36,8
Sant Lluís	70	71	12,9

Font: Anuari econòmic d'Espanya de la pàgina web de La Caixa. Elaboració: CEL

En resum, tant l'índex comercial com el de restauració i bars indica que Alaior és el tercer municipi amb més activitat. Sense tenir en compte Maó i Ciutadella, Alaior té una activitat comercial més destacada en relació a la resta dels municipis que no en el sector de la restauració i bars.

Índex comercial i de restauració i bars als municipis de Menorca. Any 2008.

	Comercial	Restauració i bars
Alaior	15	18
Es Castell	5	10
Ciutadella	52	64
Ferreries	5	5
Maó	78	63
Es Mercadal	6	13
Es Migjorn Gran	1	2
Sant Lluís	8	12

Font: Anuari econòmic d'Espanya de la pàgina web de La Caixa. Elaboració: CEL

Tema 4: Agricultura i ramaderia

- **Distribució de la superfície agrària**

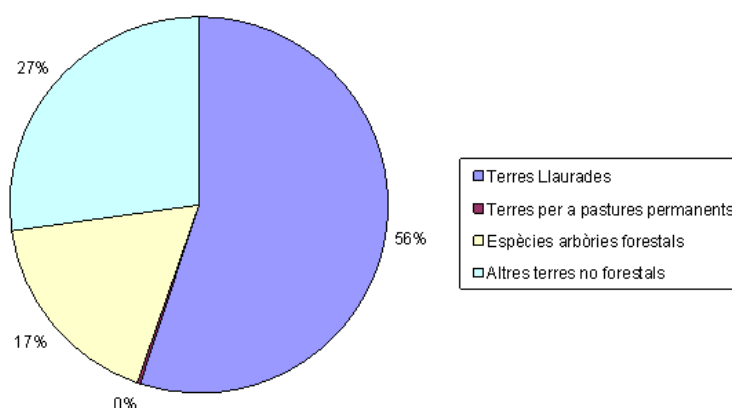
La superfície agrària en el terme municipal d'Alaior representa el 79% del total, de les quals el 54% és superfície agrària útil. El 41% és superfície agrària no útil, de les quals tres tercers parts són altres terres no forestals. Les xifres a la resta de Menorca són pràcticament idèntiques, tret de què tenen una major proporció d'espècies arbòries no forestals. Per això, Miquel A. Casasnovas considera que *el sector primari té una importància que sobrepassa de molt la seva aportació al PIB insular i el percentatge de població ocupada que manté, ja que és el mantenidor del paisatge menorquí, un paisatge que al capdavant és un dels principals reclams del turisme i un component essencial de la Reserva de la Biosfera. A més a més, el pagès menorquí és dipositari de tota una cultura secular de cada dia més amenaçada d'extinció.* (Casasnovas, 2006; 453)

Superfície total de les explotacions agràries (en Ha.) a Alaior i Menorca. Any 1999.

	Alaior	%	Menorca	%
Terres Llaurades	4.651	53,7	30.140	55,1
Terres per a pastures permanents	0	0,0	133	0,2
Espècies arbòries forestals	945	10,9	9.490	17,3
Altres terres no forestals	3.067	35,4	14.948	27,3
Total	8.664	100	54.711	100
Total superfície	10.988		69.472	
% Superfície explotacions	78,8		78,8	

Font: Cens agrari del 1999, INE. Elaboració CEL

Superfície total de les explotacions agràries (en Ha.) a Alaior. Any 1999.

Font: Cens agrari del 1999, INE. Elaboració CEL

- **Situació de l'agricultura i la ramaderia**

De les terres llaurades, el 99% foren herbacis, mentre que l'1% són fruiters. Aquestes xifres són similars respecte Menorca. Dels herbacis, la més cultivada a Menorca a l'any 2008 són els farratges, amb un 83%. La segona, però de lluny, és la civada, amb un 11%. Aquestes xifres demostren la importància de la ramaderia. Les unitats ramaderes són, en la major part, de boví, amb 2.530 unitats, seguit de l'oví, amb 326, i el porcí, amb 242. Alaïor representa el 12% de les unitats ramaderes de Menorca.

Aprofitament de les terres llaurades (en Ha.) a Alaïor i Menorca. Any 1999.

	Alaïor	%	Menorca	%
Herbacis	4.591	98,7	29.994	99,1
Fruiters	61	1,3	124	0,4
Altres terres llaurades	0	0	24	0,1

Font: Cens agrari del 1999, INE. Elaboració CEL

Tipus de cultiu segons superfície i producció en tones a Menorca. Any 2008.

	Sup. (ha)	%	Prod. (t)
Blat	126	0,7	491
Ordi	690	3,7	2.345
Civada	2.095	11,3	5.588
Triticale	16	0,1	47
Blat de moro	169	0,9	927
Farratges	15.392	83,3	108.150

Font: *Estadístiques bàsiques de l'agricultura, la ramaderia i la pesca a les Illes Balears 2008*, Conselleria d'Agricultura i Pesca del Govern Balear. Elaboració CEL.

Unitats Ramaderes a Alaïor i Menorca. Any 1999.

	Alaïor	Menorca	% respecte Menorca
Boví	2.530	20.051	9,5
Oví	326	1.954	1,2
Cabrum	53	215	0,2
Porcí	242	2.609	0,9
Equins	94	998	0,4
Aus	36	740	0,1
Conills mares	1	21	0,0
Total	3.282	26.588	12,3

Font: Cens agrari del 1999, INE. Elaboració CEL

La situació econòmica del camp menorquí no és gaire bona. Especialment, des de la desaparició de *El Caserio*, que comprava tota la llet que produïssin els pagesos menorquins, han tingut problemes de comercialització. Per una banda, les normatives europees que racionalitzen l'excés de producció de llet. De l'altra banda, l'obertura de mercats i la comercialització del producte per Kraft i ara Rumassa, ha comportat una venda del producte a

menor preu per competir amb altres mercats, la qual cosa dificulta l'existència del sector. Una mostra amb xifres d'aquesta situació és l'enquesta realitzada en els anys 1993 i 2000 pel departament d'Agricultura i Ramaderia del Consell Insular de Menorca. Els pagesos i ramaders de Menorca tenen més despeses que beneficis. Però, mentre que les despeses s'han duplicat a l'any 2000 respecte el 1993, els beneficis no han crescut de la mateixa manera, per la qual cosa les despeses han augmentat respecte els beneficis, malgrat les inversions realitzades. Com a conseqüència d'això, alguns pagesos i ramaders no poden continuar les seves tasques. Les terres que estan en procés d'abandonament són 9.661.000 m² (996 ha.), mentre que els camps abandonats representen 542.900 m² (54,3 ha.)¹¹. En conjunt, representen el 9% de la superfície total del municipi.

Relació de costos i beneficis a partir de l'enquesta agrícola-ramadera realitzada pel Departament d'Agricultura i Ramaderia del CIME. Any 2000.

Costos	1993	2000	Variació	Var homogen.
Pinsos	1.936.115	4.598.805	237,5	255,3
Palla, farratges		343.978		
Adobs, llavors	594.251	732.398	123,2	155,4
Despeses boví	151.598	191.258	126,2	395,5
Lloguer de maquinària	165.418	408.278	246,8	458,3
Carburants	255.382	349.811	137,0	243,9
Reparació de vehicles		272.940		
Sous i salaris	380.491	864.605	227,2	368,5
Electricitat		537.411		
Altres	679.044	124.253	18,3	1258,8
Suma costos	4.162.298	8.423.737	202,4	202,4
Beneficis	2.152.348	3.153.964	146,5	
Inversions	803.972	1.937.810	241,0	
Coneixement costos				
Amb detall		33,0		
Aproximat	46,2	29,0		
No	45,4	14,0		
NS/NC	8,5	24,0		

Font i elaboració: Indicadors bàsics de l'OBSAM

- **Agricultura ecològica**

L'agricultura ecològica constitueix una alternativa per a una activitat agrària amb mètodes més sostenibles respecte la terra i els recursos naturals. Un indicador d'aquest tipus d'agricultura són els operadors i les hectàrees inscrites al Consell Balear de Producció Agrària Ecològica, òrgan creat l'any 1994 com a autoritat única de control dels productes agroalimentaris ecològics existents en les Illes Balears.

Els operadors i les hectàrees inscrites al CBPAE ha anat augmentant constantment. Alaior passà de tres a onze operadors a l'any 2007 respecte el 2003, tot i que l'any següent passà a

¹¹ Font: *Revisió del Pla General d'Ordenació Urbana. Memòria informativa. Aprovació inicial.* 2006

deu. És el tercer municipi amb més operadors, per sota de Maó i Ciutadella. La resta de municipis no superen els quatre operadors.

Alaior és el quart municipi amb més hectàrees inscrites, passant de les 199 l'any 2003 a les 346 l'any 2006. Maó i Ciutadella són els municipis que en tenen més, tot i que aquest darrer té menys operadors. El mateix amb Ferreries, que té menys operadors que Alaior, però té més hectàrees inscrites.

Operadors i hectàrees inscrites al Consell Balear de Producció Agrària Ecològica als municipis de Menorca. Període 2003-2008.

	Operadors inscrits al CPAE						Hectàrees inscrites al CPAE					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Maó	20	22	23	24	27	28	901,12	1.020,42	1.070,3	1.275,53	1.359,3	1.406,71
St. Lluís	5	5	5	5	4	4	165,12	165,12	165,1	165,1	183,1	183,12
Es Castell	2	2	2	2	3	2	5	5	54,4	54,4	54,4	54,37
Alaior	3	4	7	9	11	10	198,91	198,91	283,8	313,88	356,9	356,9
Es Mercadal	0	0	0	1	3	1	209,61	209,61	345,8	345,8	345,8	345,83
Es Migjorn	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	285,5	300,42
Ferreries	2	2	2	2	1	2	279,38	279,38	279,4	307,7	282,5	514,86
Ciutadella	6	7	11	13	13	11	286,4	442,7	460,8	461,51	459,9	1.092,17
Total	38	42	50	56	63	59	2.045,54	2.321,14	2.659,6	2.923,92	3.327,4	4.254,38

Font i elaboració: Indicadors bàsics de l'OBSAM

- **Població agrícola**

La població agrícola d'Alaior més jove respecte el conjunt de Menorca. Mentre que el 43% té entre 35 a 54 anys, a Menorca és del 37%. En canvi, la població de més de 65 anys és del 20% a Alaior, set punts inferiors que la mitjana menorquina. La població de menys de 34 anys és en ambdós casos del 9%.

Persona física titular per grups d'edat a Alaior i Menorca. Any 1999.

	Fins als 34 anys	De 35 a 54 anys	De 55 a 64 anys	De 65 anys i més	Total
Alaior	9	41	27	19	96
%	9,4	42,7	28,1	19,8	100
Menorca	62	246	176	178	662
%	9,4	37,2	26,6	26,9	100

Font: Cens agrari del 1999, INE. Elaboració: CEL

Finalment, veiem que l'ocupació principal de les persones titulars és només o principalment la seva explotació, mentre que el 8% és una activitat secundària. Les xifres són similars a la resta Menorca. Així doncs, la seva subsistència depèn en bona part de la seva explotació.

Persona física titular per ocupació principal a Alaior i Menorca. Any 1999.

	Només en l'explotació	Principalment a l'explotació	Activitat secundària	Total
Alaior	41	47	8	96
%	42,7	49	8,3	100
Menorca	312	308	42	662
%	47,1	46,5	6,3	100

Font: Cens agrari del 1999, INE. Elaboració CEL

Tema 5: Economia social

AELIB defineix l'economia social com un *sector econòmic conformat per empreses i iniciatives de caràcter eminentment privat que es caracteritzen per la recerca d'objectius que van més enllà de la simple rendibilitat econòmica*. Podem esmentar tres grans característiques que el poden diferenciar respecte el sector públic i privat tradicional: la participació dels treballadors en capital i en la presa de decisions, així com una redistribució dels beneficis més equitatiu; la finalitat social per damunt dels beneficis econòmics; i l'autonomia de gestió. Són diverses les iniciatives empresarials d'aquest sector, però farem referència a un en concret, que és el cooperativisme.

En el terreny de les cooperatives, Alaior ha conegut dues experiències d'èxit que avui perduren. Per una banda, la cooperativa de consum San Crispin. Va ser fundada l'any 1953 pel sector de sabaters d'Alaior davant l'augment del cost de les matèries primeres i dels aliments que havia de fer front la població. Aquesta iniciativa va anar arreplegant cada cop més socis, es va anar expandint i els beneficis van anar creixent. De l'altra banda, la cooperativa Coinga, dedicada a la producció làctica i formatgera. Miquel Àngel Limón descriu d'aquesta manera la repercussió que tingué: *Menorca va conèixer una transformació enorme, així en capacitat de producció, com un augment de les garanties higièniques i sanitàries. En definitiva, va representar l'entrada de la industrialització en els processos de producció agràries, cosa que no tenia precedents a Menorca en gairebé tota la història insular* (Limón, 2003; 168-169).

Aquestes són dues iniciatives passades que tingueren una repercussió notable en l'economia i en el benestar de la població. Aquestes experiències demostren la viabilitat d'altres formes organitzatives empresarials que comporten una major benefici social. Tot i que actualment no és un sector significatiu, recentment s'han produït, que tinguem constància, altres dues iniciatives destacades. Una és la creació de l'escoleta infantil a través de la cooperativa d'educadores Es Pouet. Compta amb 18 treballadors i 166 places. L'altre és la cooperativa d'habitatges que ha promogut el Centre d'Estudis Locals, que en gestiona nou.

Tema 6: Treball

- **Afiliació al règim de la seguretat social**

El número d'empreses en alta a Alaior és major en els mesos d'estiu (agafant el mes de juliol com a referent) respecte els mesos d'hivern (agafant el gener com a referent), al voltant d'un centenar d'empreses de diferència, ja que l'activitat econòmica disminueix a causa del turisme. Mentre que en el mes de gener es produí entre el 2005 i el 2007 un augment de les empreses en alta, amb una posterior decaiguda en els dos anys següents, en el mes de juliol la tendència ha estat sempre negativa (amb l'excepció del 2007).

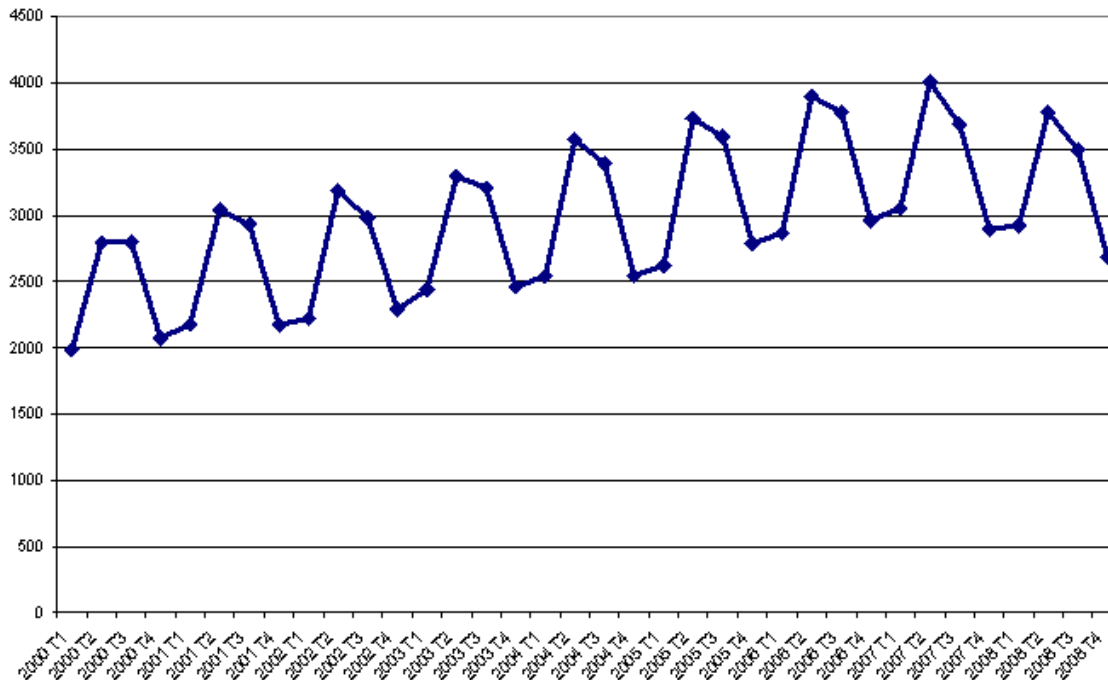
Número d'empreses en alta a Alaior. Mesos de gener i juliol del període 2005-2009.

	2005	2006	2007	2008	2009
Gener	311	327	340	330	316
Juliol	427	434	438	431	409

Font: Observatori del treball de la conselleria de treball del Govern Balear. Elaboració: CEL

Des de l'any 2000 fins el 2007 la població afiliada a la seguretat social ha anat augmentant, amb un increment total de mil treballadors. No obstant, a l'any 2008 es produeix una disminució respecte l'any anterior com a conseqüència de la crisi. Especialment significativa és a partir del 4t trimestre de 2008, que obté unes xifres similars a les de l'any 2005.

Població afiliada a la seguretat social. Entre el 1er trimestre de 2000 i el 4t trimestre de 2008.

Font: IBAE: elaboració CEL

Si ens fixem en la distribució de la població afiliada a la seguretat social per règims, observem que no hi ha diferències significatives entre els anys 2005 i 2009, com tampoc respecte el conjunt de Menorca. Per damunt del 70% la població està afiliada al règim general, mentre que els autònoms representen per damunt del 20%. Això sí, en els mesos d'estiu el

percentatge d'autònoms disminueix, ja que hi ha un increment de treballadors assalariats com a resultat de la major oferta de treball. El percentatge d'altres règims són poc significatius.

Població afiliada a la seguretat social per règims a Alaior. Mesos de gener i juliol dels anys 2005 i 2009.

	2005				2009			
	Gener	%	Juliol	%	Gener	%	Juliol	%
General	1.907	71,4	3.052	77,9	1.878	70,7	2.615	75,6
Autònom	674	25,3	757	19,3	705	26,5	773	22,4
De la Llar	19	0,7	42	1,1	33	1,2	32	0,9
Agrari	61	2,3	58	1,5	35	1,3	31	0,9
Del Mar	8	0,3	8	0,2	6	0,2	6	0,2
Total	2.669	100	3.917	100	2.657	100	3.457	100

Font: Observatori del treball de la conselleria de treball del Govern Balear. Elaboració: CEL

Població afiliada a la seguretat social per règims a Menorca. Mesos de gener i juliol dels anys 2005 i 2009.

	2005				2009			
	Gener	%	Juliol	%	Gener	%	Juliol	%
General	19.458	72,4	29.459	77,0	19.591	71,5	26.375	75,5
Autònom	6.602	24,6	7.500	19,6	7.014	25,6	7.583	21,7
De la Llar	222	0,8	592	1,5	414	1,5	439	1,3
Agrari	437	1,6	425	1,1	239	0,9	231	0,7
Del Mar	163	0,6	275	0,7	157	0,6	286	0,8
Total	26.882	100	38.251	100	27.415	100	34.914	100

Font: Observatori del treball de la conselleria de treball del Govern Balear. Elaboració: CEL

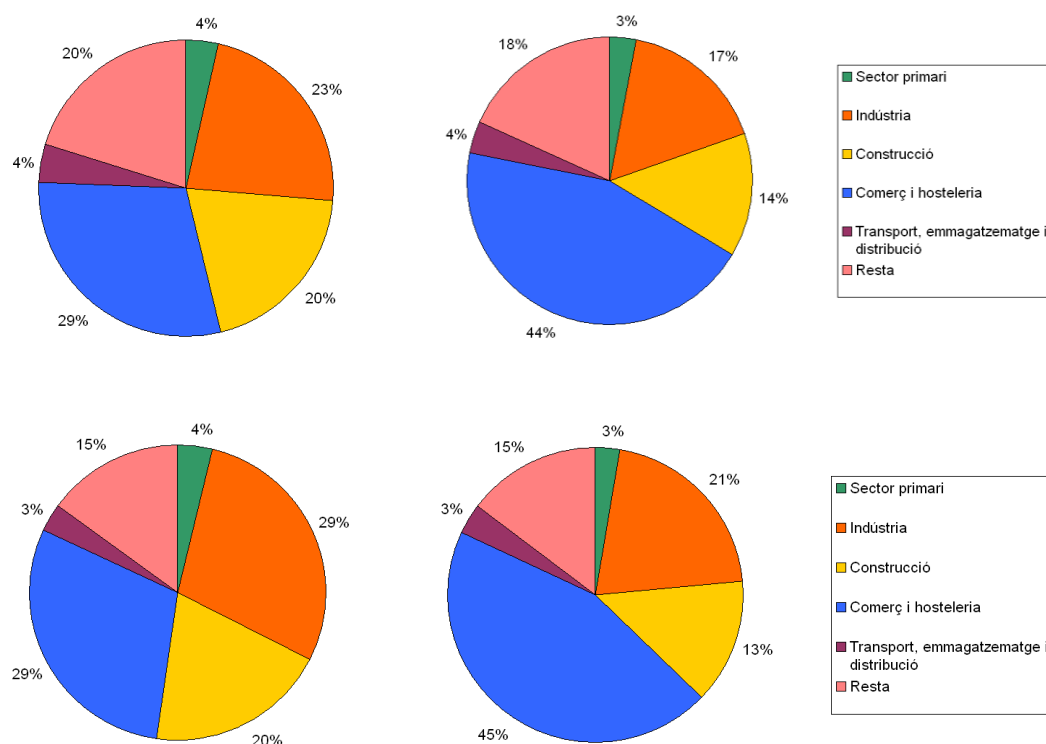
Finalment, el comercial i l'hostalera són els sectors que ocupen més població, seguit de la indústria i de la construcció. Si comparem entre el 1er (semblant al 4t) i el 2n trimestre (semblant al 3r), observem que el comerç i l'hostalera augmenten en detriment de la resta de sectors, passant del 29% al 44% a l'any 2008. Si comparem aquests dos trimestres amb els de l'any 2000, veiem que no hi ha diferències significatives. El més rellevant és la disminució del percentatge de treballadors del sector industrial, i l'augment dels qui treballen a les finances, a la sanitat, a l'educació o a l'administració pública.

Població afiliada a la seguretat social per sectors a Alaior. 1 i 2n trimestre del 2008.

	T1 2008	T2 2008	T1 2000	T2 2000
Sector primari	107	113	75	80
Indústria	663	631	569	582
Construcció	581	530	390	375
Comerç i hostaleria	854	1670	594	1251
Transp., emm. i distrib.	126	145	61	96
Resta	591	689	295	410
Total	2922	3778	1984	2794

Font: IBAE. Elaboració CEL

Percentatge de població afiliada a la seguretat social per sectors a Alaior. 1er i 2n trimestre del 2008 (dalt) i 1er i 2n trimestre del 2000 (baix)

Font: IBAE. Elaboració: CEL

- Demanda de treball i atur**

Els demandants de treball actius inscrits han augmentat en els darrers anys com a conseqüència de la crisi econòmica. L'any 2005 eren 683 persones que cercaven feina en el mes de gener, i de 265 en el mes juliol, produint-se un descens a l'any següent. Però a partir del 2007 el número de demandants va en augment, superant el miler en el mes de gener de l'any 2009.

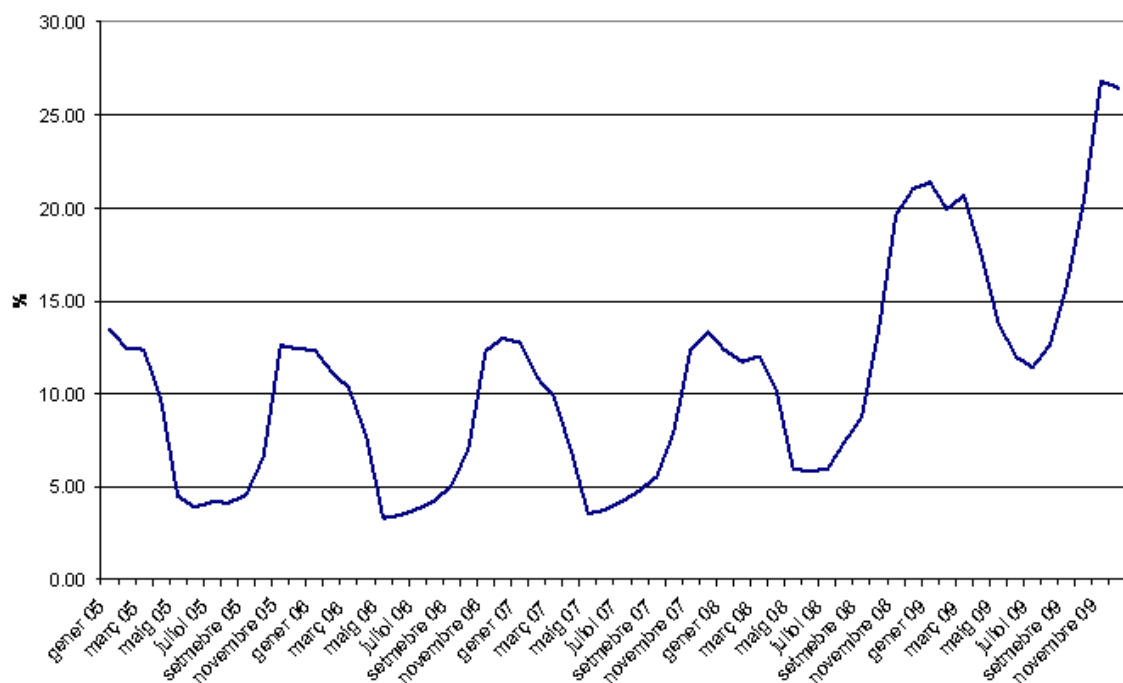
Demandants de treball inscrits. Mesos de gener i juliol dels anys 2005 i 2009.

	2005	2006	2007	2008	2009
Gener	683	645	712	690	1.014
Juliol	264	218	259	378	578

Font: Observatori del treball de la conselleria de treball del Govern Balear. Elaboració: CEL

Pel que fa a l'atur, del 2005 al 2007 les diferències són mínimes, oscil·lant entre el 15% en els mesos d'hivern i per sota del 5% en els mesos d'estiu. Els símptomes de la crisi econòmica es començaren a notar clarament a partir del 2008, i es va incrementar significativament a l'any següent. A l'hivern de 2009 es va superar el 25% d'aturats.

Taxa d'atur mensual a Alaior. Període gener 2005 – desembre 2009.

Font: Observatori del treball de la conselleria de treball del Govern Balear. Elaboració: CEL

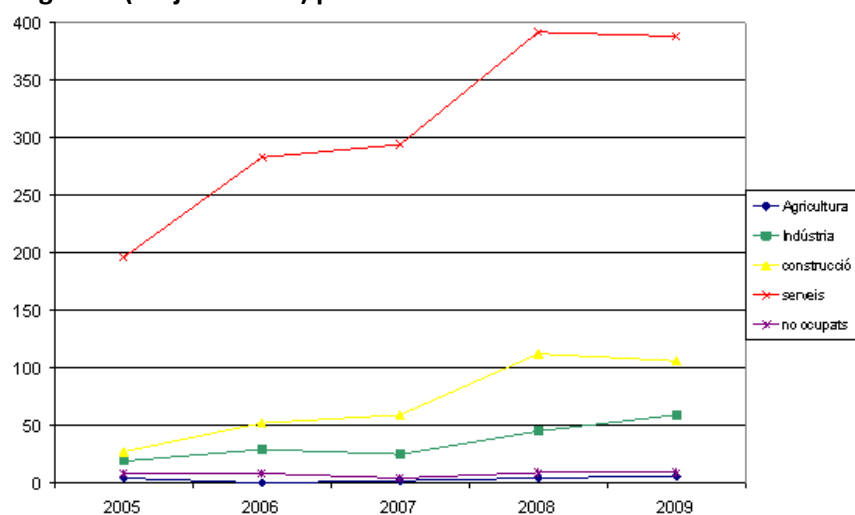
L'atur per sectors econòmics, al voltant de tres quartes parts es registren en el sector serveis, ja que és la principal activitat econòmica de les Illes. La segona amb més aturats és en el sector de la construcció, seguida de la indústria. En el sector agrícola i no ocupats no representa més del 3%. La tendència, en tots ells, com a la resta de Menorca, és la d'augmentar, tot i que qualche any s'estabilitza. Ara bé, la proporció d'aturats, tant a Alaior com a Menorca a l'any 2009 respecte el 2005, disminuï en el sector serveis, mentre que augmentà en la construcció. Aquest fet demostra com el sector més afectat per la crisi ha estat la construcció. La resta de sectors no varien significativament.

Taula: Distribució de l'atur registrat (mitjana anual) per sectors econòmics. 2005-2009.

Anys		Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis	No ocupats
2005	Alaior	4	19	27	196	8
	%	1,6	7,5	10,6	77,2	3,1
	Menorca	20	201	331	2.228	60
	%	0,7	7,1	11,7	78,5	2,1
2006	Alaior	0	29	52	283	8
	%	0,0	7,8	14,0	76,1	2,2
	Menorca	16	197	489	3.028	44
	%	0,4	5,2	13,0	80,2	1,2
2007	Alaior	2	25	59	294	4
	%	0,5	6,5	15,4	76,6	1,0
	Menorca	29	233	654	3.216	35
	%	0,7	5,6	15,7	77,2	0,8
2008	Alaior	4	45	112	392	9
	%	0,7	8,0	19,9	69,8	1,6
	Menorca	36	375	1.206	4.192	85
	%	0,6	6,4	20,5	71,1	1,4
2009	Alaior	6	59	106	388	9
	%	1,1	10,4	18,7	68,3	1,6
	Menorca	37	432	1.247	4.169	59
	%	0,6	7,3	21,0	70,1	1,0

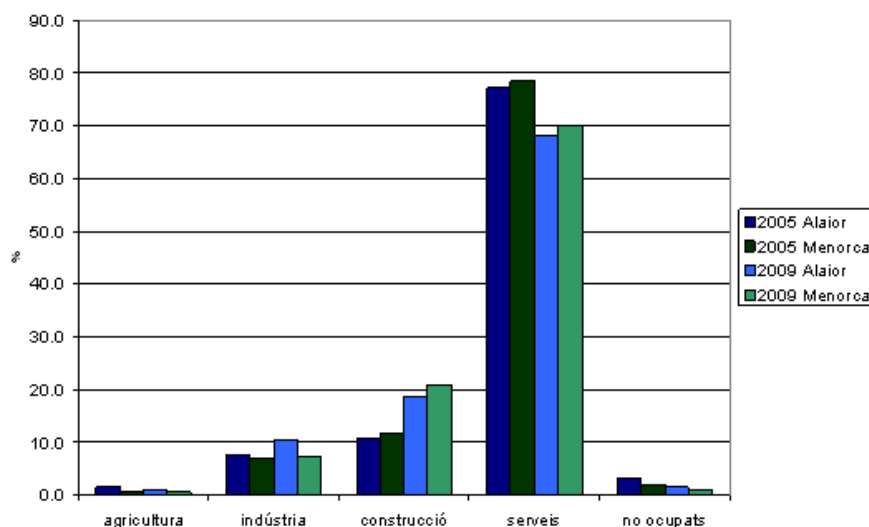
Font: de l'Observatori del treball de la conselleria de treball del Govern Balear. Elaboració: CEL

Gràfic: Atur registrat (mitjana anual) per sectors econòmics a Alaior. Període 2005-2009.

Font: Observatori del treball de la conselleria de treball del Govern Balear. Elaboració: CEL

Distribució de l'atur registrat (mitjana anual) per sectors econòmics a Alaior i Menorca. Anys 2005 i 2009.

Font: Observatori del treball de la conselleria de treball del Govern Balear. Elaboració: CEL

- **Contractes laborals**

El número de contractes laborals realitzats ha anat disminuint, sobretot a partir de l'any 2008. Del 2005 al 2007 es van realitzar 64 contractes menys, però des d'aquest darrer any al 2009 va disminuir en 1.055 menys.

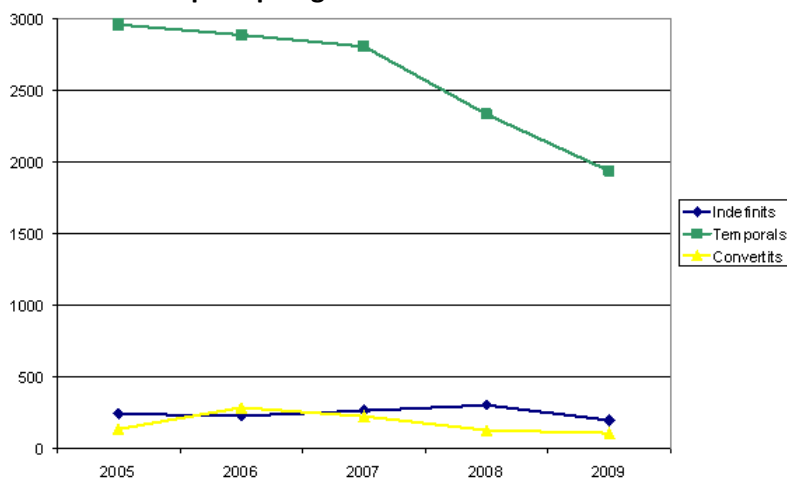
Més de tres quartes parts dels contractes van ser temporals. Tant els contractes indefinits com els convertits no superaren el 10%. L'evolució del número de contractes laborals coincidí pràcticament amb el número de contractes temporals realitzats. Així doncs, del 2005 al 2007 el número de contractes temporals realitzats disminuï lleugerament, mentre que a l'any 2008 i 2009 es reduïren. El número de contractes convertits tingué una tendència semblant als temporals. En canvi, el número de contractes indefinits van créixer lleugerament, amb una disminució petita en el darrer any. Tot i així, les proporcions no canviaren significativament. Una dinàmica semblant es seguí a la resta de Menorca.

Contractes laborals realitzats segons tipologia (indefinitos, temporals i convertits) a Alaior i Menorca. Període 2005-2009.

		Total	Indefinitos	Temporals	Convertits
2005	Alaior	3.332	240	2.958	134
	%		7,2	88,8	4,0
	Menorca	33.205	2.100	29.545	1.560
	%		6,3	89,0	4,7
2006	Alaior	3.396	226	2.886	284
	%		6,7	85,0	8,4
	Menorca	33.776	2.110	29.256	2.410
	%		6,2	86,6	7,1
2007	Alaior	3.292	263	2.806	223
	%		8,0	85,2	6,8
	Menorca	33.429	2.757	28.775	1.897
	%		8,2	86,1	5,7
2008	Alaior	2.758	300	2.332	126
	%		10,9	84,6	4,6
	Menorca	28.746	2.636	24.593	1.517
	%		9,2	85,6	5,3
2009	Alaior	2.237	195	1.937	105
	%		8,7	86,6	4,7
	Menorca	24.262	2.425	20.943	894
	%		10	86,3	3,7

Font: de l'Observatori del treball de la conselleria de treball del Govern Balear. Elaboració: CEL

Contractes realitzats a Alaior per tipologia. Període 2005-2009.

Font: de l'Observatori del treball de la conselleria de treball del Govern Balear. Elaboració: CEL

Al voltant de les tres quartes parts dels contractes laborals es donen en el sector serveis entre el 71 i el 75%. En aquest sector, el més important és l'hostalera, entre el 30 i el 35%, valor superior a la resta de Menorca, entre tres i set punts menys. El sector comerç representa entre l'11 i el 13%, similar a la resta de Menorca. En la categoria "altres" Menorca obtingué uns valors més elevats, al voltant dels vuit punts. La construcció fou el segon sector amb més contractació, entre el 15 i el 17%, lleugerament inferior a la resta de Menorca, que es situà al voltant del 20%. La indústria fou el tercer sector, representant entre l'11 i el 8%, entre tres i sis

punts superiors al conjunt de Menorca. Finalment l'agricultura fou el sector amb menys número de contractes realitzats, no superant en cap any l'1,3%, tot i que amb xifres superiors al conjunt de Menorca.

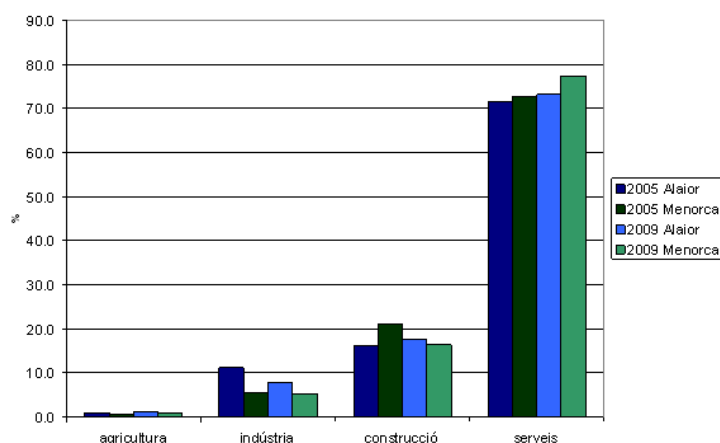
El número de contractes realitzats en els diferents sectors han disminuït. Si mirem la proporció, és en el sector industrial on la proporció dels contractes laborals totals ha disminuït més, passant de l'11,2 a l'any 2005 al 8%. En canvi, el sector serveis és on s'ha incrementat més. En canvi, a Menorca és la construcció la que perdé més pes a l'any 2009 respecte el 2005, al voltant dels cinc punts.

Número de contractes segons sector econòmic a Alaior i Menorca. Període 2005-2009.

Anys		Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis			
					Hostaler	Comerç	Altres	Total serv.
2005	Alaior	32	372	544	1182	414	788	2.384
	%	1,0	11,2	16,3	35,5	12,4	23,6	71,5
	Menorca	228	1.871	6.991	9.883	3.827	10.405	24.115
	%	0,7	5,6	21,1	29,8	11,5	31,3	72,6
2006	Alaior	25	409	545	1.170	424	823	2417
	%	0,7	12,0	16,0	34,5	12,5	24,2	71,2
	Menorca	223	1.951	6.679	9.775	4.194	10.954	24.923
	%	0,7	5,8	19,8	28,9	12,4	32,4	73,8
2007	Alaior	32	353	531	1.220	380	776	2376
	%	1,0	10,7	16,1	37,1	11,5	23,6	72,2
	Menorca	191	1.972	6.691	10.341	4.349	9.885	24.575
	%	0,6	5,9	20,0	30,9	13,0	29,6	73,5
2008	Alaior	27	232	415	1.044	361	679	2.084
	%	1,0	8,4	15,0	37,9	13,1	24,6	75,6
	Menorca	247	1.485	5.059	9.405	3.459	9.091	21.955
	%	0,9	5,2	17,6	32,7	12,0	31,6	76,4
2009	Alaior	29	178	393	790	228	619	1637
	%	1,3	8,0	17,6	35,3	10,2	27,7	73,2
	Menorca	199	1.303	3.983	7.994	2.542	8.241	18.777
	%	0,8	5,4	16,4	32,9	10,5	34,0	77,4

Font: de l'Observatori del treball de la conselleria de treball del Govern Balear. Elaboració: CEL

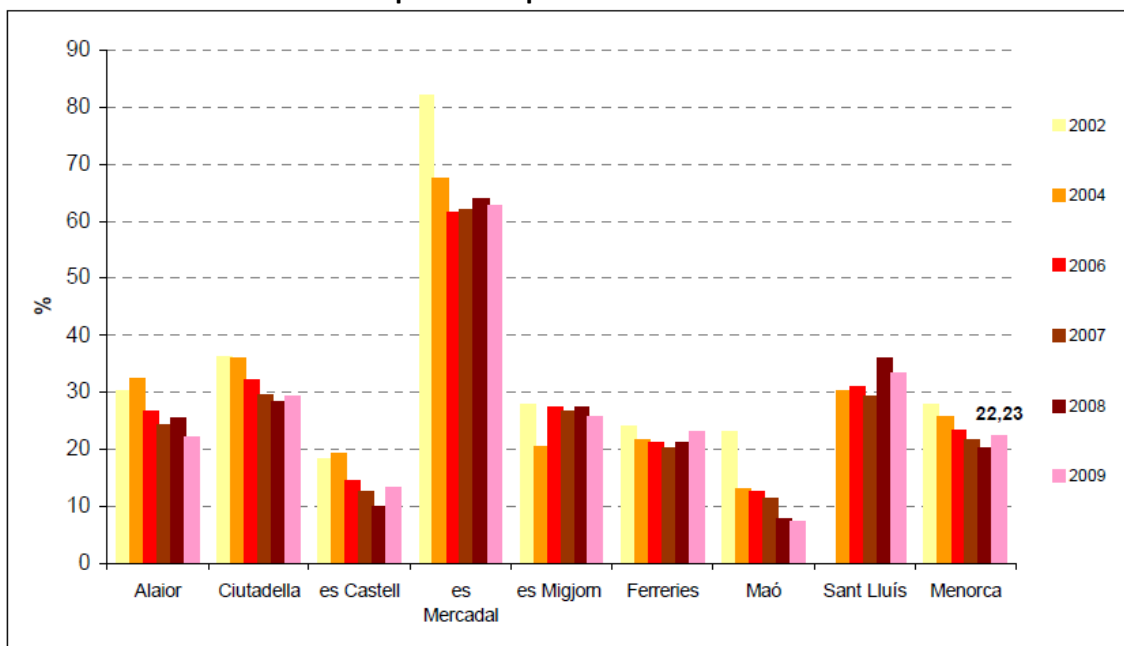
Proporció de contractes realitzats segons sector econòmic a Alaior i Menorca. Anys 2005 i 2009.

Font: de l'Observatori del treball de la conselleria de treball del Govern Balear. Elaboració: CEL

L'índex d'estacionalitat de l'economia d'Alaior, elaborada a partir de la relació entre l'ocupació en temporada alta i en la temporada baixa, es situa en la mitjana menorquina, al voltant del 20%

Índex d'estacionalitat als municipis menorquins. Període 2002-2009.

Font i elaboració: Sistema d'indicadors del pla territorial insular 2009, OBSAM

Tema 7: Finances públiques

- **Pressupostos**

Els ingressos pressupostats a l'any 2009 s'incrementà en 3.400.000 respecte el 2005, essent els ingressos totals de quasi de 12.000.000 d'euros.

Els ingressos per operacions corrents representen el 83%, tres punts superiors a l'any 2005. D'aquests, tan sols els ingressos patrimonials disminuï lleugerament respecte el 2005. La font d'ingressos més important són els impostos directes, que arriba quasi els 4.000.000 d'euros. Taxes i altres ingressos i transferències corrents són les altres dues més importants, amb un creixement major en la primera, tot i que continua per sota de la segona. Ambdues es situen per damunt dels 2.000.000. Ingressos patrimonials i impostos indirectes recapten unes xifres per sota d'1.000.000 d'euros.

En canvi, en les operacions de capitals augmenta en les transferències de capital i en les variacions d'actius financers. La primera és la més important, ja que recaptà 1.100.000 euros. Els passius financers són la segona, amb 720.000. Alienació d'inversions reals es situa per damunt dels 100.000, mentre que la variació d'actius financers per sota.

Les operacions corrents de les despeses pressupostades representen el 73% dels ingressos, un punt superior a l'any 2005. Les despeses creixen en els quatre capítols. Les despeses de personal són les més importants, amb 4.100.000 euros, seguit dels béns corrents i serveis, amb un milió menys. La tercera més important són les transferències corrents, amb 1.150.000, mentre que les despeses financeres representen tan sols 369.000 euros.

En les operacions de capital, la més important són les inversions reals, que han crescut en 740.000 euros, essent de 2.371.200 en l'any 2009. Passius financers comporta 720.000 euros de despesa, mentre que la variació d'actius financers i les transferències de capital es situen per sota dels 100.000.

Si ens fixem més en el detall dels pressupostos de 2008, cal ressaltar que l'Ajuntament té 2.749.616 euros de cobrament pendent. Però aquesta xifra és inferior al que l'Ajuntament li queda pendent de pagar, que és de 3.048.407. Per tant, una diferència de 300.000 euros.

Comparació dels pressupostos de l'Ajuntament d'Alaior de 2005 i 2009.

INGRESSOS			DESPESES		
a) Operacions corrents			a) Operacions corrents		
	2005	2009		2005	2009
Impostos directes	2.395.000	3.871.000	Despeses de personal	2.811.720	4.160.000
Impostos indirectes	373.000	403.000	Béns corrents i serveis	2.427.100	3.084.060
Taxes i altres ingressos	1.279.295	2.233.610	Despeses financeres	235.000	369.000
Transferències corrents	1.897.400	2.570.800	Transferències corrents	727.760	1.158.830
Ingressos patrimonials	940.700	865.600			
TOTAL	6.885.395	9.944.010	TOTAL	6.201.580	8.771.890
b) Operacions de capital			b) Operacions de capital		
	2005	2009		2005	2009
Alienació inversions reals	182.200	138.000	Inversions reals	1.630.200	2.371.200
Transferències de capital	673.287	1.115.497	Transferències de capital	28.000	52.400
Variació actius financers	20.000	60.000	Variació actius financers	20.000	60.000
Passius financers	802.713	720.102	Passius financers	683.815	722.120
TOTAL	1.678.200	2.033.600	TOTAL	2.362.015	3.205.720
	2005	2009		2005	2009
TOTAL INGRESSOS	8.563.595	11.977.610	TOTAL DESPESES	8.563.595	11.977.610

Font: IBAE i acte del ple extraordinari municipal del 15 de desembre de 2008. Elaboració CEL.

Pressupost d'ingressos 2008

Classificació CAPÍTOL	DENOMINACIÓ DELS CAPÍTOLS	Previsions inicials	Modificacions	Previsions definitives	Drets nets	Ingressos realitzats	Devolucions d'ingressos	Recaptació líquida	Pendent de cobr.	Estat d'execució
1	IMPOSTOS DIRECTES	3.512.000,00		3.512.000,00	3.548.786,40	3.178.571,80	19.097,18	3.159.474,62	389.311,78	36.786,40
2	IMPOSTOS INDIRECTES	601.000,00		601.000,00	477.787,34	263.121,68	259,52	262.862,16	214.925,18	-123.212,66
3	TAXES I ALTRES INGRESSOS	1.796.310,00	243.332,42	2.039.642,42	1.902.389,80	1.503.345,36	45.895,73	1.457.449,63	444.940,17	-137.252,62
4	TRANSFERENCIES CORRENTS	2.297.700,00	212.406,20	2.510.106,20	2.608.206,98	1.988.948,19		1.988.948,19	619.258,79	98.100,78
5	INGRESSOS PATRIMONIALS	997.500,00		997.500,00	872.838,24	642.575,24		642.575,24	230.263,00	-124.661,76
6	ALIENACIO D'INVERSIONS REALS	290.000,00	107.848,63	397.848,63	150.866,25	43.017,62		43.017,62	107.848,63	-246.982,38
7	TRANSFERENCIES DE CAPITAL	1.031.327,00	2.511.120,41	3.542.447,41	2.551.451,40	1.828.893,25		1.828.893,25	722.558,15	-990.996,01
8	ACTIUS FINANCERS	40.000,00	1.515.043,50	1.555.043,50	40.200,00	19.689,40		19.689,40	20.510,60	-1.514.843,50
9	PASSIUS FINANCERS	1.281.882,47	477.733,33	1.759.615,80	1.694.436,07	1.694.436,07		1.694.436,07		-65.179,73
	Suma total ingressos	11.847.719,47	5.067.484,49	16.915.203,96	13.846.962,48	11.162.598,61	65.252,43	11.097.346,18	2.749.616,30	-3.068.241,48

Pressupost despeses 2008

Classificació CAPÍTOL	DENOMINACIÓ DELS CAPÍTOLS	Crèdits inicials	Modificacions	Crèdits totals	Obligacions reconegudes	Pag. realitzats	Reintegr. de despeses	Pag. líquids	Pendent de pag.	Estat d'execució
1	DESPÊSES DE PERSONAL	4.060.000,00	276.115,60	4.336.115,60	4.230.521,33	4.224.223,30		4.224.223,30	6.298,03	105.594,27
2	DESPÊSES EN BENS CORRENTS I SERVEIS	3.472.075,00	70.949,83	3.543.024,83	3.448.378,18	2.402.112,27	1.462,63	2.400.649,64	1.047.728,54	94.646,65
3	DESPÊSES FINANCERES	360.000,00	9.200,00	369.200,00	369.166,63	369.166,63		369.166,63		33,37
4	TRANSFERENCIES CORRENTS	1.198.450,00	59.546,31	1.257.996,31	1.088.423,99	763.618,47		763.618,47	324.805,52	169.572,32
6	INVERSIONS REALS	2.569.309,47	4.644.896,00	7.214.205,47	4.921.139,20	3.256.160,64		3.256.160,64	1.664.978,56	2.293.066,27
7	TRANSFERENCIES DE CAPITAL	33.900,00	6.576,75	40.476,75	18.086,03	13.488,85		13.488,85	4.597,18	22.390,72
8	ACTIUS FINANCERS	40.000,00	200,00	40.200,00	40.200,00	40.200,00		40.200,00		
9	PASSIUS FINANCERS	113.985,00		113.985,00	77.879,77	77.879,77		77.879,77		36.105,23
	Suma total despeses	11.847.719,47	5.067.484,49	16.915.203,96	14.193.795,13	11.146.849,93	1.462,63	11.145.387,30	3.048.407,83	2.721.408,83

	Diferència...				-346.832,65	15.748,68	63.789,80	-48.041,12	-298.791,53	-346.832,65
--	---------------	--	--	--	-------------	-----------	-----------	------------	-------------	-------------

- **Despeses pressupostades**

De les despeses pressupostades a l'any 2009, el 35% va destinat al pla de dinamització del producte turístic, una partida força elevada per promoure l'activitat turística al poble. La segona, amb un 22%, és el pla insular de cooperació, i la tercera la remodelació del poliesportiu J.M. Guàrdia. Amb un pressupost menor a aquestes tres trobem la urbanització del polígon industrial, amb un 5%, i la redacció de projectes, amb un 4%. La resta de partides es situen per sota del 3%, referent a reformes d'infraestructures, en l'àmbit cultural i esportiu, a seguretat ciutadana, a acció social, entre d'altres.

Taula: Despeses pressupostades a Alaïor. Any 2009.

	Euros
Seguretat i salut dependències municipals	5.000
Ampliació espai Serveis Tècnics	8.000
Mobiliari Serveis Generals	3.000
Equips procés informació	8.000
Material tècnic inventariable Policia Local	4.200
Inversions acció social	4.000
Urbanització polígon industrial	120.000
Pla dinamització producte turístic	820.000
Mobiliari urbà	8.000
Redacció de projectes	85.000
Reforma edifici La Salle	32.000
Pla instal·lacions culturals 2008	25.000
Poliesportiu sala M3C IES J.M. Guàrdia	418.000
Adquisició terrenys Club Hípic	1.000
Pla instal·lacions esportives 2008	80.000
1% cultural	55.000
Inversions platges	13.000
Plataforma carrosses	9.000
Renovació gegants	10.000
Adequació carrers Alaïor	72.000
Reforma i embelliment av. Pare Huguet	81.000
Pla insular de cooperació 2009	510.000

Font: Acte del ple extraordinari municipal del 15 de desembre de 2008. Elaboració CEL.

Apartat 5: Benestar social

A la nostra societat qualsevol individu és susceptible, en un moment o altra de la seva vida, de trobar-se en una situació socioeconòmica complicada. Ara bé, hi ha certs col·lectius que, pel seu origen social o context vital, constitueixen una població més potencial a trobar-se en situacions complicades. Un situació extrema d'aquesta és l'exclusió social. Aquest concepte, tot i la seva complexitat, la podem considerar com la dificultat d'exercir els seus drets de ciutadania que identifica T.H. Marshall: drets polítics (vot, associació...), drets civils (llibertat d'expressió...) i drets socials (treball, educació, sanitat...). En la major part dels casos va lligat a una situació econòmica precària, però també podem trobar altres motius, com el deteriorament físic de la persona o per trobar-se en una situació d'il·legalitat.

Els estats del benestar desenvolupats de forma general a Europa a partir de la segona meitat del segle XX, vénen a garantir els tres tipus de drets ciutadans abans esmentat. Ara bé, els diferents estats han desenvolupat formes d'estats del benestar diferents, amb graus d'intervenció en l'àmbit econòmic i social diferent. El cas de l'estat espanyol, com de la resta dels països mediterranis, la família és la font de seguretat dels individus, mentre que l'estat té un paper més bé subsidiari. No obstant, tal i com assenyala l'informe FOESSA, *en un context on, per una banda, les estructures familiars i xarxes de solidaritat estan mutant mentre que, per un altre costat, les polítiques públiques segueixen estructurant-se sobre l'antic model, es produeixen grans dificultats per tal que les noves i creixents realitats familiars (monoparentals, majors, homosexuals) arribin a tenir el mateix poder integrador* (2008, pàg. 186).

Els canvis familiars, però, no són la causa principal de pobresa. També les famílies tradicionals han de fer front als problemes ocasionats per les característiques del mercat laboral espanyol. Com assenyala l'informe FOESSA, *la precarietat es manifesta en forma de temporalitat i treball submergit, i ha adquirit un caràcter estructural, mitjançant el qual determinats col·lectius (d'immigrants i treballadors sense qualificació) es trobarien vinculats d'una manera continuada a aquest tipus de treball. La precarietat en aquest país afecta principalment a dones, joves i immigrants, tot i que un factor determinant el constitueix el sector d'activitat* (2008, pàg. 184).

A aquests temes estructurals, se li ha d'afegir les dificultats que passen especialment els col·lectius abans mencionats en èpoques de crisi econòmica. Segons l'informe *Inclusió social a Espanya 2009* del CIMU, la taxa de pobresa moderada a les Illes Balears és del 18%, mentre que la pobresa elevada i severa és del 7% de la població balear. A part d'aquestes situacions socioeconòmiques més complicades, també hem de considerar totes aquelles persones i famílies que, sense estar en una situació de pobresa, tenen dificultats socioeconòmiques en la seva vida quotidiana.

Tema 1: Col·lectius amb dificultats socioeconòmiques

- Prestacions socials generals

El pressupost a l'any 2010 dels serveis socials municipals d'Alaior era de 420.770 euros, del qual la major part, 348.600, correspon a personal contractat; 16.170 a material d'oficina i despeses de projectes i programes d'acció social; i 53.000 a convenis amb altres entitats i ens locals.

El personal que disposa l'Ajuntament d'Alaior en el terreny dels serveis socials a l'any 2011 està format per: un coordinador de programes, dos treballadors socials, dos educadors socials, un treballador per al programa THAO-salut infantil, un dinamitzador comunitari per al servei d'acollida, mediació, integració i convivència (SAMIC), sis treballadors familiars i un administratiu. Respecte al 2007 el número de professionals no ha variat gaire. Només hi ha un treballador familiar menys i, enlloc dels dos educadors socials que hi havia abans (els quals estaven becats), ara hi ha dues persones al càrrec de projectes específics. En comparació amb Menorca, a l'any 2007 el número de professionals respecte la població era pràcticament idèntica.

Plantilla total d'Alaior i Menorca. Any 2007.

	Alaior			Menorca		
	Núm.	%	Pob./prof.	Núm.	%	Pob./prof.
Director	0	0	0	0	0	0
Treballador social	2	13,3	4.486	18	18	5.013
Psicòleg	0	0	0	0	0	0
Pedagog	0	0	0	0	0	0
Coordinador de programes	1	6,7	8.972	3	2	30.078
Assessor tècnic	0	0	0	8	5,3	11.279
Educador social*	4	26,7	2.243	15	9,9	6.016
Personal administratiu	1	6,7	8.972	10	6,6	9.024
Aux. llar / treb. Familiar	7	46,7	1.282	75	49,3	1.203
Animador	0	0	0	10	6,6	9.024
Oficis	0	0	0	11	7,2	8.203
Altres	0	0	0	2	1,3	45.118
Total plantilla i prestacions	15	100	598	152	100	594

Font: Pla de prestacions bàsiques 2007. Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració. Elaboració: CEL

*Nota: Dos dels quals eren becats. Per tant, realment hi havia dues persones en plantilla

1.205 persones van ser ateses pels serveis socials municipals, cent més respecte el 2007. La major part, 681 persones, s'hi van adreçar per a informació i orientació. 230 persones foren nouvingudes, la majoria de les peticions dels quals estaven relacionats amb el tema d'arrelament social. Destacar les següents actuacions dels serveis socials en aquest àmbit:

- Acte d'Acollida a 30 usuaris procedents bàsicament de Sud Amèrica, però també d'Itàlia, Gran Bretanya i Romania.
- Taller "coneix el teu municipi", en el que hi participaren 25 persones.
- Comissió d'Acollida de l'IES. Hi van començar 30 fiets, i es van fer activitats com: concurs de dibuix, intercanvi de favors o gestos amables.

- Grup de quinze dones magrebines d'Alaior (que a l'any 2010 s'han associat al col·lectiu de dones ANNOOR de Maó). Totes assisteixen a classes d'àrab un cop a la setmana a l'Escola d'adults i dos cops a la setmana a alfabetització de castellà.
- Col·lectiu de 20 persones de Sud Amèrica d'Alaior. Els darrers divendres de cada mes es troben al Centre Cívic Santa Rita per debatre inquietuds i compartir experiències.

Un altre servei amb força demanda és el Servei d'Ajuda a Domicili, que té 180 usuaris. La majoria d'aquests, 116, tenen un servei de teleassistència domiciliària; 27 reben menjar a domicili; i 37 requereixen assistència domiciliària.

El programa de prevenció i inserció social tingué 84 persones.

Finalment, 30 joves del CC La Salle i de l'IES Josep Miquel i Guàrdia i vuit empreses participaren en el programa ALTER. És una alternativa formativa adreçada a joves d'entre 14 i 16 anys amb greus dificultats d'adaptació a l'entorn escolar, els quals prenen un ofici a les empreses que s'hi ofereixen.

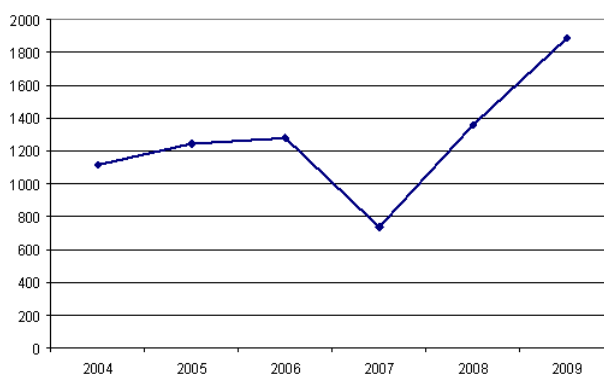
Persones usuàries ateses a Alaior i Menorca. Any 2007.

	Persones usuàries	Persones usuàries /prof
Alaior	1.100	73
Menorca	7.002	103

Font: Pla de prestacions bàsiques 2007. Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració. Elaboració: CEL

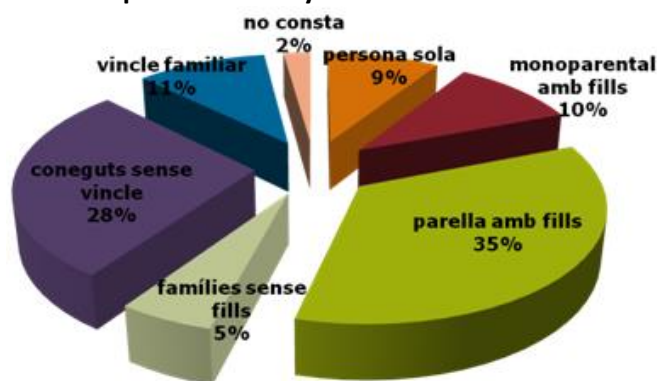
Una tasca important en la provisió de serveis socials la realitzen altres col·lectius, com Creu Roja i Càritas. Aquest darrer, veiem que del 2004 al 2006 es van atendre un total de 1200 usuaris a tota Menorca. Pels efectes de la crisi, a partir de 2008 s'incrementen, arribant a superar les 1800 persones a l'any següent. A l'any 2009 la majoria de les persones ateses eren parelles amb fills i coneguts sense vincle.

Persones ateses per Càritas a Menorca. Període 2004-2009

Font i elaboració: Memòria de Càritas 2009

Tipologia de persones ateses per Càritas. Any 2009

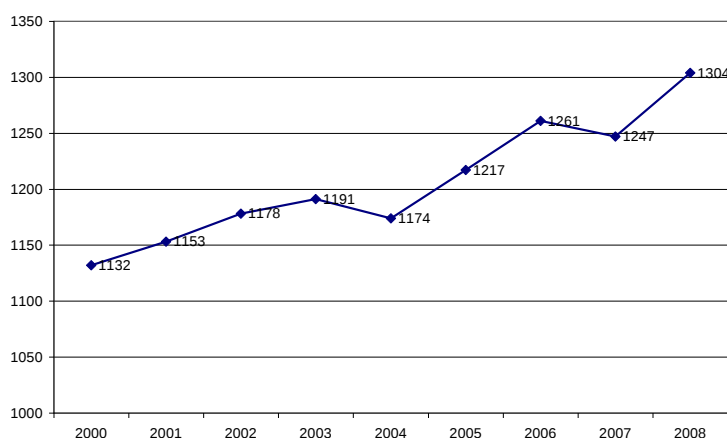
Font i elaboració: Memòria de Càritas 2009

Partint de les dades anteriors, considerem tres grans col·lectius que, per les seves característiques, constitueixen usuaris potencials dels serveis socials: gent gran, població sense qualificació i immigrants.

- **Persones grans**

En l'apartat anterior sobre demografia, havíem vist que la població superior a 65 anys era cada vegada més nombrosa, independentment del percentatge total que representi en l'estructura de la població.

Número de persones majors de 65 anys a Alaior. Període 2000-2008.

Font: IBAE. Elaboració: CEL.

Aquest col·lectiu té una sèrie de característiques que el fan vulnerable. En primer lloc, és una etapa en què es manifesten malalties diverses que els fa dependents d'un tercer per a la seva subsistència, a més dels costos dels tractaments mèdics i equips necessaris. En segon lloc, la ruptura de les relacions socials a causa de malalties o la mort de les seves amistats porta a aïllar-se socialment. En tercer lloc, l'aparició de pobresa per pensions baixes i la impossibilitat de treballar. I, en darrer lloc, el fet que la dona tingui una esperança de vida més elevada que l'home, provoca que sigui la dona que quedi vídua més freqüentment que l'home. S'ha de tenir en compte que, en moltes parelles, la dona no ha treballat mai, per la qual cosa cobra una pensió de viduïtat, algunes vegades insuficient.

Segons l'*Anuari de l'envelliment* a l'any 2008, de la Conselleria d'Afers Socials, promoció i immigració del Govern Balear, en tota Menorca hi ha hagut 719 expedients sobre ajuts per a la Llei de la dependència, de les quals 364 han estat valorades. Dels expedients nous resolts, 27

pertanyen al primer grau (dependència lleugera), 35 al segon grau (dependència moderada), i 83 al tercer grau (dependència severa). Una altra dada important és que una estimació feta sobre la població de Menorca de més de 65 anys amb algun tipus de demència, considera que hi podria haver hagut al voltant dels 1.000 casos a l'any 2006, xifra que es podria veure superada en l'actualitat.

Les infraestructures sociosanitàries existents al propi municipi és el geriàtric d'Alaior, que disposa de 30 places i d'un centre de dia/casal amb 10 usuaris. L'empresa gestora és INTRESS, amb un pressupost l'any 2008 de 800.000 (el 83% destinat a personal). El 40% d'aquest pressupost és proporcionat per l'Ajuntament, mentre que el 36% és la quota pagada pels residents. El cost real d'una plaça és de 2.000 euros mensuals. S'ha de tenir en compte també el centre de Santa Rita, a Ciutadella, de referència a Menorca, que disposa, per una banda, de 70 places residencials, 54 destinades a places de residència per a les persones grans dependents, 12 places per a la convalsència i la rehabilitació, i 4 places de persones que requereixen cures pal·liatives; i per altra banda, 20 places d'estada diürna.

La política social cap a la gent gran no tan sols millora les condicions de vida dels propis afectats, sinó la del seu entorn els quals s'han de fer càrrec. Una estimació de curadores familiars amb càrregues laborals i familiars a Menorca, situa que hi ha al voltant de 12.000 persones entre 45 i 69 anys amb aquesta responsabilitat, de les quals la meitat són actives. Una altra informació d'interès és la forma de convivència de persones de més de 65 anys a l'any 2001. El 38% vivien amb la seva parella, 24% soles, el 29% amb algun dels seus fills, i el 9% d'alguna altra forma. Aquestes dades posen de manifest la interdependència entre afectats i cuidadors per a la millora de la qualitat de vida.

Persones de més de 65 anys per forma de convivència a Alaior. Any 2001

	Núm.	%
Sols	258	23,8
Sol amb la seva parella	409	37,7
Amb una filla	103	9,5
Amb un fill	145	13,4
Amb dos o més fills	72	6,6
Altra forma	99	9,1
TOTAL	1.086	100,0

Font: cens 2001 de l'INE. Elaboració pròpia

- **Població no qualificada**

La població no qualificada es considera aquella població que no té uns estudis especialitzats per portar a terme una tasca professional. Aquí considerem principalment com a població no qualificada els analfabets, els que no tenen estudis i els que tenen el primer grau. Basant-se en això, la meitat de la població d'Alaior no està qualificada, xifra major respecte a l'any 2001 i del conjunt de Menorca.

Nivell d'estudis a Alaior i Menorca. Any 2001 i 2006.

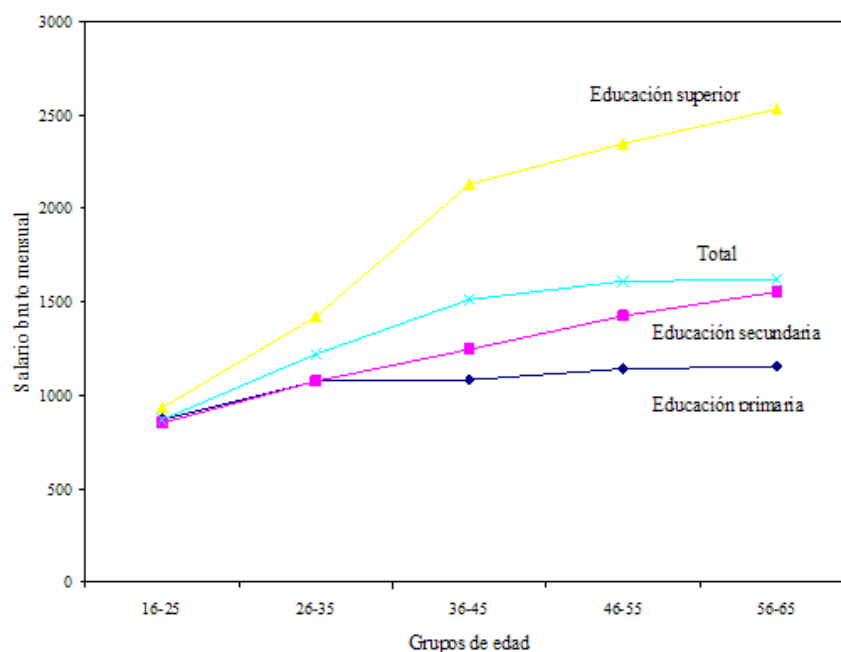
	Alaior		Menorca	
	2001	2006	2001	2006
Analfabet	1,9	1,1	1,6	6,8
Sense estudis o primer grau	35	50,9	33,7	38,6
2n grau	55,9	43,4	54,3	42,7
3r grau	7,3	4,5	10,3	11,3

Font: Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular 2008, OBSAM, i cens del 2001 de l'INE. Elaboració: CEL

La població menys qualificada obté, generalment, llocs de treball pitjors remunerats que la població més qualificada. Les diferències salarials en el grup d'edat 16-25 anys entre els que tenen estudis primaris, secundaris i superiors són mínimes. A partir d'aquest grup d'edat, les diferències es van incrementant. Els que disposen d'educació primària, es mantenen al voltant dels 1.000 euros mensuals; els que tenen educació secundària van augmentant progressivament, arribant als 1.500 euros mensuals en el final de la vida laboral; i, la població amb estudis superiors, arriben als 2.000 mensuals en el grup d'edat 36 i 45 anys, i continuen incrementant fins a la seva jubilació, tot i que de forma més lleugera.

Aquest fet es pot llegir de dues maneres: com a retrat actual dels salaris per grups d'edats i nivell de qualificació; o com una projecció aproximada del que cobrarà un jove al llarg de la seva vida laboral, si les condicions del mercat laboral no canvien substantivament. Així doncs, la població amb un nivell d'educació primària, entre els quals podem incloure els joves i els immigrants amb aquestes característiques, tenen i tindran una situació laboral més complicada, amb uns recursos escassos i més inestable.

Salaris bruts mensuals segons grup d'edat i nivell d'educació a Espanya. Any 2009.

Font i elaboració: Informe inclusió social Espanya 2009, CIMU.

Un altre indicador a tenir en compte és l'atur per nivell d'estudis. A l'any 2005 quasi la totalitat de persones aturades corresponia als que tenien el 1a E. secundària o la 2a E. de secundària. En canvi, en l'època de crisi viscuda a l'any 2009, augmentà de forma destacable en les dues categories abans esmentades, però també entre els que tenien educació primària.

Altres categories augmentaren, però de forma més lleugera. Per tant, les persones no qualificades són més vulnerables a perdre el seu lloc de treball quan hi ha una manca de treball. La situació s'agreuja quan les persones que passen a l'atur tenen una edat més avançada, ja que la seva reincorporació al mercat laboral resulta més difícil.

Població aturada per nivell d'estudis a Alaior. Mesos de gener i juliol dels anys 2005 i 2009.

Nivell d'estudis	2005		2009	
	Gener	Agost	Gener	Agost
Analfabets	3	2	6	1
Educació Primària	14	7	112	105
Prog. FP Sense Títol	0	0	36	16
1a. E. Secundària	259	108	299	211
Prog. FP Tit/1a.Et	0	0	1	1
2a. E. Secundària	59	25	75	50
Prog. FP Tit/2a.Et	0	0	0	0
FP Superior	10	4	20	17
Altres enseny. C/Batxiller	0	0	1	0
Ensenyament Univers.	13	12	18	17
Espec. Professional	0	0	0	0
E. Univers. 3r cicle	0	0	0	0
Sense Assignar	0	0	0	0
Total	358	158	568	418

Font: de l'Observatori del treball de la conselleria de treball del Govern Balear. Elaboració: CEL

Població aturada per grups d'edats quinquennals a Alaior. Mesos de gener i juliol dels anys 2005 i 2009.

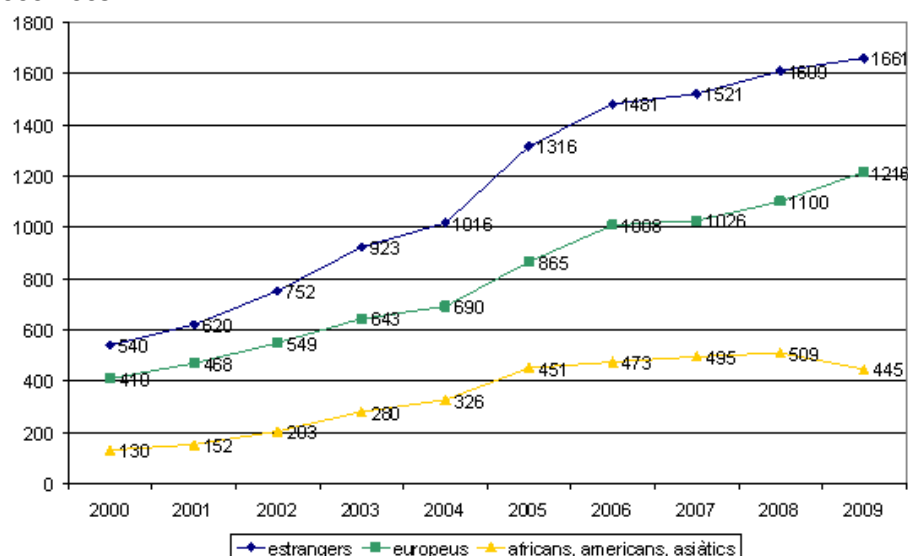
Edat	2005		2009	
	Gener	Juliol	Gener	Juliol
<20	27	6	25	21
20-24	42	18	75	41
25-29	66	29	92	57
30-34	49	25	96	66
35-39	43	17	90	54
40-44	37	23	49	43
45-49	40	9	51	35
50-54	30	15	46	29
55-59	17	10	20	24
>59	7	11	24	25
Total	358	163	568	395

Font: de l'Observatori del treball de la conselleria de treball del Govern Balear. Elaboració: CEL

- Immigrants

En l'apartat de demografia vam veure que la població d'Alaior en la darrera dècada havia augmentat principalment gràcies a la immigració. No obstant això, distingíem la immigració per motius personals (principalment europea) de l'econòmica, procedents d'Àfrica i d'Amèrica del Sud. Són aquests darrers que, per les seves característiques, el fan un col·lectiu més vulnerable. Podríem incloure aquest col·lectiu dintre de la població no qualificada pel fet que presenten trets comuns. Però considerem que tenen altres característiques pròpies a tenir-les en consideració, principalment el debilitament de les seves xarxes socials i familiars.

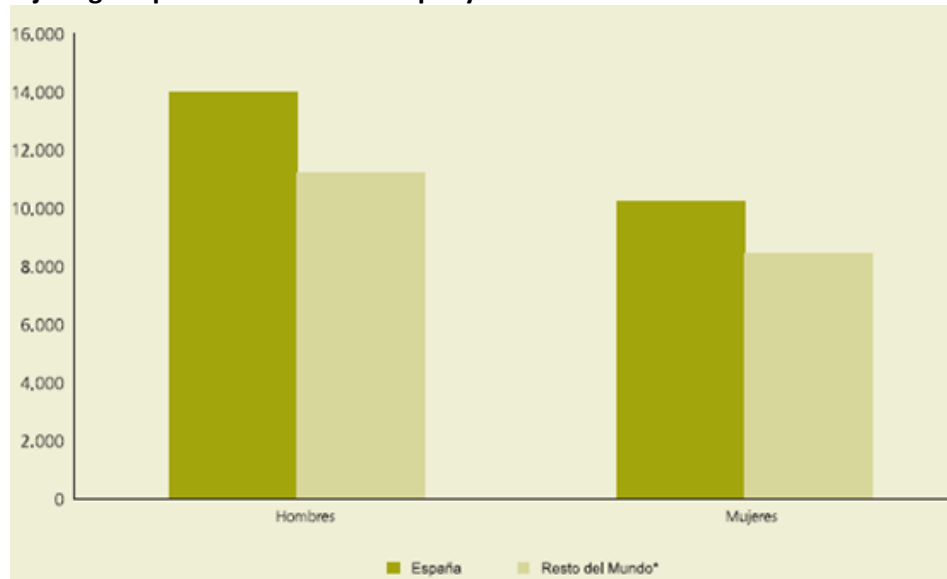
Número total d'estrangers a Alaior, segons si són europeus o de la resta de continents. Període 2000-2009.

Font: explotació estadística del padró de l'INE. Elaboració CEL

Primer de tot, una part resideixen de forma il·legal, per la qual cosa no tenen garantida les prestacions socials de qualsevol ciutadà. Independentment de la situació legal, bona part dels immigrants tenen unes condicions laborals més precàries respecte el ciutadà espanyol. A nivell espanyol, la diferència en la mitjana del salari entre l'home estranger (no inclòs els països de la UE) i els espanyols és de 3.000 euros anuals, una xifra semblant de la dona estrangera respecte a la de l'home estranger. I, si ens fixem en el percentatge de persones amb contracte laboral temporal, veiem que quasi el 60% són persones estrangeres, essent lleugerament superior en les dones. Aquestes dades són mitges a nivell espanyol, però creiem que el mercat laboral de Menorca és prou semblant a l'espanyol per tal de què es produeixin xifres similars.

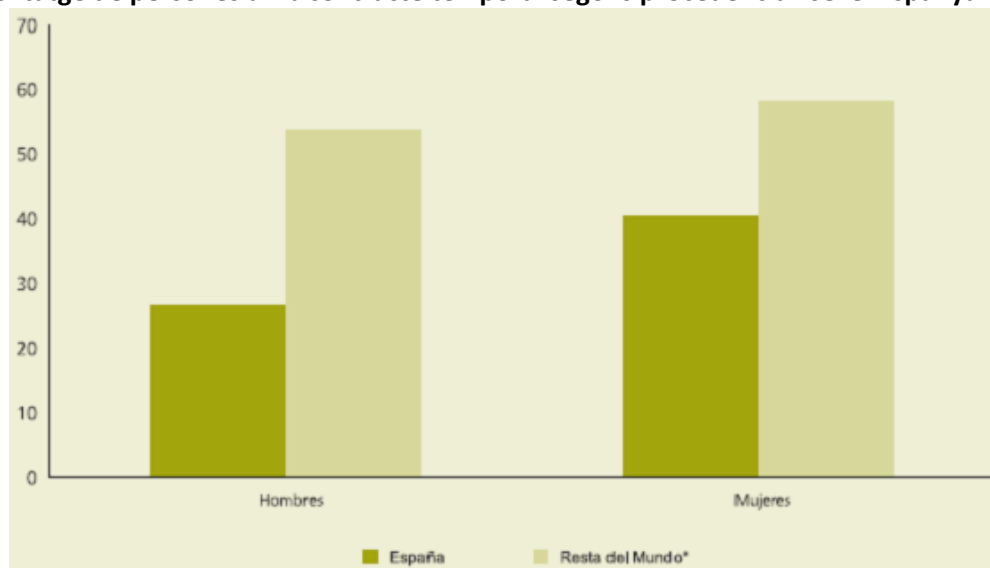
Salari mitjà segons procedència i sexe. Espanya 2006.

Font: Font i elaboració: Informe inclusió social Espanya CIMU

Nota: Resta del món no inclou l'Europa dels 25

Percentatge de persones amb contracte temporal segons procedència i sexe. Espanya 2006.

Font i elaboració: Informe inclusió social Espanya CIMU

Nota: Resta del món no inclou l'Europa dels 25

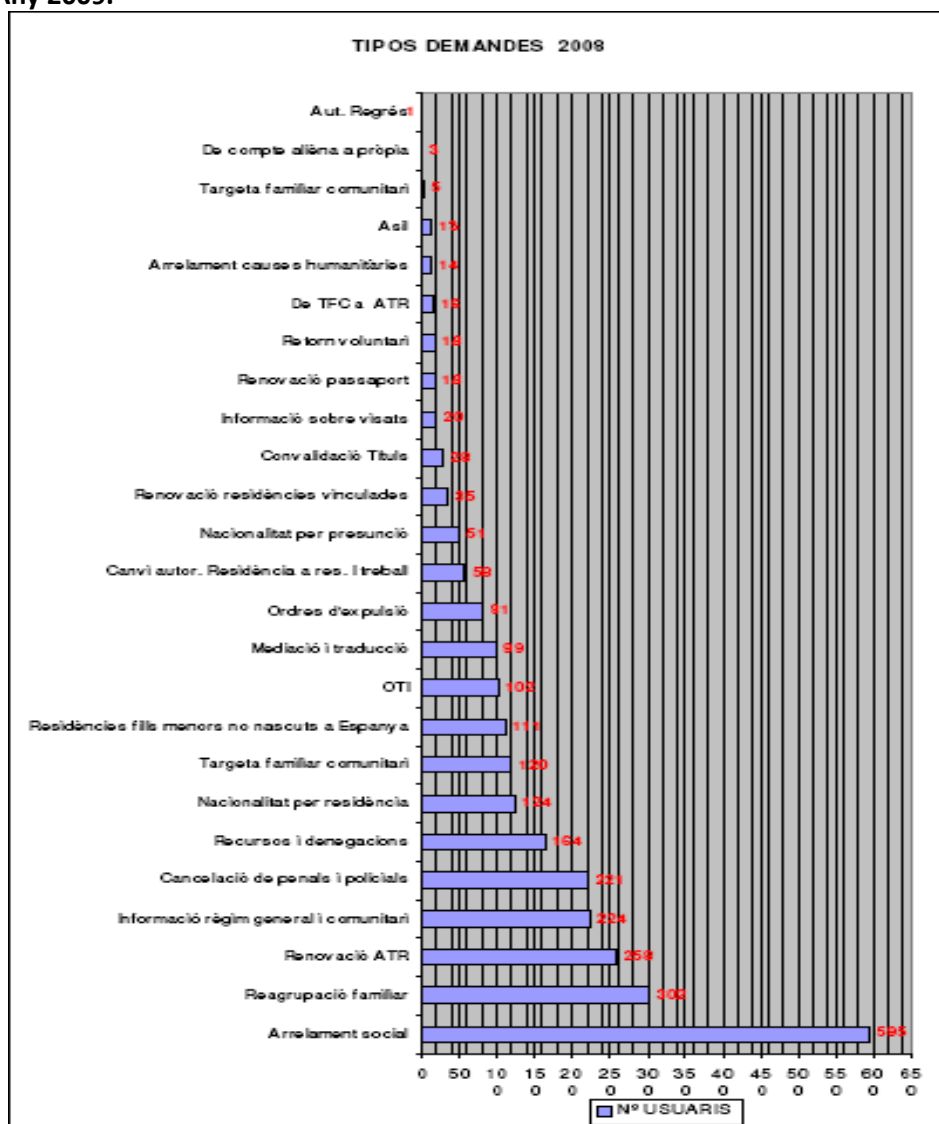
Una constatació de les dificultats que passen els immigrants són les persones que acudeixen a l'oficina d'informació, assessorament i orientació als immigrants del CIME. De les 2.463 persones ateses a tota Menorca, el 12% correspon a Alaior que, en números absoluts, són quasi 300 persones. A nivell global, la major part de les demandes corresponen per temes d'arrelament social, amb quasi 600 sol·licituds. També són importants la de reagrupació familiar, per damunt de les 300, i la de renovació ATR i informació del règim general i comunitari per damunt dels 200. S'ha de tenir en compte que alguns immigrants no coneixen aquests serveis, com també les persones en situació irregular, els quals el més segur és que no hi acudeixin.

Número de persones ateses a l'Oficina d'informació, assessorament i orientació als immigrants. Any 2008.

	Núm. persones ateses	%
Es Castell	36	1,5
Maó	920	37,4
Alaior	291	11,8
Es Mercadal	49	2,0
Ciutadella	818	33,2
Servei jurídic	349	14,2
Total visites	2.463	

Font: Oficina d'informació, assessorament i orientació als immigrants del CIME. Memòria explicativa de les activitats desenvolupades. Any 2008. Elaboració: CEL

Tipus de demandes a les Oficines d'informació, assessorament i orientació als immigrants del CIME. Any 2009.

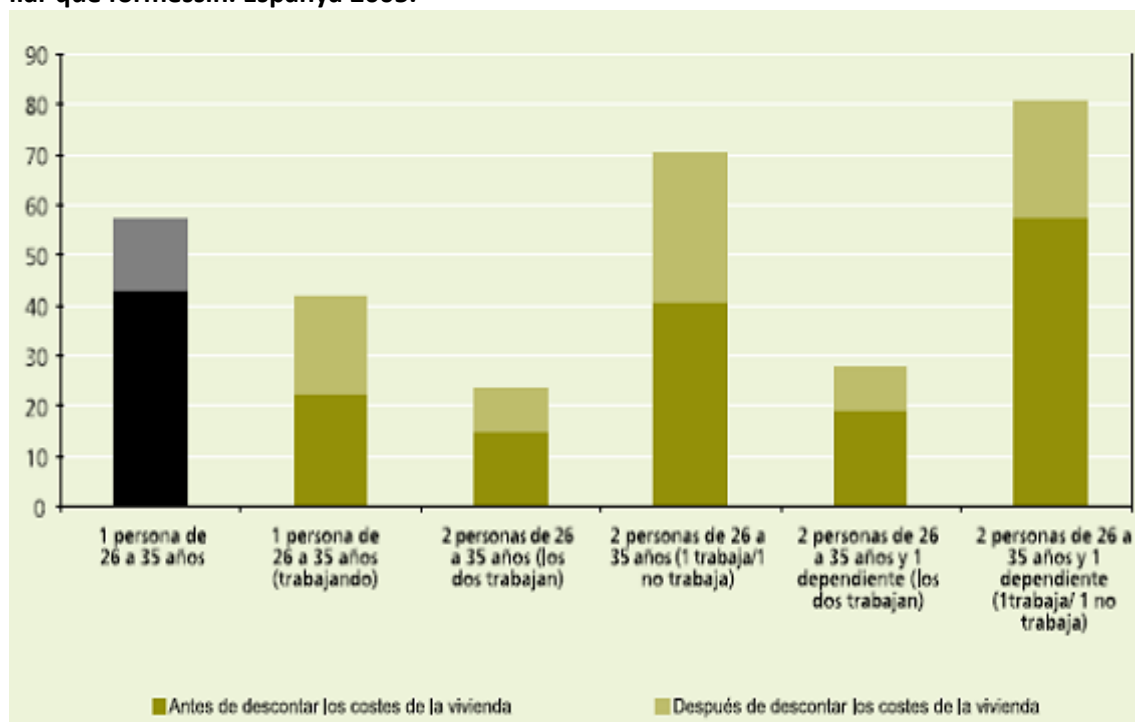
Font i elaboració: Oficina d'informació, assessorament i orientació als immigrants. Memòria explicativa de les activitats desenvolupades. Any 2008.

Tema 2: Habitatge

El tema de l'habitatge s'ha convertit en un problema greu en tot l'estat espanyol a causa dels preus elevats. És un dret reconegut en la constitució espanyola però, que per moltes famílies, és complicat d'assumir-ho. Una mostra d'això és el gràfic que mostrem a continuació, que ens simula les taxes de pobresa que hi hauria a nivell espanyol si els joves de 26 a 35 anys s'emancipessin. Veiem que la taxa de pobresa augmentaria entre el 5 i el 10% si les dues persones del nucli treballés, i entre un 20 i un 30% si una persona visqués sola o, en una parella, un dels dos treballés.

A Alaior, a través de l'estudi *Tendències actuals i futures dels joves d'Alaior*, l'habitatge representa pels joves, en el 45,7% dels casos, més de 341 euros/mes i, per un 37%, de 221 a 340 euros/mes. En canvi, el 38,5% dels joves de 25 a 30 anys i un 53,1% dels de 19-24 anys cobren entre 546-900 euros/mes. Un 36,9% del jovent de 25 a 30 anys i un 14,1% del de 19-24 anys, més de 900 euros/mes. Això significa que, com a mínim, la majoria de la població jove entre els 19-30 anys ha de dedicar entre 1/3 i la meitat dels ingressos a finançar el seu habitatge.

Simulació de les taxes de pobresa (abans i després d'incloure els costos de la vivenda) de les persones de 26 a 35 anys que viuen amb els seus pares si s'emancipessin i segons el tipus de llar que formessin. Espanya 2005.

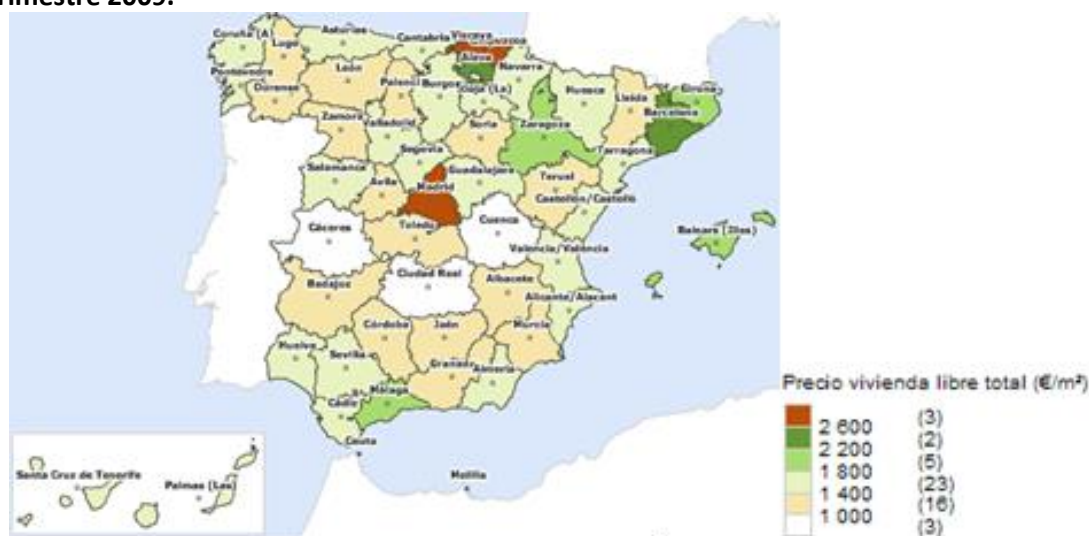

Font i elaboració: *Informe de la inclusión social en España 2009*, CIMU.

- **Preu de l'habitatge**

Dintre del panorama espanyol, les Illes Balears, juntament amb Girona, Màlaga i Saragossa, són de les províncies més cares de l'estat espanyol (entre 1800 i 2200 euros m²), tan sols superats per altres cinc províncies (Madrid, Biscaia, Guipúscoa, Àlaba i Barcelona).

Valor de les vivendes lliures total per euro m2 a les províncies de l'estat espanyol. 4t trimestre 2009.

Font i elaboració: Ministeri de vivenda.

Tant a les Illes Balears com en el conjunt de l'estat espanyol, l'evolució dels preus de l'habitatge lliure nou de l'any 2006 al 2009 és semblant, tot i que els preus en la mitjana nacional és inferior que a les Balears (entre 400 i 500 euros menys). De l'any 2006 al 2007 el preu va pujar per damunt dels 300 euros a les Balears i de 200 euros a l'estat (tendència que seguia dels anys anteriors com a conseqüència del boom urbanístic). L'any següent els preus es van mantenir estables, i a l'any 2009 els preus començaren a disminuir, per damunt dels 300 a les Balears i dels 200 en el conjunt de l'estat.

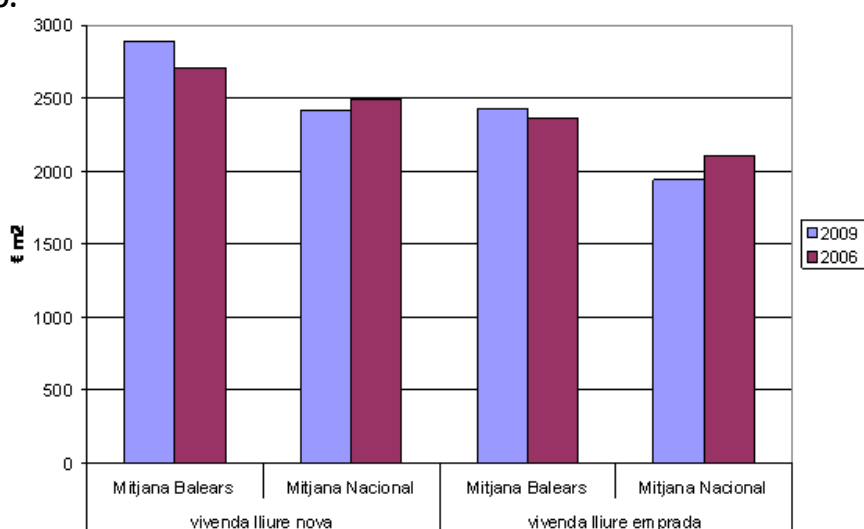
L'evolució dels preus de la vivenda lliure emprada són similars a la de la vivenda lliure nova. És a dir, de l'any 2006 al 2007 hi ha un increment els preus, estabilització a l'any següent i disminució a l'any 2009. I també la mitjana de les Balears és superior a la mitjana nacional, de la mateixa manera que en la vivenda lliure nova. Ara bé, els preus de la vivenda lliure emprada tant a les Balears com a Espanya són entre 300 i 500 euros inferiors que la vivenda lliure nova, segons els anys.

Valor de la vivenda lliure nova per euros el m2 en la mitjana balear i nacional. 4t trimestres 2006-2009.

	Vivenda lliure nova			Vivenda lliure emprada		
	Número valoracions	Mitjana Balears	Mitjana Nacional	Número valoracions	Mitjana Balears	Mitjana Nacional
2009	1.329	2.891	2.417	1.273	2.431	1.938
2008	1.232	3.188	2.663	1.284	2.691	2.141
2007	2.016	3.134	2.696	1.548	2.628	2.236
2006	4.224	2.710	2.492	2.503	2.359	2.107

Font: Conselleria d'Habitatge. Elaboració CEL.

Valor de la vivenda lliure nova per euros el m2 en la mitjana balear i nacional. 4t trimestres 2006 i 2009.

Font: Conselleria d'Habitatge. Elaboració CEL

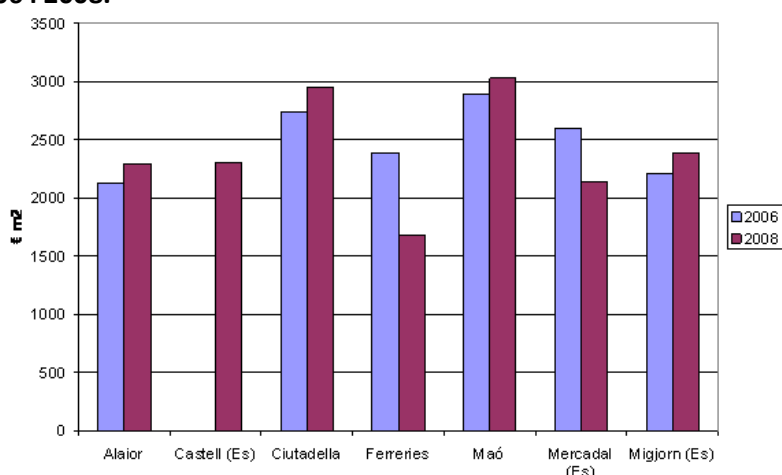
El preu de la vivenda lliure nova i lliure emprada superen els 2.000 euros per m2, sense haver una diferència significativa entre aquestes dues modalitats. Respecte als altres municipis, els habitatges nous són més cars a Ciutadella i Maó, mentre que la resta tenen unes xifres similars a Alaior. En canvi, en l'habitatge emprat es produeixen més variacions, i no arriba a valors tan elevats com l'habitatge nou.

Valor de la vivenda lliure nova per superfície i euros el m2 als municipis de Menorca. 4t trimestres 2006-2008.

	2008			2007			2006		
	Número valoracions	Superfície mitjana	Euros m2	Número valoracions	Superfície mitjana	Euros m2	Número valoracions	Superfície mitjana	Euros m2
Alaior	4	90	2.294	-	-	-	17	131	2.130
Castell (Es)	3	121	2.299	-	-	-	-	-	-
Ciutadella	17	91	2.953	27	86	2.861	188	98	2.731
Ferrerries	24	121	1.679	24	78	2.390	24	78	2.390
Maó	39	121	3.028	63	138	2.887	68	144	2.894
Mercadal (Es)	10	118	2.140	5	143	2.211	32	108	2.598
Migjorn (Es)	5	60	2.388	6	79	2.393	23	121	2.209
Sant Lluís	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Font: Conselleria d'Habitatge. Elaboració CEL

Valor de la vivenda lliure nova per superfície i euros el m2 als municipis de Menorca. 4t trimestres 2006 i 2008.

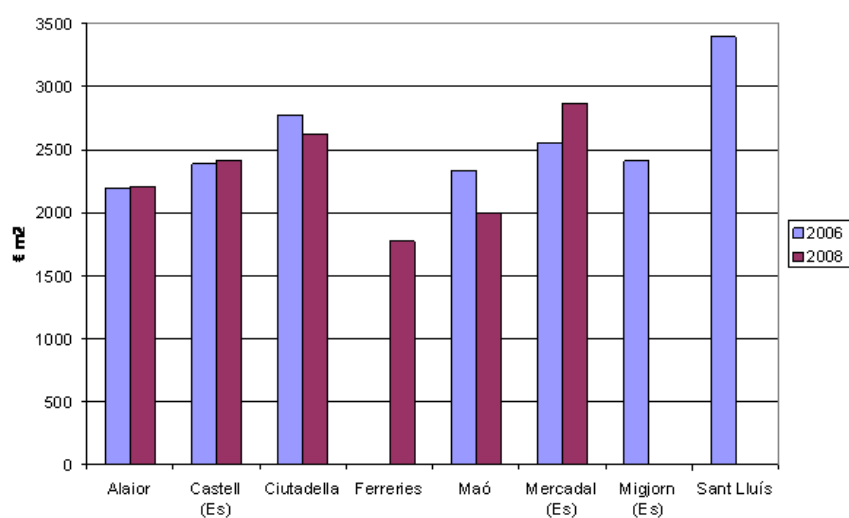
Font: Conselleria d'Habitatge. Elaboració CEL

Valor de la vivenda lliure emprada per superfície i euros el m2 als municipis de Menorca. 4t trimestres 2006-2008.

	2008			2007			2006		
	Número valoracions	Superfície mitjana	Euros m2	Número valoracions	Superfície mitjana	Euros m2	Número valoracions	Superfície mitjana	Euros m2
Alaior	8	91	2.206	11	94	2.513	16	123	2.193
Castell (Es)	8	83	2.416	9	94	2.172	37	118	2.386
Ciutadella	51	76	2.624	24	122	2.406	133	88	2.780
Ferreries	7	151	1.771	-	-	-	-	-	-
Maó	24	119	1.992	31	104	2.433	74	152	2.335
Mercadal (Es)	33	70	2.873	13	81	2.748	58	110	2.558
Migjorn (Es)	-	-	-	-	-	-	10	80	2.412
Sant Lluís	sense dades			81	62	3.497	100	82	3.395

Font: Conselleria d'Habitatge. Elaboració CEL

Valor de la vivenda lliure emprada per superfície i euros el m2 als municipis de Menorca. 4t trimestres 2006 i 2008.

Font: Conselleria d'Habitatge. Elaboració CEL

- **Preus de lloguer i propensió a viure-hi**

Segons l'enquesta de lloguer de l'any 2006 del ministeri de vivenda, l'import mitjà pagat pel lloguer d'una vivenda a les Balears és de 5,13 euros el metre quadrat. Segons la Conselleria d'habitatge del Govern de les Illes Balears, però sense especificar-ne l'any, Alaior és el municipi on el preu mitjà del lloguer és més barat, amb 380 euros. La majoria dels municipis sobrepassen els 500 euros, amb l'excepció de Ciutadella i Es Migjorn Gran, per damunt dels 400.

Cost mitjà del lloguer als municipis de Menorca. Sense data.

	Euros
Alaior	383,6
Ciutadella	434,1
Es Migjorn Gran	466,6
Ferrerries	525
Es Castell	535,7
Maó	572,3
Es Mercadal	577,8
Sant Lluís	639,8

Font: Conselleria d'Habitatge. Elaboració: CEL

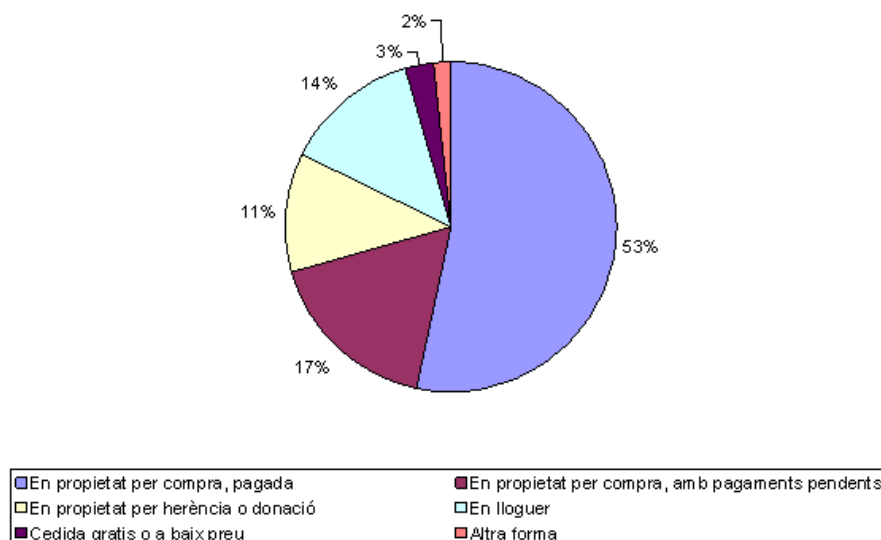
Si ens fixem en el règim de tinença de la vivenda a l'any 2001, quasi tres quartes parts la tenia en propietat, dels quals el 24% encara li restaven pagaments pendents. Els que el tenien en règim de lloguer representaven 13,5% de la població, mentre que els que la tenien en propietat per herència o donació era de l'11,5%. Tan sols un 3% la tenia cedida gratis o a baix preu (entre aquests s'inclouen els habitatges de promoció pública), la qual cosa demostra la poca intervenció de l'estat en aquest afer.

Règim de tinença de la vivenda a Alaior. Any 2001.

	Núm.	%
En propietat per compra, totalment pagada	3.776	53,3
En propietat per compra, amb pagaments pendents (hipoteques...)	1.221	17,2
En propietat per herència o donació	814	11,5
En lloguer	956	13,5
Cedida gratis o a baix preu per altra llar, l'empresa...	189	2,7
Altra forma	123	1,7
Total	7.079	100,0

Font: Cens del 2001 de l'INE. Elaboració: CEL

Règim de tinença de la vivenda a Alaior. Any 2001.

Font: Cens de l'INE. Elaboració: CEL

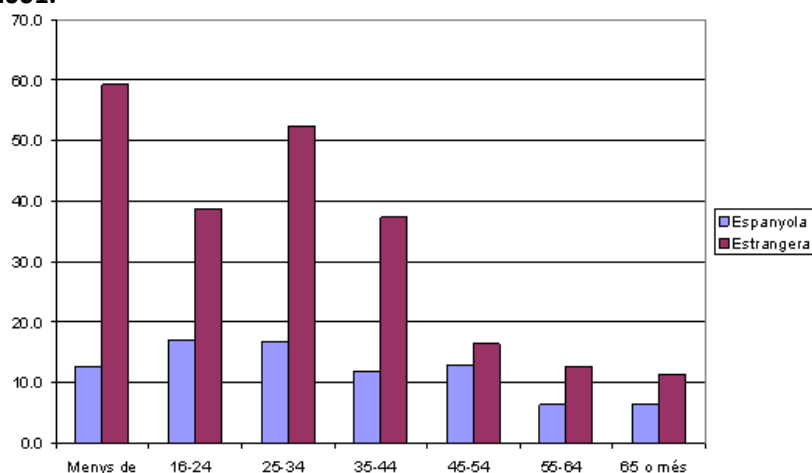
Si mirem l'edat i la nacionalitat dels que viuen de lloguer, observem que la gent jove i estrangera són la població que més viu de lloguer. Entre els espanyols, la franja d'edat amb més proporció de població que viu de lloguer és entre els 16 i els 34 anys, per damunt del 16%. A partir dels 55 anys aquesta xifra es situa al voltant del 6%. En canvi, entre els estrangers les xifres més elevades superiors al 50% es donen entre els menors de 16 anys i els de 25 a 34 anys. A partir dels 45 anys la proporció d'estrangers que viu de lloguer disminueix notablement respecte els altres grups d'edat, situant-se al voltant del 15%.

Propensió a viure de lloguer per edats i segons nacionalitat (espanyola o estrangera) a Alaior. Any 2001.

	Espanyola	Estrangera	Total
Menys de 16	12,73	59,26	14,74
16-24	16,96	38,78	18,24
25-34	16,85	52,31	18,75
35-44	11,87	37,33	13,59
45-54	12,95	16,39	13,18
55-64	6,36	12,70	6,95
65 o més	6,42	11,24	6,81
TOTAL	12,31	30,92	13,50

Font: Cens del 2001 de l'INE. Elaboració: CEL

Propensió a viure de lloguer per edats i segons nacionalitat (espanyola o estrangera) a Alaior. Any 2001.

Font: Cens del 2001 de l'INE. Elaboració: CEL

- **Habitatge protegit i altres iniciatives**

Habitatge protegit entenem totes aquelles formes d'intervenció pública o privada sobre el mercat de l'habitatge per tal de facilitar-ne l'accés a la població. En aquest sentit, han existit i existeixen diverses iniciatives des dels àmbits privats i públics, tot i que no han resolt la problemàtica actual. Una de les polítiques més importants que es porten a terme actualment són els habitatges gestionats directament per l'IBAVI, dependent de la Conselleria d'Habitatge del Govern Balear. A l'any 2008 es feu una promoció de 8 habitatges per a la venda, situats en el carrer Menorca núm. 16. Per al juny del 2010 es preveu acabar una altra promoció de 14 habitatges en el carrer Baixamar 97, aquest per a lloguer.

Cal esmentar altres tipus d'ajudes, com el Programa Llars, destinat a persones en risc d'exclusió social, gestionat pel Consell Insular; i la renda bàsica d'emancipació, gestionat pel Govern Balear. Una iniciativa pròpia del municipi, però que ja no existeix, fou la que es va posar en marxa l'any 2003 pel Centre d'Estudis Locals. L'objectiu era fomentar el lloguer a través d'oferir un servei d'intermediació entre els propietaris i els llogaters per tal de garantir la relació contractual. En la seva *Memòria del 2005* hi ha unes dades interessants. S'assenyala que el 40% dels propietaris entrevistats per aquesta iniciativa no llogava les seves vivendes per males experiències anteriors, el 50% preferien llogar-les només en els mesos d'estiu (que es treu més benefici), i un 10% preferia llogar-les sense que existeixi cap tipus de contracte.

Per acabar, assenyalar que, en la nova revisió del PGOU del 2006, es preveu destinar el 25% del sòl de les noves actuacions urbanístiques en sòl urbà i urbanitzables, tot i que dependrà de l'existència dels recursos per a aquesta finalitat.

- **Capacitat d'allotjament**

Alaior és el quart municipi amb un major creixement de capacitat d'allotjament residencial, amb 2.000 places més a l'any 2008 respecte el 2003. Per damunt es troben els municipis de Ciutadella, Maó, i Es Mercadal. Alaior disposa a l'any 2009 de 17.800 places, quan la població actual es situa per damunt dels 9.000 habitants. Segons el cens de l'any 2001 hi havia 770 habitatges buits, que representaven el 17,2% total dels habitatges, mentre que a Menorca era del 12%.

Capacitat d'allotjament residencial als municipis de Menorca. Període 2003-2008.

	Allotjament residencial					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Es Castell	11.300	11.690	11.900	12.054	12.208	12.296
St. Lluís	13.477	13.723	13.872	14.039	14.206	14.300
Maó	38.612	40.009	40.936	41.816	42.696	43.194
Alaior	15.758	16.061	16.425	16.794	17.164	17.791
Mercadal	13.030	13.882	14.381	14.777	15.173	15.711
Migjorn	2.778	2.841	2.913	2.937	2.961	3.006
Ferrerries	5.203	5.388	5.705	5.833	5.961	6.120
Ciutadella	53.001	54.591	56.567	58.991	61.415	63.492
Total	153.159	158.184	162.699	167.241	171.783	175.910

Font i elaboració: *Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular*, informe 2008, OBSAM

Habitatges totals i buits a Alaior i Menorca. Any 2001.

	Habitatges totals	Habitatges buits	% habitatges buits
Alaior	4.466	770	17,2
Menorca	43.120	5.161	12

Font i elaboració: Revisió del Pla General d'Ordenació Urbana d'Alaior 2008

L'estat de conservació de la majoria de les vivendes a l'any 2001. Tan sols el 5% es consideraren deficients, mentre que els edificis en mal estat o en ruïna eren pràcticament inexistents.

Apartat 6: Medi ambient i territori

Menorca va ser reconeguda Reserva de la Biosfera per la UNESCO a l'any 1993, pel fet que ha aconseguit comptabilitzar el desenvolupament econòmic i humà amb el manteniment del seu entorn. No obstant, el desenvolupament econòmic viscut al llarg de les darreres dècades i l'estil de vida dels habitants ha fet que la pressió sobre els recursos i l'entorn natural hagi augmentat. Actualment la societat menorquina està lluny de mantenir una relació d'equilibri amb el seu entorn. Segons un càlcul elaborat pel Departament de la Reserva de Biosfera i Medi Ambient del Consell Insular¹², cada habitant té un consum de 4,8 hectàrees. Si suméssim tots els menorquins, necessitaríem per mantenir el nostre estil de vida una àrea 6,5 vegades més gran que la superfície de Menorca. Per tant, estem lluny de complir el concepte de sostenibilitat que es va elaborar a l'informe Brundtland l'any 1988: *És el desenvolupament que satisfà les necessitats de la generació present sense comprometre la capacitat de les generacions futures per a satisfer les seves pròpies necessitats*.

Per això en aquest apartat tractarem una sèrie d'indicadors que ens permetran observar la pressió sobre els recursos i l'entorn natural. Però també caldrà tenir en compte la mobilitat i l'urbanisme, que exerceixen un impacte directe sobre els recursos i l'entorn natural. La mobilitat és la font de consum energètic més important de l'illa, a més que exerceix una pressió al territori per a la necessitat d'infraestructures. L'urbanisme incideix, per una banda, en la creació de necessitat de mobilitat. De l'altra banda, propicia un major o menor pressió sobre els recursos i l'entorn natural a partir de la regulació de l'espai i la tipologia edificable.

¹² "La petjada ecològica de Menorca: que ens cal per viure com vivim?". Quadern de la Reserva de Biosfera de Menorca núm.6.

Tema 1: Recursos i entorn natural

- Pressió demogràfica

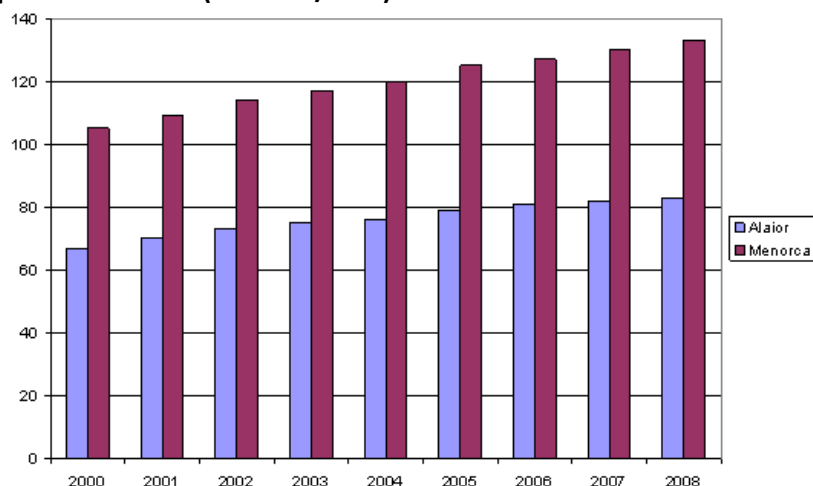
La pressió demogràfica sota un territori té un impacte clar sobre el nostre entorn ja que, com més persones, més recursos es necessiten per satisfer les necessitats diàries. La densitat de població de dret d'Alaior en relació a la seva superfície ha anat creixent progressivament en els darrers vuit anys, passant dels 67 als 83 habitants per Km2. Això és degut a l'increment de la població del municipi, tal i com vam veure a l'apartat de demografia. Aquestes xifres, però, són inferiors respecte el conjunt de Menorca, amb un creixement també superior, passant dels 105 a l'any 2002 als 33 habitants per Km2 a l'any 2008.

Densitat de població de dret (habitant/Km2) a Alaior i Menorca. Període 2000-2008.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Alaior	67	70	73	75	76	79	81	82	83
Menorca	105	109	114	117	120	125	127	130	133

Font i elaboració: *Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular*, informe 2008, OBSAM

Densitat de població de dret (habitant/Km2) a Alaior i Menorca. Període 2000-2008.

Font: *Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular*, informe 2008, OBSAM. Elaboració CEL

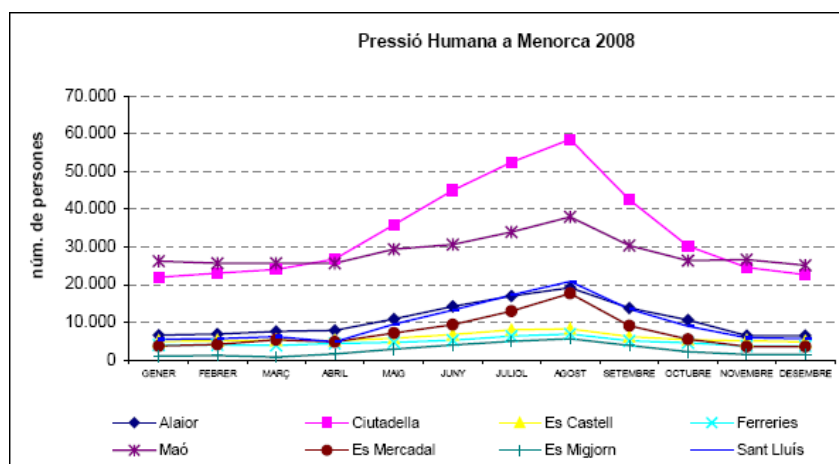
El número d'habitants al llarg de l'any no és el mateix a causa dels fluxos migratoris i del turisme. És el que mesura la pressió humana, que té en compte totes les persones que es troben mensualment a un municipi, sense diferenciar població resident, treballadors temporals, turistes, etc. D'aquesta manera, veiem com la població en els mesos de temporada turística doble (i en els mesos de juliol i agost quasi triplica) la població dels mesos d'hivern, que es situa a l'any 2008 entre els 6.400 i els 8.000 habitants. Per tant, això vol dir un major consum de recursos naturals i generació de residus. Aquesta evolució es dona en tots els municipis de Menorca, tot i que amb valors diferents segons el pes turístic de cadascú. Pel que fa a la variació de la pressió humana anual entre els anys 2000 i 2008, veiem que fluctua entre els 10.000 i 11.000 habitants, segons la temporada turística i la situació econòmica en general.

Pressió humana mensual a Alaior. Any 2008.

	Alaior
Gener	6.590
Febrer	6.911
Març	7.612
Abril	7.937
Maig	10.926
Juny	14.276
Juliol	16.985
Agost	19.910
Setembre	13.748
Octubre	10.617
Novembre	6.526
Desembre	6.477
Anual	10.650

Font i elaboració: *Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular*, informe 2008, OBSAM

Pressió humana mensual als municipis de Menorca. Any 2008.

Font i elaboració: *Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular*, informe 2008, OBSAM

Mitjanes anuals de pressió humana diària a Alaior. Període 2000-2008.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Alaior	10.545	11.015	10.715	9.612	10.320	9.150	9.721	10.577	10.650

Font i elaboració: *Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular*, informe 2008, OBSAM

El turisme és una de les principals causes de l'increment de la pressió humana. Si ens fixem en el número de turistes en relació als habitants, observem que a l'any 2009 el pic més elevat fou d'1,3 turistes per cada habitant (estrès màxim), mentre que la mitjana anual fou del 0,46 visitants per habitant (estrès mitjà). Aquestes xifres són inferiors respecte a anys passats, com a conseqüència de la decaiguda del turisme. Entre el 2000 i el 2004 (amb l'excepció del 2003) el número mitjà fou superior als 0,5 visitants per habitant, i amb puntes superiors també a l'1,5.

Estrès turístic màxim i mitjà a Alaior i Menorca. Període 2000-2008.

		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Alaior	Pobl. flotant màxima	11.921	11.725	12.653	10.671	12.292	10.407	12.641	12.864	12.714
	Pobl. flotant mínima	4.244	4.162	4.905	3.573	4.363	3.770	4.313	4.124	4.173
	Pobl. censada	7.390	7.684	7.982	8.197	8.308	8.671	8.933	8.972	9.133
	Estrès màxim	1,61	1,53	1,59	1,3	1,48	1,2	1,42	1,43	1,39
	Estrès mitjà	0,57	0,54	0,61	0,44	0,53	0,43	0,48	0,46	0,46
Menorca	Pobl. flotant màxima	108.111	108.253	114.993	109.354	104.957	107.518	112.087	106.266	101.253
	Pobl. flotant mínima	38.313	38.042	44.006	35.214	33.601	33.275	35.674	33.052	29.862
	Pobl. censada	72.716	75.296	78.796	81.067	82.872	86.697	88.434	90.235	92.434
	Estrès màxim	1,49	1,44	1,46	1,35	1,27	1,24	1,27	1,2	1,1
	Estrès mitjà	0,53	0,51	0,56	0,43	0,41	0,38	0,4	0,37	0,32

Font i elaboració: Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular, informe 2008, OBSAM

- **Energia**

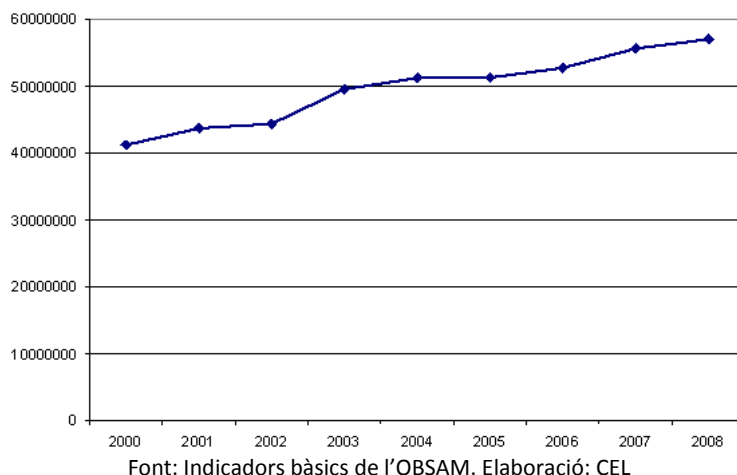
L'energia facturada a Alaior s'ha anat incrementant constantment al llarg d'aquesta dècada, uns 15.800.000 de KWh de l'any 2000 al 2008, tot i les oscil·lacions anuals. No obstant això, el percentatge d'energia facturada respecte Menorca ha anat disminuint, passant de l'11,8% de l'any 2000 al 11,1% al 2008.

Energia elèctrica facturada a Alaior i a Menorca. Període 2000-2008.

	Alaior		Menorca		% d'energia facturada a Alaior del conjunt de Menorca
	KWh	Increment anual	KWh	Increment anual	
2000	41.097.318	6,15	347.635.527	8,91	11,82
2001	43.626.295	1,54	378.614.459	3,33	11,52
2002	44.299.253	11,68	391.224.059	10,33	11,32
2003	49.474.013	3,42	431.649.473	2,79	11,46
2004	51.163.668	0,09	443.685.336	3,01	11,53
2005	51.208.902	2,77	457.043.104	3,07	11,20
2006	52.629.288	5,50	471.090.294	3,24	11,17
2007	55.524.547	2,53	486.351.653	5,53	11,42
2008	56.932.002		513.265.391		11,09

Font: Indicadors bàsics de l'OBSAM. Elaboració: CEL

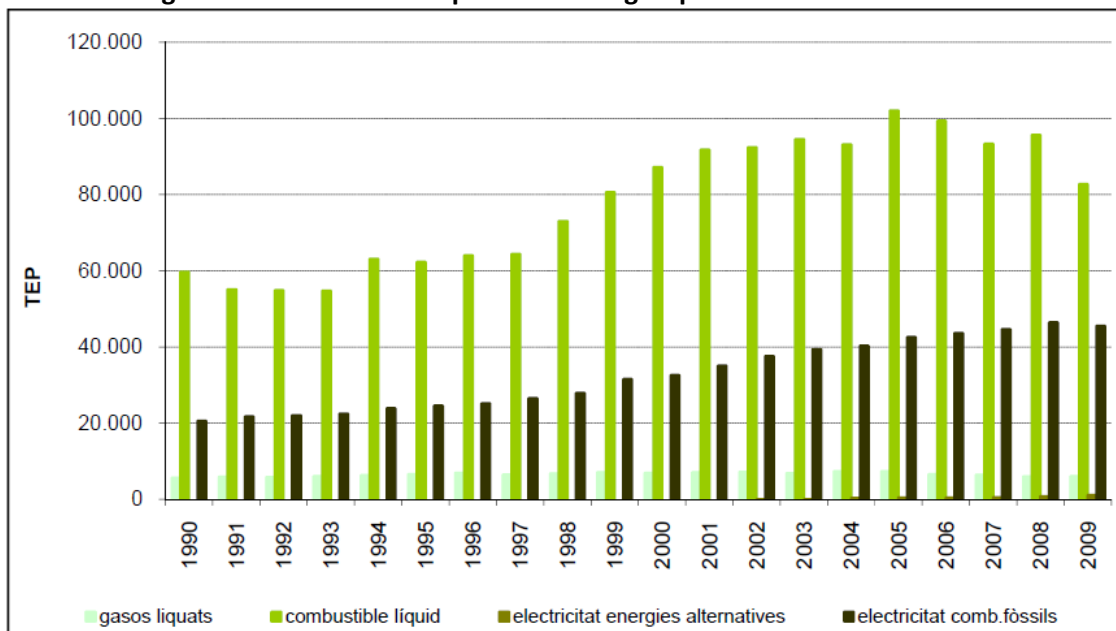
Energia elèctrica facturada en KWh a Alaior. Període 2000-2008.

En el conjunt de Menorca veiem que la principal font energètica és el combustible líquid, emprat bàsicament per a la mobilitat. No obstant això, en els darrers anys el seu consum ha disminuït, mentre que el dels combustibles fòssils per a l'electricitat ha anat augmentant constantment. En canvi, els gasos liquats i l'electricitat produïda per les energies renovables és poc significativa.

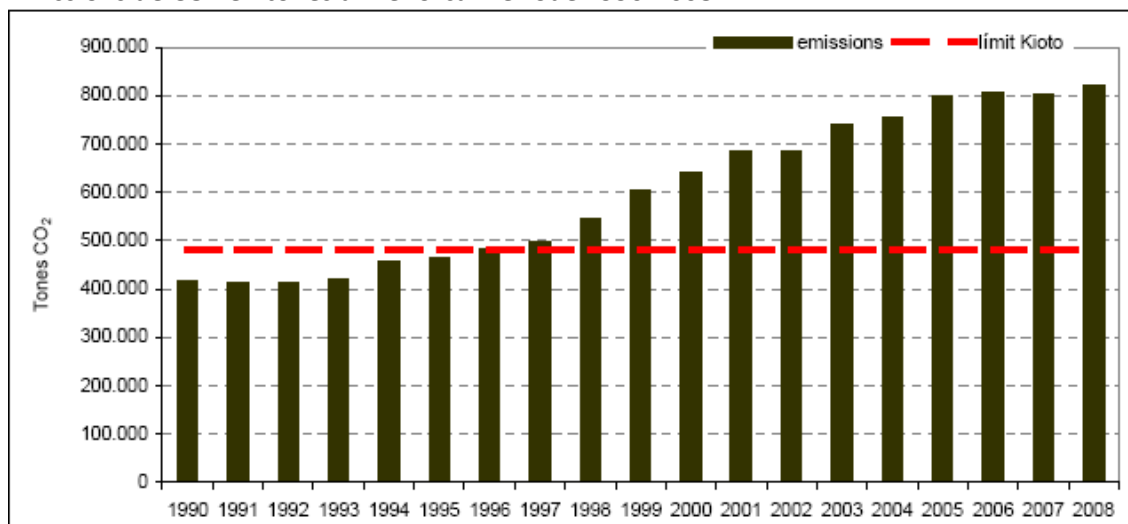
No és estrany, doncs, que les emissions de CO₂ a l'atmosfera hagi augmentat. Observem que entre el 1990 i el 1993 es situava al voltant de les 400.000 tones. A partir d'aquest any, es produí un augment progressiu, sobrepassant el límit que marca el protocol de Kioto a l'any 1997. A partir de l'any 2005 s'estabilitzà al voltant de les 800.000 tones, 300.000 per damunt del límit de Kioto.

Consum energètic en TEP a Menorca per fonts energètiques. Període 1990-2009.

Font i elaboració: Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular, informe 2009, OBSAM

Emissions de CO2 en tones a Menorca. Període 1990-2008.

Font i elaboració: Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular, informe 2008, OBSAM

- **Aigua**

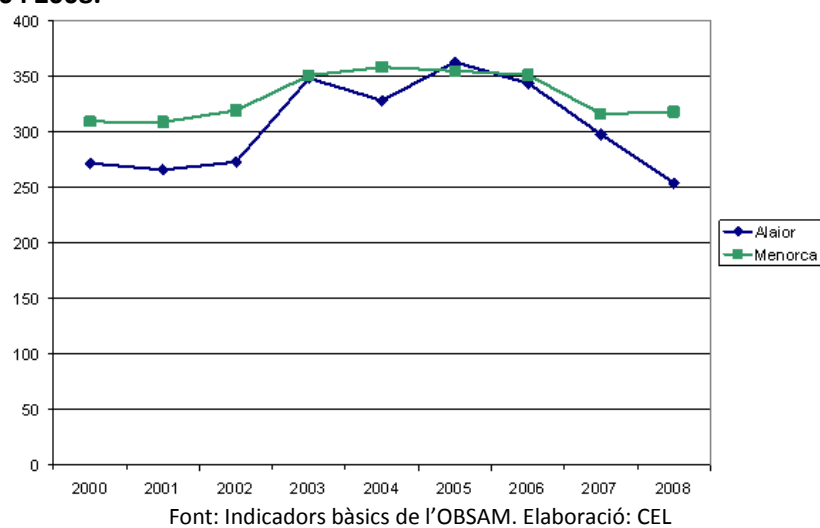
Del 2000 al 2005 hi ha hagut un creixement progressiu del consum d'aigua per càpita a Alaior. A l'any 2000 era de 30,8 litres menys que la mitjana de Menorca, essent de 271,8. Però a l'any 2005 va arribar tenir-ne un consum lleugerament superior, essent de 362,8 litres per càpita. A partir d'aquest any, de la mateixa manera que en el conjunt de Menorca, disminuï el consum significativament, essent a Alaior el seu inferior respecte a l'any 2000 i del conjunt de Menorca.

Consum d'aigua per càpita per litres/habitant/dia per a la població de fet a Alaior i Menorca. Període 2000 i 2008.

	Alaior	Menorca
2000	271,8	309,3
2001	265,9	308,9
2002	273,1	319,4
2003	348,3	351,1
2004	328,3	358,3
2005	362,8	354,9
2006	344	351,4
2007	298	316,5
2008	253,9	317,8

Font i elaboració: Indicadors bàsics de l'OBSAM

**Consum d'aigua per càpita per litres/habitant/dia per a la població de fet a Alaior i Menorca.
Període 2000 i 2008.**

Volum d'aigua extret en metres cúbics per a usos urbans.

	Alaior	Menorca
1999	1.123.994	11.873.820
2000	1.046.047	11.705.421
2001	1.068.997	12.078.800
2002	1.067.997	12.061.215
2003	1.222.172	12.439.993
2004	1.236.665	12.509.768
2005	1.211.640	12.446.781
2006	1.220.693	12.722.247
2007	1.150.573	12.096.333
2008	986.826	12.012.346
2009	1.012.854	12.130.657

Font i elaboració: Indicadors bàsics de l'OBSAM

Si ens fixem en els metres cúbics d'aigua concedit per sectors, l'agricultura consumeix la meitat del total, mentre que a Menorca representa sols el 28,5%. En canvi, el subministrament és del 32%, mentre que a Menorca és del 60%. El domèstic i l'industrial són els que tenen menor consum, essent a Alaior més gran el domèstic i menor l'industrial respecte Menorca.

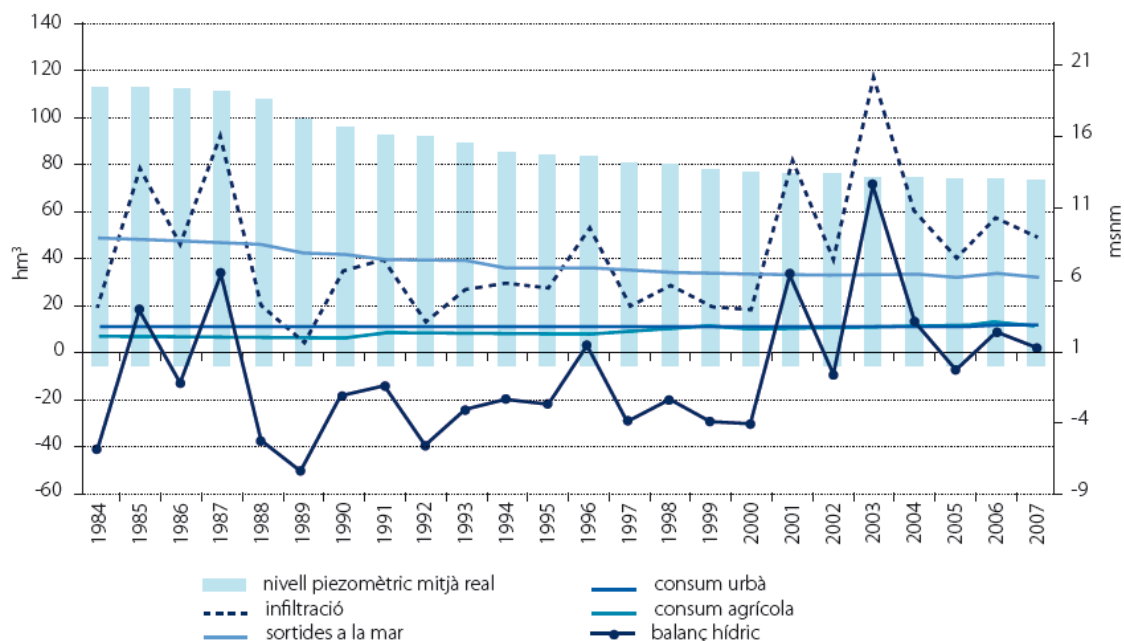
Volum màxim d'extracció d'aigua de pous per metre cúbic concedit acumulat. Any 2006.

	Domèstic	Agricultura	Subministrament	Industrial	Total
Alaior	311.633	1.030.769	648.600	9.000	2.000.002
%	15,6	51,5	32,4	0,4	100
Menorca	1.600.297	5.847.210	12.384.145	649.700	20.481.352
%	7,8	28,5	60,5	3,2	100

Font: Indicadors bàsics de l'OBSAM. Elaboració CEL

L'evolució de les reserves hídriques al nivell piezomètric de l'aqüífer des Migjorn entre el 1984 i el 2007 ha anat disminuint. Això és degut al període de sequera comprès entre els anys 1988 i 2000 que produí un balanç hídric negatiu. També s'ha de destacar l'increment en el consum agrícola, que iguala a partir de l'any 1998 al consum urbà. Les reserves hídriques s'estabilitzaren en els darrers anys a causa de l'increment de les pluges.

Evolució del balanç hídric a Menorca, i dels components a partir dels quals es calcula. Període 1984-2007.

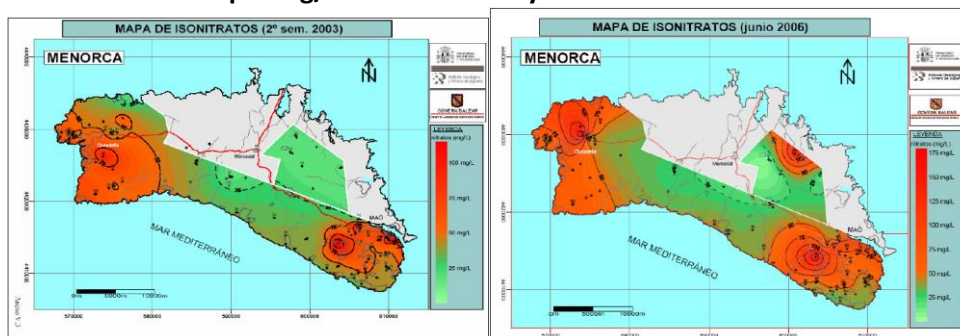
Font i elaboració: "Evolució del balanç hídric de l'aqüífer de Migjorn de Menorca", a *Jornades sobre els 15 anys de la reserva de la biosfera*

Tot i la disponibilitat d'aigua existent, s'han detectat dos problemes principals de l'aigua a Menorca que posen en perill la seva disponibilitat per al consum humà: els nitrats i els clorurs.

A l'any 2003, la concentració de nitrats per mg/l superior al permès per al consum humà segons la normativa europea, es localitzava a la zona de Ciutadella i de llevant (Maó, Sant Lluís i Es Castell). En canvi, la zona central de l'aqüífer des Migjorn contenia concentracions més petites, aptes per al consum. A l'any 2006 l'àrea afectada amb concentracions de nitrats superiors als permisos es va estendre al voltant d'aquestes zones, arribant a afectar a la zona sud d'Alaior. A més, ha sortit un nou nucli afectat l'est des Mercadal. Segons el GOB, les causes principals són les fosses sèptiques, les pèrdues de clavegueram, els abocaments de depuradores, els purins concentrats de ramaderia, els adobs químics en agricultura i els regadius intensius.

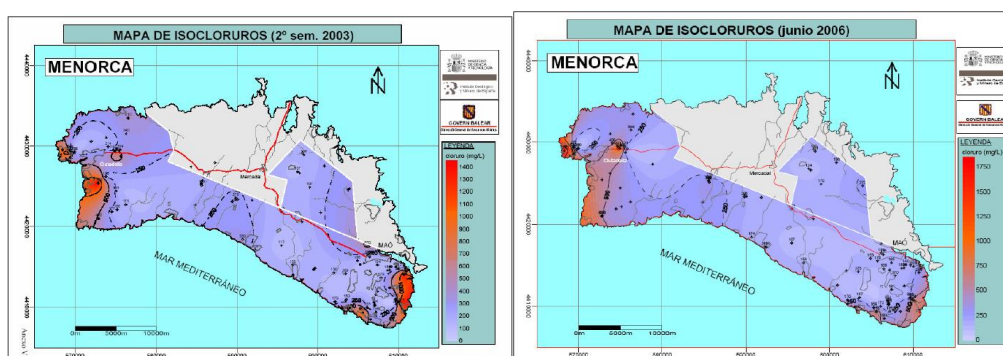
Pel que fa als clorurs, veiem que s'han estès per la costa de ponent i llevant, tot i que la intensitat ha disminuït a l'any 2006 respecte a l'any 2003. Aquest problema és degut a la disminució d'aigua dolça dels aqüífers costaners, que permet la intrusió marina.

Nivell d'isonitrats per mg/l a Menorca. Juny 2003 i 2006.

Font i elaboració: *Evaluación ambiental estratégica del plan hidrológico de las Islas Baleares*, Direcció General de Recursos Hídrics. Juny 2009.

Nivell d'isoclorurs per mg/l a Menorca. Juny 2003 i 2006.

Font i elaboració: *Evaluación ambiental estratégica del plan hidrológico de las Islas Baleares*, Direcció General de Recursos Hídrics. Juny 2009.

Pel que fa al volum d'aigua depurada a l'any 2008 en les depuradores del municipi d'Alaior (Alaior i Cala'n Porter) és inferior respecte l'any 2000. A més, segons l'informe dels recursos hídrics a les Illes Balears, informa que l'estat del torrent de Cala'n Porter està en mal estat a causa dels abocaments de la depuradora, a part de les pressions urbanes i agràries. Recordem que afecta tan a l'ecosistema com a l'aigua de l'aqüífer, ja que part de l'aigua del torrent s'infiltra. Pel que fa a l'altre torrent del municipi, el Pont de S'Alairó, està en bon estat.

Esmentar també que, segons la Revisió General d'Ordenació Urbana del 2006, les aigües residuals de Son Bou, Sant Jaume i Torre-solí disposen de depuradores i sistemes de sanejament de gestió privada. No obstant, la capacitat de sanejament és insuficient. Es calcula que només un 58% de l'aigua que és consumida per a usos turístics pot rebre tractament, segons les dades de disseny de les EDAR. A més, els nuclis de l'Argetina, Son Vitamina i Lloc Nou no disposen de clavegueram ni sistema de depuració, resolent-se el sanejament mitjançant fosses sèptiques.

Volum d'aigua depurada a les EDARs d'Alaior, Cala en Porter, i en el total de Menorca. Període 2001-2008.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Alaior	525.070	601.964	668.982	511.687	493.238	504.180	641.865	535.688	373.717
Cala en Porter	363.855	383.738	375.225	302.256	245.748	166.341	140.246	117.590	110.649
Total	7.747.655	8.193.627	7.494.816	6.611.275	7.657.872	6.976.150	8.282.247	7.733.243	7.193.341

Font i elaboració: *Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular*, informe 2008, OBSAM

- **Residus**

La tendència de producció de residus sòlids urbans a Alaior, tant en números absoluts com per càpita, va a la baixa, malgrat les oscil·lacions, com en bona part de la resta dels municipis menorquins. Del 2000 al 2004 el número de tones augmentà al voltant de les 600, arribant a les 7.000 tones. Però a partir de l'any següent disminuï considerablement, arribant a produir a l'any 2008 200 tones menys respecte el 2000.

Per càpita, Alaior ha reduït en un 0,7 Kg. per habitant i dia a l'any 2008 respecte el 2000, essent d'1,86 Kg. Aquesta xifra és set dècimes superior a la de Menorca.

Producció total de RSU en tones per municipis (rebuig més seleccionat en origen)¹³. Període 2000-2008.

	Alaior	Ciutadella	Es Castell	Ferreries	Maó	Es Mercadal	Es Migjorn	St. Lluís	G.S	Total
2000	6.389,5	18.790,8	3.496,5	3.667,7	19.979,6	5.646,2	1.591,3	5.276,8	248,8	65.087,2
2001	6.792,6	20.730,1	3.810,4	4.036,2	18.266,1	5.482	1.743,2	5.260,6	1.231,5	67.352,2
2002	6.933,3	20.567,8	3.767,7	4.049,3	18.780,8	5.915,6	1.678,1	5.328,4	39,9	67.060,9
2003	6.640	20.796,7	3.806,4	4.044,2	18.430	5.817,4	1.874,6	5.591,1	2.487,5*	67.387,8
2004	7.072	22.142,8	4.020,1	3.145,3	16.127,7	5.618,7	1.768,8	5.734,2	2.487,3*	66.021,5
2005	6.206,7	21.869,4	3.969,3	3.137,5	16.753,6	5.597	1.783,2	5.766,8	286,7	65.370,2
2006	6.205,8	20.867,8	3.760,2	2.885,7	17.693,2	5.153	1.562,8	5.585,5	n.d	63.744
2007	6.495,6	20.792,7	3.729,5	2.940,5	17.619,8	5.443,3	1.559,9	5.772,7	n.d	64.354
2008	6.188,6	19.754,1	3.445,2	2.751,7	16.747,2	4.186,6	1.517,3	5.643,1	n.d	60.233,8

Font i elaboració: Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular, informe 2008, OBSAM

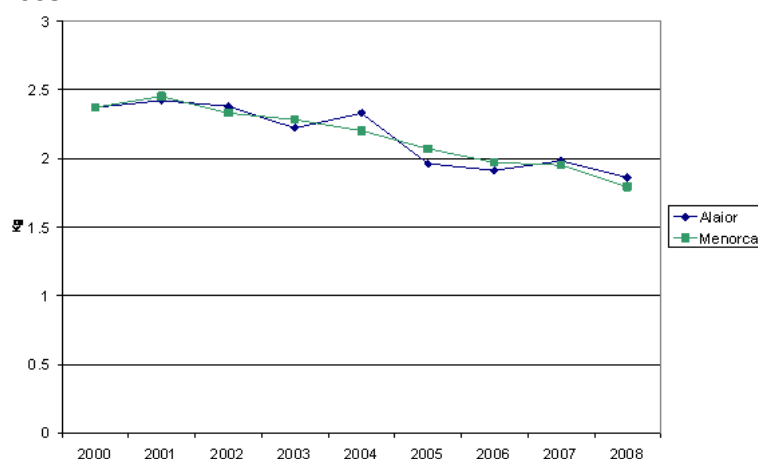
Generació de residus sòlids urbans per càpita per Kg., habitant i dia a Alaior i Menorca. Període 2000-2008.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Alaior	2,37	2,42	2,38	2,22	2,33	1,96	1,91	1,98	1,86
Menorca	2,37	2,45	2,33	2,28	2,2	2,07	1,97	1,95	1,79

Font i elaboració: Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular, informe 2008, OBSAM

¹³ Part de la recollida selectiva a generadors singulars (G.S) ja està ecomptabilitzada dins les dades de recollida selectiva de cada municipi, per aquesta raó el total no és igual a la suma de tots els municipis més els G.S. El total correspon a la suma de tots els municipis més la part de recollida selectiva G.S que no estava inclosa dins les dades de recollida selectiva municipal

Generació de residus sòlids urbans per càpita per Kg., habitant i dia a Alaior i Menorca. Període 2000 i 2008.

Font: Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular, informe 2008, OBSAM. Elaboració: CEL

La tendència de reciclar va en augment, tant a Alaior com a Menorca. D'aquesta manera, Alaior passa de reciclar el 7,4% dels RSU generats al 19,1%. Cal a tenir en compte que aquesta xifra és de sis dècimes inferiors respecte a l'any anterior, tot i que no podem considerar un inici a la baixa. En canvi, a la resta de Menorca les xifres són, en tots els anys, superiors a les d'Alaior (entre 4 i 6%), tot i que la diferència tendeix a disminuir.

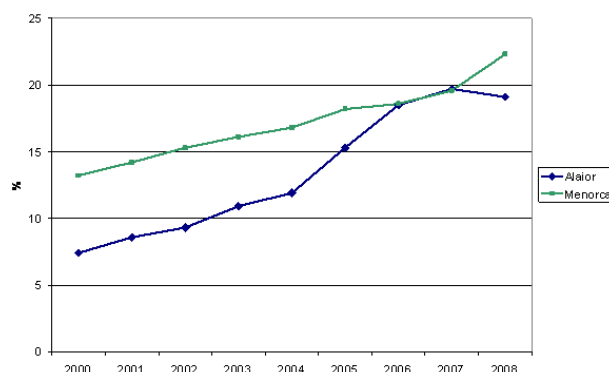
No obstant la dinàmica és diferent segons del material reciclat. Fins el 2006 Alaior reciclava més vidre que Menorca, passant dels 23 als 31,6 Kg per habitant i dia. Però en els darrers dos anys ha disminuït lleugerament, per la qual cosa es situa per sota de la mitjana menorquina, que és del 28,4 Kg. De papers i envasos la recollida és sempre menor respecte Menorca, tot i que ha crescut constantment. Així, el paper recollit passà del 0,01 a l'any 2000 al 0,1 Kg. per habitant i dia a l'any 2009, mentre que els envasos passà dels 0,01 al 0,04 Kg per habitant i dia. Finalment, l'orgànic recollit s'ha mantingut estable fins el 2005 al voltant dels 0,05 Kg per habitant i dia. En els anys 2006 i 2007 es produí un augment considerable al voltant dels 0,12 Kg., però tornà disminuir en el darrer any al 0,06 Kg.

Percentatge de recollida selectiva respecte el total dels RSU generats a Alaior i Menorca. Període 2000-2008.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Alaior	7,4	8,6	9,3	10,9	11,9	15,3	18,5	19,7	19,1
Menorca	13,2	14,2	15,3	16,1	16,8	18,2	18,6	19,6	22,3

Font i elaboració: Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular, informe 2008, OBSAM.

Percentatge de recollida selectiva respecte el total dels RSU generats a Alaior i Menorca. Període 2000-2008.

Font: Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular, informe 2008, OBSAM. Elaboració: CEL

Kg de vidre, paper, envasos i orgànic recollits per habitant i dia a Alaior i Menorca. Període 2000-2008.

	Vidre		Paper		Envasos		Orgànic	
	Alaior	Menorca	Alaior	Menorca	Alaior	Menorca	Alaior	Menorca
2000	23.62	19,94	0.05	0,18	0.01	0,02	0.05	0,06
2001	25.59	22,83	0.07	0,20	0.02	0,03	0.05	0,06
2002	27.45	23,71	0.08	0,18	0.02	0,03	0.05	0,08
2003	28.07	24,07	0.08	0,17	0.03	0,04	0.05	0,09
2004	28.75	22,86	0.11	0,16	0.03	0,04	0.04	0,09
2005	29.89	23,67	0.13	0,17	0.03	0,04	0.06	0,09
2006	31.61	25,28	0.12		0.03	0,04	0.12	0,06
2007	30.07	27,13	0.15	0,18	0.04	0,05	0.12	0,06
2008	27.9	28,42	0.15	0,20	0.04	0,05	0.06	0,06

Font i elaboració: Indicadors bàsics de l'OBSAM

El rati de contenidors de reciclatge a Alaior i Menorca va disminuir de l'any 2002 al 2004 al voltant dels 50 habitants per contenidor. Els contenidors de vidre i paper passaren dels 199 als 129, mentre que els envasos passà dels 275 als 213 habitants per contenidor. Aquestes xifres són, generalment, lleugerament inferiors que en el conjunt de Menorca. Però a l'any 2007 els contenidors de vidre i paper augmentaren fins els 256, mentre que l'orgànic disminuï lleugerament. A Menorca, el vidre augmentà notablement, fins arribar als 628 habitants per contenidor. En canvi, el paper augmentà de forma semblant a Alaior, però menys.

Taula 80: Rati de contenidors de vidre, paper i envasos per habitant a Alaior i Menorca. Període 2002-2008.

	Vidre		Paper		Envasos	
	Alaior	Menorca	Alaior	Menorca	Alaior	Menorca
2002	199,6	203,6	199,6	203,6	275,2	312,7
2003	151,8	152,4	151,8	152,4	215,7	248,7
2004	129,8	137,1	129,8	137,1	213,0	226,3
2007	256,3	628,8	256,3	213,8	208,7	204,2
2008			249,2	208,7	203,0	198,8

Font i elaboració: Indicadors bàsics de l'OBSAM

- **Distribució territorial i superfície protegida.**

Gairebé la meitat del territori està destinat a usos naturals, un punt per damunt de la resta de Menorca. Els usos agraris ocupen el 38,2%, un 1,6% inferior a Menorca. Els usos abandonats i àrees marginals periurbanes representa el 12,2%, un 1,6% superior a Menorca. Finalment, el 4,6% està destinat a usos urbans, un punt per sota de Menorca.

Del 2001 al 2003 la superfície protegida passà del 37,8 al 57,5% de la superfície total. Aquest percentatge s'ha mantingut fins el 2008. En canvi, en el conjunt de Menorca passà, en el mateix any, del 43,3% al 64,4%, mantenint-se fins el 2008.

La superfície forestal d'Alaior representa el 41% de la superfície total municipal, xifra semblant a la resta de Menorca. La major part està arbrada, representant el 32,7% (quasi tres punts per damunt de Menorca), mentre que la no arbrada és del 8,6%. (quasi tres punts per sota de Menorca).

Malgrat l'increment de la superfície protegida, en les conclusions expressades en l'article "Evolució dels espais naturals protegits terrestres de Menorca (1984-200)" a les jornades sobre els 15 anys de la reserva de biosfera de Menorca, es considera que bona part del bosc menorquí es troba en una de situació d'abandonament o semi-abandonament. Algunes de les principals causes són la baixa rendibilitat dels aprofitaments forestals i l'abandó de les pràctiques agrícoles i ramaderes. A més, no afavoreix la manca de mecanismes per a la gestió dels recursos naturals.

Superfície en % dels diferents usos del sòl existents a Alaior i Menorca. Any 2002.

	Usos urbans, residencials, comercials i industrials	Usos agraris	Usos naturals	Usos abandonats i àrees marginals periurbanes
Alaior	4,6	38,2	45	12,2
Menorca	5,6	39,8	43,9	10,6

Font i elaboració: *Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular*, informe 2008, OBSAM

Evolució de la superfície protegida en hectàrees a Alaior i Menorca. Període 2001-2008.

	Superfície	2001	2003	2005	2006	2008
Alaior	10976,3	4.147	6.327,7	6.327,7	6.327,7	6.327,7
%		37,8	57,6	57,6	57,6	57,6
Menorca	69.441,2	30.098,8	44.650,7	44.650,7	44.672,1	46.916,7
%		43,3	64,3	64,3	64,3	67,6

Font i elaboració: *Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular*, informe 2008, OBSAM

Superfície total i relativa de coberta forestal arbrada i no arbrada a Alaior i Menorca. Any 2002.

	Coberta forestal arbrada		Coberta forestal no arbrada		Superfície forestal total		Superfície municipal
Alaior	3.596,9	32,7	948,3	8,6	4.545,2	41,4	10.988,7
Menorca	20.168,5	29	8.110,7	11,7	28.279,2	40,7	69.472,1

Font i elaboració: *Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular*, informe 2008, OBSAM. Elaboració: CEL

Del 1970 al 2006 s'han produït a Menorca un total de 107 incendis de magnituds diferents, que han afectat a un total de 2205 hectàrees. A Alaior s'han cremat un total de 180 hectàrees, la majoria de les quals fou superfície no arbrada, que representa el 8,2% de la superfície total cremada a Menorca. D'aquesta manera és el tercer municipi amb més superfície cremada, darrera d'Es Mercadal i de Ferreries.

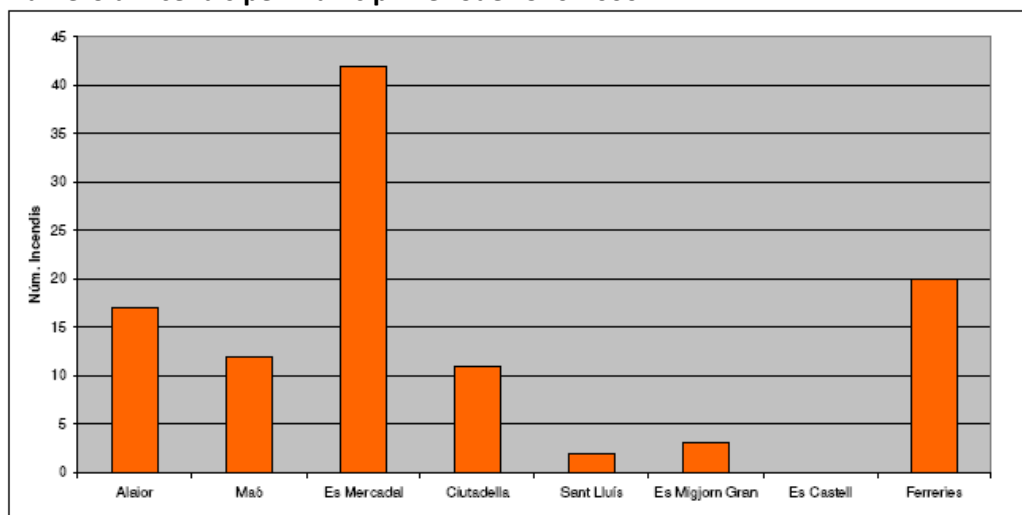
La meitat dels incendis forestals de Menorca entre els anys 1970 i 2006 han estat per negligència, mentre que el 20% són intencionats. Així doncs, tres quartes parts dels incendis han estat per l'acció humana, xifra que podria elevar-se ja que hi ha un 16% d'incendis que no se'n sap la causa.

Número d'incendis forestals i superfície afectada¹⁴ per municipis. Període 1970-2006.

	Núm. incendis	Sup. arbrada (ha)	Sup. no arbrada (ha)	Sup. total (ha)	Superfície total
Alaior	17	33	147.4	180.4	10988.7
%	15,9	3,3	12,3	8,2	15,8
Menorca	107	1011	1194.2	2205.2	69472.1

Font i elaboració: Indicadors bàsics de l'OBSAM

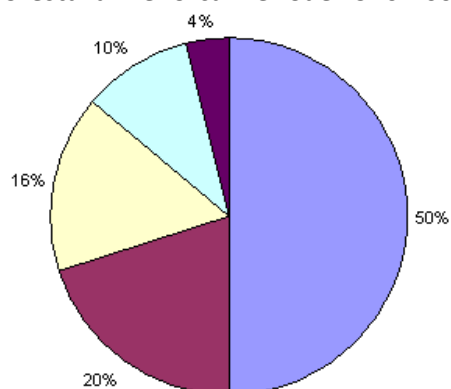
Número d'incendis per municipi. Període 1970-2006.

Font i elaboració: Indicadors bàsics de l'OBSAM

¹⁴ S'han desestimat tots els incendis menors d'1'ha. de superfície.

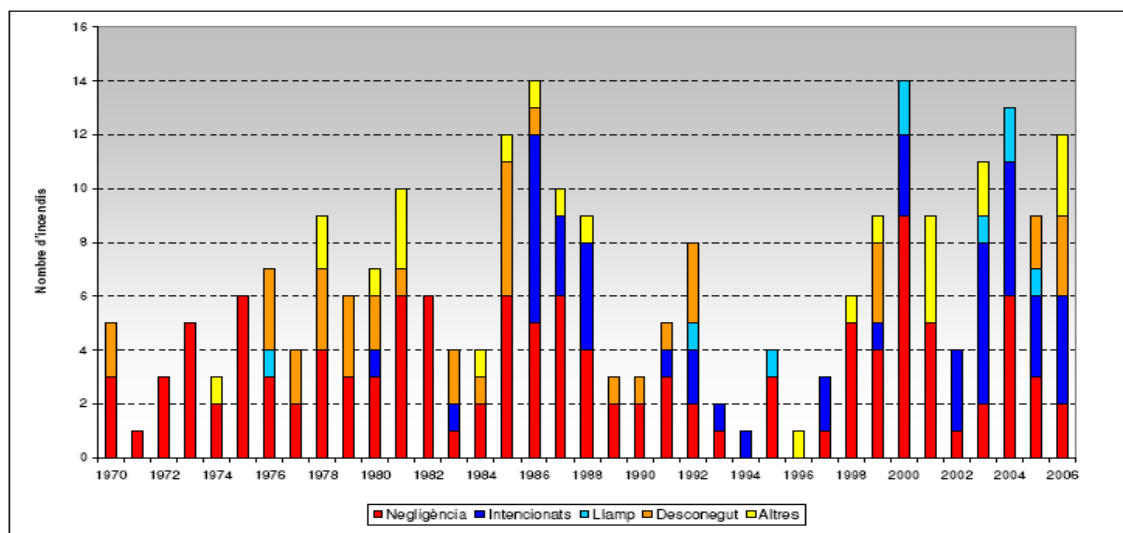
Principals causes d'incendi forestal a Menorca. Període 1970-2006.

■ negligència ■ intencionats ■ desconegut ■ altres ■ llamp

Font: Indicadors bàsics de l'OBSAM. Elaboració: CEL

Evolució dels incendis forestals a Menorca per causes. Període 1970-2006.

Font i elaboració: Indicadors bàsics de l'OBSAM

Tema 2: Mobilitat

- **Lloc de treball o d'estudis i tipus de desplaçament**

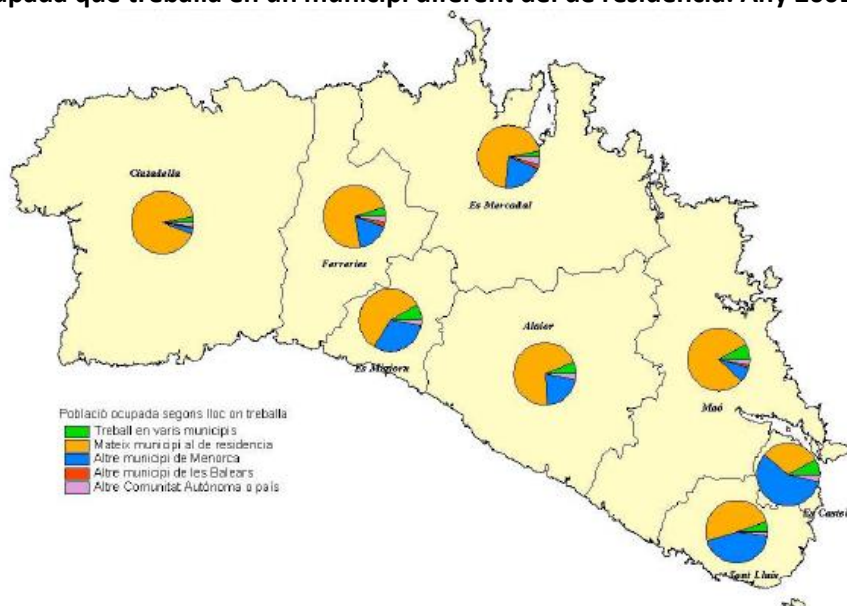
De la població ocupada a l'any 2001, tres quartes parts treballa al mateix municipi, xifra similar a la de Menorca. Els que treballen a altres municipis de Menorca són el 20,8%, cinc punts superior a Menorca. La resta de categories són poc significatives.

Població ocupada segons municipi a on treballa. Any 2001.

	Alaior	%	Menorca	%
Varis Municipis	191	6	1.765	5,5
Mateix municipi al de residència	2.231	70,4	22.996	72,3
Altre municipi de Menorca	659	20,8	4.950	15.6
Altre municipi de Balears	12	0,4	277	0,9
Altre lloc	76	3	810	2,5
Total	3.169		31.798	

Font i elaboració: Indicadors bàsics de l'OBSAM

Població ocupada que treballa en un municipi diferent del de residència. Any 2001.

Font i elaboració: Indicadors bàsics de l'OBSAM

De la població de més de 16 anys que estudia, observem que quasi la meitat realitzen els seus estudis al mateix municipi. La segona categoria més important són els que estudien a altres municipis de les Illes Balears, amb un 27,6%, com els estudiants de mòdul que es desplacen a altres instituts de Menorca, o universitaris que estudien a Palma. I, amb un número lleugerament inferior a aquest, però també destacable, són els que estudien a una altra Comunitat Autònoma.

Estudiants de més de 16 anys segons lloc d'estudi a Alaior. Any 2001.

	Població estudiant	%
Domicili propi	5	1,5
Mateix municipi al de residència	161	47,4
Diferent municipi de la mateixa província	94	27,6
Altra comunitat	76	22,4
En altre país	4	1,2
Total	340	

Font: Cens del 2001 de l'INE. Elaboració: CEL

Segons el mitjà de desplaçament emprat per la població ocupada de més de 16 anys, més de la meitat utilitzen el cotxe per anar al seu lloc de treball, mentre que el 35% hi van caminant. La resta de modalitats de transport són menys utilitzades, com anar en cotxe com a passatger, i encara menys la moto, la bicicleta i l'autobús.

En canvi, el 40% dels estudiants van caminant al seu centre d'estudis i el 30,5% utilitza el transport públic (autobús, metro o tren). Això és degut a que, o bé no tenen encara el carnet de conduir o, el fet d'estudiar a fora, fa que prefereixin emprar el transport públic. Només el 21% empra el transport privat (cotxe o moto), i el 7,5% va en cotxe com a passatger. Cap dels censats empra la bicicleta.

Ocupats i estudiants de més de 16 anys o més en vivendes familiars a Alaior segons mitjà de desplaçament utilitzat per anar al lloc de treball. Any 2001.

	Ocupats	%	Estudiants	%
Cotxe particular, conduint	1.496	53,0	45	15,6
Caminant	1.002	35,5	118	40,8
Cotxe particular, passatger	174	6,2	22	7,6
Moto	89	3,2	16	5,5
Bicicleta	25	0,9	0	0
Autobús	18	0,6	63	21,8
Metro	15	0,5	23	8,0
Tren	2	0,1	2	0,7
Altres mitjans	2	0,1	0	0
Total	2.823	100	289	100

Font: Cens del 2001 de l'INE. Elaboració: CEL

El temps que tarden els ocupats per arribar al lloc de treball és pot considerar poc, a causa de les dimensions de l'illa i pel fet que Alaior es situa bastant al mig de l'illa. Gairebé la meitat tarda menys de deu minuts, segurament els que treballen al mateix municipi. I un 10% menys tarda entre deu i vint minuts, la qual cosa pot significar, o bé que treballin a un altre municipi o un altre nucli residencial del mateix municipi, o que, treballant al mateix municipi, prefereixin anar caminant. Els que tarden més de vint minuts no passen el 4%.

Ocupats de més de 16 anys en vivendes familiars a Alaior segons temps emprat en el desplaçament al lloc de treball. Any 2001.

	%
Menys 10 min.	49,64
Entre 10 i 20 min.	39,26
Entre 20 i 30 min.	7,89
Entre 30 i 45 min.	2,38
Entre 45 min. i 1 h.	0,46
Entre 1 h. i hora i mitja	0,21
Més d'hora i mitja	0,14

Font: Cens del 2001 de l'INE. Elaboració: CEL

- **Transport privat i públic**

El número de vehicles privats influeix en la intensitat del trànsit en les carreteres i els pobles. Com més cotxes, potencialment de què s'incrementarà el trànsit. Tan sols altres formes de modalitat de transport, com el públic, pot contrarestar aquest increment. El número de vehicles ha anat creixent progressivament en la darrera dècada, arribant als 8.559 vehicles a l'any 2008, 2.000 més respecte a l'any 2000. Això és quasi un cotxe per població censada, tot i que no és ben bé així, ja que hi ha turistes o població vinguda de fora amb contractes temporals i que després se'n van. Segons si comptem per població de dret o de fet, i per turismes o vehicles¹⁵, les xifres que ens surten són diferents. Tot i així, la taxa de motorització d'Alaior és lleugerament més elevada que el conjunt de Menorca.

Un altre variable a tenir en compte és el número de cotxes per família. Segons el cens del 2001, 46,2% de les famílies disposaven d'un cotxe, el 33,1% de dos, i el 10,3% de tres o més.

Evolució del número de vehicles de motor als municipis de Menorca. Període 2000-2008.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Alaior	6.594	6.835	7.039	7.305	7.004	7.325	7.517	8.285	8.559
Es Castell	5.214	5.486	5.938	6.066	5.917	5.839	6.840	7.448	7.292
Ciutadella	16.151	16.623	17.261	17.828	17.318	18.053	18.694	22.391	23.110
Ferries	2.498	2.578	2.704	2.780	2.828	2.942	3.030	3.292	3.420
Maó	22.488	23.254	24.126	24.800	22.798	23.630	24.295	26.844	27.362
Es Mercadal	4.798	5.469	6.553	6.632	6.951	4.965	5.496	5.363	5.458
Es Migjorn Gran	1.139	1.025	1.023	1.049	952	909	893	1.047	1.076
Sant Lluís	4.965	5.096	5.271	5.481	4.903	5.108	5.200	6.061	6.395

Anuari econòmic d'Espanya de la pàgina web de La Caixa. Elaboració: CEL

¹⁵ La diferència entre vehicles i turismes rau en què, en la primera, no s'inclouen els vehicles que estan de baixa temporal. Ambdues fan referència a les dades oficials de la DGT de Madrid, amb data de referència de 31 de desembre de cada any.

Taxa de motorització a Alaior i al conjunt de Menorca. Any 2008.

	Alaior	Menorca
Turismes /1000 hab. (pob. dret)	608,5	572,9
Total vehicles/1000 hab. (pob. dret)	864,4	812,9
Turismes/1000 hab. (pob. fet)	521,8	511,4
Total vehicles/1000 hab. (pob. fet)	741,3	725,6

Font: Indicadors bàsics de l'OBSAM. Elaboració CEL

L'increment del número de cotxes en els diferents municipis menorquins pot ser la causa de l'augment de la intensitat mitjana diària a les carreteres que passen pel municipi d'Alaior. La carretera Me-1 és la més transitada. En el tram de Maó a Alaior, el creixement de la intensitat mitjana diària ha estat constant. De l'any 2002 al 2003 es produí un creixement sobtat de 1.000 vehicles diaris, arribant als 13.900. A l'any següent disminuï el que va créixer a l'any anterior, però continuà creixent fins a l'any 2006 fins al 13.700 vehicles. En el tram de Maó a Es Mercadal la intensitat és més baixa i el creixement és menor. De l'any 2000 al 2003 es passà dels 9.500 cotxes diaris als 10.600, produint-se a l'any següent una disminució de 400 cotxes. Fins el 2006 s'ha tornat a créixer, però sense sobrepassar la xifra de l'any 2003.

La segona carretera més transitada és la de Sant Climent a Cala'n Porter. La tendència també és la d'incrementar el trànsit. De l'any 2000 al 2002 el número de vehicles es situava per damunt dels 10.000. A l'any següent es produí un creixement de més de 1.000 vehicles, per tornar a disminuir l'any següent amb una xifra similar. Els dos anys següents es tornà a incrementar, arribant als 11.625 vehicles diaris.

Finalment, una carretera menys transitada que les altres és la d'Alaior a Es Migjorn Gran. A l'any 2003 es produí un increment de 1.000 vehicles, per tornar a decreixer la mateixa xifra a l'any següent. D'aquest any al 2006 seguí creixent, fins arribar als 1.745 cotxes diaris.

Si disposéssim de mitjanes diàries mensuals, segurament que veuríem el número de vehicles s'incrementa notablement durant els mesos d'estiu, com a conseqüència del turisme. Però si ens fixem en les xifres de les tres carreteres, veurem que a l'any 2003 s'incrementen significativament el trànsit (uns mil més). Això es pot explicar pel fet que aquest any fou el que tingué més visitants dels anys 2000-2006. Per tant, la importància del turisme en el trànsit de les carreteres menorquines.

Altres dades que disposem a través de La Revisió del Pla General d'Ordenació Urbana d'Alaior del 2006, són referents a les carreteres secundàries: El camí de Binifabini, el qual enllaça Alaior i la Me-9, amb un trànsit diari mitjà de 1.291 cotxes a l'any 2004; i la carretera entre Alaior i Son Bou, amb un trànsit mitjà de 2.451 cotxes en el mateix any.

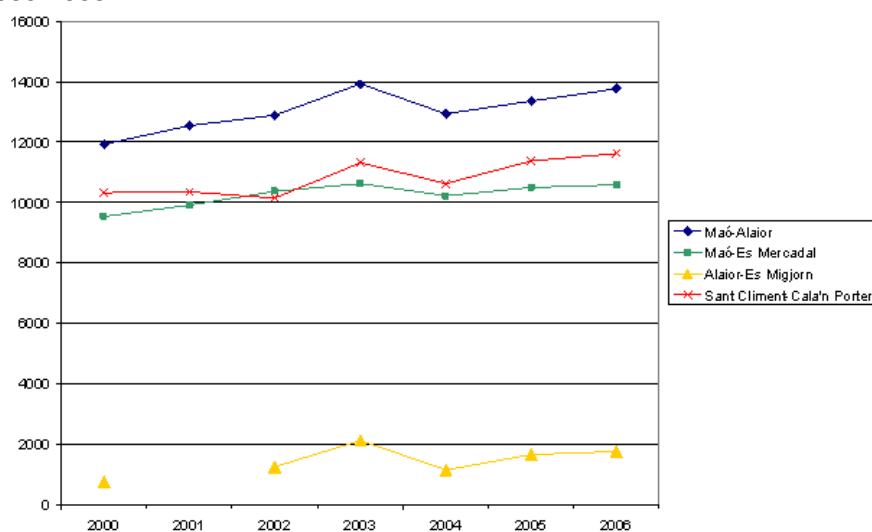
Esmentar també els camins rurals d'Alaior, dels quals s'han de mantenir cura per tal de què se'n puguin fer bon ús, com són: El camí de Sant Llorenç, que arriba a Llucalari; el de Calascoves; el de Cotaina a Sant Bartomeu, els dos camins que comuniquen la carretera Me-1 amb el camí de'n Kane (Rafael Rubí i Llumena Nou); el de Binixems; i altres camins dels voltants del nucli d'Alaior, com el camí vell de Ciutadella, Binicalsitx, o l'estància d'en Cavaller.

Intensitat mitjana diària anual a les carreteres que passen pel terme municipal d'Alaior. Període 2000-2006.

Carretera	Maó-Alaior	Maó-Es Mercadal	Sant Climent-Cala'n Porter	Alaior-Es Migjorn
Estació	PM-67	E-318	PM-68	PM-105
D.Nova	Me-1	Me-1	Me-12	Me-16
Punt Km	3,2	20,4	2,4	1
2000	11.921	9.529	10.323	742
2001	12.546	9.906	10.357	
2002	12.890	10.361	10.140	1.241
2003	13.923	10.621	11.316	2.119
2004	12.928	10.224	10.632	1.138
2005	13.359	10.502	11.379	1.643
2006	13.762	10.577	11.625	1.745

Font i elaboració: Indicadors bàsics de l'OBSAM

Intensitat mitjana diària anual a les carreteres que passen pel terme municipal d'Alaior. Període 2000-2006.

Font: Indicadors bàsics de l'OBSAM. Elaboració: CEL

Una de les alternatives més viables al transport privat és el de l'autobús. El número de passatgers en les diferents línies de transport a Menorca han crescut any rere any (tret de l'any 2003, paradoxalment quan fou l'any amb més turistes), sobretot a partir de l'any 2005. No obstant, hi ha unes diferències remarcables entre la temporada baixa i la temporada alta. En la temporada baixa, de l'any 2002 al 2008 es va incrementar al voltant dels 320.000 passatgers, arribant als 500.000. En canvi, en la temporada alta s'incrementà en quasi 700.000, havent utilitzat el transport col·lectiu 1.750.000 usuaris. Així doncs, unes diferències remarcables entre l'hivern i l'estiu.

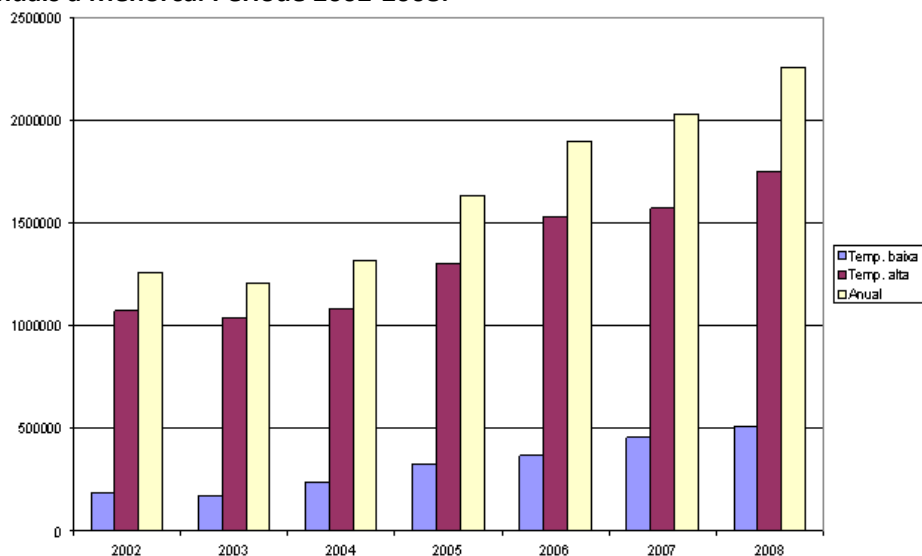
El número de viatges per dia de les diferents línies d'autobusos han augmentat, sobretot a l'any 2005 i el 2008, passant dels 500 als 800 en aquests dos anys. No obstant, hi ha clares diferències entre temporada alta i baixa, ja que el potencial d'usuaris també canvia. Les diferències es mantenen més o menys en tots al llarg, doblant-se el viatges durant la temporada alta.

Número de passatgers a les línies de transport col·lectiu en temporada baixa, alta i amb valors anuals a Menorca. Període 2002-2008.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Temp. baixa	187.003	170.413	236.564	329.393	368.197	456.172	506.916
Temp. alta	1.071.552	1.036.927	1.078.539	1.304.580	1.530.600	1.570.177	1.748.930
Anual	1.258.555	1.207.340	1.315.103	1.633.082	1.898.569	2.026.349	2.255.846

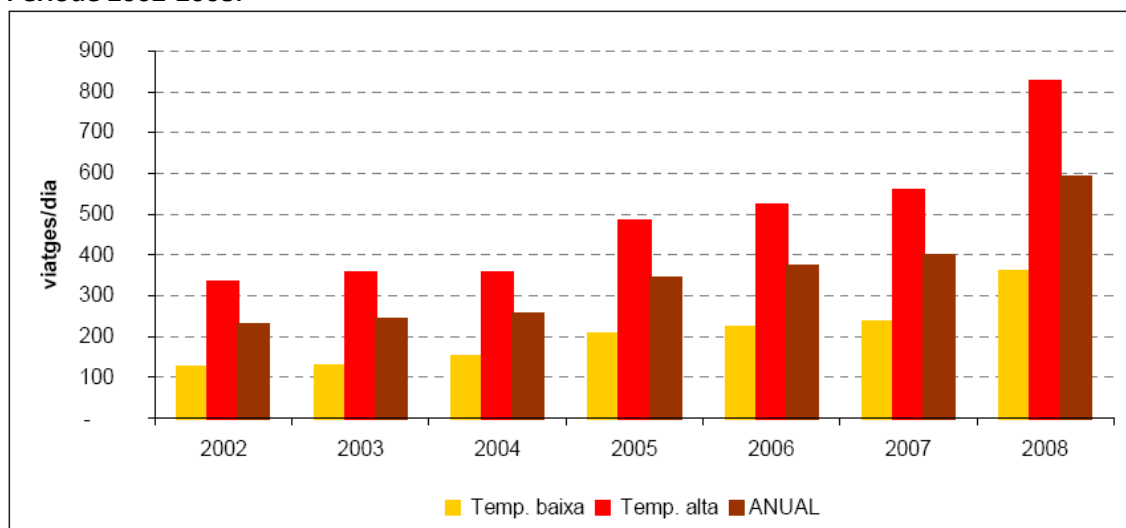
Font: Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular, informe 2008, OBSAM. Elaboració: CEL

Número de passatgers a les línies de transport col·lectiu en temporada baixa, alta i amb valors anuals a Menorca. Període 2002-2008.

Font: Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular, informe 2008, OBSAM. Elaboració: CEL

Cobertura del transport col·lectiu en temporada baixa, alta i amb valors anuals a Menorca. Període 2002-2008.

Font i elaboració: Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular, informe 2008, OBSAM

Tema 3: Urbanisme

- **Classificació dels usos del sòl**

La revisió del PGOU del municipi d'Alaior de l'any 2006 respecte el del 1994 augmenta en un 1,1% la superfície urbana, representant el 2,66%, com a conseqüència de la urbanització d'aquests anys. En canvi, el sòl urbanitzable disminueix un 2%, representant l'1,71%. Finalment, la superfície de sòl rústic augmenta un 2%, representant el 95,63%.

Són a les zones turístiques del municipi on la superfície urbana i urbanitzables són més elevades, representant més de l'1%.

Classificació dels usos del sòl en el PGOU d'Alaior de 1994 i en la revisió del 2006.

	PGOU 1994		PGOU 2006	
	Sup. (Ha)	%	Sup. (Ha)	%
Urbà	281,07	2,55	292,12	2,66
Urbanitzable	413,86	3,76	188,44	1,71
Sòl rústic	10.302,47	93,69	10.516,84	95,63
Total	10.997,40	100	10.997,40	100

Font: Memòria justificativa de la revisió PGOU. Any 2006

Classificació dels usos del sòl en la revisió del PGOU d'Alaior del 2006.

PGOU 2006		
Classe de Sòl	Sup. (Ha)	%
S. Urbà N. Tradicional Alaior	102,52	0,93
S. Urbà Altres Nuclis tradicionals	48,06	0,44
S. Urbà Zona Turística	141,54	1,29
Total sòl urbà	292,12	2,66
S. Urbanitzable Nucli Tradicional	66,51	0,6
S. Urbanitzable. Zona Turística	121,93	1,11
Total sòl Urbanitzable	188,44	1,71
S. Rústic Protegit	6353,66	57,77
S. Rústic Comú	4031,85	36,66
Equipaments i infraestructures	40,37	0,37
Pedreres	90,96	0,83
Total Sòl Rústic	10516,84	95,63
Total	10997,4	100

Font: Memòria justificativa de la revisió PGOU. Any 2006

- Sòl urbà

Son considerats com a sòl urbà si reuneixen algun d'aquests dos supòsits¹⁶:

a) *Per comptar amb accés rodat, abastament d'aigua, evacuació d'aigües residuals i subministrament d'energia elèctrica, tenint aquests serveis característiques adequades per a servir a l'edificació que sobre ells s'hagi de construir o en el seu cas mantenir en concordança amb les condicions d'ordenació establertes en el Pla.*

b) *Per estar dotats d'algun dels serveis anteriors i formar part d'àmbits d'actuació que essent compatibles amb el model d'utilització del sòl previst pel Pla, estiguin consolidats amb edificacions al menys en les dues terceres parts de la seva superfície.*

El 35% del sòl urbà del terme municipal es situa a Alaior, i el 28% a Cala'n Porter. La resta no supera el 10%, amb l'excepció Son Bou, que representa el 13% de la superfície urbana del terme. Aquesta distribució de la superfície urbana s'explica pel fet que en les urbanitzacions o els nuclis tradicionals (Son Vitamina i l'Argentina), només compten amb residències unifamiliars, per la qual cosa l'extensió de superfície que ocupen és més gran. A Alaior, la majoria són cases plurifamiliars, representant el 78%. Pel que fa a les superfícies amb finalitat econòmica, l'hotelera està present a Cala'n Porter i Son Bou per damunt dels 40.000 m²; la comercial es dona en la majoria dels nuclis de població, essent les més importants Son Bou, Cala'n Porter i Covesnoves; i d'industrial només es localitza a Alaior, amb 114.000 m².

Qualificació del sòl urbà en m² dels diferents nuclis de població del terme municipal en el PGOU 2006.

	Alaior	Argentina	Covesnoves - Lloc Nou	Son Vitamina	Cala en Porter	Son Bou	S. Jaume
Industrial	114.692						
R. plurifamiliar	414.391						
R. unifamiliar	68.649	268.189	30.554	93.862	530.147		223.095
Comercial	4.849		9.409		10.868	23.571	7.178
Equipaments	90.885			2.009	18.584		8.304
Hotelera					48.130	40.979	
Aparcaments	23.917			2.507	7.362	3.141	3.946
Infraestructures	14.953		969	323	4.863	481	1.407
Espai lliure públic	86.628	4.128	7.275	10.381	61.274		38.720
Espai lliure privat	14.953						
Pas vianants	4.846			1.048	662		9.086
Xarxa viària	198.998	20.915	10.351	18.792	145.495	23.112	67.273
Marítim- Terrestre					16.760	419	46.728
Total	1.025.754	293.232	58.558	128.922	834.145	175.641	405.737

Font: Memòria justificativa de la revisió PGOU. Any 2006

En aquest apartat esmentarem, primer, les diferents unitats d'actuació a sòl urbà previstos en els diferents nuclis de població del terme municipal. En relació a les que fan referència al municipi d'Alaior són les següents:

¹⁶ Font: Memòria justificativa de la revisió PGOU. Any 2006

- UA-01: Concloure la urbanització de la zona urbana del carrer Ciutadella i del camí de s'Hort de ses Monges, acabant igualment el traçat de la xarxa de sanejament. Tot plegat es preveu l'ampliació del sòl urbà en 1.017 m², tot i que no augmenta la capacitat de població respecte el PGOU del 1994 pel fet que s'incrementa la superfície mínima per habitatge.
- UA-02: Urbanització de la zona situada entre els carrers de Verge del Toro, Caminet des Pou Nou i la Costa des Pou. Actualment està en fase de desenvolupament
- UA-03: No hi ha canvis respecte l'antiga Ua 1-3,
- UA-04 (Antiga unitat B- 1.4): Es planteja un nou carrer que connectarà amb el passatge des Pont amb una rotonda, amb una amplària suficient per permetre els dos sentits de circulació. No hi ha increment de la capacitat de població. Es crea un Espai Lliure Públic a la zona més meridional de la unitat per salvaguardar un bosc. De l'antiga unitat s'ha exclòs la zona de camí de sa Mola, que està gairebé tota edificada i únicament necessita completar els serveis (UA-14)
- UA-05 (antiga B 1-5): S'habilita un espai lliure per aparcaments
- UA-06 (gairebé tota l'antiga B 1-6): Promoure el trasllat de les indústries de la construcció existent i aconseguir una zona d'equipaments esportius, espais lliures i aparcaments. S'ha produït un increment important de la capacitat de població, de 30 habitatges per hectàrea (límit que marca el PTI), donant una capacitat total de 229 habitatges. Bona part seran plurifamiliars, tot i que hi haurà d'unifamiliars per adaptar-se a les característiques de la zona. El 37% està destinada a zona verda, equipament públic i aparcament. Aquest espai lliure s'unirà amb la UA-12 i probablement amb URB-03, la qual cosa aïllarà de la zona urbana de la variant de la Me-1.
- UA-07 (antiga UC 1-6 i la B 1-7): Destinada a estació d'autobusos (de cessió obligatòria), i zona verda que connectarà amb la zona esportiva de la UA-06. Es durà a terme una racionalització viària connectant també els carrers Cervantes i Ferreries i Bassa Roja, evitant l'obertura de nous carrers. No hi ha increment d'intensitat d'ús ni de capacitat de població.
- UA-08: La illeta situada entre els carrers Migjorn, sa Bassa Roja i Mercadal, queden dividides en dos. Es preveu la reconversió d'aquesta zona en residencial, amb la desaparició de la fàbrica "La Menorquina" i de l'antiga fàbrica "Coinga". Com que el desenvolupament d'expropiació d'aquestes dues naus seran diferents, es divideix en dos per actuar més ràpidament:
 - UA-08-A, corresponent als terrenys de la fàbrica "La Menorquina": Es preveu una zona residencial plurifamiliar i amb espai lliure públic entre els carrers de Ferreries, sa Bassa Roja, Mercadal i el nou viari que separarà aquesta part de la unitat veïna UA-08B. L'índex d'intensitat d'ús serà d'1 habitatge per cada 74m².
 - UA-08-B, corresponent als terrenys de la fàbrica "Coinga". Es preveu una zona residencial entre es carrers de Migjorn, sa Bassa Roja, Mercadal i el nou viari. Es preveu 132 habitatges i una superfície de 22.323 m². Es contempla la presència d'un àrea d'equipaments públics en front de la zona escolar des carrer Migjorn, aparcaments en bateria i espai lliure públic.

- UA-09 (una part de l'antiga B 1-9): Dóna a la façana amb el carrer Migjorn. Es preveu un increment de la capacitat població, una zona per a serveis i infraestructures, i el pas corresponent per accedir a la zona verda posterior.
- UA-10 (una part de l'antiga B 1-9): Zona residencial amb habitatges unifamiliars en filera, al llarg del carrer de Cala'n Busquets i del camí de sa Beguda, mentre que una altra porció serà plurifamiliar. També es reserva una part per zona verda, i s'actualitza el traçat dels carrers, regularitzant-los i ampliant-los, per tal de facilitar igualment la connexió amb el nou sector urbanitzable URB-02.
- UA-12 /part antiga Nub 1.1) El 50% de la unitat queda com a espai lliure públic i la resta com a zona residencial amb zones verdes privades, i una porció com a viari. Les franges residencials es localitzen en la carretera Nova i al futur carrer que serà la continuació del carrer Baixamar. Per tant, increment capacitat població. La zona verda quedarà enmig dels dos carrers, amb accessos des dels viaris. Al costat de la carretera Nova serà de plurifamiliar per donar cabuda a la protecció pública.
- UA-13: Ampliació de sòl urbà d'una zona del carrer de Cala'n Busquets. Es localitzen 14 habitatges

Pel que fa a les actuacions aïllades, podem esmentar-ne tres (a part de les actuacions aïllades dutes a terme en sòl rústic):

- AA-1: En el límit nord del carrer de la Mola, falta edificar tres solars. Aquesta actuació té com a objectiu permetre la creació d'infraestructures.
- AA-3: Carrer Melians: Pas de vianants en el carrer Melians.
- AA-4: Ampliació Casa Consistorial mitjançant l'expropiació d'un habitatge situat a la part posterior de l'Ajuntament.

Unitats d'actuació sobre sòl urbà a Alaior. Revisió del PGOU 2006.

Font: Memòria justificativa de la revisió PGOU. Any 2006

Altres unitats d'actuacions sobre sòl urbà en altres nuclis de població són les següents:

- UA-16, a l'Argentina: La finalitat és acabar el viari i la dotació d'infraestructures que manquen, així com aconseguir alguns espais verds.
- UA-17, a Son Vitamina: Amb el PTI passa a ser regulat directament per les seves determinacions. Una part ha quedat classificada com a sòl rústic protegit i, una altra com a zona d'equipaments i espais lliures de la Fase 1. D'aquesta darrera zona es realitzen alguns reajustaments tècnics pels canvis patits des del PGOU del 1994. Els equipaments quedaran ubicats a l'antiga parcel·la de l'equipament religiós. Les qualificacions urbanístiques i la capacitat de població són les mateixes, modificant les zones d'espai lliure públic i aparcaments (aquesta queda en la franja longitudinal paral·lela a la zona residencial, ocupant una zona menys valor ambiental i menys visible).
- UA-18, a Son Vitamina: recull les determinacions establertes pel PTI, faculta el projecte d'un vari que delimiti l'accés a tots els solars resultants. Només s'admet habitatges unifamiliars aïllats amb un total de 19 habitatges.

- UA-19, a la zona de Cales Coves – Lloc Nou: Recull les determinacions del PTI, el qual desclassifica tota la resta de sòl urbanitzable del sector. Les UA van orientades a completar la urbanització i possibilitar l'edificació dels tres solars que queden sense construir.
- UA-20: Té per objecte la consecució de les zones d'espais lliures públics i equipaments de l'antiga fase 1 de Son Bitamina. S'estableix una unitat d'actuació discontinua, a partir de l'execució de la qual s'obtindrà la titularitat d'una part dels espais lliures públics i la parcel·la d'equipament públic per cessió obligatòria i gratuïta, a canvi de canviar la qualificació de dues zones que passen a ser Residencial Unifamiliar, amb una capacitat màxima de 9 habiatges.
- UA-23, a Cala'n Porter: Connectar els carrers de Sant Vicent i carrer Alt amb una zona verda pública. El 52% de la superfície són espais lliures públics, i la resta són zones unifamiliars aïllades amb parcel·la mínima de 600m2, més un petit vial que dóna accés a quatre de les set parcel·les que queden a la zona un cop reordenada la mateixa.

Es produeix una actuació aïllada a la urbanització de Cala'n Porter (AA-2), per tal d'obtenir espais lliures públics de forma gratuïta i obligatòria de l'antiga Uc 2-2

- **Sòl urbanitzable**

El sòl urbanitzable compren aquells terrenys que el Pla preveu per al desenvolupament urbà durant els anys de duració del Pla. En aquest sentit, la revisió del PGOU estableix tres nous sectors urbanitzables, amb un total de 154.251 m2, a través de crear-ne un de nou i incrementar la superfície de dos sectors urbanitzables existents:

- Al nord del poble, s'amplia l'antic sector Pa 1-1 (ara URB-01) amb 14.310 m2, que connecta el camí des Cós, la plaça de Sant Pere Nou, el carrer Jaume II i Avinguda de la Indústria. Aquest sector, d'una superfície de 46.538 m2, allotjarà 208 habitatges, per la qual cosa, no es produeix un increment en la capacitat de població respecte el PGOU del 1994.
- Ampliació de l'antic sector NP-1-1 (ara URB 0-2), amb 68.551 m2 (sumat aquest sector consta de 148.151 m2), que connecta la carretera Nova amb el carrer de Cala en Busquets. Se li sumen 234 noves unitats d'habitatges a les 150 abans previstes (amb un total de 384 habitatges).
- Creació d'una nova zona urbanitzable al sud-oest (URB-03), situat entre el camp de futbol, el carrer de sa Bassa Roja i la carretera Me-1, que representa 71.390 m2. Pot donar cabuda a 210 habitatges.

Així doncs, dels 465 habitatges que permet el PTI per a nous urbanitzables a Alaior, en aquesta Revisió se'n preveuen 444, dels quals 210 es localitzen a l'ampliació del sector URB-01 i 210 al sector URB-03. Tindran una densitat màxima de 30 i mínima de 20 habitatges hectàrea, i l'alçada màxima serà dues plantes

A aquests tres sòls urbanitzables, se li ha d'afegir uns altres tres de caràcter industrial, que són:

- URB-04, actualment en execució, que consta de 71.912 m2 per a indústria i 1.201 m2 per a comerç
- URB-05, amb 142.000 m2
- URB-08, destinat al sector industrial relacionat amb la construcció, amb 38.733 m2

Sòl urbanitzable en m2 del nucli tradicional d'Alaior en el PGOU 2006.

	Superfície	URB-01	URB-02	URB-03	URB-04	URB-05	URB-08
Res. unifamiliar	81.441	14.310	45.186	21.945			
Res. plurifamiliar	56.255	9.773	31.482	15.000			
Industrial	213.912				71.912	142.000	
Industrial (construcció)	38.733						38.733
Comercial	1.201				1.201		
Equipaments	37.116	3.723	12.225	6.425	3.596	9.202	1.972
Xarxa viària	133.710	11.286	35.555	13.564	28.395	43.710	1.200
Aparcaments	31.507	2.792	8.888	4.462	1.398	11.502	2.465
Espai lliure públic	69.886	4.654	14.815	9.994	11.857	23.636	4.930
Infraestructures	1.360						
TOTAL	655.121	46.538	148.151	71.390	119.692	230.050	49.300

Font: Memòria justificativa de la revisió PGOU. Any 2006

Zones urbanitzables del municipi d'Alaior. Revisió del PGOU 2006.

Font: Memòria justificativa de la revisió PGOU. Any 2006

Respecte al sòl urbanitzable de les zones turístiques del municipi, Torre Solí és la urbanització que en té més (amb la URB-06 i URB-07), per damunt d'un milió de m2. La major part és residència unifamiliar, per damunt dels 200.000 m2 en les dues àrees, mentre que la superfície destinada a usos hotelers es situa per sota dels 50.000m2. Destacar els 320.000 m2 d'espai lliure públic en la URB-07, mentre que l'altre només en té 11.400 m2. En canvi, a Sant Jaume - Son Bou (ART 04) i Son Bou (ART-05) s'amplia bàsicament en la superfície hotelera, superant els 50.000 m2. ART-04 és completament nou, ART-05 es redueixen els límits i les determinacions

Sòl urbanitzable en m2 de les zones turístiques d'Alaior en el PGOU 2006.

	Superfície	URB-06	URB-07	ART-04	ART-05
Hoteler	210.725	43.723	35.250	58.652	73.100
R. unifamiliar	497.905	238.832	259.073		
Equipaments	38.400	5.702	26.570	2.728	3.400
Xarxa viària	115.096	60.664	54.432		
Aparcaments	8.097	8.097			
Espai lliure públic	347.263	11.439	320.504	6.820	8.500
Infraestructures	1.868	1.868			
TOTAL	1.219.354	370.325	695.829	68.200	85.000

Font: Memòria justificativa de la revisió PGOU. Any 2006

Qualificació del sòl urbanitzable en m2 en els diferents nuclis de població del terme municipal. Revisió del PGOU 2006.

	Alaior	Son Bou	S. Jaume	Torre-solí	Total
R. unifamiliar	81.441			497.905	579.346
R. plurifamiliar	56.255				56.255
Industrial	213.912				213.912
Industrial construcció	38.733				38.733
Equipaments	37.116	3.400	2.728	32.272	75.516
Aparcaments	31.507			8.097	39.604
Comercial	1.201				1.201
Infraestructures	1.360			1.868	3.228
Espai Lliure Públic	69.886	8.500	6.820	331.943	417.149
Xarxa viària	133.710			115.096	248.806
Hoteler		73.100	58.652	78.973	210.725
Total	655.121	85.000	68.200	1.066.154	1.884.475

Font: Memòria justificativa de la revisió PGOU. Any 2006

- **Sòl rústic**

Tal i com es defineix en la revisió del PGOU, *constitueix el sòl rústic la part del territori que, pels seus singulars valors paisatgístics, històrics, arqueològics, científics, ambientals o culturals, pels riscos naturals que presenten, per la seva aportació a la defensa de la fauna, la flora i el manteniment de l'equilibri ecològic, pels seus valors agrícoles, forestals, pecuaris o cinegètics o bé per ser inadequats per al desenvolupament urbà d'acord amb el model territorial elegit, és classificat en aquesta categoria pel Pla General.*

La revisió del PGOU estableix diferents categories de protecció del sòl rústic segons determinats paràmetres tècnics, en relació al que s'estableix en el PTI i la DOT, que no entrarem a comentar. El que si assenyalarem són les tres Unitats d'Actuació en sòl rústic que s'estableixen, que són:

- UA-31: Al nord del nucli urbà d'Alaior, a l'alzina d'en Salord, al costat del cementiri municipal i del camí d'en Kane. L'objectiu és aconseguir un espai lliure públic per crear un parc urbà que doni servei al poble i estructurí l'eix que crea el passeig del Cós.
- UA-32. Camí de Loreto, des de la carretera de Maó Me-1 fins al camí d'en Kane. L'objectiu d'aquesta UA és ampliar el camí de Loreto, des de la carretera de Maó Me-1

fins al camí d'en Kane, amb l'objectiu de què es faciliti la circulació sense problemes de dos vehicles. L'amplada del camí serà de 6 metres i la longitud d'1 Km.

- UA-33. Club Hípic d'Alaior, situat al final des Cos, ja es troba en funcionament i l'objectiu és aconseguir la titularitat pública dels terrenys sobre els que es localitzen les instal·lacions hípiques.

- **Distribució de la població en el terme municipal**

Del 1998 al 2008 la proporció de població que viu al casc urbà d'Alaior ha disminuït quasi un 10% en relació a la resta de nuclis de població del terme municipal, passant del 80% al 71%. És a dir, quasi una quarta part de la població viu fora del casc urbà. Aquest fet té diverses conseqüències. En primer lloc augmenta la necessitat de mobilitat, ja que hi ha cap o poques activitats econòmiques i d'altres tipus, especialment en temporada baixa. En segon lloc, bona part de la tipologia d'habitatges són unifamiliars, la qual cosa implica major consum de territori i, en cas de tenir jardí, major consum d'aigua. En darrer lloc, implica un major cost econòmic per a les arquitectures municipals pel fet d'haver de proveir serveis més específics per a les persones que hi viuen.

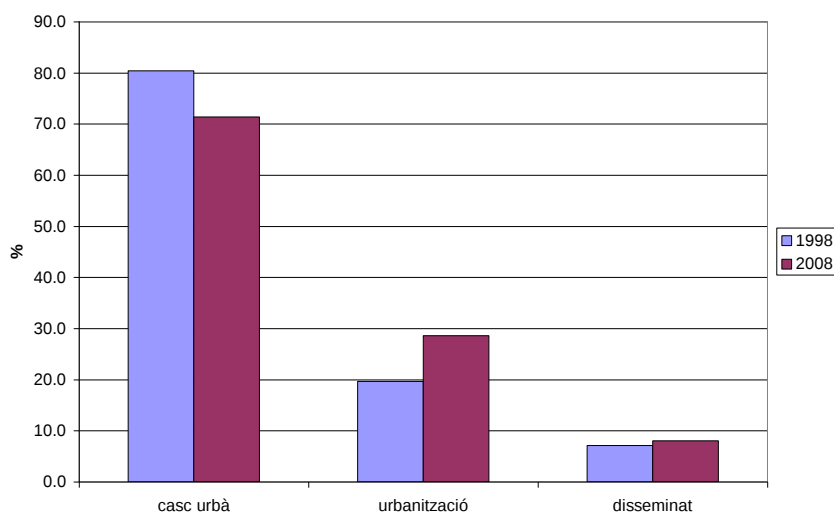
Gairebé totes les urbanitzacions han augmentat la seva proporció, al voltant de l'1%, tret de Cales Coves. La urbanització que ha experimentat un major creixement és Cala'n Porter, doblant la seva població respecte el 1998, essent el segon nucli de població més important d'Alaior amb 1.088 persones a l'any 2008. La resta tenen entre els 100 i 200 habitants. També ha crescut els que viuen disseminats, passant dels 498 al 735 habitants.

Habitants per nuclis de població al terme municipal d'Alaior. Anys 1998 i 2008.

	1998		2008	
	Població	%	Població	%
Alaior	5.664	80,4	6.521	71,4
Cala'n Porter	517	7,3	1.088	11,9
Disseminat	498	7,1	735	8,0
l'Argentina	105	1,5	177	1,9
Son Bou	11	0,2	155	1,7
Torre Soli Nou	37	0,5	130	1,4
Sant Jaume	75	1,1	113	1,2
Son Vitamina	44	0,6	111	1,2
Cales Coves	95	1,3	103	1,1
Població	7.046	100	9.133	100

Font: Padró de l'IBAE. Elaboració: CEL

Gràfic 15: Creixement de la població a Alaior per casc urbà, urbanitzacions i disseminats. Anys 1998 i 2008.

Font: Padró de l'IBAE. Elaboració CEL

Alaior es situa al voltant de la mitjana menorquina del percentatge de població que viu al casc urbà, a les urbanitzacions i disseminat. A Menorca el 74,6% viu al casc urbà, tres punts superiors respecte Alaior. En canvi, la mitjana menorquina és lleugerament inferior en la població que viu en urbanitzacions (1%) i disseminat (2%).

Pel que fa al número d'urbanitzacions, Alaior és el tercer terme municipal que compte amb menys urbanitzacions, amb set, igual que Es Castell. Tot i aquesta diferència, les seves urbanitzacions compten amb més població respecte alguns termes municipals, que tenen més urbanitzacions però que, en el seu conjunt, representen una proporció de població menor que les d'Alaior, com és el cas de Ciutadella o Maó.

Taula 7: Població dels termes municipals de Menorca i en el seu conjunt, distribuïts per casc urbà, pobles o urbanitzacions i disseminat. Any 2008.

	Població	Casc urbà	%	Pobles / urbanitzacions	Núm.	%	Disseminat	%
Alaior	9.133	6.521	71,4	1.877	7	20,6	735	8,0
Ciutadella	28.696	21.233	74,0	5.573	14	19,4	1.890	6,6
Es Castell	7.724	4.819	62,4	2.449	7	31,7	456	5,9
Es Mercadal	5.134	2.486	48,4	2.458	10	47,9	190	3,7
Es Migjorn	1.522	1.336	87,8	148	1	9,7	38	2,5
Ferrieres	4.617	4.359	94,4	135	1	2,9	123	2,7
Maó	28.904	25.475	88,1	2.167	11	7,5	1.262	4,4
Sant Lluís	6.704	2.748	41,0	3.224	12	48,1	732	10,9
Menorca	92.434	68.977	74,6	18.031	63	19,5	5.426	5,9

Font: Padró de l'IBAE. Elaboració: CEL

- **Estat de les urbanitzacions**

Segons l'enquesta realitzada per PIME als visitants de les urbanitzacions turístiques d'Alaior, assenyalava una certa millora en les condicions d'aquestes a l'any 2009 respecte el 2005. Només en unes poques categories la situació és pitjor (assenyalades en cursiva en la taula), especialment referent als aparcaments i als vallats dels solars. Apareix, també, una altra categoria de la qual se'n fa una valoració negativa, que és la xarxa telefònica. El manteniment de zones verdes, les voravies i l'asfalt són altres aspectes també a millorar. En canvi, la carretera d'accés, la neteja de la platja, l'enllumenat públic i la senyalització són aspectes que reben una valoració positiva.

Estat del manteniment de les urbanitzacions turístiques d'Alaior. Anys 2005 i 2009.

	Cala'n Porter		Sant Jaume		Son Bou		Torre Soli	
	2005	2009	2005	2009	2005	2009	2005	2009
Carretera d'accés	reg	bé	reg	bé	reg	bé	reg	bé
Neteja de la platja	reg	bé	mal	bé	mal	bé	reg	
Enllumenat públic	reg	reg	reg	bé	reg	bé	mal	bé
Senyalització	reg	bé	mal	bé	reg	bé	reg	reg
Aparcaments	<i>bé</i>	<i>reg</i>	<i>bé</i>	<i>reg</i>	<i>bé</i>	<i>reg</i>	reg	reg
Vallat de solars	<i>reg</i>	<i>mal</i>	reg	reg	reg	reg	<i>mal</i>	<i>mal</i>
Manteniment de zones verdes	mal	bé	mal	reg	reg	reg	reg	reg
Voravies	mal	reg	mal	reg	reg	reg	mal	reg
Neteja viària	mal	reg	mal	reg	mal	bé	reg	bé
Asfaltat	mal	reg	mal	reg	reg	bé	reg	reg
Xarxa telefònica		reg		reg		<i>mal</i>		<i>mal</i>

Font: Enquesta PIME

Bibliografia

Recursos generals

Carreres, David (director): *Sistema d'indicadors del Pla Territorial Insular 2008*, OBSAM. Disponible a:
<http://www.obsam.cat>

Niubó, Sònia; Fullana, Joana; Pérez, Marta: *Context socioeconòmic de Menorca*. OBSAM, Abril 2009. Disponible a:
<http://www.obsam.cat/documents/informes/Context-socioeconomic-Menorca.pdf>

Col·lectiu. (2008) "Jornades sobre els 15 anys de la reserva de biosfera de Menorca". Institut Menorquí d'estudis, Maó. Disponible a:
<http://www.ime.cat/publicacions/colleccions/recerca/jornades-sobre-els-15-anys-de-la-reserva-de-biosfera-de-menorca/>

Indicadors bàsics de l'OBSAM. Disponible a:
<http://www.obsam.cat/indicadors/index.php>

Institut nacional d'Estadística
<http://www.ine.es/>

Institut Balear d'Estadística
<http://ibestat.caib.es/ibestat/page?p=inicio&lang=ca>

Recursos específics de cada apartat

Apartat 1: Demografia

Fullana Coll, A. (2004): *Estudi sobre la població de Menorca. Anàlisi demogràfic de finals del segle XX*. OBSAM. Disponible a:
www.obsam.cat

Pérez Díaz, J. (2002): *La madurez de masas*. Disponible a:
<http://www.eumed.net/cursecon/libreria/MadurezMasas.pdf>

Apartat 2: Formació

Cubeles, Xavier (direcció): *Inventari d'equipaments culturals de Menorca*. CIME, març de 2001. Disponible a:
www.cime.es

Díaz, Mandi; Llanes, Martín; Laó, Ingrid; Vich, Elena (2009): *Estudi de l'educació a Alaior*. Centre d'Estudis Locals, Alaior. Disponible a:
<http://www.alaior.org/>

Florit, Antònia (2004): *Tendències actuals i futures dels joves d'Alaior*. Centre d'Estudis Locals, Alaior.

Kravets, Iryna i de Camargo, Patricia: "La importancia del turismo cultural en la construcción de la identidad nacional". *Revista Cultur*, núm 2 jul/2008, pàg. 4

Anàlisi estadística de la percepció sobre l'educació. Disponible a:
<http://www.alaior.org/>

Informe 1/2009 sobre la situació educativa de Menorca, CIME.

Programa Estivalia 2009, Ajuntament d'Alaior. Disponible a:
<http://www.alaior.org/WebEditor/Pagines/file/BILI/ESTIVALIA%2009%20def%20red.pdf>

Xarxa de biblioteques de Menorca, estadístiques 2008. Disponible a:
<http://www.bibliomenorca.net/laxarxa.php>

Apartat 3: Gestió comunitària

Anduiza, E. i Bosch, A (2007). *Comportamiento político y electoral*. Ed. Ariel, Barcelona

Ministeri interior espanyol. Disponible a:
<http://www.mir.es/DGPI/Elecciones/>

Apartat 4: Economia

Barber, Anselm "Els turistes valoren amb un 8 la satisfacció amb el municipi". S'Ull de Sol, gener 2009, pàgines 18 i 19.

Casasnovas, Miquel À. (2006): *Història econòmica de Menorca*. Editorial Moll, Palma.

Kratke, Michael (2010): "La crisis en la que estamos. ¿La Tercera Gran Depresión o la Cuarta?" Sin Permiso, núm. 7.

Limon, Miquel A. (2003): *San Crispin: 50 anys de cooperativisme*. Cooperativa San Crispin, Alaior.

Acte del ple extraordinari municipal del 15 de desembre del 2008.

Anuari econòmic de *La Caixa*. Disponible a:
<http://www.anuarieco.lacaixa.comunicacions.com/java/X?cgi=caixa.anuari99.util.ChangeLanguage&lang=cat>

Institut nacional d'estratègia turística (INESTUR). Disponible a:
<http://www.inestur.es/p/?Idi=2>

Observatori del treball de la Conselleria de Treball del Govern Balear. Disponible a:
<http://www.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?mkey=M08100212155817041390&lang=CA&cont=10648>

Apartat 5: Benestar social

Laparra, M. i Pérez B. (coord.) (2008): *La exclusión social en España: un espacio diverso y disperso en intensa transformación*. Informe FOESSA. Disponible a:
www.foessa.org/Componentes/ficheros/file_view.php?MTAxNDE%3D

Mari-Klose, Pau et al. (2009): *Informe inclusió social Espanya 2009*. CIMU. Disponible a:

http://www.ciimu.org/index.php?option=com_content&view=article&id=153%3Apresentacion-del-informe-de-la-inclusion-social-en-espana-2009-09-2009-&catid=43&Itemid=41&lang=ca

Mari-Klose, Pau et al. (2009): *Informe inclusió social Espanya*. CIMU. Disponible a:
http://www.ciimu.org/index.php?option=com_content&view=article&id=153%3Apresentacion-del-informe-de-la-inclusion-social-en-espana-2009-09-2009-&catid=43&Itemid=41&lang=ca

Orte, Socias (directora): *Anuari de l'envelliment 2008*. Conselleria d'Afers socials, Promoció i Immigració. Disponible a:
<http://www.caib.es/govern/sac/fitxa.do?estua=192398&lang=ca&codi=263272&coduo=192398>

Conselleria d'Habitatge i Obres públiques del Govern Balear: Disponible a:
<http://www.caib.es/govern/sac/fitxa.do?estua=182&lang=ca&codi=185390&coduo=182>

"El Consell de Menorca afavoreix la integració social i laboral de les persones en situació de vulnerabilitat". Nota informativa. Disponible a:
www.cime.es

"Memòria explicativa de les activitats desenvolupades". Oficina d'informació, assessorament i orientació als immigrants del CIME. Disponible a:
www.cime.es

"Pla de prestacions bàsiques 2007", Conselleria d'Afers socials, Promoció i Immigració. Disponible a:
<http://www.caib.es/govern/sac/fitxa.do?estua=192398&lang=ca&codi=263272&coduo=192398>

Ministeri d'Habitatge. Disponible a:
<http://www.mviv.es/es/>

Apartat 6: Medi ambient i territori

Barón, Alfredo (director): *Evaluación ambiental estratégica del plan hidrológico de las Islas Baleares*. Direcció General de Recursos Hídrics. Juny 2009. Disponible a:
<http://www.caib.es/govern/archivo.do?id=389363>

Gorostiza, S. i Comas E.: "La petjada ecològica de Menorca: que ens cal per viure com vivim?" Quadern de la Reserva de Biosfera de Menorca, núm. 6, 14 de febrer de 2006.

Manchado, Josep; Aguiló, José A.: Memòria justificativa de la revisió PGOU. Any 2006. Disponible a:
<http://www.alaior.org/>

"L'aigua a Menorca. Document d'anàlisi i propostes". GOB, octubre 2007.
http://www.gobmenorca.com/educamb/publicacions/publicacions/estudis_informes

Enquesta PIME sobre l'estat de les urbanitzacions de Menorca. Disponible a:
<http://www.pimemenorca.org/>

BLOC II

Anàlisi prospectiva

Apartat 1: Tendències actual

En aquest apartat farem referència a les principals variables tractades al bloc anterior. Per una banda, veurem la tendència actual de cadascuna d'elles a partir de la tendència anterior. En el cas que no disposem de dades evolutives, es farà referència a la situació actual. Per altra banda, esmentarem alguns dels possibles factors de canvi de les diferents tendències o situacions actuals.

Apartat 1.1.: Demografia

Saldo migratori

Tendència actual: Estabilitat amb xifres positives però no gaire elevades.

Justificació: Els primers quatre anys de 2000 hi havia un saldo positiu a causa d'un model econòmic basat en una mà d'obra extensiva. En arribar al sostre de creixement i, després, a la crisi econòmica, el saldo disminueix tot i que continua essent positiu.

Factors de canvi: L'arribada d'immigrants i/o la disminució de l'emigració dependrà del desenvolupament i del model econòmic.

Període analitzat: 2000-2008.

Creixement natural

Tendència actual: Creixement natural molt baix.

Justificació: El creixement natural és petit a causa dels baixos índexs de fecunditat, que es situen per sota del mínim per al reemplaçament generacional.

Factors de canvi: Les taxes de natalitat poden augmentar si arriba una immigració jove, però creiem que els patrons de fecunditat no canviaran.

Període analitzat: 2000-2006.

Creixement de la població

Tendència actual: Creixement lent.

Justificació: El creixement es situa per sota del 2% anual a partir del 2006 en relació a anys passats. Antoni Fullana establí a l'any 2004 tres hipòtesis de creixement (1=lent, 2=mitjà, 3=ràpid). A l'any 2009 Alaior registrà 9.250 habitants, així que falten 350 habitants per arribar als 9.600 que preveia per al 2010. Per tant, s'ha seguit el model de creixement mitjà. No obstant, les taxes de creixement registrades en els darrers anys són més pròpies de la primera hipòtesi, per la qual cosa el ritme actual de creixement és lent.

Hipòtesis de creixement de la població per a la propera dècada a Alaior.

	HIPÒTESI 1				HIPÒTESI 2				HIPÒTESI 3			
	2005	2010	2015	2020	2005	2010	2015	2020	2005	2010	2015	2020
0-15	1.390	1.470	1.570	1.580	1.440	1.630	1.860	2.030	1.460	1.710	2.000	2.240
16-64	5.710	6.080	6.320	6.530	5.950	6.730	7.410	8.080	6.070	7.060	7.940	8.820
més de 65	1.170	1.210	1.320	1.480	1.180	1.240	1.380	1.590	1.190	1.260	1.410	1.640
TOTAL	8.270	8.760	9.210	9.590	8.570	9.600	10.650	11.700	8.720	10.030	11.350	12.700

Font: Estudi sobre la població de Menorca, OBSAM.

Factors de canvi: El principal factor de creixement és el saldo migratori. La població creixerà més o menys en relació al número d'immigrants i emigrants.

Període analitzat: 1998-2009.

Estructura de la població

Tendència actual: Envel·liment de la població.

Justificació: La proporció de la població entre els 40 i 65 anys és més elevada. En canvi, disminueix la que té entre 5 i 29 anys, mentre que la que té més de 65 anys es manté semblant.

Factors de canvi: L'estructura de la població només es podrà veure modificada en relació al fenomen migratori.

Període analitzat: 1998 i 2008.

Composició de la població

Tendència actual: Composició semblant a l'actual.

Justificació: La població original d'Alaior i d'altres municipis de les Balears ha disminuït, mentre que s'ha incrementat la població d'altres Comunitats Autònomes i, especialment, estrangera. D'aquesta darrera, la població europea (principalment britànica) ha disminuït, i ha augmentat la procedent d'Amèrica del Sud. No obstant això, aquests canvis no es veuran tan alterats per la disminució de la immigració.

Factors de canvi: La composició de la població només es podrà veure modificada en relació al fenomen migratori.

Període analitzat: 1998 i 2008.

Apartat 1.2.: Formació

Nivell de qualificació

Tendència actual: Disminució de la població qualificada.

Justificació: La proporció de població que no té estudis o té estudis primaris ha augmentat, mentre que la població amb estudis secundaris i universitaris ha disminuït. Aquest fet pot ser degut, per una banda, per l'abandonament escolar i, de l'altra banda, per l'arribada d'immigració no qualificada i la marxa de població qualificada.

Factors de canvi:

- La necessitat de tenir qualificació en el model econòmic futur, que incidirà en dos sentits. Per una banda, en la continuïtat dels estudis per part dels joves. De l'altra banda, en el model migratori: o vindrà una immigració poc formada i la població local qualificada marxarà, o bé vindrà una menor immigració però formada i bona part de la població local qualificada es podrà quedar.
- La gestió comunitària que es faci de l'educació, des del punt de vista dels recursos (equipaments i personal) com dels projectes o sistemes educatius.

Període analitzat: 2000 i 2006.

Escoles (0-3 anys)

Tendència actual: La meitat de la població de 0 a 3 anys escolaritzada.

Justificació: La meitat de la població de 0 a 3 anys està escolaritzada, sense canvis gaire significatius.

Factors de canvi: Només les dificultats econòmiques de les famílies canviaria l'hàbit estès de la població d'Alaior de portar als nadons a les escoles. Per tant, el benestar social de les famílies i la capacitat de fer accessible aquest servei a tota la població seran els dos factors més importants.

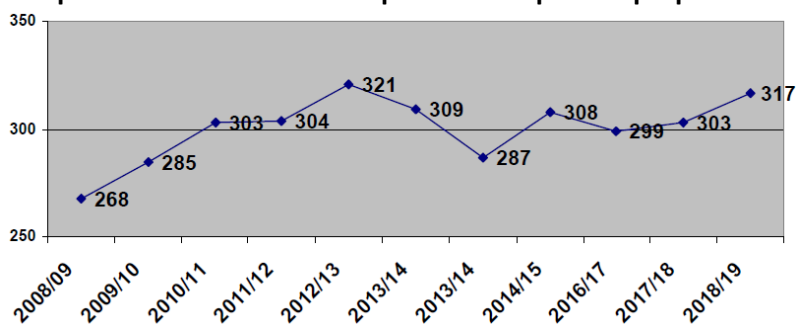
Període analitzat: curs 2006/07-2009/10.

Taxa de matriculació

Tendència actual: Augment de la matriculació en totes les etapes.

Justificació: En general, en els dos cursos analitzats el número de matriculats és quasi el mateix. S'incrementa a infantil i primària, i disminueix a l'ESO, batxillerat i FP. No obstant, s'espera que en els propers anys creixi la matriculació a secundària pel fet que l'increment de la matriculació viscut a les etapes d'infantil i de primària es reflecteixi en el número d'alumnes.

Projecció de la població escolar a l'IES Miquel Guàrdia per a la propera dècada.

Font: Estudi de l'educació a Alaior

Factors de canvi:

- Un model econòmic que propiciï o no l'abandonament prematur dels estudis per part dels joves.
- El saldo migratori en relació al número d'immigrants i emigrants.

Període analitzat: cursos 2000/01 i 2008/09.

Ràtios

Tendència actual: Certa estabilització de les ràtios a primària i increment a secundària.

Justificació: Es preveu que el problema de massificació que patia el col·legi Dr. Comas s'alleugereixi a partir de 2012, any en què l'escola nova haurà omplert les places previstes. En l'educació secundària, l'increment en els anys anteriors de l'alumnat de primària repercutirà en l'augment de matriculats a secundària. Des d'aquesta perspectiva, les ràtios augmentaran.

Factors de canvi:

- El model econòmic i el comportament migratori que incideixin en les taxes de matriculació.
- La disponibilitat de recursos per ampliar o crear nous equipaments.

Període analitzat: cursos 2004/05 i 2007/08.

Implicació social

Situació actual: A nivell de pares, hi ha una implicació en els estudis dels seus fills, però que no traspasa l'esfera individual. A nivell social, no hi ha una interrelació significativa entre societat i sistema educatiu.

Justificació: Per una banda, l'assistència dels pares a les reunions amb els tutors és elevada i la comunicació és bona, però no hi ha una implicació més enllà. De l'altra banda, es considera que hi ha pocs projectes que integrin el sistema educatiu a la societat.

Factors de canvi: Les iniciatives o projectes educatius que incideixin en la implicació de les famílies i de la societat en la formació dels joves.

Període analitzat: dades de 2003.

Formació per a adults

Tendència actual: Increment de les matriculacions.

Justificació: La matriculació a la universitat, als cursos de formació del CIME i a la UOM ha anat augmentant. No hi ha dades de l'evolució a l'escola d'adults, però la matriculació és d'un 3% de la població en el curs 2007/08. A causa de la crisi, la demanda de formació pot augmentar.

Factors de canvi:

- La necessitat del model econòmic de tenir treballadors qualificats.
- La gestió comunitària que es faci dels cursos de formació per a adults, des del punt de vista dels recursos com d'atendre a les necessitats del mercat laboral.

Període analitzat: UIB 1997/98-2007/08; proves d'accés a la universitat per a majors 2005-2009; cursos de formació del CIME 2001/02-2008/09; UOM 2002/04-2008/09; i escola d'adults 2006/07 i 2007/08.

Visites patrimoni

Tendència actual: Estabilització de les visites tot i les variacions segons els anys a Torralba d'en Salord, Torre d'en Galmés i So Na Caçana.

Justificació: Les causes de les variacions poden ser diverses, com la política de promoció o el número de turistes d'aquell any.

Factors de canvi: Els recursos, les formes de gestió i els projectes per a la rehabilitació, preservació i difusió dels béns patrimonials, ja siguin públics, privats o mixtes.

Període analitzat: 2004-2007.

Equipaments culturals

Tendència actual: Major oferta d'espais culturals.

Justificació: Alaior té unes infraestructures (siguin o no específicament culturals) que cobreixen les necessitats bàsiques culturals. L'oferta s'ha ampliat darrerament amb l'obertura del Centre de Gravat.

Factors de canvi:

- Els recursos, les formes de gestió i els projectes que permetin crear nous equipaments i dotar-los de contingut.
- Actualment està en fase de rehabilitació el Convent de Sant Diego, que dotarà a Alaior de diversos espais culturals.

Període analitzat: 2001 i 2010

Ofertes d'oci

Situació actual: Estancament.

Justificació: Per part de les diferents administracions s'han realitzat diferents programes d'oci juvenil, però que no han continuat per manca de participació o de finançament. El casal de joves i les activitats d'estiu són les principals ofertes d'oci juvenil. En canvi, els joves de més de 16 anys no disposen d'ofertes d'oci alternatives.

Factors de canvi: Formes de gestió comunitària que propiciïn als joves a associar-se i crear espais d'oci juvenil.

Període analitzat: Dades de 2009

Esport

Situació actual: Cobertura suficient.

Justificació: Hi ha uns vint clubs esportius de diferents modalitats que disposen dels equipaments pertinents. La població que practica esport dintre de l'oferta municipal és quasi del 20%. A nivell de Balears, els joves són els que practiquen més esport, però disminueix segons avança l'edat.

Factors de canvi: Una gestió comunitària que permeti potenciar els espais i els projectes esportius, sense que suposi un cost molt elevat.

Període analitzat: 2009

Apartat 1.3.: Gestió comunitària

Participació electoral

Tendència actual: Estabilització de l'abstenció.

Justificació: Des les primeres eleccions democràtiques ha augmentat l'abstenció en totes les convocatòries electorals. En les darreres eleccions s'ha produït una estabilització de l'abstenció.

Factors de canvi:

- Noves formes de gestió comunitària que propiciïn una major relació entre governants i ciutadans, així com una major capacitat per prendre decisions.
- Bona gestió dels diners públics per part dels governants i transparència per donar confiança a la ciutadania.

Període analitzat: Des dels anys vuitanta fins a l'actualitat.

Associacionisme dels joves

Situació actual: Baix nivell d'associacionisme.

Justificació: El percentatge d'associacionisme dels joves en associacions i/o entitats polítiques no supera el 10%.

Factors de canvi:

- Educació des de petits dels afers comunitaris del poble i que hi prenguin part de forma activa.
- Noves formes de gestió comunitària que involucrin als joves en els afers comunitaris a partir de projectes socials i d'espais de trobada.

Període analitzat: 2004.

Iniciatives de participació ciutadana

Tendència actual: Nous mecanismes de participació ciutadana.

Justificació: Al llarg dels darrers anys s'han creat diverses iniciatives, com són els consells municipals d'alguna àrea de gestió de govern, les consultes que convoca l'Ajuntament sobre afers comunitaris concrets, o els tallers de l'Agenda Local 21

Factors de canvi: Iniciatives socials i ciutadanes que creïn aquests espais de participació.

Període analitzat: 2010.

Apartat 1.4.: Economia

Ocupació hotelera

Tendència actual: Disminució.

Justificació: Les taxes d'ocupació hotelera han disminuït com a conseqüència del menor nombre de turistes.

Factors de canvi: Considerem que la sort d'Alaior va lligat al conjunt de l'illa, que depèn del context internacional, de la política de promoció, o de la qüestió del transport aeri. No obstant, la qualitat dels serveis i productes turístics atractius poden ajudar a atreure visitants.

Període analitzat: Anys 2006 i 2009.

Estacionalitat turística

Tendència actual: Increment

Justificació: Les taxes d'ocupació hotelera en els mesos d'abril, maig, juny, i octubre han disminuït significativament, mentre que en els mesos de juliol i agost la disminució és menor. Setembre és l'únic més que registra més ocupació. Alaior, juntament amb es Migjorn Gran i Ferreries, són els únics municipis que tenen tota la planta hotelera tancada entre els mesos de novembre i març.

Factors de canvi: Creació de productes turístics que permetin que la temporada turística s'allargui. Tot i així, també són molt importants altres aspectes que no són estrictament municipals, com el tema del transport aeri i la promoció.

Període analitzat: Anys 2006 i 2009

Activitat industrial i de la construcció

Tendència actual: Disminució de l'activitat

Justificació: A l'any 2008 hi havia un major nombre d'activitats respecte el 2003, però respecte al 2009 aquestes han disminuït com a conseqüència de la crisi econòmica.

Factors de canvi:

- Desenvolupament econòmic que incentivi la demanda interna.
- Recursos públics per promoure l'activitat constructora.
- Creació del parc BIT.

Període analitzat: Dècada de 2003-2009

Activitat comercial i hostalera

Tendència actual: Disminució de l'activitat comercial minorista, i manteniment de l'activitat comercial majorista i hostalera.

Justificació: L'activitat comercial minorista disminueix a causa de la dificultat per competir amb les grans superfícies i amb els comerços de Maó i Ciutadella. A més, aquesta situació s'ha vist agreujada per la crisi. En canvi, l'activitat comercial majorista i hostalera ha augmentat a l'any 2008 respecte el 2003, i es manté tot i la crisi.

Factors de canvi:

- Desenvolupament econòmic que incentivi la demanda interna.
- Polítiques urbanístiques que permetin la millora de les comunicacions i la dinamització del casc urbà i de les urbanitzacions.
- Formes de gestió comunitària que permetin dinamitzar el sector comercial.

Període analitzat: 2003, 2008 i 2009

Agricultura i ramaderia

Tendència actual: Majors costos que beneficis

Justificació: Les inversions realitzades no han servit per generar més beneficis que costos. Aquest fet provoca l'abandonament dels camps.

Factors de canvi:

- Noves formes de gestió del camp i comunitària en general que permetin que els seus productes tinguin sortida al mercat.
- Reconversió del camp menorquí en altres sectors productius que permeti la rendibilitat de les explotacions.

Període analitzat: 2000

Economia social

Tendència actual: Creació de noves experiències

Justificació: El sistema de societats laborals van tenir un cert impuls entre els anys 50s i 60s amb la creació d'empreses importants que avui perduren. En els darrers anys s'han viscut noves experiències, com és la cooperativa d'educadors des Pouet o la cooperativa d'habitatges.

Factors de canvi:

- Noves formes de gestió comunitària que impulsin aquest sector.
- El nivell de qualificació i de formació de la ciutadania que permeti la seva participació en aquest sector.

Període analitzat: Actualitat

Població afiliada a la seguretat social

Tendència actual: Disminució

Justificació: La crisi econòmica ha generat la pèrdua de llocs de treball en tots els sectors, la qual cosa ha fet augmentar l'atur. El sector amb una major proporció d'aturats registrats és a la construcció.

Factors de canvi: Un desenvolupament i un model econòmic que permeti crear nous llocs de treball i, d'aquesta manera, augmenti l'afiliació a la seguretat social.

Període analitzat: Dècada de 2000-2008

Estacionalitat laboral

Tendència actual: Disminució

Justificació: Que l'índex d'estacionalitat laboral disminueixi s'explica pel fet que el número de contractes laborals realitzats ha disminuït més en els mesos d'estiu en relació a l'hivern. La majoria de contractes nous que es realitzen són temporals, tot i que han disminuït lleugerament en els darrers anys.

Factors de canvi: Un model econòmic a partir del turisme de sol i platja o més diversificat que creï ocupació més estable al llarg de l'any.

Període analitzat: Dècada de 2000-2008

Hisenda municipal

Tendència actual: Disminució dels recursos municipals

Justificació: La disminució de l'activitat econòmica i la menor subvenció d'altres administracions per a la realització de projectes ha comportat una reducció dels ingressos.

Factors de canvi:

- El desenvolupament i el model econòmic.
- Les polítiques fiscals.
- La gestió dels diners públics.

Període analitzat: 2007 i 2008

Apartat 1.5.: Serveis socials

Usuaris dels serveis socials

Tendència actual: Augment

Justificació: Com a conseqüència de la crisi econòmica ha augmentat el número de persones que acudeixen als serveis socials per demanar ajuda.

Factors de canvi: El desenvolupament d'un model econòmic pròsper i laboralment estable i equitatiu reduiria les persones amb necessitat d'ajuda.

Període analitzat: 2006-2009

Col·lectius vulnerables

Situació actual: La població poc qualificada i les persones grans

Justificació: La població poc qualificada té una situació sovint precària en el mercat laboral i és la més afectada per la crisi. El col·lectiu de persones grans presenta una sèrie de dificultats pròpia de la seva edat. S'ha de tenir en compte que serà una població cada vegada més gran que requerirà de serveis.

Factors de canvi:

- El desenvolupament d'un model econòmic pròsper i laboralment estable i equitatiu reduiria la vulnerabilitat de les persones poc qualificades.
- Formació per augmentar la qualificació de la població.
- Programes per al foment de la salut i la prevenció de malalties per arribar a la vellesa amb millors condicions de salut.

Període analitzat: Dècada 2000

Preu habitatge

Tendència actual: Augment

Justificació: Els preus de la vivenda nova i lliure empra han augmentat.

Factors de canvi:

- Noves formes de gestió comunitària que permetin l'accés a un habitatge més barat.
- Intervenció pública en el control dels preus del sòl.

Període analitzat: 2006-2008

Capacitat allotjament residencial

Tendència actual: Increment

Justificació: La capacitat d'allotjament residencial s'ha incrementat com a conseqüència de la construcció de nous habitatges. Aquesta capacitat supera a la població actual, la qual cosa indica l'existència d'habitatges buits.

Factors de canvi: Una política que afavoreixi la construcció de nous habitatges o la seva rehabilitació i posterior venda o lloguer al mercat.

Període analitzat: 2003-2008

Apartat 1.6.: Medi ambient i territori

Mitjana anual de pressió humana diària

Tendència actual: Estabilització

Justificació: La pressió humana depèn de les persones empadronades cada any i del número de turistes, per la qual cosa és bastant variable. No obstant, les xifres es mouen al voltant de les 10.500 persones anuals.

Factors de canvi:

- Un model turístic que comporti un major o menor número de turistes.
- La necessitat de mà d'obra que el model econòmic requereixi.

Període analitzat: 2000-2008

Consum d'energia

Tendència actual: Augment

Justificació: S'ha produït un augment de l'energia elèctrica facturada per l'estil de vida i pel desenvolupament econòmic.

Factors de canvi:

- El desenvolupament i el model econòmic.
- Els hàbits de consum de la ciutadania i de les empreses.
- Les polítiques públiques per reduir-ne el consum.

Període analitzat: 2000-2008

Energies renovables

Tendència actual: Augment

Justificació: S'ha produït un augment de les fonts d'energia renovable. Tenen més importància les iniciatives realitzades a nivell insular, tot i que també hi ha hagut iniciatives municipals.

Factors de canvi: Noves formes de gestió comunitària que permetin l'impuls de les energies renovables.

Període analitzat: 2000-2008

Consum d'aigua

Tendència actual: Disminució

Justificació: La primera meitat de la dècada el consum d'aigua ha anat augmentat, però a partir de 2006 aquesta tendència s'ha invertit. Les polítiques de gestió, la conscienciació i la disminució de l'activitat econòmica en poden ser les causes.

Factors de canvi:

- El desenvolupament i model econòmic.
- Els hàbits de consum de la ciutadania i de les empreses.
- La gestió del sistema de distribució de l'aigua a fi d'evitar fuites.
- Les polítiques públiques per reduir-ne el consum.

Període analitzat: 2000-2008

Formes alternatives de recollida d'aigua

Tendència actual: Augment

Justificació: S'han impulsat iniciatives per recuperar l'ús de sistemes de recollida d'aigua, com són les cisternes. En aquest sentit, el nou PGOU estableix mesures per estalviar el consum d'aigua als nous edificis, com són la instal·lació de cisternes, dobles circuits, etc.

Factors de canvi:

Noves formes de gestió comunitària que promoguin iniciatives per fomentar formes alternatives de recollida d'aigua.

Període analitzat: Dècada 2000

Contaminació de l'aigua

Tendència actual: Augment

Justificació: Les concentracions de nitrats als pous del municipi han augmentat. Són diverses les causes, però totes tenen a veure amb el consum excessiu de l'aigua i de la mala gestió dels contaminants.

Factors de canvi:

- Desenvolupament i model econòmic.
- Polítiques públiques que millorin els sistemes de gestió d'aigua (clavegueram, depuradores) i el control de les males pràctiques econòmiques.

Període analitzat: 2000-2008

Producció de residus

Tendència actual: Disminució

Justificació: La segona part de la dècada de 2000 la tendència ha estat a disminuir a diferència de la primera part, tot i les variacions. La consciència i la disminució de l'activitat econòmica són alguns dels factors.

Factors de canvi:

- Desenvolupament i model econòmic.
- Hàbits de consum dels ciutadans.

Període analitzat: 2000-2008

Recollida selectiva

Tendència actual: Augment

Justificació: La tendència al llarg d'aquesta dècada ha estat d'augmentar la recollida selectiva en origen. La conscienciació i l'augment dels contenidors en són uns dels factors

Factors de canvi: El factor més important és l'hàbit dels ciutadans i de les empreses de reciclar, ja sigui per consciència o per incentius.

Període analitzat: 2000-2008

Espais naturals protegits

Situació actual: 57% de la superfície municipal protegida

Justificació: L'any 2003 es va incrementar la xifra de superfície protegida, arran de la implantació del PTI.

Factors de canvi: Independentment de l'augment o no dels espais protegits, s'ha de posar èmfasi en la seva gestió.

Període analitzat: 2001-2008

Necessitat mobilitat

Tendència actual: Increment

Justificació: L'augment de la dispersió de la població per al territori i la diversificació dels usos urbans a Alaior allunya el lloc de residència del treball i d'altres activitats que realitzen les persones, la qual cosa genera més necessitat de mobilitat. A més, segons el cens de 2001 hi havia un 21% que treballava a un altre municipi.

Factors de canvi: Les polítiques urbanístiques i territorials per part de l'Ajuntament i del CIME que propiciïn o la multifuncionalitat dels espais i eviti la dispersió de la població per al territori.

Període analitzat: 2000-2008

Ús del cotxe

Tendència actual: Increment

Justificació: El parc de vehicles i el trànsit a les carreteres han augmentat. La major necessitat de mobilitat i l'ús arrelat del vehicle privat en són un dels factors.

Factors de canvi:

- Les polítiques urbanístiques i territorials per part de l'Ajuntament i del CIME que propiciïn o la multifuncionalitat dels espais i eviti la dispersió de la població per al territori.
- Disposar de sistemes de transports capaços de constituir una alternativa al cotxe.

Període analitzat: 2000-2008

Ús transport públic

Tendència actual: Increment

Justificació: El número de passatgers han augmentat. L'augment del número de freqüències pot ser un dels factors. No obstant, hi ha una diferència notable entre temporada baixa i alta.

Factors de canvi: El principal factor serà disposar de sistemes de transports públics capaços de constituir una alternativa al cotxe en la mobilitat quotidiana.

Període analitzat: 2000-2008

Distribució de la població en el terme municipal

Tendència actual: Augment de la dispersió de la població per al territori. Cala'n Porter es consolida com a nucli amb un pes demogràfic elevat.

Justificació: Tots els nuclis de població del municipi han augmentat els seus habitants. No obstant, totes les urbanitzacions (tret de Cales Coves), els nuclis tradicionals i la població disseminada han augmentat la seva proporció en detriment del casc urbà d'Alaior.

Factors de canvi:

- Les mesures que pugui prendre l'Ajuntament en relació a aquest tema (per exemple fiscals).
- El preu del sòl i de l'habitatge al casc urbà d'Alaior i a la resta de nuclis de població.

Període analitzat: 1998 i 2008.

Apartat 2: Escenaris de futur

En aquest apartat s'exposen tres possibles escenaris a partir de les tendències observades i de la situació actual. Són escenaris ideals que guarden una relació lògica entre els diferents aspectes. Per exemple, si hi ha més disponibilitat de recursos, a priori el nivell de qualificació hauria de millorar, ja que hi hauria més personal, equipaments o projectes. Ara bé, la realitat és complexa i en el futur ens podem trobar en situacions intermèdies entre aquests escenaris. Seguint amb el mateix exemple, hem vist que en el període de bonança econòmica el nivell de qualificació ha davallat per les facilitats d'entrar al món laboral. Per això, més aviat la finalitat d'aquests escenaris és presentar les diferents situacions de futur que ens podem trobar, des d'una negativa fins a una més positiva en tots els seus aspectes.

- **Escenari 1**

El primer escenari fa referència a una situació d'estancament. L'economia no prosperaria degut a factors estrictament econòmics -com el context internacional, la poca capacitat d'atreure inversions o la manca d'iniciativa empresarial- i socials -especialment per la falta d'iniciatives socials i la manca de població qualificada-. El resultat d'això seria una societat poc cohesionada i amb segments de població en situacions socioeconòmiques complicades a causa de la manca de treball i de la falta d'ajudes socials. Aquest context d'estancament alleugeriria la pressió sobre els recursos naturals, però la falta de recursos econòmics impossibilitaria millorar la seva gestió i la dels ecosistemes i, d'aquesta manera, avançar-nos a les problemàtiques mediambientals futures.

El turisme de sol i platja seria la principal activitat econòmica del municipi, però en menor mesura respecte la dècada passada per dos motius. Per una banda, una menor capacitat adquisitiva de la població dels principals països emissors turístics a Menorca, principalment la Gran Bretanya i Espanya. De l'altra banda, la major competència en aquest sector per part d'altres països, com són els del nord d'Àfrica o els del Pròxim Orient. Per tant, es rebria cada cop menys turistes -no superant quasi bé sempre el milió de visitants anuals-, i de manera més estacional -de juny a setembre-. Aquests es concentrarien a les urbanitzacions turístiques del municipi, bona part en ofertes hoteleres de tot inclòs.

La resta de sectors tindrien un pes poc rellevant en l'economia del municipi. La construcció, que fou un dels motors del model econòmic passat, continuaria estancada per la manca d'obra pública i de projectes privats. La indústria es mantindria en una situació semblant, i els projectes del parc BIT no tindrien la incidència esperada. El comerç no es recuperaria per la manca de turisme i la poca capacitat adquisitiva de la població local. Especialment complicada seria la situació del comerç minorista que, a part d'això, hauria de fer front a un model de consum basat en les grans superfícies i a la competència dels centres comercials de Maó i Ciutadella. Finalment, les finques agràries i ramaderes continuarien essent inviables econòmicament.

Aquesta conjuntura econòmica propiciaria un mercat laboral caracteritzat per la manca de treball, amb unes taxes d'atur a l'hivern que arribarien quasi al 30%, i per l'elevada estacionalitat. Per l'Ajuntament suposaria uns menors ingressos, per la qual cosa tindria menor capacitat per desenvolupar iniciatives socials i, en concret, econòmiques, tenint en compte el seu paper de dinamitzador i promotor econòmic.

La menor capacitat d'inversió pública (no només per part de l'Ajuntament, sinó també per part d'altres administracions públiques) incidiria en l'estancament de projectes, contractació de personal i creació de noves infraestructures educatives, culturals, esportives i d'oci. Aquest fet, juntament amb les problemàtiques familiars derivades de la situació econòmica precària, podria afectar negativament a la formació dels joves i de la població en general. La

conseqüència seria una menor població qualificada per ocupar els seus llocs de treball i una menor cohesió social per la falta de projectes i espais comunitaris.

La manca de treball, de recursos públics, de formació i de projectes comunitaris provocaria, provocaria que hi hagués segments importants de població amb dificultats socioeconòmiques, com serien la gent gran, la població aturada o els treballadors precaris. Això comportaria la disminució del benestar social de bona part de la població i, potser, augmentaria la conflictivitat social, ja sigui en forma de furs o de tensió entre grups socials.

La disminució de l'activitat econòmica i de l'estil de vida dels ciutadans, l'augment lent de la població, una certa conscienciació social i el desenvolupament tecnològic, faria estabilitzar la pressió sobre els recursos naturals i la generació de residus. No obstant, els pocs recursos públics i privats i la manca d'iniciatives comunitàries provocaria que no es poguessin desenvolupar projectes per crear models de vida més sostenibles, com són el transport públic, pràctiques econòmiques no contaminants, la generació d'energia alternativa als combustibles fòssils o la bona gestió de les infraestructures de sanejament. En canvi, si que es podria produir un cert deteriorament de l'entorn natural degut a l'abandó dels camps per part dels agricultors i ramaders i la falta de mecanismes de gestió dels espais forestals.

- **Escenari 2**

El segon escenari fa referència a una situació de desenvolupament econòmic seguint uns patrons similars de creixement abans de la crisi econòmica de 2007, però amb algunes característiques diferents. En canvi, no es desenvoluparien iniciatives socials amb una incidència en els diferents assumptes comunitaris. El resultat d'això seria una societat amb quotes més elevades de benestar social degut al creixement econòmic, però poc cohesionada (o individualista) per la falta d'espais o iniciatives comunes. Per al medi ambient aquesta situació suposaria una major pressió dels recursos i de l'entorn natural, però amb certs recursos per limitar aquests efectes negatius.

El turisme de sol i platja es combinaria amb una oferta cultural complementària que tindria acceptació. Juntament amb les inversions dels empresaris hotelers per a millorar la qualitat de les seves instal·lacions, donaria una certa distinció respecte altres països turístics. D'aquesta manera, un context econòmic positiu en els països emissors turístics afavoriria l'arribada de turistes a Menorca, que podria superar el milió de visitants anuals. Aquest fet podria suposar un cert allargament de la temporada turística (de maig a setembre) i un cert increment de turistes al casc urbà d'Alaior.

Aquesta conjuntura econòmica afavoriria a la resta de sectors en augmentar el número de turistes i el poder adquisitiu de la població local. D'aquesta manera, l'activitat constructora i immobiliària augmentaria, tot i que potser no de la mateixa manera que la dècada passada. L'activitat comercial també augmentaria, però el comerç minorista continuaria tenint els problemes de competir amb l'activitat comercial majorista i amb els nuclis comercials de Maó i Ciutadella. El sector industrial tradicional d'Alaior es mantindria, mentre que es desenvoluparien empreses de base tecnològica per l'impuls del parc BIT. El sector agrícola i ramader continuaria en la mateixa situació de crisi.

Aquesta conjuntura econòmica reduiria les taxes d'atur, tot i que encara seria un mercat laboral bastant estacional, similar a la dècada passada. A l'hora, l'Ajuntament obtindria majors ingressos, per la qual cosa la seva capacitat dinamitzadora i promotora de l'activitat econòmica augmentaria.

En canvi, el creixement econòmic no aniria acompanyat d'un desenvolupament social. La major disponibilitat de recursos podria permetre millorar alguns aspectes importants: la recuperació i explotació dels béns arqueològics i patrimonials; la creació d'algun equipament cultural, esportiu o d'oci més; o l'increment dels equipaments i el personal educatiu. La conseqüència d'això seria un augment de la població qualificada i de les ofertes culturals,

esportives i d'oci que podria gaudir la població i els visitants. No obstant això, aquestes millores no repercutirien substancialment en una major implicació social vers la comunitat.

Les majors taxes d'ocupació i la disponibilitat de recursos públics augmentarien les quotes de benestar social. Tot i així, persistiren de forma generalitzada problemes socials importants, com poden ser l'accés a l'habitatge o l'atenció a les persones grans (col·lectiu cada vegada més nombrós), a causa del seu cost elevat i la manca de suport als projectes socials.

Finalment, el context de desenvolupament econòmic tindria efectes perjudicials per al medi ambient: l'augment de la pressió humana i urbanística, de l'activitat econòmica i de l'estil de vida, o de desplaçaments amb el cotxe, en serien uns exemples. Ara bé, la major disponibilitat de recursos públics i privats milloraria l'eficiència en el consum de recursos, una millor gestió dels sistemes de sanejament, o la implantació de sistemes de producció d'energies renovables. Tot i així, no seria suficient per contrarestar l'increment de la pressió.

• Escenari 3

El tercer escenari posa l'èmfasi en la participació ciutadana en els assumptes comunitaris com a base per a un determinat model de desenvolupament social i econòmic. Aquest seria el resultat d'una aposta decidida en la formació dels ciutadans i en la creació d'espais i projectes comunitaris que enfortirien la cohesió social. El model resultant proporcionaria majors quotes de benestar i compatibilitzaria millor el progrés social de la comunitat amb la preservació de l'entorn natural.

La formació en les vessants intel·lectual i social dels joves es veurien potenciats en la creació d'espais i d'infraestructures necessàries, així com la dotació de personal adequat, en els àmbits educatiu, cultural, esportiu i d'oci. D'aquesta manera, hi hauria uns joves més ben preparats per al mercat laboral, amb més capacitat crítica, i més cohesionada socialment. Però aquest escenari vol posar èmfasi en els projectes que impliquin una major relació entre aquests àmbits i la societat. És a dir, una major participació per part dels organismes públics, les famílies i entitats en la formació dels joves, i a l'inversa, una major participació dels joves en els assumptes comunitaris. Per això seria necessari la creació de mecanismes participatius en aquests àmbits per implicar al conjunt de la societat en la formació dels joves. Aquesta manera de fer també es traslladaria als programes específics de formació per a les persones adultes.

Aquests projectes formatius crearien l'hàbit de participar en la vida pública. D'aquesta manera, des de les associacions i l'empresariat sorgirien més iniciatives amb una incidència en el municipi. Per això des de l'Ajuntament es crearien diferents mecanismes i organismes per tal de permetre, per una banda, la participació del conjunt de la societat en l'elaboració de propostes i presa de decisions i, per altra banda, una millor col·laboració en la gestió dels assumptes comunitaris. No només per suposar una millora en la qualitat dels serveis públics, sinó també per generar un clima de major confiança entre la ciutadania, seria necessària una bona gestió i dels recursos públics.

La major implicació i col·laboració dels diferents agents socials tindrien dos afectes positius. Per una banda, el desenvolupament d'un model econòmic més planificat que evités les conseqüències socials i mediambientals negatives. De l'altra banda, un major desenvolupament dels diferents sectors econòmics. En el camp del turisme, es podria veure beneficiat per l'increment de productes turístics, com són els culturals, els esportius o les activitats en la natura. Fins i tot algunes iniciatives comunitàries també podrien ser d'interès turístic. Aquest fet permetria un allargament de la temporada turística, sempre i quan es millorin altres aspectes a nivell insular, especialment el tema del transport aeri. En el camp comercial minorista, la revitalització del centre i millora de la qualitat dels serveis i dels seus productes atrauria més visitants. Aquestes millores en les infraestructures urbanes i turístiques necessitarien d'una rehabilitació, la qual cosa suposaria una revitalització del sector de la

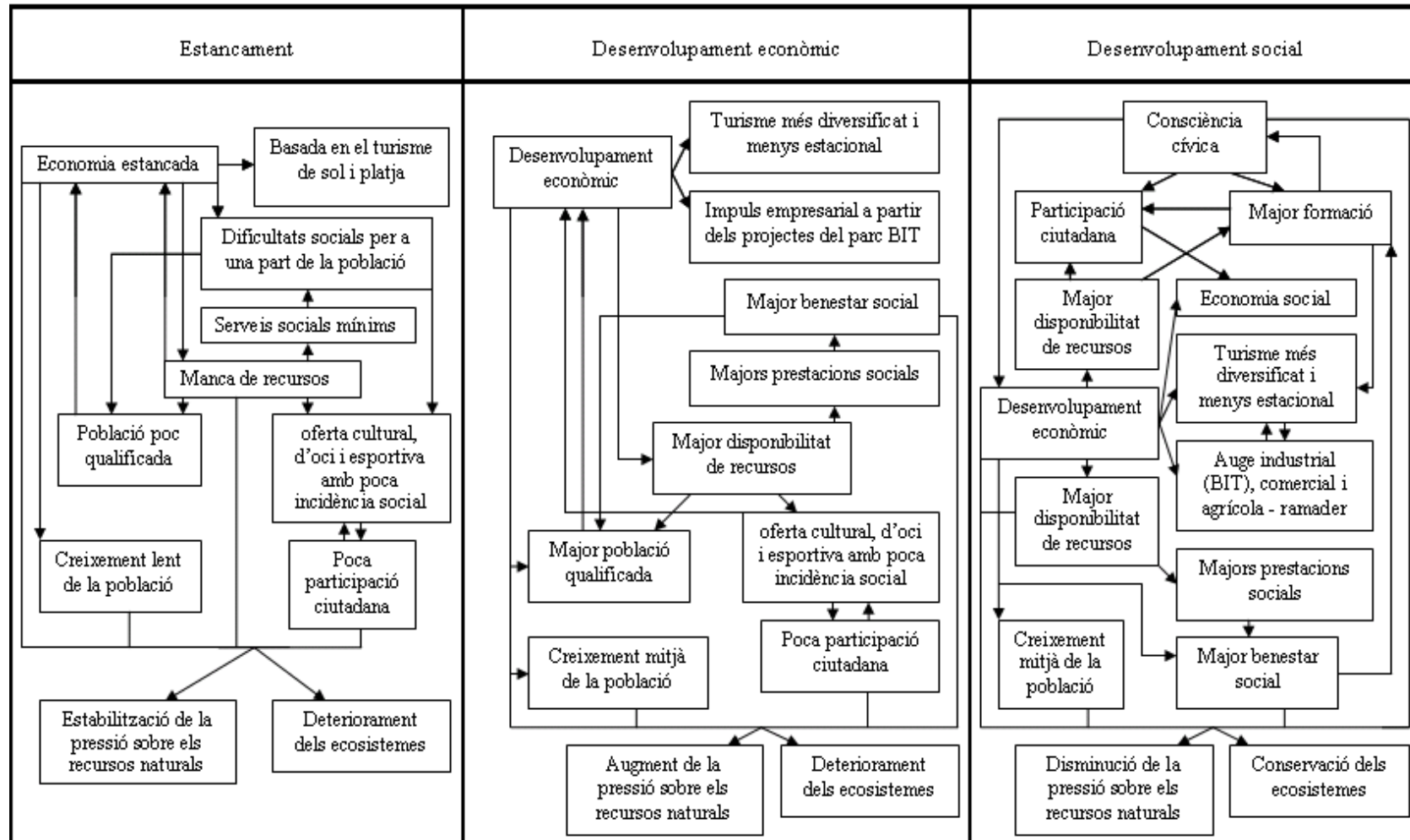
construcció. Finalment, el camp podria trobar noves formes per subsistir a partir de la col·laboració amb altres sectors econòmics i la reconversió de la seva activitat.

A aquests sectors que ja s'havien esmentat en l'escenari anterior però els quals veurien millorat la seva competitivitat, se li hauria d'afegir l'impuls de noves formes d'economia. Per una banda, la creació d'una economia social a partir de societats laborals com, per exemple, les cooperatives. A diferència de les empreses normals, les societats laborals es creen a partir de la unió de capital de ciutadans. Tothom té dret a vot en les decisions empresarials i els beneficis es redistribueixen més equitativament. Aquests són els principis cooperatius, tot i que traslladat a la pràctica els models organitzatius poden desviar-se d'aquests principis. Malgrat això, creiem que pot ser una forma econòmica alternativa que repercuteixi més positivament en la comunitat. De l'altra banda, una economia cultural basada en la universitat, el parc BIT, el patrimoni cultural i altres centres culturals rellevants (com el centre de gravat o el futur claustre de Sant Diego). La cultura és un sector en auge amb una repercussió al PIB cada vegada més elevada. El resultat d'això seria una economia amb un valor afegit més elevat, basada en una mà d'obra qualificada i uns beneficis amb una major incidència social, també per a les arques públiques.

La disponibilitat de treball i de recursos que disposaria l'Ajuntament augmentaria el benestar social de la població. Però, a diferència de l'escenari anterior, hi hauria altres dos factors a destacar. La primera seria les noves formes de gestió en la provisió de serveis socials. Per exemple, la major col·laboració de les administracions públiques i entitats a partir d'òrgans de gestió autònoms dependents de l'Ajuntament, o l'entrada d'iniciativa privada en sectors que poden donar certs beneficis, com en la gent gran. I, la segona, l'augment de la cohesió social i de la formació permetria a les persones afrontar millor les crisis que poguessin patir al llarg de la seva vida, ja siguin per causes personals o socials.

Finalment, aquest model de desenvolupament humà tindria més en compte l'entorn natural. En primer lloc hi hauria una major conscienciació social a partir de la formació, que repercutiria als hàbits de consum. En segon lloc, la major col·laboració entre sectors econòmics, govern i ciutadans milloraria la gestió dels recursos naturals i reduiria les activitats econòmiques amb males pràctiques mediambientals. En tercer lloc, el manteniment de l'activitat agrícola i ramadera implicaria una millor gestió dels ecosistemes. En darrer lloc, la participació dels ciutadans podria afavorir nous sistemes de producció energètica, de recollida d'aigües, de mobilitat o de gestió de residus. Tot plegat contrarestaria els efectes d'una major pressió humana.

ESQUEMA DELS ESCENARIS DE FUTUR

BLOC III

Línies d'acció comunitària

Les cinc grans qüestions de futur

➤ Qüestió núm. 1: La transició cap a un model econòmic diversificat, innovador i amb un valor afegit més elevat

En les dues darreres dècades s'ha forjat un model basat en el turisme i la construcció com a motors del creixement econòmic. El sector comercial s'ha beneficiat d'aquesta situació, tot i que de forma desigual: mentre el sector majorista creix, el minorista disminueix davant la competència amb aquell i amb els centres comercials de Maó i Ciutadella. Si ho comparem amb la situació de dècades passades, el sector industrial ha perdut pes, però encara contribueix significativament al PIB d'Alaior (23% l'any 2003), a diferència d'altres municipis de l'illa (15% de mitjana). Finalment, bona part de les explotacions agrícola-ramaderes menorquines no són rendibles, la qual cosa provoca l'abandonament del camp (entre les finques abandonades i les que hi estan en procés representa el 9%).

L'aspecte positiu és que ha donat anys de molta prosperitat econòmica. No obstant això, aquest model plantejava certs problemes. Per una banda, es basava en un creixement extensiu en territori, en recursos naturals i en mà d'obra, aquesta poc qualificada i amb una elevada estacionalitat laboral (l'any 2009 hi hagué un 22% més de treballadors en temporada alta que en temporada baixa, situant-se en la mitjana menorquina, però que superà el 30% en anys anteriors). De l'altra banda, el panorama social i econòmic internacional va canviant, la qual cosa requereix una adaptació de les formes de producció. Aquest és el cas del turisme, ja que han sorgit altres destinacions turístiques més barates basades en el turisme de sol i platja.

Aquest paradigma de creixement s'acaba a causa de la crisi econòmica de 2007. Les conseqüències han estat la disminució de l'activitat en bona part dels sectors econòmics, el creixement de l'atur (que arribà quasi al 30% l'hivern de 2009) i la disminució dels ingressos de l'Ajuntament. Aquesta situació és un bon moment per replantejar el model econòmic anterior i obrir altres paradigmes de desenvolupament econòmic futur que permetin millorar les nostres condicions de vida i les de les futures generacions.

➤ Qüestió núm. 2: La gestió mediambiental des de la perspectiva de l'eficiència en l'ús dels recursos públics i del desenvolupament local

L'any 1993 Menorca fou declarada Reserva de la Biosfera per la UNESCO, que reconeixia un model que ha sabut compaginar el respecte al medi ambient amb el desenvolupament econòmic i social de les persones que hi viuen. Malgrat això, tal i com hem explicat en el punt anterior, el model de creixement desenvolupat en les dues darreres dècades i l'augment de l'estil de vida dels ciutadans ha comportat un increment de la pressió sobre l'entorn natural.

Tot i que el consum d'aigua i d'energia s'ha estabilitzat o disminuït segons els indicadors en els darrers anys, continua essent elevat tenint en compte l'escassetat d'aquests recursos. En el cas de l'aigua, hi ha hagut una disminució de les reserves hídriques a l'aqüífer des Migjorn, tot i l'estabilització en els darrers anys; i la recent contaminació per nitrats als pous de l'aqüífer des migjorn del terme d'Alaior. En el cas de l'energia, la dependència dels combustibles fòssils, a banda de generar uns nivells de contaminació per sobre dels permesos pel tractat de Kioto,

provoca que els preus puguin pujar segons la conjuntura política internacional o per l'escassetat del petroli que es preveu en el futur.

A nivell de gestió dels espais naturals, més de la meitat de la superfície municipal està protegida. Ara bé, es posa de manifest la manca de mecanismes de gestió per la falta d'intervenció pública i per la pèrdua de rendibilitat dels sectors agrari (que gestiona el 80% del territori) i de l'explotació forestal. Malgrat la superfície protegida, encara hi ha prou marge per augmentar la pressió urbanística. Això tenint en compte que el paisatge té un elevat valor natural i cultural pel seu ecosistema i pels béns patrimonials llegats dels nostres avantpassats, que suposen un atractiu diferencial de Menorca.

Finalment, a nivell territorial, la proporció de població que viu a les urbanitzacions o disseminada ha augmentat en detriment del casc urbà (9% menys en 10 anys). Les conseqüències d'això són una major necessitat de mobilitat, d'ocupació del territori i, en general, de consum d'aigua, dispersió de serveis i augment de manteniment d'infraestructures. Una pèrdua clara d'eficiència. Respecte a l'activitat econòmica, aquesta se separa cada vegada més del nucli residencial del casc urbà. Per una banda, el turisme es continua desenvolupant principalment a les urbanitzacions turístiques (només 1 de cada 4 turistes visita el casc urbà). De l'altra banda, desapareix part de l'activitat comercial i se situa al polígon industrial.

Una societat que es desenvolupa a esqueses del seu entorn natural genera, tard o d'hora, uns costos més elevats per resoldre'n els problemes derivats i impossibilita a les futures generacions el gaudi de l'actual qualitat ambiental. Afrontar aquestes qüestions passa per veure-les com una oportunitat per al desenvolupament social i econòmic del municipi.

➤ **Qüestió núm. 3: La redefinició en la provisió de serveis socials com a conseqüència de la nova realitat social i de la manca de recursos**

Al llarg de les darreres dècades s'han produït una sèrie de canvis socials que incideixen en la provisió de serveis socials. La font principal de protecció social d'abans que oferien les famílies extenses ha perdut pes a causa de les noves formes d'organització familiar i de les expectatives en els projectes de vida personal. Aquest fet va lligat a nous patrons de reproducció i a un allargament de l'esperança de vida que comporta l'envelliment de l'estructura demogràfica. Només el fenomen migratori d'arrel econòmica que ha generat el desenvolupament econòmic de les darreres dècades ha mitigit aquest procés, alhora que ha creat una societat més multicultural (el 20% de la població és estrangera).

Paral·lelament, el sistema econòmic provoca que sectors de població -majoritàriament població poc qualificada que ocupa el segment del mercat laboral més precari- tinguin dificultats socioeconòmiques, especialment en temps de crisi. A més, l'elevat preu dels habitatges en dificulta l'accés i agreuja la situació econòmica de les famílies (els joves hi han de dedicar, com a mínim, entre un terç i la meitat del seu sou). En el si d'una societat més individualista en què els lligams comunitaris d'antany han canviat, part d'aquests sectors més vulnerables pateixen més i sortir de la situació es fa més complicat.

Les necessitats socials dependran de l'evolució econòmica i social, però el marc social en què es desenvoluparan, i tenint en compte el dèficit en matèria de política social respecte dels països europeus més avançats, suposaran un cost important per a la comunitat. Per aquest

motiu, l'eficiència en la gestió i l'adequació a les necessitats i demandes socials seran claus a l'hora de garantir una assistència social universal i de qualitat.

➤ **Qüestió núm. 4: Nous mecanismes de gestió comunitària basats en la participació ciutadana**

Les millores i les problemàtiques actuals són conseqüència d'una gestió comunitària i d'un model social determinats. Des del nostre punt de vista, hi ha una acció comunitària feble fruit de la manca d'articulació entre els diferents agents i de participació ciutadana. Això és, una acció de govern amb poca col·laboració dels agents socials, sigui per la manca d'interès dels uns i dels altres o d'espais de diàleg i d'acció conjunta; un mercat centrat més en els interessos propis dels grans empresaris i no en els comunitaris, com demostra la dificultat per accedir a l'habitatge o per reconvertir cases en allotjaments turístics; i una activitat social i cultural important però difícil de portar a terme per part de les entitats a causa de la manca de participació (només el 10% dels joves hi participen) i de recursos.

No obstant això, en la darrera dècada s'han fet esforços per part de tots per teixir punts de diàleg i d'acció conjunta. En són exemples alguns consells municipals, les consultes per part de l'Ajuntament sobre temes concrets, o el servei que presta la cooperativa d'educadores Es Pouet a infants de 0 a 3 anys. Són processos que serveixen per explorar alternatives que permetin encarar positivament i en benefici de la comunitat els reptes futurs abans plantejats. El progrés de la societat dependrà cada cop més de petits marges d'eficiència de recursos, per la qual cosa la innovació i la representativitat democràtica seran claus a l'hora d'aconseguir una gestió comunitària més eficaç.

➤ **Qüestió núm. 5: Augmentar els nivells de formació dels ciutadans a partir d'una major interrelació entre els diferents àmbits formatius i la societat.**

Una gestió comunitària eficaç, innovadora i democràtica només es pot aconseguir a partir d'una població ben formada i compromesa. Però la realitat és que en la darrera dècada el nivell d'estudis ha anat disminuint (l'any 2006 hi havia un 52% amb o sense estudis primaris i un 4,5% amb estudis universitaris, quan a Menorca la mitjana és del 45% i de l'11% respectivament), com a conseqüència de les taxes elevades d'abandonament escolar i d'un model productiu basat en una mà d'obra poc qualificada. En canvi, s'ha donat un augment de la matriculació en les ofertes educatives per a adults al llarg de la dècada passada.

Una part important de la qualitat educativa passa per tenir els equipaments i el personal adequats. En aquest sentit, es considera que són suficients tot i que millorables. Però més important que això és el valor social que atorga una comunitat a l'educació, que es manifesta principalment en la implicació de les famílies en l'educació dels seus fills i la participació d'aquests i dels agents socials en el sistema educatiu. En aquest sentit, tot i que es dona importància a l'educació –especialment per part de les famílies– hi ha poca implicació més enllà de l'esfera privada (ajudar els fills amb els deures o la comunicació amb els tutors).

En un context de replantejament del model econòmic i de les formes de gestió comunitària, el capital humà serà un punt clau en l'esdevenir del poble en dos sentits: en el nivell de

qualificació adequat a les exigències socials i laborals, i en la capacitat d'innovar, de crítica i d'empatia en la gestió comunitària. Per aquest motiu, cal repensar el procés i els àmbits d'aprenentatge (com l'oci, l'esport i la cultura), tant dels joves com dels adults, en el marc relacional entre societat i comunitat educativa.

➤ Eficiència en la gestió dels recursos públics

- Reforma de l'Ajuntament per fer-lo més eficaç, eficient i transparent en les seves accions de govern i en la relació entre govern, treballadors i ciutadans.
 - Reducció i simplificació dels tràmits administratius municipals, amb la coordinació necessària amb la resta d'administracions públiques.
 - Creació d'òrgans de control de l'eficiència municipal amb representació de treballadors, govern i col·lectius ciutadans.
 - Creació d'organismes autònoms dependents de l'Ajuntament en àrees de gestió específiques que així ho recomanin. Un exemple és la societat mercantil constituïda per l'Ajuntament de Maó a l'àrea d'urbanisme, que evita els inconvenients de la burocratització i el centralisme municipal, però sense que l'Ajuntament en perdi el control democràtic.
 - Eines clares i fàcilment accessibles per a la ciutadania a fi de donar a conèixer la gestió dels diners públics i les accions de govern.
- S'ha de tenir una visió de conjunt de la realitat illenca a l'hora d'engegar projectes i d'abordar les problemàtiques municipals. Per tant, es tracte de pensar el que pot aportar Alaior al conjunt de Menorca i com solucionar les problemàtiques que en major o en menor mesura pateixen els municipis de l'illa. Un exemple és el cas de l'aigua, ja que es tracte d'un recurs compartit que a partir d'una gestió a nivell insular podria donar respostes més globals i més efectives.
- Polítiques que actuïn per consens però disciplinadament sobre les causes i no les conseqüències a fi d'evitar costos majors.
 - Fer d'Alaior un poble atractiu i amb facilitats d'accedir a l'habitatge a fi d'oferir una alternativa a la tendència d'anar a viure a les urbanitzacions o al camp sense motius professionals. Aquesta tendència provoca una major despesa per a les arques municipals pel cost que suposa proveir de serveis, entre altres problemàtiques com la mobilitat. Per aquest motiu també hauria d'haver una política fiscal que compensi aquest cost.
 - Ús eficient de l'aigua i reducció de l'impacte sobre els recursos hídrics a partir de polítiques d'estalvi, foment de la recollida d'aigües pluvials, sistemes adequats de sanejament i el control de les pràctiques contaminants del subsòl. Altres mesures com la construcció de dessaladores o la potabilització no solucionen la causa del problema, són més cares i plantegen altres problemàtiques (com el consum energètic).

- Donar prioritat a les polítiques socials per a la gent gran que afavoreixin el servei a domicili enfront de l'ingrés a centres geriàtrics.
 - Cursos per a la formació de familiars amb persones dependents al seu càrrec, així com el suport municipal necessari.
 - Ajudes a l'adequació de l'espai físic dels habitatges segons el grau de dependència de les persones que hi viuen.
 - Habilitar pisos en desús com a pisos tutelats per a persones majors.
- Implantació d'una administració local amb grau d'autonomia i representativitat democràtica per atendre millor les demandes dels ciutadans de Cala en Porter.

➤ **La gestió compartida amb els ciutadans base de la gestió pública per sumar capital intel·ligent**

- Creació d'espais de participació ciutadana.
 - Establir consells municipals o de ciutat a totes les àrees de gestió, amb diversos sessions regulars cada any i amb la participació dels agents socials. La finalitat és fomentar el diàleg entre les diferents parts per establir accions comunitàries i fer-ne un seguiment. Especialment interessant seria que els consells emanessin de les entitats locals, ja que les qüestions a tractar no estarien condicionades pels interessos del govern.
 - Establir fórmules de participació ciutadana per decidir sobre qüestions d'interès públic. Un exemple rellevant són els pressupostos participatius, on la ciutadania pot influir o decidir directament les partides pressupostàries dels seus Ajuntaments. Uns vint-i-sis municipis de l'Estat espanyol tenen implantat d'una forma o altra aquest procés, entre ells ciutats com Sant Sebastià o Sevilla.
 - El temps és una qüestió cabdal per tal que els processos participatius tinguin èxit. Actualment, la manca de temps lliure a causa dels horaris laborals dificulta aquestes iniciatives, així com altres temes importants com la conciliació laboral i familiar. Per tant, davant la dificultat de racionalitzar les jornades laborals, es fa necessari cercar els moments més idonis a l'hora de realitzar processos participatius.
- Sistemes de gestió dels serveis públics locals amb responsabilitat civil.
 - Òrgans de gestió compartits entre Ajuntament i agents socials implicats. Un exemple són les fundacions, com la Fundació per a Persones amb Discapacitat de Menorca, on hi participen l'administració pública i entitats.
 - Concessions de serveis municipals a societats laborals i a entitats locals amb supervisió pública. Un exemple és la cooperativa d'educadores Es Pouet per al servei de l'escoleta de 0 a 3 anys.

- Foment de les societats laborals i altres formes d'economia social, que alhora permetin ocupar els nous filons d'ocupació.
 - Considerar aquests aspectes en els barems per a l'adjudicació d'una activitat (obra pública, etc.).
 - Disseny dels projectes comunitaris amb temps per donar l'oportunitat a les societats laborals a preparar-se per competir.
- S'ha de garantir el marc de participació a les minories formades per tal de liderar projectes i servir d'exemples per a les generacions futures.
 - Fomentar els espais i mitjans de comunicació on poder expressar-se i arribar a la població (revistes locals, entitats o processos participatius).
 - Fomentar la seva presència en òrgans de gestió comunitària a títol individual o a través d'alguna entitat.
 - Disponibilitat de recursos per portar a terme projectes comunitaris.

➤ **Una major vinculació entre la societat i la comunitat educativa**

- Participació de les famílies i dels agents socials en el sistema educatiu (infantil, primària i secundària), a fi d'atorgar el valor social que li pertoca a l'educació com a eina de desenvolupament comunitari.
 - En la gestió i organització dels centres educatius a tots els nivells a través de comissions mixtes. Un exemple en són les fórmules aplicades a les comunitats d'aprenentatge establertes en diversos centres educatius de l'Estat espanyol. Aquestes experiències han demostrat uns resultats força satisfactoris a nivell d'aprenentatge i convivència ciutadana.
 - Participació dels agents socials (professionals, entitats, empresariat...) a través d'activitats, tallers, pràctiques professionals, etc. En són exemples l'educació ambiental que realitza el GOB, la consulta jove o el programa ALTER.
- Projectes que impliquin els alumnes en els afers comunitaris.
 - Processos participatius en la presa de decisions sobre assumptes comunitaris.
 - Projectes comunitaris a partir del sistema aprenentatge-servei. La xarxa APS el defineix com una activitat complexa que integra el servei a la comunitat amb l'aprenentatge de continguts, competències, habilitats o valors. Moltes experiències es poden trobar a la seva pàgina web.
- Realització d'un pla integral de reciclatge i formació professional segons les demandes econòmiques i socials.
 - Coordinació entre l'Ajuntament, empresaris, entitats i altres agents en la realització de propostes formatives.
 - Potenciar les pràctiques professionals, tant per a les persones en procés d'aprenentatge com per a aquelles que han acabat els estudis i no tenen feina.

- Mantenir o millorar la qualitat educativa. No s'ha de caure en el parany de rebaixar l'exigència per disminuir el nivell de fracàs escolar. És ben sabut que d'aquesta manera no es facilita la integració social d'aquestes persones i s'obtenen ciutadans poc formats. Per tant, només a partir de l'exigència i dels mètodes pedagògics adequats es possibilita una millor formació i la integració social dels ciutadans.

➤ **Tecnologia, cultura i sostenibilitat com a eixos nous per al desenvolupament d'un model econòmic diversificat i amb un valor afegit més elevat, que requeriria de persones qualificades**

- Tenir les condicions necessàries per a la instal·lació de les empreses tecnològiques a Alaïor un cop surtin de la incubadora del parc BIT.
 - Reservar entre uns 50 i 100 mil m² de sòl industrial en la futura ampliació del polígon La Trotxa a empreses de base tecnològica.
 - Realitzar l'ampliació del polígon industrial a partir de criteris que permetin uns preus raonables dels solars. Un model que s'ha de seguir és el maonès, en què es van adquirir les noves parcel·les urbanitzades a preus molt assequibles a partir d'una societat mixta i que es van vendre, posteriorment, a altres empreses a preus avantatjosos.
 - Tenir les infraestructures necessàries per al seu desenvolupament, com és la fibra òptica.
- Revitalització del món cultural a partir del parc BIT, la Universitat, els béns patrimonials i arqueològics, i els equipaments culturals -específicament, el convent de Sant Diego i el Centre de Gravat-.
 - S'ha de concebre el turisme com una oportunitat d'obtenir recursos (directes o indirectes) per conservar el patrimoni local. Per aquest motiu és necessari l'elaboració d'un pla patrimonial que contempli, entre altres qüestions, la realització d'un inventari exhaustiu del patrimoni local, les potencialitats que tenen cada un dels béns com a atractiu turístic, les possibles actuacions i els sistemes de gestió necessaris per a la seva conservació i ús. Es tracte de dotar d'una visió del conjunt del patrimoni que tenim a fi d'evitar les actuacions puntuals i deslligades de la resta del patrimoni i del territori.
 - Facilitar incondicionalment nous espais si la Universitat els requereix, així com considerar la necessitat de tenir allotjaments per a estudiants de fora.
 - Convertir Alaïor en un punt de trobada d'artistes, científics i visitants a partir d'activitats que dotin de contingut els equipaments culturals i l'espai urbà
 - Potenciar els espais i equipaments que permetin desenvolupar el talent artístic i científic dels ciutadans (escola de música, sales d'assaig, club de lectura, etc.).

- El parc BIT pot ser una oportunitat per fomentar la creació d'empreses culturals (editorials, discogràfiques, disseny...). En aquest sentit considerem que és un aspecte a tenir en compte per part dels diferents agents implicats, i que s'han de trobar les mesures més adients a fi de fomentar-les.
- **Projectes mediambientals atractius turísticament o modèlics.**
 - Cooperatives d'inversió (capital aportat pels ciutadans) en temes d'energies renovables o en tractament de residus. Una experiència d'èxit és l'illa de Samso, Dinamarca, que ha aconseguit l'autosuficiència energètica, alhora que genera beneficis econòmics per als ciutadans per la venda d'excedent elèctric i com a atractiu turístic.
 - Donades les dimensions de l'illa és un territori adequat per desenvolupar un model d'implantació del cotxe elèctric amb l'ús d'energies renovables que serveixi de model per a la resta d'Europa.
 - L'adequació dels camins d'interior i la creació de rutes (de senderisme, a cavall...) com una manera d'incentivar l'economia dels pobles d'interior i promocionar els hàbits saludables i la preservació del medi natural. Un exemple és el projecte el Camí.
- **Reconversió de l'activitat agrícola i ramadera per permetre la viabilitat de les explotacions.**
 - Afavorir els arrendaments i el cooperativisme agrari.
 - Col·laboració amb el sector turístic i hostaler per donar sortida als productes locals. Com que és molt difícil abastir només de productes menorquins les necessitats i demandes d'aquests sectors, s'ha de mirar d'introduir els productes amb una garantia de qualitat a hotels i restaurants amb clients d'una certa capacitat adquisitiva que valorin la gastronomia pròpia.
 - Reconversió de les finques agràries que ho permetin en activitats turístiques (hotels rurals, agroturismes...) i energètiques (principalment energia solar). En aquest darrer sentit les hem de concebre com una nova senya d'identitat del nostre territori i no com un perjudici.
 - Plantejar un projecte d'ús dels horts urbans com una eina educativa per als més petits.

➤ **La revitalització del nucli urbà d'Alaior**

- **La multifuncionalitat de l'espai urbà.**
 - Iniciatives que permetin l'accés a un habitatge digne a preus raonables. Existeixen o han existit experiències que s'han de potenciar: el sistema d'aval de lloguers, les cooperatives d'habitatge, o la promoció d'habitatge públic. També es va demostrar la viabilitat de reformar certs habitatges en mal estat de conservació a partir d'un sistema de cessió temporal i explotació per part d'un organisme mixt (públic-privat).

- Incentivar la instal·lació d'activitats econòmiques a través de mesures fiscals o la col·laboració entre els comerciants per atreure clients que permetin la seva viabilitat.
- Donar prioritat als vianants sobre el trànsit rodat i realitzar un pla d'embelliment, que impliqui també a residents i empreses.
 - Restricció del trànsit rodat al nucli antic d'Alaior.
 - Pla per millorar la qualitat dels mostradors dels comerços i d'altres activitats.
 - Pla de façanes, que inclogui el soterrament o la dissimulació del cablejat elèctric entre altres qüestions.
- Millora de les comunicacions per tal de facilitar l'entrada a la població local i als visitants.
 - Augmentar les freqüències del transport públic de manera que pugui constituir una alternativa al cotxe, així com la creació d'una línia amb origen i destí Alaior que connecti amb les urbanitzacions del terme municipal.
 - Creació d'aparcaments ben senyalitzats i amb els accessos rodat i a peu adequats.
 - Millora de les carreteres i camins.

Annex

Apartat 1: Ressenyes dels grups de discussió

Taula 1: Medi ambient i territori

Reunió celebrada el dia 18 d'octubre de 2010 a les 19 hores, a la seu del Centre d'Estudis Locals. Hi assistiren:

- Anna Camps, com a representant del grup PSOE
- David Moll, regidor de Medi ambient i Joventut
- Benué Perea, com a representant del grup de Caminants d'Alaior
- Rafael Quintana, tècnic de l'OBSAM
- Toni Sintes, president de la CAEB

Dels convidats a la reunió no hi assistiren els representants dels grups següents: PP, EU, PSM-Verds, GOB i Unió de Pagesos.

S'enceta el debat entorn a la **mobilitat**, a proposta dels moderadors. Benué Perea considera que les distàncies del casc urbà d'Alaior són curtes, per la qual cosa no té sentit utilitzar el cotxe. Proposa que el **casc urbà antic sigui zona de vianants, amb el trànsit restringit pels residents i altres transports autoritzats**. També considera que es pot arribar a peu fins al polígon. A canvi, s'hauria de **potenciar els aparcaments a les afores del poble**, amb les indicacions necessàries. Fins i tot, es podria mirar de connectar els aparcaments amb el poble a través d'algun mitjà de transport públic, especialment en els mesos d'estiu. Finalment, considera que falta una **anella de circumval·lació**. Des del seu punt de vista, aquest hauria de ser el principal tema en mobilitat.

El moderador assenyala que, relacionat amb la mobilitat pròpiament urbana, hi ha una **tendència que el comerç es traslladi del centre cap al polígon**. Aquest fet provoca que la gent hagi d'anar amb el cotxe a comprar allà. És una tendència que buida de vida el casc antic, que és un afegit que la ciutat necessita.

Fent-se ressò del que abans havia comentat Benué Perea respecte a donar prioritat als vianants respecte el cotxe en el centre històric, David Moll considera que s'han donat les primeres passes en tancar la plaça. Ara és un lloc més agradable i que la gent li ha agrada.

El fet que el comerç es traslladi als polígons, pot ser degut a dos motius. Per una banda, a l'elevat **preu del sòl urbà**. Això provoca que es traslladin entre la zona industrial i la urbana. De l'altra banda, una major **competència amb els supermercats** que es situen al polígon, ja que tenen preus més competitius. A més, pel fet de què es pot anar en cotxe es pot carregar més. Tot i que aquesta tendència existeix, les botigues del centre encara són necessàries pel desenvolupament de la vida quotidiana de les persones.

Referent al tema de la circulació, assenyala que la composició del poble és la que és, i que no es poden cercar grans alternatives. Un exemple és la inviabilitat dels carrils bici. Així que s'han de cercar totes les alternatives possibles per avançar, tot i les diferents formes de pensar segons els interessos de cada col·lectiu. Però una cosa que costarà molt, si va costar es fet que sa Plaça fos pels vianants, és que la gent deixi d'emprar el cotxe, ja que és un hàbit que el tenim interioritzat. Una de les propostes que planteja és la de crear **rutes d'accés segures als col·legis**, on altres llocs han funcionat. D'aquesta manera, també és una forma de conscienciar als fiets que, a través d'ells, arriba a les seves famílies.

Continua Toni Sintes, aprovant la proposta de tancar el centre al trànsit rodat i la necessitat de crear aparcaments. A més, considera que s'han d'estudiar bé les propostes de creació d'aparcaments per tal de facilitar-ne la seva localització pels visitants de l'illa. Finalment, assenyala les deficiències en l'organització de la circulació. No hi ha un accés

directe al poble. Quan s'entra, sembla que s'expulsa, ja que no hi ha aparcaments i et tornen cap a la carretera. Aquest és un tema rellevant per la dinamització del comerç. Respecte a aquesta postura, David Moll aporta que en la Revisió del nou Pla General d'Ordenació Urbana ja hi ha previst la localització de noves bosses d'aparcaments. No obstant, ja s'han fet algunes intervencions que han permès generar més aparcaments. Reconeix que s'ha de millorar l'entrada sud del poble.

El moderador planteja el **desenvolupament de les urbanitzacions del terme municipal com a font d'increment de la mobilitat**. David Moll explica que en el nou PGOU no es preveu un increment urbanístic d'aquestes zones. No obstant això, assenyala que Cala'n Porter té una estructura diferent de la resta, considerant-se ja com un petit poble dins del terme. Pel que fa al tema de mobilitat, distingeix la interna de l'externa. La mobilitat dintre de les urbanitzacions no és un problema per la seva pròpia organització. En canvi, considera necessari el **foment del transport públic entre les urbanitzacions i nucli urbà d'Alaior**, així com millorar alguns trams de la carretera d'Alaior a Cala'n Porter.

Toni Sintes opina que els **problemes de mobilitat es donen només en els mesos de juliol i agost**, per la qual cosa no ens hem de preocupar gaire. En el mateix sentit que en David Moll, creu necessari potenciar el transport públic entre Cala'n Porter, Sant Jaume i Alaior, en un circuit tancat. D'aquesta manera es fomentaria que els habitants d'aquestes zones passessin més per Alaior i no per altres indrets de Menorca (principalment Maó), repercutint positivament en el comerç. La política dels Ajuntaments han d'anar encaminades a fomentar els sectors econòmics i no pujar els impostos. Rafael Quintana troba interessant la proposta plantejada per Toni Sintes, per tal d'aconseguir un transport com el que té Ciutadella amb les seves urbanitzacions.

Cap al final de la reunió, surten algunes consideracions més sobre el tema de mobilitat. Toni Sintes toca dos temes. Per una banda, el desenvolupament del polígon industrial arran de la instal·lació del parc BIT, una bona oportunitat pel desenvolupament econòmic d'Alaior. De l'altra banda, és un error que en la revisió del PGOU no s'hagi considerat el desviament per la ronda sud. Per la seva banda, Benué Perea assenyala que la **necessitat de promocionar els camins interiors davant l'esgotament de la costa**. Ara bé, per portar-ho a terme es necessita ser associat al desenvolupament econòmic.

Es canvia de tema i es passa a parlar dels recursos naturals. Entrant en el tema de l'aigua, Rafael Quintana considera que no només és un problema de futur, sinó que ja ho és. En canvi, **les administracions i la gent no actuen en concordança amb la gravetat del tema. Les polítiques actuals són apedaçaments**, sense anar al problema de fons. En aquest sentit, proposa **actuar en la qualitat de l'aigua i en els sistemes de recollida d'aigua. Són unes actuacions que no són gaire costoses i excessivament complicades i que, a més, ens estalviaren grans despeses innecessàries**, com l'actual dessaladora de Ciutadella.

El moderador assenyala que, pel que han llegit, el problema de la qualitat de l'aigua és principalment degut als nitrats i per l'excessiva extracció d'aigua. Rafael Quintana posa un exemple d'actuació en la qualitat de l'aigua duta a Es Castell. Des del seu punt de vista, s'actua sobre els efectes de la contaminació i no van a la seva arrel. El moderador posa èmfasi en la necessitat d'una bona **depuració de les aigües grises** abans de ser retornades. Rafael Quintana considera que **no funcionen com haurien de funcionar**, i que els efectes són visibles.

Respecte al consum d'aigua, David Moll opina que és molt important el tema de la **conscienciació ciutadana**. No és conscient que és un bé escàs. Només es donen compte de la seva importància quan hi ha una alarma social. Rafael Quintana fa un incís, dient que no s'ha d'arribar en aquests extrems. David Moll reconeix que no s'hauria d'arribar, però que passa. La presència de nitrats en el pou des Plans, principal pou del municipi, es bastant baix. Això no vol dir que no ens haguem de preocupar. S'ha de continuar fent feina perquè això no passi, creant consciència a la gent, tant per la gent d'aquí com per turistes. Fer petites accions que no són costoses, com campanyes d'estalvi o proporcionar elements que estalvien aigua, en són uns exemples. Rafael Quintana assenyala que no només és cosa dels ciutadans, sinó que

l'administració també ha de fer la seva feina com, per exemple, en el control de la ramaderia intensiva.

El moderador introdueixen la variable preu en el tema de l'aigua, molt lligat a la mentalitat de les persones. Rafael Quintana i David Moll mostren el seu acord. **El preu no es correspon amb la consideració de ser un bé escàs.** Ara bé, David Moll manifesta que no és un bon moment per apujar preus, per dos motius: Per una banda, per les dificultats econòmiques actuals; i, per altra banda, pel fet que des de la ciutadania es veuria més com una necessitat de recaptar diners que no una mesura ecològica. Rafael Quintana expressa les seves reticències respecte aquesta visió.

Toni Sintès i Benué Perea fan propostes per captar aigua de pluja, ja sigui per consum humà o no. En aquest sentit, tots mostren el seu acord en promocionar aquest tipus de polítiques. David Moll afegeix que en la revisió del PGOU ja es té en compte aquests propòsits.

Recollint la proposta de Rafael Quintana de considerar el **tema energètic**, el moderador assenyalava la necessitat **d'altres fonts d'energies renovables**, en concret la solar. Benué Perea explica propostes d'altres fonts d'energia, com la tèrmica i la biomassa, però que no han prosperat. David Moll ho atribueix a la manca de finançament, tot i que s'estan plantejant iniciatives en el tema de la biomassa.

El moderador considera que en el tema de l'energia solar no es pot badar. Si no hi hagués tantes reticències, tindríem més plantes solars. En aquest sentit, David Moll explica que s'està a punt de concloure un Pla director d'energies renovables per part del Consell Insular, on l'energia solar és la més prioritària. El pla diu allà a on es pot i no es pot instal·lar plaques solars, superant el debat actual. En canvi, no s'aposta tant per **l'eòlica, ja que té un major impacte paisatgístic**, no es pot col·locar en qualsevol banda i genera reticències ciutadanes. Rafael Quintana fa l'incís que no és l'eòlica a qualsevol preu. El moderador considera que l'àmbit de les energies renovables evoluciona constantment, i que sempre ens quedem endarrere. Això és a causa de què **les energies renovables van a remolc de les lleis urbanístiques i administratives**, la qual cosa no facilita el seu desenvolupament. Cal tractar el tema amb caràcter d'excepcionalitat i, si s'equivoca per falta d'experiència, rectificar.

En canvi, Rafael Quintana **no veu tan viable el tema de l'energia solar**. Explica l'OBSAM va fer un estudi per saber la producció d'energia solar si s'instal·lessin plaques en els sostres de les instal·lacions dels polígons industrials. El resultat és que es produiria menys del 6% del que es consumeix a Menorca. En canvi, l'eòlica és més eficient energèticament. Opina que **la clau està en la reducció del consum, essent més necessari fins i tot que en el tema de l'aigua.**

Per acabar, el moderador assenyalava que també seria un sector que crearia nous llocs de treball. David Moll veu en el futur parc BIT una oportunitat pel desenvolupament d'aquest sector, que aportarà mà de treball qualificada.

Taula 2: Formació

Reunió celebrada el dia 8 de novembre de 2010 a les 19 hores a la seu del Centre d'Estudis Locals. Hi assistiren:

- Júlia Álvarez, com a membre dels Verds
- Pere Alzina, vicepresident del Consell Escolar de Menorca
- Pere Gomila, president de Joventuts Musicals d'Alaior
- Cati Palliser, com a representant de l'AMPA de l'institut
- Antonio Perea, regidor d'Esports i Benestar social
- Josep Portella, regidor de Cultura, Educació i Participació ciutadana

Dels convidats a la reunió no hi assistiren els representants dels grups següents: PP, PSM, Centre Cultural i l'AMPA del col·legi Dr. Comas.

S'enceta el debat entorn a l'**educació**, considerat pels diferents representants el tema més important. Pere Alzina intervé en primer lloc per realitzar un primer anàlisi, a proposta dels dinamitzadors. **Considera que, si ens mirem a llarg termini, la situació educativa ha millorat molt però, a curt termini, s'ha estancat o ha empitjorat.** Després de la transició es va fer un gran esforç en aquest camp, i que després s'ha anat perdent. Això ha comportat una massificació, manca de recursos i l'abandó dels alumnes del sistema educatiu cap al mercat laboral. En els darrers anys hi ha hagut un repunt en la matriculació, però el fet que hi hagi manca de recursos provoca que no hi hagi l'oferta que hi hauria d'haver. Per tant, a curt termini no veu que hagi de millorar.

El problema més gran no és que hi hagi una manca d'inversions, sinó també conscienciació social. Les infraestructures són adequades (que no suficients), però la consciència de què significa educar ni hi és. Els projectes que es realitzen no van més enllà de dos cursos escolar. Aquest fet també es deu a que no hi ha una mobilització social per la seva millora, com sí hi ha hagut amb el Camí de Cavalls o Sa Plaça des Pins. L'educació ara no importa a ningú. Hi ha municipis que han engegat un projecte educatiu de ciutat, alguns són emblemàtics, però aquí ens hem quedat estancats. Es paper des mestre, no dic que hagi de ser com abans, però sí que haurien d'estar ben preparats i amb capacitat de mobilització. Hi ha una consciència de què tot va bé, d'un cert benestar malentès, i per això no millorem. Un element ha de ser la participació. Per exemple, que els fiets puguin expressar les seves idees i opinions a l'Ajuntament, que després algunes d'elles es vegin reflexades certes realitzacions.

A aquesta idea de participació, Cati Palliser explica que quan **es volen plantejar temes a nivell d'escola, hi ha unes barreres que no permeten fer arribar les queixes.** Així que cada any hi ha els mateixos problemes que mai s'arriben a aclarir. Aquest fet **crea un sentiment d'impotència**, i els principals perjudicats són els al·lots. Pere Alzina manifesta que, per no crear aquest sentiment d'impotència, les queixes s'han de tractar i, algunes d'aquestes es materialitzin. Si no és així, desincentiva la motivació.

Intervé Júlia Álvarez, que considera que tot el que s'ha dit fins ara és lluitar a contracorrent de com està muntada la societat. El sistema educatiu és un reflexa. No obstant, **en el període de crisis que vivim i la dificultat d'entrar en el mercat laboral, és un bon moment per engegar nous projectes formatius.** Per exemple, a Menorca hi ha un patrimoni molt valuós que ajudaria a un turisme més enllà del sol i platja. Des dels cicles formatius o l'escola d'adults es podria fer qualche cosa. Però el que és preocupant és que quedi aturat. Referent a això, Pere Alzina aporta que 300 persones a tot Menorca s'han quedat sense poder fer un cicle formatiu.

El moderador planteja que hi ha **dos tipus de generacions** que s'han perdut. Per una banda, aquella **generació de la guerra**, acostumada a patir, que van tenir un **esperit innovador i emprenedor**. De l'altra banda, molta **gent ben formada, amb capacitat per liderar es futur, però que no queden a Menorca perquè aquí no hi ha res per oferir-los pel tipus de teixit econòmic que hi ha.** Sumant les dues coses té una visió pessimista. I una altra dada preocupant és que el 40% no té l'ESO. Per tant, falta innovar molt en educació, dedicar-hi més

recursos, perquè si no ens queda malviure dels dos mesos d'estiu. Respecte això, Pere Alzina considera que **a l'escola sempre es fa el mateix, quan la innovació ha de començar pels fiets**. La mentalitat egocèntrica de Menorca, de què bé es viu, de ser Reserva de la Biosfera i coses d'aquestes, ens fa mal perquè no incentiva la innovació

El moderador demana si un projecte educatiu de ciutat, marcant objectius, es pot fer. Intervé Antonio Perea i diu que en moltes coses que s'han dit hi està d'acord, però d'altres no. Accepta que falta voluntat política i participació, però que tampoc es veuen en coratge de tirar endavant projectes amb pocs recursos per no defraudar a la població. No obstant això, considera que **s'han fet avenços importants que s'han de tenir en compte**. Per exemple, es va tirar endavant el programa **ALTER** des de la regidoria d'Afers Socials, ja que l'educació és un àmbit transversal. Els resultats no són immediats, però hem de tenir esperança cara el futur. **Tenim diversitat d'infraestructures per a totes les franges d'edat que abans no hi era**. Ara bé, és veritat que hi falta voluntat i inquietuds, i que talvegada una demanda més profunda de la societat mouria més als polítics.

Pere Alzina reitera que es nivell d'infraestructures és acceptable, però que falta omplir-los de contingut social. El professorat desenvolupa una funció molt funcional, de repetir el que s'ha fet sempre i provoca que les noves generacions no siguin innovadors. Això va lligat a la falta de conscienciació social, i no és cosa només de polítics, sinó també de tots els ciutadans. No es valora la necessitat de tenir projectes a llarg termini, que no lleva que hi hagi algunes iniciatives interessants, com en el cas esportiu. **A nivell de participació, s'han fet coses, però no s'ha arribat a un nivell desitjable**. Els mestres són els primers reticents. Per exemple, a un altre municipi els fiets van participar en el disseny d'un espai públic, conjuntament amb arquitectes. Aquí, per les dimensions de Menorca, ho tindríem bo de fer, però no es fa. Hi ha hagut iniciatives, com la reforma de l'escola d'adults o el centre de gravat, que a llarg termini poden ser importants. Falta lideratge en els projectes socioeducatius. Respecte a la participació, el moderador aporta que **els centres educatius viuen a esqueses del municipi**. Posa l'exemple que, des del Centre d'Estudis Locals es va disposar als centres d'una ruta per Alaior, amb material i tot fet. I han vingut centres d'altres municipis, menys els d'aquí.

Josep Portella contesta que, del que s'ha dit fins ara, hi ha aspectes que són de l'àmbit educatiu i d'altres que són més generals, tot i que vinculades entre sí. Quan es parla d'educació a nivell municipal, parlem bàsicament d'infraestructures. **S'ha de saber quina és la parcel·la de l'Ajuntament per no entrar en conflicte de competències**. En els darrers anys hi ha hagut una **millora en infraestructures educatives**, si ho comparem amb altres municipis de l'illa. Aquest fet s'ha de reconèixer. **La població està acostumada a exigir però no assumeix el que s'aconsegueix**. Pere Alzina mostra la seva conformitat amb aquest punt de vista. Continua Josep Portella, explicant les noves infraestructures que s'han fet en els darrers anys. L'educació de 0 a 3, es va fer l'escola des Pouet, que va costar 2 milions d'euros, pagat en bona part per l'Ajuntament, però la gestió en val 400.000 euros anuals. Pel que fa a primària, l'escola nova ha arribat, però tard pels problemes de finançament. La universitat és cosa d'aquests darrers 10 anys, amb un valor que ningú pot discutir. Després el centre des gravat. Finalment, està previst el parc BIT. Totes aquestes millores ha d'arribar a la població i estar contenta en aquest tema.

Per altra banda, si les noves infraestructures ha millorat el tema educatiu. Referent a l'Ajuntament, tenen la responsabilitat de 0 a 3 anys, i a mitges l'escola d'adults. Aquí es pot tenir una opinió més a favor o en contra. Als altres nivells, com Ajuntament, no pot accedir-hi i no ho coneix tant, ja que és competència d'altres administracions. El fet que l'escola estigui tancada a la societat, es veu, però no sap fins a quin punt es responsabilitat des professionals dels que fan feina allà, o no, de la mateixa manera que un manobre o un pagès.

Pere Alzina reitera que en temes d'infraestructures està bé, i el que calen són projectes a llarg termini. El problema és que hi ha una falta de conscienciació social. Si mires els estudis de GADES, l'educació sempre és dels darrers temes que preocupa a la societat. A això Josep Portella considera que s'hauria de **distingir entre la valoració de l'educació, que és positiva, i la implicació en l'educació**. Són dues dimensions diferents. Des de la regidoria es va

encarregar un projecte educatiu de ciutat, i s'ha hagut d'aturar per manca de consciència. Es va donar mig any al Consell Escolar i partits polítics, i no es va rebre cap iniciativa. No es pot realitzar un projecte educatiu si ningú l'interessa. En referència a la baixa implicació de la societat, Cati Palliser que a les reunions de l'AMPA hi va poca gent. A la darrera hi van assistir quinze pares, i això que era una reunió molt demanada.

El moderador demana si aquesta manca de participació ens ha de fer aturar. Josep Portella troba que no s'ha d'aturar, però no sap fins a quin punt és positiu entregar un projecte que a la ciutadania no l'interessa. Júlia Álvarez considera que s'han de trobar els mecanismes vincular el poble a un projecte educatiu. Tot és difícil, com la manca de participació a tots els nivells. **Però les poques persones que hi participen són actives i s'interessen. Per això no s'han de dispersar els esforços i arribar a un consens important en educació.** Respecte a aquest comentari, Pere Gomila opina que fa **falta lideratge que estiri a la gent, però aquest no pot estar per tot.** Finalment, Josep Portella explica que a Ciutadella és va engegar un projecte educatiu fa deu anys que mai s'ha valorat, i a Maó fa quatre anys que se'n parla però mai s'ha portat a terme. Talvegada un projecte s'hauria de fer per sectors i no per projectes. S'hauria de revisar.

En tema de **participació**, Josep Portella explica que ha estat una aposta d'aquests quatre anys. Algunes han estat de més calat que d'altres, però es **tracta d'acostumar a la gent en aquests processos participatius.**

En temes **esportius**, Antonio Perea considera que a nivell municipal el tema d'infraestructures està bastant assolit. Queda pendent dues coses. Per una banda, la **piscina municipal**, que ara mateix no es pot per mancar de pressupost a no ser que hi entrés iniciativa privada. També ens queda potenciar aquelles **pràctiques esportives que no necessiten d'infraestructura física**, com l'esport rural. De l'altra banda, les **escoles esportives**, ja que l'educació és un tema transversal. Lligat amb això, un aspecte important és la **professionalització dels monitors**, que actualment hi ha iniciatives en aquest sentit. **A nivell d'urbanitzacions**, a Cala'n Porter hi ha un camp de futbol que es podria millorar si hi hagués iniciativa privada. També s'empra la platja i la sala multifuncional per realitzar activitats esportives. El moderador considera que la innovació passa per portar a terme aquestes iniciatives sense que suposi un sobrecost per l'Ajuntament

Es planteja la relació entre entitats i administració pública en el camp **cultural**. Pere Gomila argumenta que molts anys **les entitats són les qui han salvat la situació de la cultura. Les entitats s'han de sentir recolzades per la societat i l'Ajuntament, i no entrar en competència amb la nostra feina.** És molt fàcil des de l'Ajuntament realitzar una programació, mentre que per les entitats és altruista i es dediquen moltes hores personals. Des d'aquest punt de vista les perspectives de futur no són molt bones.

Josep Portella explica que quan va entrar a l'Ajuntament tenia quatre objectius. En primer lloc, **fer present el fet cultural** a Alaior. Fer una regidoria de cultura que la ciutadania reconegués que, fins ara, no hi havia estat. Abans cultura estava adherida a festes, i hi havia unes poques entitats que hi feien feina. És normal que, quan hi entra un nou agent, hi hagi friccions. Talvegada hauríem d'haver parlat més. En segon lloc, **potenciar nous agents culturals**. En són uns exemples els fotobloguers i els pintors de saló d'art. En tercer lloc, **crear noves infraestructures culturals**. Està bastant avall, i tampoc hem pujat molt. Hem fet el Centre de Gravat, i s'està fent la rehabilitació del convent de Sant Diego. En darrer lloc, **crear uns productes culturals que identifiquin Alaior cap a fora**. La força de Maó cap Alaior com a ambient cultural és molt fort i és mal de combatre.

Respecte a la relació amb les entitats, troba que es podria fer una programació conjunta, cosa que Pere Gomila considera impossible perquè s'ha intentat moltes vegades i no ha sortit mai. El moderador demana si s'ha d'apostar per un servei de cultura potent o altres formes alternatives i enfortir-les. Josep Portella **espera que no disminueixi el paper de l'Ajuntament com a agent actiu en producció o promoció cultural.** Una altra cosa que comenta és que hi ha **poca creativitat local a Alaior**. S'han fet coses, però li falta, teatre, propostes musicals

diferents. És un dèficit que s'ha de superar. Una possibilitat es **consell municipal de cultura**, però no sap fins a quin punt funcionaria. Pere Alzina considera que el servei municipal de cultura ha de ser potent. Però planteja que es podria donar un salt qualitatiu en **potenciar les activitats que siguin de participació i no només de contemplació passiva**. Per exemple, els clubs de lectura, el fotoblog... són iniciatives que s'haurien de potenciar. En aquest sentit s'ha de prestar atenció a la gent gran, que serà un sector cada vegada més gran. L'ajuntament hauria de donar aquella discriminació positiva cap aquests projectes.

Taula 3: Benestar social

Reunió celebrada el dia 15 de novembre de 2010 a les 19 hores a la seu del Centre d'Estudis Locals. Hi assistiren:

- Júlia Álvarez, com a representant dels Verds
- Nofre Janer, responsable del programa d'intermediació d'habitatges del CEL
- Llorenç Llabrés, com a representant d'Esquerra Unida
- Anna Martí, coordinadora de programes socials de l'Ajuntament d'Alaior
- Ramon Orfila, com a representant del Partit Popular
- Antonio Perea, regidor d'Esports i Benestar social

Dels convidats a la reunió, no hi assistiren els representants dels grups següents: PSM, Càritas i Creu Roja

Per començar el debat, Anna Martí explica que els **col·lectius que més s'adrecen als serveis socials són les famílies i la gent gran**. Respecte la gent gran, considera que s'ha de posar atenció a aquest col·lectiu per l'increment demogràfic que s'espera. Ara bé, **hi ha bastants recursos i es pot dir que estan ben atesos**. En tema de famílies, hi ha hagut un augment en la demanda d'ajuts econòmics, ja sigui perquè han perdut la feina, no poden mantenir els seus infants, etc. També intercedim en el tema de lloguers, proporcionem aliments (que s'ha duplicat respecte els darrers anys), entre d'altres. No obstant, **hi ha situacions que no podem fer res**. A nivell insular hi ha unes prestacions mínimes des Consell per causes greus. En aquest sentit, l'any 2010 es va impulsar pla d'inclusió, que tenia la finalitat d'avaluar la gent que cobrava rendes mínimes per conèixer els seus perfils i com solucionar-ho. Però el final no es va poder dur a terme. Pel que fa al tema **d'immigració, s'està estabilitzant**. S'ha de tenir en compte que ara bastants persones intenten retornar als seus països i que s'ha frenat la seva arribada. Tenim un projecte d'acollida del municipi, però que va adreçat a tota la població, sigui quina sigui el seu origen.

El moderador demana si hi ha hagut un increment de les **demandes socials** respecte fa quinze anys. Anna Martí explica que fa sis anys que hi és, però considera que **no hi ha hagut un increment fort**. Respecte a la immigració, no el considera un problema en sí mateix, ja que tenen les mateixes dificultats que la població autòctona. Hi ha altres immigrants que no tenen problemes socials i que estan ben integrats en la societat. El que succeeix és que, amb es temps, **la població s'ha tornat més individualista, per la qual cosa les xarxes socials són més minses**. La gent que ve de fora òbviament que té aquest problema quan arriba, però es resol amb el temps. Aquest és un factor que ajuda a l'exclusió social.

Júlia Álvarez considera que el problema principal és la **falta de qualificació**. Quan l'economia anava bé i la construcció estava en auge, no es notava. Amb la crisi es posa de manifest aquestes mancances. Ara bé, el problema de fons és **l'estructura econòmica**, que permet aquestes taxes elevades de precarietat i temporalitat laboral.

Anna Martí afegeix una altra problemàtica de les famílies, que és la **manca d'habilitats**, és a dir, maneres de fer feina, de valors, que et fan actuar d'una manera. És un tema molt lligat a l'educació. Estem en una societat en que la família s'ha diluït, de consum, de la immediatesa. En cert sentit, som immadurs i massa sensibles a la crítica. Creu que a les escoles, tot i les moltes altres qüestions que tenen, seria un tema a tractar. És a dir, **l'educació emocional**, que és la base per superar les dificultats que et trobes. No podem donar la culpa a tot el que ens passa als altres, ja que et crees una pel·lícula que dificulta sortir de la situació en la que hom es troba. Per exemple, ens arriben famílies que consideren que els seus fills tenen algun problema. A aquests els derivem als centres de salut, però allà diuen que ells estan bé. El que fa falta és treballar amb la família, que és una part de feina que nosaltres ho podem fer. Els pares fan el millor que poden, però també ens equivoquem. El moderador apunta que els pròxims anys anirà augmentant, perquè s'estan creant persones així. Per tant, hi haurà més

demandants de serveis socials. Anna Martí explica que hi ha projectes de promoció de la convivència per enfortir els vincles socials, però fracassen per aquesta immaduresa,

Intervé Antonio Perea assenyalant que a nivell de família creu que la feina que s'està fent és adequada, però moltes vegades sembla que hem de solucionar tot el que les persones necessiten, i no és així. **Els serveis socials no poden donar resposta a tot perquè no tenim a l'abast els recursos necessaris.** Per exemple, que se li assigni un geriàtric o un centre de dia d'un altre poble. La mentalitat de quedar-se al poble s'ha de superar, perquè els recursos són els que són. De les trenta places del geriàtric, vint-i-set estan donades al Govern Balear. El mateix passa en el centre de dia, de les deu que hi ha, dues són de l'Ajuntament.

Altres aspectes a considerar són els **centres de dia**, que és una aposta del Govern en la qual hi estem d'acord. D'aquesta manera, els vespres poden tornar a casa seva, la qual cosa és important. En aquest aspecte, queda per aconseguir que s'ampliï el funcionament en caps de setmana. Altres polítiques que tenim consolidades són les que fan referència a **ajudes a domicili**, com són els menjars a domicili, que actualment hi ha unes vint-i-cinc persones beneficiades, i les set treballadores familiars que disposem actualment. En aquest sentit, per la demanda que tenim està controlat. **El que sí manca, a nivell més general, és espai en l'edifici de serveis socials**, ja que actualment es troba saturat per les nombroses persones que atenen. Finalment, **s'ha millorat l'atenció a Cala'n Porter a través del tècnic que tenim.** A través d'ell s'ha constatat l'increment de demanda que s'haurà de tenir en compte pels propers anys.

El moderador demana si hi ha molta llista d'espera pel geriàtric. Antonio Perea contesta que, a nivell de municipi, n'hi ha nou, però les llistes que maneja el Govern Balear no les té. **Anna Martí assenyala que, quan està tot ocupat, no hi ha espai per emergències socials.** En aquest sentit caldria disposar d'unes infraestructures, com un centre de respir, per donar resposta a aquestes problemàtiques.

Ramon Orfila accepta que les persones vulguin estar a prop de casa i de la família, demanda a la qual se li hauria de donar resposta. **Considera negatiu que l'Ajuntament s'hagi quedat amb poques places del geriàtric.** Aposta per a una ampliació d'aquest, tenint en compte el possible augment de la demanda d'aquesta. Antonio Perea li contesta que una plaça costa 2000 euros, com si està ocupada com si no. **Aquests temes s'han de considerar des d'un nivell insular**, per la qual cosa també és necessària la coordinació entre els Ajuntaments. Ramon Orfila replica que es poden gestionar de diverses maneres i considera que falta més coordinació i adjudicació en el control de les places.

El moderador sintetitza demanat per que s'hauria d'apostar, si per geriàtrics, pisos tutelats, o les dues coses a la vegada. Llorenç Llabrés considera que depèn dels casos. Troba que la majoria de les persones vol estar a casa seva. Ara bé, hi ha situacions que afecta a nivell familiar, la qual cosa canvia. Anna Martí hi està d'acord. **Considera que a nivell psicològic, millor està en el seu entorn. Però hi ha casos que necessita d'altres tipus de polítiques. Està clar que atendre a casa surt més barat és més barat.** En aquest sentit, el moderador considera que, havent cada vegada un major número de demandants, s'hauran de cercar fórmules més barates per atendre a totes les demandes. Assenyalar que es proposen diverses iniciatives concretes. Entre elles la de Ramon Orfila, que posa l'èmfasi en la necessitat de locals adaptats a gent gran. En aquest sentit, s'haurien de fer promocions **d'habitatges adaptats.**

Es canvia de tema i es passa a parlar d'**habitatge**. El moderador destaca unes dades a nivell estatal que assenyalen que hi hauria un 20% més en la taxa de pobresa si els joves s'emancipessin. Aquest fet reflexa la dificultat dels joves a accedir a un habitatge. A l'alior, el preu de l'habitatge nou i antic ronden els 2300 euros, i el lloguer al voltant dels 400. Davant aquesta situació, el CEL va posar en marxa el 2003 un **programa d'intermediació d'habitatges de lloguer**, per la qual cosa es convida a Nofre Janer a explicar aquesta experiència.

Nofre Janer explica que aquest servei anava en un principi dirigit a la gent jove, però la realitat és que es van presentar tot tipus de població. Aprofitant que sabíem que hi havia moltes cases desocupades, ens posàvem en contacte amb els propietaris per incentivar a llogar-los. **S'ha de dir que molts propietaris van mostrar interès, però també molts d'altres**

no van voler saber-ne res. Ens deien per males experiències passades, pel fet que els interessava llogar-los en l'estiu a més bon preu, etc. Per la banda de la demanda, rebíem molta gent de temporada, especialment per l'estiu, i també gent universitària. Hi havia molta gent necessitada. Malgrat tot, vam aconseguir realitzar bastants contractes, tot i que la majoria eren curts. Els propietaris no es volien fermar per molt temps. Hi havia alguns propietaris que llogaven pisos en molt mal estat i car, que ni tan sols nosaltres no vam voler acceptar. Els preus rondaven entre els 300 i 500 euros. L'any 2007 el projecte es va acabar per manca de subvencions i ho vam derivar a Creu Roja, que estava fent un projecte semblant.

Anna Martí aporta que també fa falta que hi hagi algun pis d'estada temporal, per casos d'emergència social. Existeixen les cases d'acollida de Maó i Ciutadella, però moltes vegades no tens aquest recurs. A més, pots enviar a una persona uns dies a un pis d'acollida per uns dies, però el desitjable es que poguessin estar més temps per desenvolupar millor les tasques d'acompanyament, que tenen una durada d'uns tres mesos.

El moderador considera que aquestes polítiques creen cohesió social. A mesura que la gent empra aquest servei, més immobles surten al mercat. Introdueix el tema dels pisos de protecció de l'IBAVI a baixamar. Antonio Perea explica que hi havia dues centres persones que sol·licitaven, però pels perfils d'aquests, es van quedar amb vint-i-vuit. En Ramon Orfila considera que es van construir en uns terrenys massa cars, i que no haurien d'haver fet.

El moderador demana si s'ha d'aturar la promoció pública. Antonio Perea opina que **no pot tornar a passar que sigui el sector privat que influeixi en els preus.** S'han de construir pisos públics pel fet de no incentivar a pujar els preus en el sector privat. Altres consideren que s'ha d'**aprofitar els pisos buits.** El moderador aporta algunes dades il·lustratives. En el cens de l'any 2001 hi havia el 17% d'habitatges buits. Segons l'OBSAM, la capacitat d'allotjament residencial a l'any 2008 era de 17.000 persones. Llorenç Llabrés i Nofre Janer consideren necessari emprar aquests habitatges enlloc de fer-ne nous, a través d'iniciatives com la borsa d'habitatges. Llorenç Llabrés considera també que un problema és la falta d'aval per accedir als habitatges. Ramon Orfila considera que els preus no pujaran gaire en els propers anys. Per exemple, hi ha moltes cases per posar-les com a turístiques, per la qual cosa necessiten de reformes que no es poden permetre. Així que molts propietaris baixaran els preus de les cases per treure-se-les de damunt. Júlia Álvarez posa l'accent en el control del frau que es donen en alguns contractes. Finalment, el moderador també posa l'accent en les ajudes fiscals pels lloguers.

Deixant de banda el tema d'habitatge, i ja per acabar, el moderador demana si s'ha d'apostar per uns **serveis socials municipalistes o bé per la intervenció dels actors socials.** Ramon Orfila aposta per una cosa mixta. Considera que es positiu que hi hagi un voluntariat que hi participi, però la professionalització desincentiva. Júlia Álvarez també aposta per les associacions. No obstant això, opina que se'ls ha de recolzar econòmicament, ja que estan fent tasques que hauria de fer l'Ajuntament. És una feina que s'ha de fer, i **el voluntariat arriba fins a un cert punt.** Si no es recolza, les associacions aniran cap avall. Antonio Perea considera que **l'administració té unes obligacions dels quals no en pot fugir,** tot i haver temes que puguin intervenir els sectors socials. Així que estan disposats a ajudar el sector associatiu, però hi ha assumptes que han de ser municipals. Finalment, Nofre Janer opina que el voluntariat arriba fins a un cert punt, però que esdevenen necessaris per l'administració. Assenyala el paper positiu que exerceixen les entitats per la societat, en ser pioners en iniciatives i demandar-les després a l'Ajuntament.

Per acabar, Llorenç Llabrés exposa un altre tema que considera rellevant, que és la **detecció de problemes socials ocults a través dels instituts.** Considera necessari una major coordinació entre Ajuntaments i instituts, i més recursos humans cap aquest sentit. Anna Martí explica que ja s'està fent feina a través de les educadores socials, però reconeix que es podria aprofundir més en aquest camp.

Taula 4: Economia

Reunió celebrada el 22 de novembre de 2010 a les 19 hores a la seu del Centre d'Estudis Locals. Hi assistiren:

- Júlia Álvarez com a representant dels Verds
- Pau Morla, batlle d'Alaior
- Cèlia Osorio, regidora de Comerç de l'Ajuntament d'Alaior
- Pepe Pons, gerent de l'àrea de turisme de l'Ajuntament d'Alaior
- Josep Portella, com a representant d'Esquerra Unida
- Fanni Riudavets, com a representant del PSM
- Toni Sintes, president de la CAEB

Dels convidats a la reunió no hi assistiren els representants dels grups següents: Associació d'empresaris Sa Trotxa, Associació de comerciants d'Alaior, Comissions Obreres, GOB i Partit Popular.

Per iniciar el debat es planteja una reflexió sobre la present crisi econòmica. Pau Morlà explica que algunes dades apunten que Alaior ha estat el **municipi amb un major creixement**. Aquest fet es pot explicar per una xarxa empresarial consistent i per un boom de les activitats turístiques i de la construcció. A més, **en els darrers anys s'havia tingut una sèrie d'inversions públiques que difícilment es tornaran a tenir** com a conseqüència de la crisi, com el pla E o el pla de dinamització turística. En aquesta situació, l'administració no té eines per anar cap a una direcció determinada, sinó plans que ajuden a anar cap a una determinada banda. En aquest sentit, **el projecte parc BIT és un dels més importants**. Moltes empreses i entitats financeres ja estan interessades, i el repte actual és omplir-lo de contingut. Aquest projecte no solucionarà els comptes un dia per l'altre, però són esforços que sumen en positiu. En el camp del turisme, el número de visitants ha disminuït, però hem aconseguit girar la tendència en el conjunt de Menorca en un moment complicat.

Cèlia Osorio remarca la importància del parc BIT, tot i que creu que hi ha una **manca de coneixement per part de la població**. Pau Morlà afegeix que el parc BIT no només són empreses de base tecnològica, que són les que s'estan desenvolupant més, sinó que també **ha d'incidir en altres sectors econòmics**. Considera que aquest és el repte d'aquests anys.

El moderador exposa que les xifres de turistes ha disminuït, especialment els estrangers. Pepe Pons manifesta la seva preocupació. Fa referència al que havia dit anteriorment Pau Morlà que **aquí parlem del número de persones, però no de rendibilitat**. El turisme nacional d'abans venia als mesos de juliol i agost i tenia una despesa elevada: llogaven cases i cotxes, menjaven a restaurants més cars, etc. Aquests no són els que tenim ara, sinó que tenen una despesa inferior.

El moderador demana si es pot reconduir aquesta situació. Pepe Pons considera que la part difícil del **turisme la vam deixar en mans dels touroperadors**, que són els que han marcat els preus que s'havien de pagar, de vendre, etc. Aquest fet ha portat que en èpoques no favorables, **els touroperadors han afavorit el creixement d'aquest tipus d'indústria a altres indrets que no són de l'estat espanyol**. Les eines són: establiments de gran capacitat, costos de producció baixos, i l'euro ha encarit tot, però en altres països no. Han passat uns anys i el problema que tenim són els preus. Venem un producte a preus x que un altre ven el mateix amb la mateixa qualitat a més baix preu. A això li hem d'afegir que no ens fem conèixer a través d'uns valors, **som marca blanca**. Arribem a un punt que no sabem que fer, i tenim un rosari de problemes.

Des del seu punt de vista considera que aquest model no té sortida i que hem de patir una evolució cap a un altre model dirigit cap a una població més crítica i que no sigui fàcilment copiable per als nostres competidors. No obstant això, tenim uns **problemes** per avançar cap a aquest model. En primer lloc, la **connectivitat aèria** és escassa, flaca i cara. En segon lloc,

Menorca **no té uns atractius prou potents** que ens facin reconèixer i que puguin atreure visitants. No obstant, **es fan coses en aquest sentit que considera que van cap a la bona direcció**. En darrer lloc, en aquest procés de pèrdua de rendibilitat, **els allotjaments turístics i la indústria complementària han perdut qualitat**.

Josep Portella demana si aquest canvi es pot fer des de Menorca. Pepe Pons contesta que aquest canvi s'ha de fer. Considera que aquests anys no s'ha fet res per canviar, i quan més tard prenguem decisions més perjudicial ens serà.

El moderador opina que Mallorca i Eivissa tenen uns avantatges respecte Menorca. Pepe Pons hi està d'acord. Explica que Mallorca té un milió d'habitants i un aeroport amb connexió amb les grans ciutats europees, amb una connectivitat elevada i a preu raonable. A Eivissa reben visitants d'arreu del món perquè han encunyat una marca de festa, etc. I quan es fa un esdeveniment, vénen de Nova York, i aquests no els hi ve de 200 euros. A Menorca no ho tenim aquests atractius. S'ha de potenciar o **crear aquests estiradors**.

El moderador demana quins elements s'ha de potenciar. Pepe Pons argumenta que **el canvi de model no passa de sortir d'aquí i fer una altra cosa demà**. S'ha d'aprofitar els elements anteriors que tenim aquí, sol, platja, totes aquestes coses. **Però hauríem de fer la reflexió d'allà on hem d'arribar**. Volem que arribi gent, que gastí, però com ho aconseguim. De qualche manera no hem de potenciar les persones que tenen pocs recursos i que els és igual allà on van, i **apostar per aquella gent que no li fa res pagar un poc més per la qualitat**. Tenim coses molt bones: una **situació privilegiada**, estem a dues hores de vol respecte els països emissors de turistes; o una **qualitat ambiental fantàstica** que, passat els temps, si ho fem bé, es valorarà molt. A partir d'aquí s'ha d'estudiar els segments de població que pugin anar a allò que volem fer per dirigir-nos a ells i no a una massa informe de gent. Aquí hi ha coses que podríem fer. **Esportivament**, a Fornells es podria fer esport de vela o submarinisme tot l'any. També podríem apostar per a **l'autosuficiència energètica** i ser el mostrador d'Europa. Un exemple concret seria crear un model d'implementació del cotxe elèctric. Hi ha una illa que es diu *Samso*, a Dinamarca, que són autosuficients energèticament, i que cada any hi arriben 500.000 turistes a veure-ho. Finalment, la **tercera edat europea** (50 anys) serà un sector a l'alça, ja que s'espera que representaran a l'any 2050 90 milions de persones. Triaran coses com tranquil·litat, falta de ranous, bona atenció mèdica o seguretat. I així podríem seguir. S'ha de triar i posar els elements perquè aquesta elecció vegi la llum.

El moderador demana tres qüestions sobre el que ha exposat. Pepe Pons contesta, en primer lloc, que el parc BIT a Mallorca ha impulsat la venda de paquets turístics a segments de població ben estudiats. En segon lloc, ens hem de plantejar **prescindir dels touroperadors**. Actualment el 50% dels turistes no els empra. En darrer lloc, el cotxe elèctric actualment és car. Però ara està a punt de sortir al mercat sense bateria, que és el que enquireix. Així que pagaràs un lloguer per l'ús que li facis. La suma de les dues coses ja s'acosta al cost d'un cotxe actual. Si Menorca es vol diferenciar, no basta que arribi a casa i endollar a la corrent elèctrica, ja que cremes combustible fòssil. Hauries de recarregar les bateries amb aerogeneradors.

Referent al tema energètic, Júlia Álvarez opina que s'ha d'apostar per la diversificació energètica i acabar amb el monopoli de GESA. A això Pepe Pons considera que una bona manera seria crear unes cooperatives on tots hi poguéssim invertir, ja que a la llarga seria una forma de viure de molts menorquins. Pau Morlà explica que s'han dut a terme algunes accions per atreure altres companyies energètiques. Tots els comptadors de més de 10 Kwv els tenim contractats amb l'empresa Gesternova, que aporta energia 100% neta. En canvi, GESA ens posava unes condicions molt dures.

El moderador canvia de tema, i proposa parlar de la manera d'atreure visitants a Alaior com a forma de dinamitzar el **comerç**. Pau Morlà considera que una dificultat que tenim és **l'oferta de tot inclòs dels hotels**. El que s'ha fet és enviar una persona als hotels per explicar-los les ofertes de Menorca i Alaior. Ha funcionat raonablement bé, tot i que és difícil d'avaluar-lo. L'altre dificultat és que s'acaba el Pla de dinamització turística, però intentarem mantenir coses, com la ruta històrica o el mercat de nit.

Josep Portella aclareix que l'oferta cultural no va dirigit als turistes d'aquests hotels. Després, a nivell de comerç troba que no només és Maó la competència d'Alaior, sinó també Barcelona. **Aquí queda el comerç tradicional, de productes bàsics, mentre que el consum complementari de roba, decoració, etc. s'han desplaçat a Maó o al seu polígon en grans superfícies.** Les coses són així perquè ho decideix el consumidor. Però també hi ha **altres productes de consum, com els esportius o els culturals**, que no els donam importància. Per això ara feim pagar, perquè si no poses preu, no dones valor. És un tipus de consum que pot atreure gent al poble durant els estius i primaveres. A l'hivern és molt difícil competir.

Pepe Pons afegeix dues coses. Per una banda, és difícil atreure turistes perquè no tenen inquietuds ni vénen pel que puguin trobar. De l'altra banda, **els menorquins som passius**. Hem intentat que els comerciants de Cala'n Porter fessin una pinya per aprofitar quatre anys de pla de dinamització per crear sistemes per atreure gent. No hem estat capaços de fer res en aquest sentit.

Toni Sintès explica que molts comerços estan tancant i s'ho passen malament. Hem de ser imaginatius i convertir les dificultats en oportunitats. **De la mateixa manera que nosaltres anam a comprar a fora, que els de fora vinguin a comprar aquí.** En aquest sentit opina que hi ha dos punts a millorar. Per una banda, **connectar a l'estiu Alaior, Son Bou i Cala'n Porter**, principi final, per atreure la gent cap aquí i no cap a Maó o Ciutadella. De l'altra banda, **crear uns aparcaments a les dues entrades d'Alaior**, ben atractius i senyalitzats.

El moderador demana què podria oferir Alaior respecte Maó. Fanni Riudavets considera que fan falta **comerços específics** com els que hi ha a Ciutadella. Per exemple, comerços amb productes locals. El moderador considera que potser s'hauria de fer un **pla d'acció amb idees singulars i que cerqui finançament**. És a dir, que l'Ajuntament faci la feina que els empresaris no tenen temps o no saben com fer-ho. Respecte a aquest comentari, Josep Portella considera que hi ha **molta part dels empresaris**. Explica que va mirar de recuperar els quatre molins del poble, pagant meitat i meitat entre Ajuntament i propietaris per a la seva recuperació d'un pressupost de 35.000 euros.

Al final s'arriba a la conclusió que la situació del comerç és complicada i de difícil sortida. No obstant això, s'han de **facilitar els mecanismes per tal de donar una major qualitat als comerços i crear productes que distingeixin Alaior de la resta de municipis** per atreure gent. Un altre tema és la **necessitat d'un hotel a Alaior** per a conferenciant, turistes, etc.

Es canvia de tema i es passa a parlar de la **construcció**. Pau Morlà explica que és una realitat que les llicències han baixat. Ara fan més rehabilitacions quan altres temps feien pisos nous. El boom de la construcció no va anar malament perquè es van vendre bastants, però s'hauria d'haver fet d'una forma més prudent. L'obra pública s'havia disparat els darrers anys gràcies als plans, però ara això també ha acabat. Així que s'hauran de fer projectes més petits. Serà un sector que partirà, tot i l'especialització d'algunes empreses d'aquest sector en manteniment d'aigua, fons, etc.

Toni Sintès considera que és un sector molt important perquè mou molta economia indirecte. Però és cert que hi ha massa pisos en relació a les necessitats del municipi. Una de les maneres de **reactivar aquest sector seria realitzar un pla de reformes del sector hostaler i dels apartaments de Son Bou i Cala'n Porter**. Facilitar aquestes reformes a través d'incentius fiscals ajudaria a augmentar la qualitat dels serveis turístics. També **serà important el parc BIT per a ajudar a les empreses**. Malgrat això, després de dos anys d'estar incubades, les empreses desapareixeran si no funcionen o s'instal·laran a un altre lloc. El Pla General hauria de preveure uns terrenys al polígon per a la instal·lació del sector quaternari, i aquí és on no va bé.

Josep Portella analitza la crisi fruit d'una societat capitalista en la que els forts sobreviuran i els petits desapareixeran. Quan es va fer el PTI, vam defensar les **quotes de llicència**, però no va ser acceptat. Així que la inversió que no havia pogut entrar a la costa, ha entrat a les ciutats, la qual cosa va provocar el boom de la construcció.

Pepe Pons introdueix el tema de **l'agricultura i la ramaderia** a partir de les **possibilitats que pot proporcionar el parc BIT en relacionar aquest sector amb el turístic**. Per exemple, el camp

de Menorca podria proveir d'aliments al sector turístic. Pau Morlà explica que els hotelers hi estaven d'acord, però que havien de garantir una determinada quantitat d'un producte que no proporciona al camp menorquí. Pepe Pons matisa que no fa falta que tothom sigui alimentat per nosaltres, sinó fer una selecció **d'establiments de qualitat que ofereixin productes agraris locals amb garantia de qualitat**.

Per acabar, Pau Morlà realitza un resum de l'estat de les **finances públiques**. Considera que l'Ajuntament necessitarà una reestructuració: l'activitat econòmica ha davallat; s'han ajustat les taxes, no l'IBI perquè no és el moment; i tenim patrimoni però ens falta liquiditat. Tot això fa que no puguem pagar a les empreses a trenta dies, sinó més, la qual cosa està perjudicant l'economia sense voler-ho. Però no tens gaire marge per aclarir-ho. Haurem d'ajustar els serveis que tenim i mantenir-nos així com estem, sense fer passes endarrere.

Apartat 2: Experiències comunitàries

- Article sobre les comunitats d'aprenentatge

COMUNITATS D'APRENTATGE: UNA ALTERNATIVA EDUCATIVA

Ramon Flecha¹⁷

El projecte de Comunitats d'Aprenentatge

Les Comunitats d'Aprenentatge es defineixen com *un projecte de transformació social i cultural d'un centre educatiu i del seu entorn per aconseguir una societat de la informació per a totes les persones, basada en l'aprenentatge dialògic, mitjançant una educació participativa de la comunitat, que es concreta en tots els seus espais, inclosa l'aula* (Valls 2000: 8).

Un dels elements fonamentals dins les Comunitats d'Aprenentatge és la participació de tota la comunitat educativa: familiars, professorat, voluntaris, etc. Les persones treballen en pla d'igualtat amb un objectiu compartit: l'aprenentatge dels nens i nenes per no estar socialment exclosos a la societat de la informació.

Societat de la informació i educació

El model vigent d'educació té moltes mancances a l'hora de fer front al fracàs escolar i la conflictivitat a les aules, de manera que l'escola, enlloc de contribuir a la igualtat de tots els ciutadans i ciutadanes, en ocasions es converteix en un agent reproductor de l'ordre social. Davant d'aquesta situació, les Comunitats d'Aprenentatge constitueixen una alternativa educativa que promou la superació de les desigualtats socials mitjançant una pràctica educativa solidària, participativa i basada en un diàleg igualitari. De fet, el projecte s'està mostrant com una experiència d'èxit a les 17 escoles de l'estat espanyol (6 a Catalunya, 7 al País Basc i 4 a l'Aragó)¹⁸ on s'està portant a terme.

El pas de la societat industrial a la societat de la informació ha implicat enormes canvis no només en l'àmbit econòmic, sinó a la societat en general. El desenvolupament de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) ha tingut influència a tots els espais de les nostres vides, des de la producció industrial fins a les pràctiques quotidianes.

L'arribada de la societat informacional va anar acompanyada, en una primera fase (des de 1973 fins 1995 aproximadament), d'un procés de polarització o dualització social que accentuava enormement les desigualtats socials, ja que s'establia una enorme *escletxa digital* (Elboj et al. 2002: 15) entre les persones que no podien accedir a les TIC i les que sí tenien recursos per fer-ho. Aquest segon grup era conformat per les classes dirigents, amb les competències necessàries per impulsar l'arribada de la societat de la informació, mentre que a la resta els esperaven els llocs de treball amb menor qualificació o, fins i tot, l'atur i l'exclusió. Des del sistema educatiu, es va promoure l'accentuació d'aquestes desigualtats defensant l'adaptació a la diversitat, la qual cosa suposava adaptar-se a les necessitats dels individus, però també a les seves situacions de desavantatge, marginació o exclusió.

La segona fase de la societat de la informació, en la que ens trobem avui, ha frenat en certa manera aquesta tendència. La voluntat del capitalisme informacional de trobar nous mercats en els sectors i països fins ara exclosos de la societat de la informació i la pressió exercida per

¹⁷ CEU del Departament de Teoria Sociològica, Filosofia del Dret i Metodologia de les Ciències Socials de la Universitat de Barcelona.

¹⁸ Si voleu cercar més informació sobre el projecte o sobre aquestes escoles, podeu consultar la pàgina web: <http://www.comunidadesdeaprendizaje.net>

aquests mateixos països i moviments socials igualitaris, junt amb els problemes derivats de l'exclusió, han provocat que avui es plantegi l'objectiu d'una societat de la informació per a tots i totes. De fet, les polítiques europees també van en aquesta línia.

L'escola no pot continuar essent la mateixa que a la societat industrial, quan el professorat, com a dipositori dels sabers culturals i de la informació rellevant, traspassava aquests continguts a un alumnat que no disposava de cap altra via per a accedir-hi. L'objectiu de l'educació consistia, doncs, en l'extensió d'aquests coneixements a la majoria de la població. Avui, les TIC posen tota aquesta informació i molta més a l'abast de tothom i fa que, entre altres factors, l'educació es trobi davant d'una nova realitat que l'obliga a redefinir el seu paper. L'alumnat ja no necessita que se li transmetin uns coneixements inaccessibles, sinó recursos per a gestionar, seleccionar i analitzar críticament els enormes volums d'informació.

De fet, l'educació cada vegada depèn menys del que succeeix a l'aula i més de les interaccions que estableixen els nens i les nenes a les seves cases, al barri, a l'esplai, al club esportiu... En aquest context, tenir un esperit crític o ser capaç de reflexionar i d'establir uns criteris inequívocs per argumentar i actuar esdevenen avui eines més importants que la capacitat d'emmagatzemar moltes dades. És per tot això que el sistema escolar no pot continuar amb els mateixos tipus d'escola, formes d'organització i mètodes d'ensenyament que a la societat industrial. Malauradament, moltes escoles segueixen mostrant-se impermeables a les transformacions profundes que s'han donat en tots els àmbits socials. El repte amb què avui es troba el sistema educatiu és, doncs, el de transformar aquesta estructura obsoleta i constituir les escoles com els centres en què tota la comunitat participa i col·labora per a que els nens i les nenes puguin adquirir els coneixements i habilitats que necessiten per a no quedar exclosos.

Elements pedagògics de les comunitats d'aprenentatge

El desenvolupament comunitari

La participació de la comunitat és imprescindible per a dur a terme el projecte. *Aconseguir una societat de la informació per a totes les persones* implica superar els problemes del fracàs escolar i la conflictivitat, que es relacionen íntimament amb l'exclusió social, per a construir una educació de qualitat que, com demostren els fets, el sistema educatiu actual no pot oferir. De la mateixa manera que l'educació en la societat de la informació no es pot circumscriure només a l'espai que ocupa l'aula, els i les mestres no poden ser els únics responsables de la formació dels nostres infants. Cal la implicació de tots els agents educatius de la comunitat (família, voluntariat, associacions veïnals, institucions del barri...) per a que aquesta tasca tingui èxit.

En les Comunitats d'Aprenentatge aquesta participació es concreta en el canvi de l'estructura jeràrquica tradicional de l'escola cap a una escola oberta al barri. Pares, mares, familiars, voluntaris o qualsevol persona de l'entorn proper a l'escola que hi estigui interessada entren a formar part, junt amb el professorat, dels òrgans directius de l'escola, de manera que la supervisió i coordinació del projecte es porta a terme amb la participació de tots els sectors implicats, per sobre d'una direcció unipersonal. Per a la gestió i organització del centre educatiu a tots els nivells, es creen comissions mixtes (formades per professorat, familiars, voluntaris...) que desenvolupen tasques concretes, des de les presa de decisions referents al projecte educatiu de centre o als continguts del currículum que cal prioritzar fins a l'organització de festes o altres activitats lúdiques.

La participació de la comunitat en tots els nivells de decisió del centre escolar suposa una transformació radical de la mentalitat passiva vers l'educació que portava a moltes persones a concebre-la com un servei públic que havien de rebre els ciutadans i ciutadanes. Quan les

persones prenen part en el projecte, s'identifiquen a elles mateixes com a protagonistes en l'educació dels seus infants, en la gestió del centre i, per extensió, en la millora de la vida comunitària. De fet, d'acord amb el que es deia a la primera part, tots els àmbits en què els infants interaccionen tenen influència per a la construcció dels seus coneixements i és per això que la transformació que es proposa des de les Comunitats d'Aprenentatge no pretén reduir el seu abast a l'interior del centre escolar, sinó que pretén tenir un impacte també sobre l'entorn com a agent educatiu.

L'aprenentatge: centralitat dins el projecte

D'acord amb la finalitat, que es comentava abans, d'aconseguir una societat de la informació per a totes les persones, resulta imprescindible que tothom desenvolupi al màxim les seves capacitats, sobretot en aquelles escoles de zones deprimides. Es tracta, doncs, de potenciar al màxim l'aprenentatge, de que l'alumnat participi contínuament en activitats formatives i que s'aprofiti al màxim el temps que s'hi dedica. Això només és factible, novament, amb la participació de la comunitat per a buscar tots els recursos que calguin en cada cas. Per exemple, introduint a l'aula persones voluntàries per a ajudar a aquells infants amb més dificultats o a aquells que presenten necessitats educatives especials.

El criteri que preval no és el de treure a l'alumnat amb dificultats de l'aula per fer classes de reforç, sinó el de buscar tots els recursos que calguin per a compensar aquestes dificultats sense perdre el ritme de la resta de companys i companyes. Així, per exemple, en els casos de l'alumnat immigrant que no domina la llengua autòctona, enlloc de fer classes paral·leles a part de la resta, es programen classes de reforç fora de l'horari escolar (al migdia, a la tarda...).

En la mateixa línia, des del projecte de Comunitats d'Aprenentatge s'advoca per la implementació dels grups interactius, una forma d'organització de l'aula en grups heterogenis (en quan a gènere, nivell d'aprenentatge i origen cultural) de 4 ó 5 alumnes en què es realitzen activitats de 20 minuts de durada tutoritzades per una persona adulta voluntària que sol ser algun familiar. En total es realitzen 4 activitats amb 4 persones voluntàries diferents durant una hora. En alguns casos, l'organització en grups interactius ha suposat quadruplicar el treball que abans es feia a l'aula en el mateix temps. No es tracta, però, només d'accelerar els aprenentatges, sinó de fomentar el diàleg igualitari, la solidaritat i la cooperació entre companys i companyes. L'alumnat aprèn a explicar les coses de la manera més intel·ligible, a discutir, a col·laborar, a adoptar el rol del que ensenya en un moment i del que aprèn en un altre, a sentir-se responsable i protagonista del procés d'aprenentatge propi i de la resta... Es consuma, en definitiva, l'aprenentatge dialògic.

Potenciar l'aprenentatge implica també flexibilitzar els espais i el temps dedicat a les activitats formatives. Aquestes no s'organitzen de forma compartimentada, sinó que el clima general de l'escola s'orienta cap a l'aprenentatge. En aquest sentit, la Comunitat d'Aprenentatge no respon només a les demandes formatives dels infants, sinó també a les de tota la comunitat. Així, per exemple, en algunes de les escoles que han portat a terme la transformació s'han organitzat classes per a preparar l'examen del carnet de conduir, d'alfabetització, tallers d'informàtica... Fins i tot en alguns casos s'ha constituït formalment una activitat anomenada "Escola de Pares i Mares", on les persones participants han millorat el seu nivell de lectura o s'han preparat per a l'obtenció de títols oficials. Igual que en la formació de nens i nenes, aquesta escola per a persones adultes potencia l'aprenentatge instrumental d'aquelles habilitats demandades al mercat laboral sense oblidar la formació integral de la persona adulta. Així, es fomenta la solidaritat, la reflexió sobre la pròpia condició de mare o pare, sobre les relacions de parella, sobre les necessitats i possibilitats de participació social...

Expectatives positives i optimisme pedagògic

En les Comunitats d'Aprenentatge es treballa mirant cap a les més altes quotes. Adoptar aquesta postura resulta imprescindible per a que el projecte esdevingui realment transformador i aconseguir superar qualsevol dificultat vers una societat de la informació per a tots i totes. Això implica posar l'accent sobre les capacitats i no sobre els dèficits, sobre les possibilitats i no sobre les dificultats. No es tracta, doncs, de què l'alumnat vagi consumint els seus anys d'escolaritat obligatòria sense generar conflictes a l'aula i superant els mínims establerts de qualsevol manera, sinó de, com s'ha dit abans, desenvolupar al màxim les capacitats de tots i totes.

Les altes expectatives vers l'alumnat es reflecteixen en un *currículum de màxims*, és a dir, un currículum ambiciós, que inclou aquells continguts que permeten l'adquisició d'aquells aprenentatges més valorats socialment o més demandats en la societat de la informació. Cal no oblidar, però, la participació de tots els agents de la comunitat. També en aquest cas les altes expectatives contribueixen a tenir més confiança en les pròpies possibilitats i més força per afrontar els reptes plantejats per aquest currículum de màxims.

Aquesta perspectiva s'oposa frontalment a aquelles pràctiques educatives que separen l'alumnat en grup homogenis o que, fins i tot, preveuen la creació d'aules "especials" per als o les alumnes que presenten un retard més accentuat. En aquests casos, es sol establir un *currículum de la felicitat* per a aquesta part de l'alumnat, la qual cosa implica treure l'accent sobre els aprenentatges per posar-lo sobre la prevenció de la conflictivitat a l'aula mitjançant tasques a vegades molt atractives però amb un baix contingut formatiu. Des de Comunitats d'Aprenentatge no proposem aïllar aquest alumnat, sinó, com s'ha dit abans, ficar a l'aula els recursos necessaris per a que pugui seguir les classes.

Les conseqüències de la implementació del currículum de màxims en front del currículum de la felicitat es van poder comprovar a un barri amb una important percentatge de població gitana:

Un dels CEIP del barri, aquell al qual assistien la major part dels nens i nenes gitanes, va emprendre el procés de transformació en Comunitat d'Aprenentatge. A l'inici del procés, un dels voluntaris, gitano i estudiant a la Universitat de Barcelona, va preguntar a una aula: "Què voleu ser quan sigueu grans?". Algunes de les respostes més optimistes que van donar els nens i les nenes van ser les de venedor ambulant, drapaire o ferroveller. El voluntari, una mica sorprès, va etzibar: "És que cap de vosaltres vol anar a la universitat?", a la qual cosa l'alumnat va respondre: "És que els gitanos també podem anar a la universitat?"... Poques setmanes després, el voluntari va tornar a formular la mateixa pregunta la classe. En aquell breu període de temps, fruit de la profunda transformació que estava vivint l'escola, les expectatives de l'alumnat havien crescut tant que es van arribar a sentir respostes com les de professor, metge o fins i tot astronauta. L'establiment d'un currículum de màxims va ampliar enormement l'horitzó d'aquells nens i nenes que, fins llavors, ni tan sols s'havien imaginat les possibilitats que s'amagaven fora del seu petit barri.

Tanmateix, les expectatives que s'havien generat només en un any a la Comunitat d'Aprenentatge van trobar un important fre en l'Institut d'Educació Secundària al qual solien assistir aquests nens i nenes en acabar l'educació primària. En aquest centre, l'alumnat gitano, només per el fet de ser-ho, era agrupat a una classe, "la classe dels gitanos", on s'implementava un currículum de la felicitat. Dels pocs nens i nenes gitanes del barri que continuaven els seus estudis en acabar primària, la majoria els abandonaven durant el primer any de secundària en aquest centre. De fet, una noia que va cursar 6è durant el primer any de vida de la Comunitat d'Aprenentatge i que havia concebut forces esperances de continuar

estudiant no va poder suportar aquell primer any a “la classe dels gitanos” de l’institut i va abandonar. La seva sentència resulta dolorosament il·lustrativa: “Per estar allà i no fer res, millor me’n vaig a casa”.

Els grups interactius dins l’aula

Els grups interactius consisteixen en organitzar l’aula de manera que hi hagi petits grups heterogenis de 4 o 5 alumnes que en col·laboració, resolen tasques de classe amb la supervisió d’una persona adulta (familiar, voluntari, etc.) que està dins el grup. El ritme de treball és alt i amés a més, solidari. La tasca del professor o professora és la coordinació de la classe. La composició d’aquests grups afavoreix la barreja de nivells, de manera que en l’elaboració de les tasques de classe, els alumnes col·laboren en la seva resolució. D’aquesta manera, els alumnes que han adquirit un aprenentatge el reforcen explicant-lo als que encara no ho han fet, que l’entenen millor confrontant l’explicació dels educadors i la dels companys. D’altra banda, la solidaritat i la fixació d’objectius comuns és un estímul per a aprendre i evitar el conflicte. L’entrada de voluntaris i voluntàries a les aules es fa molt útil a la prevenció i resolució de conflictes entre l’alumnat. El fet que el professor o professora no pugui atendre al mateix temps a tots els nens i nenes perquè obtinguin el mateix nivell d’aprenentatge fomenta l’aparició de conflictes en un alumnat que s’avorreix o que no entén que s’ha de fer.

Conclusions

Comunitats d’Aprenentatge se’ns ofereix com a exemple de com la SI permet resoldre velles i noves desigualtats. Entre les velles, destaquen les desigualtats relatives a l’accés a un ensenyament de qualitat, que ja no es veu restringit per motius econòmics o culturals, així com una escola que intervé en l’entorn al qual pertany, dinamitzant-lo i augmentant-ne les expectatives. D’altra banda, la societat informacional coincideix amb noves dinàmiques que formen part d’un món globalitzat, en què es dona una bipolaritat entre el local i el global. La immigració demanarà transformacions a l’escola, coincidents amb una flexibilització de la seva estructura, organització i currículum perquè sigui possible admetre aquestes persones. Aquestes noves situacions també són resoltes per Comunitats d’Aprenentatge, que permet recuperar la capacitat de l’educació d’incidir socialment.

- **Article sobre la cooperativa Mondragón**

La experiencia de Mondragón, la cooperativa de trabajadores más grande del mundo (31/05/09)

¿Conocen ustedes la Ley de Oppenheimer? Afirma lo siguiente: a largo plazo, las cooperativas autogestionadas quiebran o se transforman en empresas capitalistas normales y corrientes. La ley fue formulada luego de la experiencia de la primera Gran Depresión a fines de los años veinte, cuando las cooperativas se fueron a pique una tras otra.

Uno de los experimentos cooperativos más exitosos de todos los tiempos se puede ver en el País Vasco, a unos 50 Km de Bilbao. La Mondragón Corporación Cooperativa (MCC) es la mayor cooperativa del mundo (con 103.000 empleados, 84.000 de los cuales son cooperativistas), la séptima empresa más grande de España y, con diferencia, la más importante del País Vasco. Desde comienzos de 1955 –todavía bajo Franco– la cooperativa ha atravesado y sobrevivido a muchas crisis. Y también resistirá a la presente crisis mundial, desmintiendo una vez más a la Ley de Oppenheimer. Idea rectora de Mondragón: cualquiera que comparta los principios de la cooperativa y disponga de la calificación necesaria, puede entrar a formar parte de ella. No todos los trabajadores deben ser cooperativistas, pero todos los que tienen participaciones en el capital, tienen también que trabajar en alguna de las 88 unidades de la cooperativa.

Banco

propio

Los miembros de la cooperativa tienen en Mondragón derechos de sufragio iguales y plenos, tanto en la unidad en que trabajan, como en el conjunto de la empresa. Tienen silla y voz asegurados en el Congreso de la cooperativa, que es casi la última instancia. Al menos una vez al año tiene que haber una asamblea principal en cada una de las unidades. Al mismo tiempo, todos los cooperativistas pueden ser elegidos para un cargo en la Comisión Permanente y en el Consejo General. También pueden ser destituidos, pues esta asociación no concibe el poder incontrolable.

Las asambleas principales de las distintas unidades de negocios son ahora el sitio en el que se delibera sobre estrategias de crisis. La recesión en España no deja tampoco intacto a Mondragón, pero la supervivencia está asegurada, en la medida en que, precisamente, aquí no se hace lo que en las empresas capitalistas normales se considera racional hacer en tiempos de crisis: despedir, ahorrar, trasladarse, clausurar plantas. Pues, en lo grande como en lo pequeño, las cooperativas constituyen una comunidad de solidaridad, emplean sus beneficios para fortalecer a sus distintas unidades y al conjunto de la empresa. Por eso en tiempos de crisis se mantienen los puestos de trabajo, y se considera como el mayor bien la calificación que han logrado sus miembros, una calificación que no se trata del modo simple con que suele tratarse en la economía despilfarradora del capitalismo cotidiano.

Bajo el techo de Mondragón Corporación Cooperativa se albergan un fondo de solidaridad y un banco propio, la Caja Laboral, además de un seguro social, diversas escuelas profesionales y una universidad. Los actuales estatutos disponen que cada una de las cooperativas de la corporación reserve un 20% de sus beneficios netos para la respectiva asociación de ramas. El 10% va a un fondo de inversiones común de Mondragón, un 2% al fondo de formación y otro 2% al fondo de solidaridad. De la partida restante, un 10% va al fondo social, un 45% de los beneficios van a parar a las reservas de la cooperativa. Lo restante puede ingresar en las cuentas de capital de los cooperativistas, pero no pagado de manera individual mientras se sea

miembro de la cooperativa.

Como dicho, desde el comienzo rigió el principio de no despedir a nadie; aunque se puede trasladar a los miembros de una unidad a otra para evitar la subocupación. Cuando se pierden puestos de trabajo en algún sitio, la cooperativa entera debe procurar que los cooperativistas "liberados" puedan trabajar en otra unidad. Al contrario de la práctica habitual, las unidades en crisis que sufren la presión de la concurrencia internacional no son cerradas, sino reestructuradas para que puedan sobreponerse a la situación. De modo, pues, que Mondragón, como máquina generadora de puestos de trabajo, es un éxito total (también sus sociedades filiales en el extranjero). En España, el desempleo actual se halla muy por encima del diez por ciento. En el País Vasco —también gracias a Mondragón— se halla por debajo del 4%.

Comparado con lo que resulta habitual en el capitalismo realmente existente de nuestros días, los cooperativistas se remuneran con salarios asombrosamente igualitarios, conforme al principio: "igual salario para igual trabajo" para hombres y mujeres (en Alemania, estamos muy lejos de eso). Hay una dispersión salarial, sobre cuyo alcance se discute y se decide públicamente. Al comienzo, la dispersión salarial —la relación entre los salarios más bajo y los más altos— estaba limitada a 1 : 3, llegando en casos excepcionales y temporalmente limitados a 1 : 4,5. En los 90 la relación se llevó a 1 : 6, y en casos excepcionales, a 1 : 8. Aun así, empero, los salarios más bajos en las cooperativas son visiblemente más altos que los salarios por trabajos comparables en empresas privadas capitalistas. En cambio, los trabajadores más calificados, encargados de los trabajos más difíciles, ingresan entre un 20% y un 40% menos que lo habitual en trabajos comparables en la llamada economía "libre".

No obstante, no hay escasez de gentes preparadas y capaces para funciones directivas, sin necesidad de dispersiones de ingreso exorbitantes, como la de la Deutsche Bank: 1 : 400. Muy ilustrativa resulta la comparación entre un "directivo" como Josef Ackermann y Jesús Catania, el director general de MCC. De los modestos ingresos de este último se partiría de risa el primero. Mientras que el ejecutivo vasco y su equipo, con ayuda del banco de la cooperativa, han creado unos 10.000 puestos de trabajo, han fundado toda una serie de empresas de nueva planta y han logrado salvar de la quiebra, absorbiéndolas, al menos a otra docena, el jefe bancario alemán se ha lucido como aniquilador de puestos de trabajo y de capital, destruyendo al menos el doble de lo que en el mismo período han construido los cooperativistas de MCC.

12.000 euros para empezar

Obviamente, existen también en Mondragón trabajadores que no son cooperativistas. La mayoría son empleados con contrato a término, que nunca deben representar más del 10% del personal. En todas las cooperativas rige la regla de que cualquier trabajador, también quien está con contrato a término, tiene abierta la posibilidad de convertirse, en el plazo de dos años, en miembro de pleno derecho de la cooperativa, tras un tiempo de prueba de seis meses y una aportación personal de 12.000 euros. Para la financiación de esta última, el banco mismo de la cooperativa, la Caja Laboral, ofrece créditos ventajosos. El 20% del depósito va a la cooperativa, mientras que el resto, 9.600 euros, entra a formar parte del capital de depósito como socio, el cual se remunera con intereses (actualmente, un 7,5% anual). El stock de capital crece cada año con las participaciones en los beneficios que se otorgan a los socios (salvo que encoja a causa de pérdidas).

Lo que ha venido bloqueando hasta ahora la formación de cooperativas en el espacio de la Unión Europea es una legislación fiscal y social que no favorece a este tipo de entidades

económicas, sino que, claramente, las perjudica en relación con otras empresas. Y eso vale, curiosamente, también para China, país en donde Mondragón tiene que actuar por la vía rodeada de las *joint ventures* o empresas conjuntas.

En Alemania, muchos expertos siguen afirmando impertérritamente que la democracia no tiene cabida en la vida económica, y que jamás podría funcionar. Al estilo de Oscar Wilde: el socialismo está condenado al fracaso, porque necesita demasiadas asambleas. Pero los cooperativistas españoles han demostrado que esto es un sinsentido. A pesar de —o mejor dicho, gracias a— sus estructuras democráticas, las cooperativas de trabajadores despilfarran menos tiempo, menos dinero y menos energía con reuniones sobreras, superfluos viajes de negocios y desapoderadas remuneraciones a sus ejecutivos, que las empresas privadas que les son comparables. Son más eficientes, más innovadoras, más ecológicas; pueden planificar a largo plazo, también en las actuales condiciones de concurrencia en el mercado mundial.

Michael R. Krätke, miembro del Consejo Editorial de SINPERMISO, es profesor de política económica y derecho fiscal en la Universidad de Ámsterdam, investigador asociado al Instituto Internacional de Historia Social de esa misma ciudad y catedrático de economía política y director del Instituto de Estudios Superiores de la Universidad de Lancaster en el Reino Unido.

Font: <http://www.sinpermiso.info/articulos/porautor/#>

- **Article sobre l'illa danesa de Samso**

En 1997, la Agencia de Energía Danesa, con un propósito ecológico, patrocinó un concurso a nivel nacional, para seleccionar la isla cercana a la costa, que tuviera el mejor plan para ser un 100% energéticamente sustentable, en un marco comprendido dentro de 10 años. Sin ninguna fuente de energía convencional local, se seleccionó a la Isla de Samso, como el mejor sitio para ejecutar este experimento controlado.

Los resultados han sido asombrosos.

Hoy, el 100% de los isleños, usan electricidad verde de numerosas turbinas eólicas, punteando su horizonte con un 75% de las necesidades de calefacción, cubiertas via energía solar y energía biomasa. Como resultado de estos esfuerzos, se ha estimado que Samso ha reducido sus emisiones de

contaminantes claves, tales como el dióxido de carbono, dióxido de sulfuro y óxido nitroso en un 142%, 71% y 41% respectivamente. El siguiente reto es el sector del transporte, donde Samso está aplicando dos conceptos radicalmente diferentes, para atender las necesidades energéticas del transporte. El primero es el aceite de semillas de colza (canola), que simplemente es prensado en frío, colado y alimentado directamente a los motores diesel ligeramente modificados. El blanco de este esfuerzo, son los grandes usuarios diesel como tractores agrícolas y operadores de barcos. El siguiente proyecto a largo plazo, es el desarrollo de una planta de hidrógeno, para avivar los motores de otros vehículos. Para facilitar la educación pública y generar el interés de este nuevo esfuerzo, se utilizarán en la isla, camiones de hidrógeno fabricados por H2 Logic Alps, en diversas capacidades profesionales.

Además de todos los cambios ambientales positivos, la revolución ecológica de Samso, ha unido a toda la comunidad para mejorar su economía. Las cooperativas inversoras, permiten a los habitantes obtener ganancias sustanciales, mediante la devolución de sus inversiones, en acciones de las turbinas eólicas. El exceso de kilowatios eólicos generados por hora, son transferidos a la principal red de energía de Dinamarca, ayudando a aumentar las acciones en un 20%, por el consumo energético de los

daneses. Los fabricantes daneses de energía eólica, quienes experimentan un gran auge en la demanda, ahora dan cuenta del 40% del mercado mundial con Alemania y España, comprando 24% y 10.5% de las exportaciones de turbinas danesas. Eso explica los 3,4 billones de dólares EUA, o aproximadamente el 18% del PBI danés. Lo notable también, es que Samso se ha innovado en el uso de recursos disponibles para mejorar su calidad de vida. La paja de las cosechas, como la de alfalfa (considerada carbón neutral), se quema en hornos centralizados muy eficientes, que suministran a las viviendas calefacción a base de agua durante el invierno. Combinado con las plantas solares del distrito, los estudios muestran que los habitantes disfrutan de una reducción del 20%, comparado con la compra y el uso del petróleo para calefacción. Además, la ceniza de los hornos son usadas para volver a sembrar los campos y fertilizar el siguiente ciclo de alfalfa. El subproducto, una masa verde dura de las semillas de colza prensadas para bio-diesel, se usan como alimento nutritivo vegetariano para animales, eliminando la necesidad de importarlo del exterior. Los agricultores de productos orgánicos prosperan gracias a la acción de los lugareños, para evitar los productos importados cultivados

a base de fertilizantes químicos oleosos. Al aumentar el autoabastecimiento de la región, nuevos mercados se han abierto, generándose a su vez, trabajos bien remunerados. La presentación de estos proyectos de energía renovable, ha llevado a los habitantes de Samsø, a adoptar un estilo de vida que estimula su economía, mejora su modo de vida y mantiene limpio su medio ambiente.

El compromiso de la comunidad, facilitó las bases del éxito, porque la gente local, quiso asumir un control más personal sobre la calidad de sus vidas. Los habitantes ven que sus esfuerzos les han traído beneficio a ellos, a su isla, a su país y al mundo. Como tal, Samsø es un modelo extraordinario hacia lo que todas las comunidades pueden evolucionar.

Font: http://magazine.godsdirectcontact.net/spanish/180/gd_29.htm

Pàgines webs

- Sobre pressupostos participatius es poden trobar fàcilment a la xarxa.

Xarxa de municipis

<http://www.presupuestosparticipativos.com/>

- A la següent plana web trobareu moltes experiències en el marc de projectes de serveis-aprenentatge.

<http://www.aprenentatgeservei.org/>

Carta de convid als participants dels grups de discussió

“LO” PERVENIR (un full de ruta per a Alaior)

PRESENTACIÓ DEL PROJECTE

El Centre d'Estudis Locals ha estat treballant en una feina de prospectiva d'Alaior. Hem intentat recopilar les dades que poden ajudar a preveure per on aniran els propers anys de la vida local. La nostra intenció com en tota feina de prospectiva és ser capaços d'avançar-nos amb prou criteri per assegurar el benestar del municipi.

És del tot clar que el municipis necessiten objectius a llarg termini compartits per tal de fer convergir esforços i crear dinàmiques de gestió comunitària eficaces. El benestar comunitari dependrà cada cop més de petits marges d'eficiència de recursos, en què tenir el camí ben pensat esdevindrà determinant. Pensar els propers anys per anticipat donarà avantatges.

A partir de les dades i de les diferents propostes de partits polítics i societat civil recollides els darrers anys, volem muntar una sèrie de reunions de persones que puguin aportar la seva opinió i propostes. Aquestes reunions seran per a un màxim de 10 participants que considerem que poden aportar continguts. Hi ha previstes 4 reunions per a 4 blocs temàtics diferents, amb persones diferents. Amb les aportacions d'aquestes taules es farà un replec de propostes que seran presentades al públic perquè les pugui discutir i enriquir. Després tot el procés acabarà amb un document d'ús general, de la societat civil, de la comunitat, on tota la població pugui conèixer les propostes de millora per a Alaior en els propers anys, perquè siguin un referent a tenir en compte, com a inspiració, com a simple primera passa o com a realitat prioritària.

Per part nostre hem fet un anàlisi descriptiu per conèixer la situació del terme municipal d'Alaior en els següents àmbits: (1) demografia, (2) economia (dintre de la qual hi trobem agricultura, ramaderia, indústria, construcció, comerç, restauració, turisme, treball i pressupostos públics), (3) col·lectius amb dificultats socioeconòmiques o en risc d'exclusió social, (4) habitatge, (5) medi ambient i mobilitat, (6) urbanisme, (7) educació, (8) cultura, oci, esports i salut, (9) llengua catalana i (10) participació ciutadana institucional.

Les deu abans esmentades, s'han agrupat per relació temàtica de tal manera que han quedat quatre taules de discussió, que són les següents:

- a) Medi ambient, mobilitat i urbanisme.
- b) Educació, cultura, oci, esports, llengua catalana i participació política institucional.
- c) Economia.
- d) Col·lectius en risc d'exclusió social i habitatge.

L'objectiu de cadascuna de les quatre taules de discussió és, per una banda, l'anàlisi de les necessitats i problemàtiques actuals; i, per altra banda, l'elaboració d'unes propostes a mitjà i llarg termini d'acord amb l'anàlisi plantejat.

Finalment, amb les conclusions que s'extreguin dels grups de discussió, es traslladarà a un taller de participació ciutadana perquè siguin els propis ciutadans que expressin les seves opinions respecte a l'anàlisi i a les propostes plantejades en els grups de discussió.

METODOLOGIA DEL GRUP DE DISCUSSIÓ

Està previst que el grup de discussió tingui una durada de 2 hores, dividida en dues parts. La primera part es tracte, entre tots, de fer un anàlisi de la situació actual per entreveure les necessitats o problemàtiques futures. Per tal fi, es tracte de què cadascun dels agents plantegi la seva visió durant 5 minuts com a màxim, emfatitzant a aquells aspectes que creguin que necessiten major atenció o que són més importants. Després de què tothom hagi intervingut, hi haurà uns 15-20 minuts per tractar els temes amb més desacord.

Després de l'anàlisi, hi haurà uns 40-50 minuts per l'elaboració de propostes d'actuació. Aquestes han de ser generals dintre d'un camp específic que serveixin de guia per a posteriors actuacions polítiques concretes.

Per ajudar al desenvolupament del debat, teniu adjuntats dos documents. Per una banda, hi ha uns esquemes que emmarquen els diferents aspectes a tractar. S'ha de considerar com una proposta. No cal que es tractin tots els diferents aspectes que hi apareixen si no es creu necessari, i al revés, es poden plantejar altres aspectes que no surtin i que es considerin interessants plantejar. De l'altra banda, s'adjunten les taules i gràfics que s'han emprat per a l'anàlisi descriptiu (la primera part del projecte). Quan la informació no és possible en format taula o gràfic, s'explica per escrit. Amb aquestes dades es pretén que tothom tingui una mínima informació compartida per comentar en el debat. Evidentment, tothom pot expressar el desacord amb les dades aportades, així com compartir altra informació que hom tingui disponible i ho vulgui compartir.

La vostra taula-reunió és la d'economia

Dia de la reunió: dilluns dia 22 de novembre de 2010.

Lloc: Al nostre local, soterrani del carrer des Forn, 9 d'Alaior.

Hora: de les 19 a les 21 h.

Hi participaran:

L'alcalde, responsable del tema de finances i PGOU

La regidora de comerç i mercats

un representant del PP

un representant d'EU

un representant del PSM

un representant dels Verds

el gerent de turisme de l'Ajuntament d'Alaior

un membre de la CAEB

un membre de l'associació d'empresaris Sa Trotxa

un membre de l'associació de comerciants d'Alaior

un membre de CCOO

Esperam comptar amb la vostra presència.

Carta de convid al taller de participació ciutadana

Centre d'Estudis Locals
Carrer des Forn, 9
07730 Alaior (Menorca)
Tel: 971 379053
Correu electrònic: cel@menorcaweb.net

FÒRUM
3r
MIL·LENNI
Associació UNESCO

Benvolgut amic/amiga. Us volem convidar a participar en el següent projecte del Centre d'Estudis Locals.

El Centre d'Estudis Locals ha estat treballant en una feina de prospectiva d'Alaior. Hem intentat recopilar les dades que poden ajudar a preveure per on aniran els propers anys de la vida local. La nostra intenció com en tota feina de prospectiva és ser capaços d'avançar-nos amb prou criteri per assegurar el benestar de la població.

És del tot clar que els municipis necessiten objectius a llarg termini compartits per tal de fer convergir esforços i crear dinàmiques de gestió comunitària eficaces. El benestar comunitari dependrà cada cop més de petits marges d'eficiència de recursos, en què tenir el camí ben pensat esdevindrà determinant. Pensar els propers anys per anticipat donarà avantatges.

Després d'haver realitzat una recopilació de dades sobre diversos temes comunitaris i uns grups de discussió sobre aquests -amb la participació de persones que formen part d'entitats i amb una visió formada de la realitat municipal-, organitzarem unes jornades de participació oberta a tota la ciutadania. L'objectiu és elaborar un full de ruta que marqui l'agenda comunitària dels propers anys. Per açò, es pretén que els participants aportin la seva visió sobre els assumptes comunitaris i, entre tots, establir i prioritzar les grans línies d'acció de futur.

Per aquest motiu, ens complau convidar-lo a participar-hi. El taller es farà en dos dies, el primer del qual serà informatiu. Tindrà lloc els dies 21 i 28 de gener, a les 19 hores, al Centre Internacional de Gravat Xalubínia, carrer Baixamar 43, Alaior.

Esperam comptar amb la vostra presència.

Cordialment,

Centre d'Estudis Locals d'Alaior

Nota informativa als
mitjans de comunicació
sobre el projecte *Lô*
Pervenir i la convocatòria
per a un taller de
participació ciutadana

Nota de premsa

El Centre d'Estudis Locals ha estat treballant en una feina de prospectiva d'Alaior. La finalitat és establir uns objectius compartits a llarg termini que regeixin les accions col·lectives quotidianes. Una visió de futur de la comunitat permetrà crear dinàmiques de gestió comunitària eficaces que incideixin en els assumptes importants per al benestar de la població. Per açò, la raó de ser d'aquest projecte és l'anàlisi i la reflexió per part de les entitats i dels ciutadans en les diferents fases del procés, ja que és la col·lectivitat la que ha de decidir el seu futur.

Vam iniciar el projecte fent una recopilació de dades sobre diversos temes públics i una anàlisi d'aquests. Després, vam muntar quatre grups de discussió per àmbits temàtics (formació, medi ambient, benestar social i economia) per analitzar la realitat actual del municipi i els grans temes del futur. Hi van participar persones amb una visió formada pels seus coneixements i per l'experiència directa a través de les entitats a les quals pertanyen o de la seva professió. Finalment, es va realitzar una feina més prospectiva per observar les tendències futures a partir de les dades recollides i de les reflexions plantejades en els grups de discussió.

Ara ens trobam en la fase darrera d'aquest projecte, que és la d'establir un full de ruta per als propers anys. Per aquest motiu, el Centre d'Estudis Locals organitzarà un taller de participació ciutadana. Es pretén que els participants aportin la seva visió sobre els assumptes comunitaris i, entre tots, establir i prioritzar les grans línies d'acció de futur. El taller es realitzarà en dos dies, el primer del qual serà informatiu. Per una banda, servirà per explicar el projecte i els objectius i funcionament d'aquestes jornades. De l'altra banda, s'exposaran els diferents escenaris de futur que hem establert per al municipi a partir dels quals desenvolupar el taller posterior. Les dues jornades tindran lloc els dies 21 i 28 d'aquest mes, a les 19h, al Centre de Gravat Xalubínia d'Alaior.

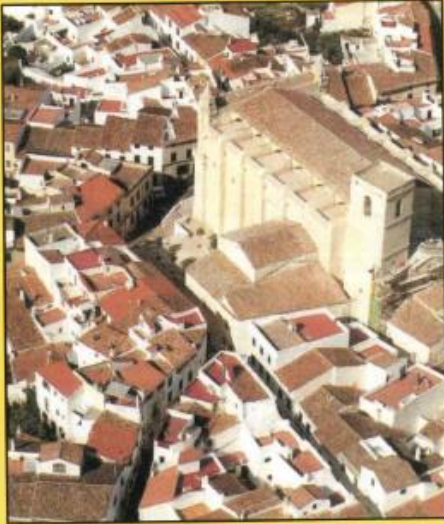
Al final d'aquest procés, el repte serà que el projecte sigui assumit com a propi per part de la ciutadania i de les diferents entitats. El futur d'una comunitat depèn de la participació de la seva gent en els assumptes públics. Per aquest motiu, és necessari que la població vegi en aquest projecte la base a partir del qual treballar en cada un dels aspectes assenyalats prioritaris pel progrés de la nostra societat.

DÍPTIC INFORMATIU SOBRE EL TALLER DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA

LÔ PERVENIR

Un projecte de futur

Jornades de
participació
ciutadana

Observatori d'Alaior
SOIB

Ajuntament
d'Alaior

Govern de les Illes Balears
Conselleria de Presidència

CONSELL INSULAR
DE MENORCA

Centre d'Estudis Locals
Fòrum 3r Mil·lenni
Associació UNESCO

QUÈ ÉS

Lò pervenir és un projecte de futur que pretén elaborar un **"full de ruta"** per als propers anys en el terme municipal d'Alaior. Açò és, aclarir l'agenda comunitària d'aquesta dècada de **tots els sectors que conformen la societat**. Només a partir de l'esforç col·lectiu podrem millorar la nostra societat, superar les dificultats i aconseguir majors quotes de benestar social.

El projecte consta de diverses fases:

- Recull de dades
- Realització de grups de discussió, amb la participació dels agents polítics i socials
- **Taller de participació ciutadana**
- Anàlisi prospectiva i "full de ruta"

La participació de la societat civil i dels ciutadans és la raó de ser d'aquest projecte. És entre tots que hem de decidir el camí del nostre municipi i contribuir-hi. Les societats que han pensat el seu futur troben vies més fàcils per progressar.

TALLERS DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA

El taller de participació ciutadana és l'espai elegit per tal que **els ciutadans facin les seves aportacions pertinents en els assumptes d'Alaior**. Hi ha dues sessions programades:

- **Jornada informativa:** Es pretén explicar el projecte i la nostra visió de la situació actual i futura d'Alaior, com a base per al desenvolupament del taller posterior.
- **Taller de participació ciutadana** Consisteix, entre tots, d'exposar les diferents visions de la situació actual i futura d'Alaior i proposar línies generals d'actuació comunitària.

Si està interessat en participar-hi però no pot assistir a la jornada informativa, es pot **posar en contacte** a través del correu següent: sarenalet@gmail.com

On i quan

Les jornades tindran lloc els divendres 21 i 28 de gener a les 19h (previst fins a les 21h.), al Centre de Gravat des Ramal, carrer Baixamar 43, Alaior.

VOS HI ESPERAM!

Resum de les dades més significatives repartit als participants del taller de participació ciutadana

Resum de la situació actual d'Alaior

En l'estudi de prospectiva d'Alaior hem analitzat set àmbits temàtics:

- Població
- Formació: educació, cultura, oci i esport
- Participació ciutadana
- Economia: sectors econòmics, treball i administració pública
- Benestar social: serveis socials i habitatge
- Medi ambient (inclou mobilitat i urbanisme)

Població

- El **creixement de la població** ha estat constant al llarg de la dècada passada, tot i que en els darrers anys ha disminuït. El principal factor de creixement és la immigració.
- La **composició de la població** a l'any 2008 era: local 27%; altres municipis de les Balears 34%; altres Comunitats Autònomes 20%; i estrangers 19%. Entre aquests darrers, els europeus són majoritaris, però augmenten els procedents de Sud-Amèrica (representant 17%) i disminueixen els procedents d'Àfrica (representant el 13%).
- La **proporció de població per edats** a l'any 2008 era: menor de 16 anys 15,4%; entre 16 i 65 anys 70,3%; i més de 65 anys 14,3%.
- Hi ha hagut un augment de la **dispersió de la població** en el terme municipal. A l'any 2008 un 71% vivia en el casc urbà, deu punts menys respecte l'any 1998. La urbanització que ha crescut més és Cala'n Porter, que doble la seva població entre aquests deu anys.

Formació

- El **nivell d'estudis** de la població ha baixat, especialment els que tenen estudis secundaris i universitaris. A l'any 2006 la meitat de la població tenia estudis primaris o no en tenia.
- En l'**educació formal**, cal tenir en compte dos aspectes.
 - A nivell **d'equipaments**, les ràtios en l'escola pública han augmentat lleugerament, situant-se al voltant dels vint alumnes per classe. En canvi, en la concertada han disminuït, tot i que superen també els vint alumnes.
 - A nivell **d'implicació social**, els pares assisteixen majoritàriament a les xarrades amb els tutors. En canvi, és menor la població que pertany a una AMPA i, encara menys, els que participen freqüentment en les seves reunions. En la reunió celebrada pel CEL sobre el tema d'educació, es va considerar la falta de projectes educatius més ambiciosos.

- Tendència a augmentar el número de matriculats en **l'oferta educativa per a majors d'edat**: UIB d'Alaior, UOM, Escola d'Adults i cursos de formació del Consell Insular.
- En el **camp cultural**, podem parlar de tres qüestions:
 - Es disposa d'una gran quantitat de **béns patrimonials** per poder ser emprats per a la formació i gaudi de la població local i dels visitants.
 - Les **infraestructures** actuals cobreixen les necessitats bàsiques (biblioteca, escola de música, sala d'exposicions). Amb la rehabilitació del convent de Sant Diego, l'espai cultural es veurà augmentat considerablement.
 - En la reunió del CEL es va posar de manifest la **influència de l'oferta cultural de Maó sobre la d'Alaior**.
- S'han desenvolupat diverses iniciatives **d'oferta d'oci dirigida als joves**, amb nivells de participació diferents. Una de les iniciatives que ha tingut més participació és la del casal de joves, una de les poques activitats que s'han mantingut al llarg del temps. Altres activitats on hi participen més són en les activitats d'estiu. La meitat dels joves manifesta no haver participat mai en l'oferta d'oci municipal.
- Actualment hi ha dinou clubs esportius de diferents disciplines. No obstant, tret de quatre clubs, no passen el centenar d'usuaris. La població jove és la que en practica més, però disminueix a mesura que la població té més edat (a nivell de Balears)

Participació ciutadana

- En les diferents **convocatòries electorals** l'abstenció ha augmentat, entre un 10 i un 20%. D'aquesta manera, en les darreres eleccions hi va haver entre un 30-50% segons la convocatòria.
- Des de fa no gaires anys s'han posat en marxa **mecanismes de participació ciutadana**, com són els tallers de l'Agenda Local 21 o les consultes sobre temes específics que convoca l'Ajuntament.
- El nivell d'**associacionisme** de la gent jove en entitats amb vocació d'incidir en els assumptes públics és baix.

Economia

- Alaior fou l'únic municipi en què **l'activitat econòmica** va créixer entre els anys 2002 i 2007, essent la tercera economia municipal més important.
 - El **turisme** és l'activitat econòmica principal del terme municipal. És de les zones turístiques de Menorca més estacionals, tot i que en els mesos de juliol i agost obté unes taxes generalment més bones que la resta de sectors. Del 2006 al 2009 la taxa d'ocupació hotelera ha disminuït.

- A nivell de Menorca, les explotacions **agrícoles i ramaderes** tenen més costos que beneficis. S'ha de tenir en compte que gestionen al voltant del 80% del territori menorquí.
 - El sector **industrial i de la construcció** té un pes considerable en l'economia municipal. Entre el 2003 i el 2008 Alaior fou el municipi amb un creixement més elevat en aquest sector. A diferència de la majoria dels municipis de Menorca, el número d'activitats industrials és quasi el mateix que el número d'activitats industrials relacionades amb la construcció.
 - Entre el 2003 i el 2008 l'activitat **comercial** majorista ha augmentat, mentre que la comercial minorista ha disminuït.
- S'ha incrementat la **taxa d'atur**, oscil·lant al llarg de l'any 2009 entre el 10% i el 25%. Els **contractes** temporals realitzats entre el 2005 i el 2009 han disminuït lleugerament, però encara superen el 80%.
 - L'**Ajuntament** disposa de menys recursos. Per una banda, per la disminució d'activitat econòmica. De l'altra banda, per la retallada de subvencions procedents d'altres administracions.

Benestar social

- El número de **demandants d'ajudes socials** ha augmentat com a conseqüència de la crisi. Per exemple, l'any 2009 Càritas va atendre a nivell de Menorca 1800 persones, un 20% més respecte l'any anterior.
- A nivell d'**equipaments socials**, en la reunió del CEL es va manifestar la necessitat de disposar de més recursos i infraestructures municipals.
- Els **col·lectius amb més risc d'exclusió social** són les persones grans –els quals aniran augmentant al llarg dels anys- i les famílies amb un nivell d'estudis baixos.
- Els preus dels **habitatges** nous i lliures emprats superen els 2.000 euros per m2. A l'any 2001, el 17% dels habitatges estaven buits.

Medi ambient

- En general, la **pressió sobre els recursos naturals** ha augmentat.
 - L'**energia** elèctrica facturada ha crescut constantment. En el conjunt de Menorca, la contaminació de CO2 sobrepassa el mínim permès pel protocol de Kioto.
 - El consum d'**aigua** per càpita i total ha anat creixent al llarg d'aquesta dècada, però ha disminuït en els anys 2007 i 2008, i s'estabilitza l'any 2009. Destacar que en els darrers anys ha augmentat la concentració de nitrats en els pous del terme municipal. Finalment, el total de litres d'aigua depurada en les depuradores d'Alaior i Cala'n Porter ha disminuït.

- La quantitat de **residus** totals i per càpita han disminuït lleugerament. A més, el percentatge de recollida selectiva ha anat augmentant, així com els centres de gestió d'aquests residus a nivell de Menorca.
- Més de la meitat de la superfície del **medi natural** està protegit. No obstant, els tècnics posen de manifest la necessitat de millorar les eines de gestió.
- S'ha incrementat la **necessitat de mobilitat** pel creixement de les urbanitzacions en detriment del nucli urbà i pel desenvolupament del polígon industrial. A més, cal assenyalar que en el cens de l'any 2001 la meitat dels desplaçaments als llocs treball es realitzaven en cotxe.
- El número de **vehicles** ha augmentat (8500 vehicles a l'any 2008), així com el trànsit en les carreteres. A nivell de Menorca, les freqüències i el número de passatgers del **transport públic** també s'han incrementat, tot i que hi ha una diferència notable entre la temporada baixa i alta.

Presentació dels escenaris de futur

Graella de propostes emprada durant la sessió de debat del taller de participació ciutadana

Propostes

	Gestió comunitària
1	Reforma de l'Ajuntament per fer-la més eficaç i eficient en les seves accions de govern i en la relació govern-treballadors-ciutadans.
2	Mecanismes per incentivar la participació ciutadana en els assumptes públics, així com la transparència en la gestió del diner públic.
3	Creació d'un sistema de meritatge que incentivi i reconegui les persones compromeses amb la comunitat.
4	
5	
6	
7	
	Formació
8	Avançar cap a un sistema educatiu basat en la participació de la comunitat
9	Fomentar el sistema aprenentatge-servei, que es basa en el servei a la comunitat i l'adquisició d'aprenentatges per part dels joves.
10	Realització d'un pla integral de reciclatge i formació professional segons les demandes del mercat que involucri, entre d'altres, l'escola d'adults.
11	Revitalització del món cultural en base al parc BIT, a la universitat, al patrimoni i arqueològic, i a les infraestructures culturals (convent de Sant Diego, centre de gravat...)
12	Revisió exigència educativa i sistema pedagògic
13	
14	
	Economia
15	Incentivar les societats laborals i les entitats a partir d'un tracte preferent segons uns barems prefixats respecte altres iniciatives privades.
16	Potenciar el turisme d'interior, cultural, esportiu, natural
17	Reconversió de l'activitat agrícola i ramadera
18	Incentius fiscals i altres polítiques de foment per a les reformes d'immobles (patrimonials, turístics, façanes residencials) que comportin una millora en la imatge del municipi i en la qualitat dels serveis que s'ofereixen
19	Revisió sistemes de producció (agrícola, industrial)
20	
21	
	Medi ambient i territori
22	Control de la contaminació, gestió i formes de recollida alternatives de l'aigua, així com gravar fiscalment a les persones o activitats econòmiques amb consums excessius

23	Foment de cooperatives d'inversió en projectes medi ambientals rendibles (en l'àmbit dels residus, energia, etc.)
24	Consum energèticament eficient (mobilitat, consum domèstic...)
25	Revitalització del casc urbà de manera planificada a partir de la combinació d'usos residencials i econòmics
26	Millora de les comunicacions internes (sentit del trànsit, aparcaments...) i externes (transport públic, estat carreteres...)
27	Evitar la dispersió de la població a través de polítiques fiscals
28	Creació d'un organisme autònom dependent de l'Ajuntament per a Cala'n Porter
29	
30	
	Benestar social
31	Foment dels programes d'intermediació i de cooperatives d'habitatges, així com la penalització dels habitatges buits a partir de mesures fiscals
32	Incentivar la creació de sistemes assistencials d'iniciativa privada
33	Ampliar el sistema assistencial públic, especialment amb capacitat de resposta a les situacions d'emergència
34	Donar prioritat a les polítiques socials per a la gent gran que afavoreixin el servei a domicili enfront l'ingrés en centres
35	Iniciatives de convivència ciutadana per fomentar la cooperació
36	
37	
	Altres
38	
39	

FOTOGRAFIES DE LES
SESSIONS DELS GRUPS DE
DISCUSSIÓ I DEL TALLER
DE PARTICIPACIÓ
CIUTADANA

Grups de discussió: formació, benestar social i economia (de la taula de medi ambient no es disposa de material fotogràfic)

Taller de participació ciutadana, sessió informativa

Taller de participació ciutadana, sessió de debat

Article publicat a la revista
S'Ull de Sol del mes de
març de 2011 sobre les
xifres més significatives de
l'estudi i la presentació
dels escenaris de futur

Algunes xifres il·lustratives de *Lô pervenir*

El Centre d'Estudis Locals ha realitzat un estudi prospectiu per a Alaïor a fi de definir les línies d'acció comunitàries futures. Per aquest motiu, al començament del projecte es van recopilar dades diverses per sustentar en xifres l'anàlisi de la realitat municipal. Com tot estudi prospectiu, es pretén ajudar a preveure per on aniran els propers anys de la vida local per avançar-nos i assegurar el benestar de la població.

Una població en canvi constant

Alaïor va viure un creixement de la població bastant elevat durant els primers anys de la dècada anterior, a un ritme entre el 2 i el 4% anual, com a conseqüència de la immigració. Aquest fet ha afectat a l'estructura demogràfica.

Per una banda, és una societat més multicultural, amb un augment dels estrangers de dotze punts percentuals (1998-2008), els quals representen el 19%. Aquesta xifra es situa en la mitjana menorquina, que és del 18,8%, però inferior respecte la mitjana de Balears, que és del 23,8%. Per llocs d'origen, quasi tres quarts parts són europeus, principalment britànics. En els darrers anys han augmentat les persones procedents d'Amèrica del Sud, que representen el 17%, mentre que els africans –majoritàriament marroquins- han disminuït lleugerament i són el 13%.

Per altra banda, l'estructura de la població ha madurat: en deu anys la proporció de la població adulta ha augmentat un 1,5% -especialment en les franges d'edat compreses entre els 40 i els 65 anys- en detriment de la població jove, que representa el 15,4% de la població. La proporció de població major de 65 anys es manté, tot i que en nombres absoluts passa dels 1.132 a les 1.304 en vuit anys.

Una economia peculiar però amb dificultats

El sector econòmic que més aportà al PIB local a l'any 2003 fou la indústria amb un 25%, només superat pel conjunt dels serveis (que no inclou el comerç i l'hostaleria) que representen el 33,5%. Aquest fet és la característica diferencial més significativa d'Alaïor respecte el conjunt de Menorca, on la contribució del sector industrial al PIB és més baixa (del 15,5%) a favor de les activitats relacionades amb els serveis.

Entre els anys 2004 i 2009 Alaïor és el municipi de Menorca amb un major creixement econòmic. D'aquesta manera, l'índex d'activitat econòmica municipal establerta per La Caixa sobre una base nacional de 100.000 unitats equivalent a la recaptació de l'IAE (tret l'agrícola) passa del 12 al 20. En aquest període, s'ha produït un increment de les activitats en la majoria dels sectors econòmics (indústria i construcció 11%, restauració i bars 3,3%, comerç majorista 9%). Només el comerç minorista ha disminuït un 27%. Tot i així, si comparem el 2009 respecte l'any anterior, el número d'activitats és menor. Si emprem la proporció d'aturats que genera cada sector econòmic per saber com els afecta la crisi, la construcció n'és el més perjudicat, que passa del 10,6 (2005) al 18,7% (2009). La indústria augmenta en menor mesura, del 7,5% al 10,4%, mentre que els serveis disminueix del 77,2% al 68,3%.

En el cas concret del turisme, la taxa d'ocupació durant els set mesos que la planta hotelera està oberta disminuí del 79,7% (2006) al 60,1% (2009). L'activitat turística es concentra a les principals urbanitzacions de la costa del terme municipal. Només un de cada quatre turistes visita Alaïor. La majoria d'aquests van passar prèviament pel servei d'informació turística, servei emprat per un de cada cinc turistes. A més, en el conjunt de Menorca el 40% dels turistes vénen amb paquet turístic. En general, el nivell de

satisfacció del turista amb el municipi és elevat (nota mitjana de 8 sobre 10), que concorda amb el nivell d'expectatives (de 8,1).

Menció especial a les dificultats que travessa el sector del camp. L'enquesta agrícola i ramadera realitzada a Menorca l'any 2000 posa de manifest la inviabilitat de les finques agràries: els costos aproximats foren de 8 milions de pessetes (55% dels quals destinats a pinsos) i les inversions de 2 milions, mentre que els beneficis foren de 3 milions.

Noves i velles problemàtiques socials

Com a conseqüència de la crisi econòmica, l'atur ha augmentat considerablement en els darrers anys. Si la oscil·lació normal era entre el 5 i el 15%, a l'any 2009 fou entre el 10 i el 25%. La població més afectada és la que té educació primària, que passa del 4% (2005) al 19-25% (2009). En general, la població que no posseeix formació professional, batxillerat o carrera universitària representa entre el 90 i el 94% dels aturats.

La població poc qualificada és, juntament amb les persones nouvingudes i les persones grans, els perfils dels usuaris atesos pels serveis socials municipals. A l'any 2010 s'atengueren 1.205 persones. D'aquestes, 681 s'hi adreçaren per a informació i orientació; 230 són nouvingudes, bàsicament per qüestions d'arrelament social; 180 són usuàries del Servei d'Atenció Domiciliària, dels quals 37 requeriren assistència domiciliària; 84 necessitaren dels programes de prevenció i inserció social; i 39 joves participaren en el programa educatiu ALTER.

El preu de la vivenda lliure nova i emprada es situa entre els 2.200 i 2.300 euros per m². Per això, la majoria de la població jove entre els 19 i 30 anys que s'emancipa ha de dedicar entre un terç i la meitat dels ingressos a finançar el seu habitatge. Aquesta situació es dona tenint en compte que a l'any 2001 hi havia 770 habitatges buits, que representaven el 17,2% del total d'habitatges. Aquesta xifra és similar a la resta d'Espanya, que és del 15%, mentre que la mitjana dels països de la zona euro és del 5%.

Una societat encara per fer-se

El nivell de qualificació de la població ha millorat respecte el 1991, però ha empitjorat entre el 2001 i el 2006. D'aquesta manera, augmenten els que tenen com a màxim estudis primaris del 39,6% al 50,9%, mentre que disminueixen els que tenen estudis secundaris, del 46% al 43,4%, i terciaris, del 5,9% al 4,5%. A banda del fenomen migratori, una explicació d'aquestes xifres és l'abandonament escolar. Entre el curs 2000/01 i 2008/09 la matriculació a l'ESO ha disminuït en 19,5% i a batxillerat en 5,6%.

En canvi, el número de matriculats a algunes dels diferents ofertes formatives per a adults ha augmentat: UIB de 56 (97/98) a 267 (07/08); prova d'accés a la universitat per a majors de 25 anys de 26 (2005) a 42 (2009); participació dels ciutadans d'Alaior als cursos de formació del CIME de 30 (01/02) a 62 (08/09), assolint xifres superiors a anys anteriors; i el 3% de la població matriculada a l'escola d'adults.

Fora de l'àmbit educatiu, a l'any 2004 els joves que participaven en alguna associació eren el 7,8%, i en política l'1,2%. La meitat prenen part en les activitats d'oci programades per l'Ajuntament, la majoria dels quals en les activitats d'estiu. El 22% practiquen esport, i a l'escola municipal de música hi hagué al curs 2008/09 170 matrícules (que no es correspon exactament amb el número d'alumnats pel fet que es poden matricular a diverses activitats). Respecte a la participació de la ciutadania en les

convocatòries electorals, l'abstenció a les eleccions municipals ronda el 30%, 10 punts més respecte la dècada dels noranta.

La dificultat permanent en l'equilibri entre el desenvolupament humà i la sostenibilitat.

L'energia elèctrica facturada a Alaior ha anat augmentat constantment, passant dels 41 milions (2000) als 56 milions de KWh (2008). En canvi, la generació de residus per habitant i dia ha disminuït per sota dels 2 Kg a partir de 2006, i el consum d'aigua en litres per habitant i dia ha passat dels 363 (2005) als 253 (2008). Respecte al tema de l'aigua afegir dues consideracions més. Per una banda, les reserves a l'aqüífer des Migjorn han disminuït dels 125 als 80 hm cúbics, estabilitzant-se en aquesta xifra gràcies a l'increment de les pluges dels darrers anys. De l'altra banda, ha augmentat la concentració de nitrats als pous del municipi.

La superfície protegida actualment és del 56% del terme municipal. Però més important que això és la seva gestió. El sector agrari és un dels gestors més importants pel fet que abasta el 80% de territori (entre superfície agrària útil i no útil). Però, a causa de les dificultats que travessa el sector, 996 ha. estan en procés d'abandonament i 54,3 ha. ja estan abandonades. En conjunt, representen el 9% de la superfície total del municipi.

Entre els anys 1998 i 2008, la proporció de població que viu al casc urbà d'Alaior ha disminuït un 9%, havent-hi el 71,4%. En canvi, augmenta en quasi tots els altres nuclis de població i la que viu disseminada. Cala'n Porter ha doblat la seva població i arriba ja als mil habitants.

Escenaris de futur

L'estudi conté un apartat on es dibuixen tres possibles escenaris futurs a partir de la situació present. La seva finalitat és fer-nos plantejar el que volem per al nostre poble més que presentar tres realitats monolítiques.

El primer escenari seria el resultat de la consolidació de les tendències negatives i de l'estancament o limitacions de les positives. Una situació de crisi perllongada per un context insular i internacional poc propici i per la manca d'incidència de les iniciatives actuals. En aquest context, les activitats econòmiques de tots els sectors disminuirien, principalment en el primari i secundari. Així doncs, un procés de terciarització encara més gran de l'economia, que viuria principalment del turisme dels mesos d'estiu, cada vegada més escàs i de poca capacitat adquisitiva. Una situació que no ajudaria és el nivell de qualificació de les persones, que continuaria disminuint per la poca inversió i per la falta de projectes comunitaris. El resultat d'això seria una societat poc cohesionada i amb sectors importants de la població amb dificultats socials, amb pocs recursos públics i privats per fer front a les problemàtiques socials i mediambientals.

El segon escenari seria el resultat del capgirament de les tendències negatives i la consolidació de les positives en els aspectes econòmics, però no significativament a nivell social. Es produiria una millora de l'economia per un context insular i internacional favorable i per una certa incidència dels projectes empresarials. La major part dels sectors econòmics es veurien afavorits, principalment per dos motius. Per una banda, un turisme de sol i platja però complementat amb productes culturals i ambientals atractius, que atrauria més visitants i allargaria la temporada turística. Per

altra banda, un cert impuls de les empreses de base tecnològica a partir del parc BIT. No obstant això, tot i la major disponibilitat de recursos per millorar o crear noves ofertes culturals, esportives o educatives, no incidirien qualitativament en una major formació ni en un compromís de les persones vers la seva comunitat. Per tant, estaríem parlant d'una societat amb unes quotes majors de benestar social, però amb un nivell de qualificació no gaire més elevat, poc cohesionada socialment i poc participativa en els assumptes comunitaris. A més, com a conseqüència de l'increment de la pressió humana i d'unes polítiques poc eficients comportarien un impacte mediambiental major.

El tercer escenari seria el resultat del capgirament de les tendències negatives, la consolidació de les tendències positives i l'evolució cap a una nova forma de gestió comunitària, que incidiria en el canvi de les tendències econòmiques i configuraria un model econòmic diferent. Més que els recursos necessaris per arribar-hi, el més important en aquest escenari són els projectes comunitaris i espais de participació que es crearien, principalment a nivell educatiu, però també a nivell col·lectiu. En aquest context, seria més fàcil el sorgiment de projectes i iniciatives empresarials comunitàries que repercutirien positivament en els sectors econòmics tradicionals i que permetrien aprofitar els nous filons d'ocupació. El resultat d'això seria societat més cohesionada i creativa, que correria més riscos però que afavoriria el seu benestar i l'entorn natural si els projectes tenen èxit.

Article publicat a la revista
S'Ull de Sol del mes d'abril
de 2011 sobre les línies
d'acció comunitària
establertes en el projecte
Lô Pervenir

Lô Pervenir: Línies d'acció comunitària per a aquesta dècada

El Centre d'Estudis Locals ha realitzat el projecte *Lô Pervenir* per ajudar a preveure per on aniran els propers anys de la vida local. És del tot clar que els municipis necessiten objectius a llarg termini compartits per tal de fer convergir esforços i crear dinàmiques de gestió comunitària eficaces. La nostra intenció és avançar-nos amb prou criteri per assegurar el benestar de la població i de les generacions futures.

Amb aquesta finalitat, primer vam recopilar dades sobre diferents aspectes comunitaris d'Alaior. Després, vam realitzar quatre grups de discussió per analitzar la situació present i futura del municipi i elaborar propostes. Hi van participar persones amb una visió formada a partir dels seus coneixements i de l'experiència professional. Finalment, vam organitzar unes jornades de participació ciutadana a fi de discutir les propostes i elaborar-ne de noves.

Al final d'aquest procés, consideram que les línies d'acció comunitàries per a la propera dècada han d'anar encaminades cap al desenvolupament d'un model social basat en cinc pilars bàsics:

- **L'eficiència en la gestió dels recursos públics.** Proposam la creació d'organismes autònoms dependents de l'Ajuntament però més eficients i dúctils i la racionalització de l'estructura administrativa. Menciono especialment a dues qüestions importants pel cost que suposaran. Per una banda, l'augment de la població major de 65 anys requerirà de majors serveis assistencials, per la qual cosa consideram més adient potenciar els mecanismes d'atenció domiciliària o pisos tutelats enfront a l'ingrés a centres geriàtrics. Per altra banda, el creixement demogràfic i la diversificació i intensitat de demandes a Cala'n Porter recomanen la implantació d'una administració local amb grau d'autonomia i representativitat democràtica per atendre millor les demandes amb implicació i més cohesió dels ciutadans. Finalment, realitzar polítiques que actuïn per consens però disciplinadament sobre les causes i no les conseqüències a fi d'evitar costos majors, com: la dispersió de la població i el dèficit i la contaminació de l'aigua.
- **La gestió compartida amb els ciutadans base de la gestió pública per sumar capital intel·ligent.** Consideram que s'ha de potenciar la participació de ciutadans, entitats i empresariat en la gestió i en les decisions que pren l'Ajuntament. D'una banda, i lligat amb el punt anterior, existeixen formes de gestió dels serveis públics locals que, a partir de la participació d'entitats locals o d'iniciatives empresarials, permeten una gestió més àgil i eficient. Bé sigui per mitjà de concessions, consorcis, fundacions. De l'altra banda, ampliar els organismes consultius o de participació ciutadana, com els consells municipals o els pressupostos participatius. Tot plegat, ajudaria a realitzar unes polítiques municipals més compartides i democràtiques. El foment dels imprescindibles nous emprenedors econòmics s'ha d'ajudar des de tots els àmbits: infraestructures, tramitació, iniciatives participades per l'administració i treball

social. Aquestes iniciatives repercutirien positivament a la comunitat pel fet que els beneficis es repartirien més. Al mateix temps poden ser fórmules inicials d'aprofitar els nous filons d'ocupació necessaris per al poble, però més insegurs per innovadors.

- **Una major vinculació entre la societat i la comunitat educativa.** Per una banda, crear sistemes i projectes que involucrin les famílies i els agents socials en la formació de l'alumnat de les escoles i instituts, alhora que fomentin la participació d'aquests en els afers comunitaris. Creiem que milloraria la formació integral (personal, professional i comunitària) i afavoriria una major cohesió social. Per altra banda, dissenyar un pla integral de reciclatge i formació professional per a la població adulta. Aquest hauria de ser el resultat de les propostes entre el sistema educatiu, l'Ajuntament, les entitats i l'empresariat local per tal de satisfer les necessitats socials i econòmiques del poble.
- **Tecnologia, cultura i sostenibilitat com a eixos nous per al desenvolupament d'un model econòmic diversificat i amb un valor afegit més elevat, que requeriria de persones qualificades.** Per una banda, crear un sector econòmic nou a partir de la seu universitària, del parc BIT, dels béns patrimonials i arqueològics i dels equipaments culturals -centre de gravat o el futur convent de Sant Diego-. Aquest sector generarà riquesa per ell mateix –la contribució del sector al PIB espanyol és cada vegada més gran- i dinamitzaria altres sectors. Per altra banda, el turisme s'haurà de basar en la qualitat dels serveis i dels productes turístics que dotin Menorca d'una personalitat pròpia. Així que les manifestacions culturals (artístiques, patrimonials, gastronòmiques, esportives) i la sostenibilitat han de constituir la base d'aquesta diferenciació. En aquest darrer sentit, es poden generar iniciatives (societats populars d'inversió en el sector de l'energia, la implantació del cotxe elèctric, l'aprofitament dels residus, etc.) que constitueixin un model per a la resta d'Europa. A més, el sector agrícola i ramader podria trobar en aquest àmbit formes de reconversió que permetessin la viabilitat de les finques agràries.
- **La revitalització del casc urbà d'Alaior** a partir d'un pla de dinamització que contempli els següents aspectes: el turisme d'interior, l'ús multifuncional de l'espai urbà, l'accés a un l'habitatge digne i barat, la restauració i la instal·lació d'activitats econòmiques; prioritzar els vianants al trànsit rodat; l'embelliment de l'espai; i la millora dels accessos i aparcaments per atreure visitants.

